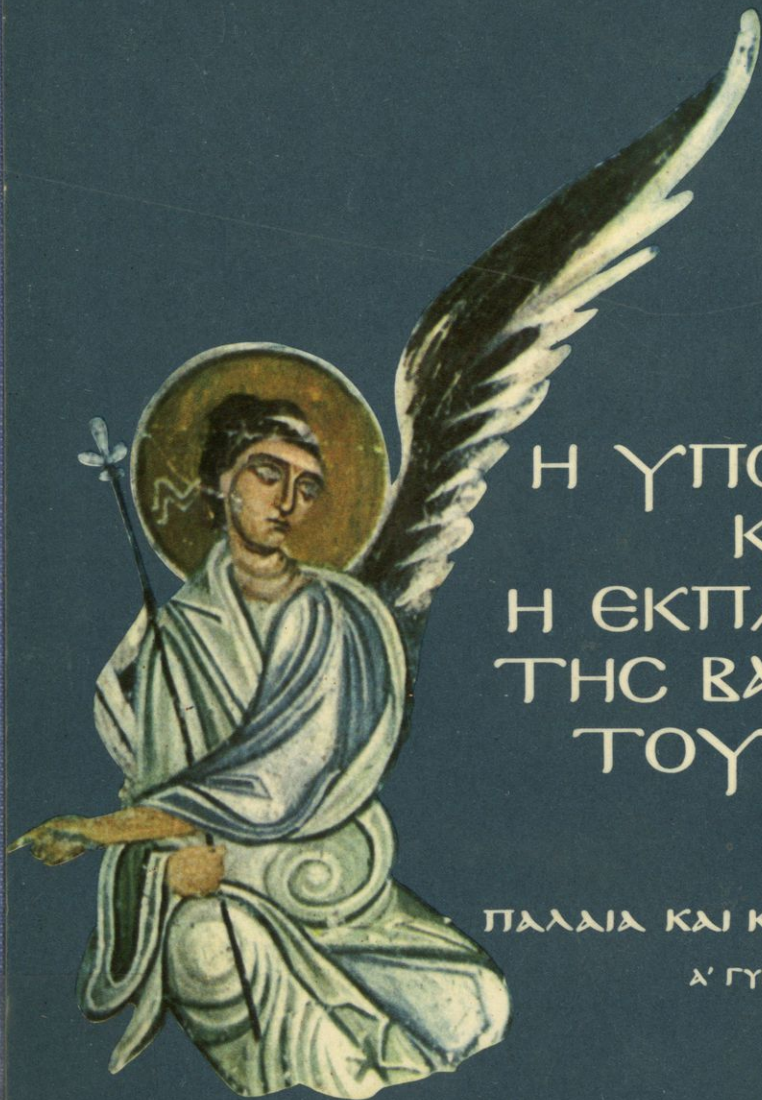

Χ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ - Κ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ
ΚΑΙ
Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ποιήματα Πείρα

Ποιήματα Πείρα

Ταξιδιό γυμνασίου
 Ταξιδιό γυμνασίου
 Ταξιδιό γυμνασίου

αηχέρινο

Χ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ Κ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ ΚΑΙ Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΑΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΑΘΗΝΑΙ 1965

18818

Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΑΙ Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
Η ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΚΑΙ

Χ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ Κ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Η ΥΠΟΧΡΕΣΗ
ΚΑΙ
Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1965

Χ. Ε. ΕΚΟΤΣΗ Κ. Ε. ΤΡΗΠΟΡΔΟΥ

Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ
ΚΑΙ
Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΒΥΘΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ
ΛΟΓΙΚΗΣ 1962

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιὰ τὸν Καθηγητὴ	Σελὶς 11
Γιὰ τὸ μαθητὴ	14
Εἰσαγωγή	19

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

‘Ο Θεὸς καὶ ἡ Δημιουργία	
1. ‘Ο κόσμος, τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ	23
2. Οἱ Ἀγγελοὶ, τὰ « λειτουργικὰ πνεύματα »	27
3. ‘Ο ἄνθρωπος, ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ	32
4. Τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα	35
5. ‘Ο Κατακλυσμὸς — ‘Ο Πύργος Βαβέλ	39

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

‘Ο Θεὸς καὶ οἱ Πατριάρχες	
1. ‘Ο Ἀβραάμ, ὁ φίλος τοῦ Θεοῦ	44
2. ‘Ο Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ — Πατέρας καὶ Γιὸς	48
3. ‘Ο Ἰακώβ	52
4. ‘Ο Ἰωσήφ — Μιὰ ζωὴ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ	56

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

‘Ο Θεὸς καὶ ὁ λαὸς Του	
1. Οἱ Ἰσραηλίτες στὴν Αἴγυπτο	61
2. ‘Ο Μωυσῆς καὶ τὰ γεγονότα τῆς Ἑξόδου	64
3. Ἡ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας	68
4. Στὴν ἔρημο — Πρὸς τὸ Σινᾶ	72
5. Ἡ Διαθήκη τοῦ Θεοῦ μετὰ τὸν λαὸ Του στὸ Σινᾶ	75
6. Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, οἱ θυσίαι καὶ οἱ γιορτὲς τῶν Ἰσραηλιτῶν	79
7. Ἀπὸ τὸ Σινᾶ στὸν Ἰορδάνη	83

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

‘Ο λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας	
Σελὶς	
1. ‘Ο Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ἡ κατάκτηση τῆς Χαναάν	88
2. Οἱ Κριτὲς — Ἀρχηγοὶ σὲ κρίσιμες στιγμὲς	92
3. Ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ — Ἡ ἀμοιβὴ τῆς εὐσέβειας	95

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

‘Ο Θεὸς καὶ οἱ βασιλεῖς	
1. ‘Ο Δαβὶδ, προφῆτης καὶ βασιλεὺς	100
2. Οἱ Ψαλμοὶ	104
3. ‘Ο Σολομὼν — ‘Ο σοφὸς βασιλεὺς	107
4. Ἡ διαίρεση τοῦ Βασιλείου	113

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ

‘Ο Θεὸς καὶ οἱ προφῆτες	
1. Οἱ προφῆτες τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔργο τους	117
2. ‘Ο προφῆτης Ἡσαΐας	120
3. ‘Ο προφῆτης Ἰερემίας	125
4. Ἡλίας ὁ Θεσβίτης	129

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ

‘Ο λαὸς τοῦ Θεοῦ στὴν αἰχμαλωσία καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴν	
1. ‘Ο λαὸς τοῦ Θεοῦ στὴ Βαβυλωνία αἰχμαλωσία	134
2. Οἱ Πέρσες, ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία καὶ ὁ νέος Ναός	136
3. Οἱ Ἕλληνες στὴν Παλαιστίνη καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν Μακκαβαίων	138
4. Ἡ Παλαιστίνη στὴν ἐξουσία τῶν Ρωμαίων	144
5. ‘Ο εἰδωλολατρικὸς καὶ ὁ ἰουδαϊκὸς κόσμος τὶς παραμονὲς τῆς ἐλευθέρσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	147

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Ἰη- σοῦ Χριστοῦ

Σελίς

1. Ἡ δέηση ποὺ εἰσακούεται . . . 153
2. «Χαίρε κεχαριτωμένη» ὁ Κύριος
μετὰ σοῦ...» 157
3. Ὁ προφήτης τοῦ Ὑψίστου . 161
4. «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε» 166
5. Ἡ συνάντηση μετὰ τὸν Χριστὸν
Κυρίου 170
6. «Μάγοι μετὰ ἀστέρος ὁδοιπο-
ροῦσι...» 175
7. Ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς — Ὁ
Υἱὸς τοῦ Οὐράνιου Πατέρα . 179

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἡ δημόσια ἐμφάνιση τοῦ Ἰ- ησοῦ Χριστοῦ

1. Ἡ μαρτυρία τοῦ Προδρόμου —
«Χριστὸς ἐφάνη ἐν Ἰορδάνῃ» 184
2. Οἱ πρῶτοι ψαράδες ἀνθρώπων 188
3. Ἡ εὐλογία τοῦ κρασιοῦ καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσία . . 191
4. Οἱ δώδεκα θεμέλιοι λίθοι . . 195

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὴ Γαλιλαία

1. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὰ
Θαύματά Του 200
2. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συγχώρηση
τῆς ἁμαρτίας 202
3. Ὁ γιατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ
τῶν σωμάτων 206
4. Ἡ ἀποκεφάλιση τοῦ τελευ-
ταίου Προφήτη 209

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὴν Ἱερου- σαλὴμ καὶ στὴ Σαμάρεια

Σελίς

1. Ὁ Κύριος καὶ Ἐξουσιαστὴς
τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντα . . 214
2. Μιὰ νυχτερινὴ συζήτηση . . 218
3. Κοντὰ στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ
«τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν» 222
4. Ἡ ἐπιβράβευση τῆς ἐλπίδας 225

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰησοῦ στὴ Γαλιλαία

1. Οἱ βαθμίδες τῆς πίστεως . . 229
2. «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ τοῦ ζῶντος» 231
3. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου,
ἡ δόξα τῆς θεϊκῆς μορφῆς . . 235

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ

«Ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα»

1. Ἡ συνάντηση τοῦ Ἰησοῦ μετὰ
τὰ παιδιὰ 241
2. «Ἐγώ εἰμι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ
Ζωή» 244
3. «Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρ-
χόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου» . 247

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ

«Τὰ πάθη τὰ σεπτὰ»

1. Ἡ μυστικὴ Κοινωνία 253
2. Ἡ σύλληψη τοῦ Κυρίου τὴν
ῥα τῆς προσευχῆς 258
3. Ἡ Δίκη τοῦ Ἰησοῦ 264
4. «Σήμερα κρεμάται ἐπὶ ξύ-
λου...» 268
5. «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν..» 274
6. «Ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς οὐ-
ρανούς» 279

Εστι γὰρ ἰδεῖν μυστικῶς ταῦτα παρὰ τοῖς προφήταις τεταμιευμένα· οὐδὲν γὰρ ἄγραφον κεῖται οὔτε ἐν τῇ Καινῇ οὔτε ἐν τῇ Παλαιᾷ· ἀλλὰ προέλαβε τὴν Καινὴν ἢ Παλαιά, καὶ ἡρμήνευσε τὴν Παλαιὰν ἢ Καινή. Καὶ πολλάκις εἶπον, ὅτι δύο Διαθήκαι, καὶ δύο παιδίσκαι, καὶ δύο ἀδελφαί, τὸν ἓνα Δεσπότην δορυφοροῦσι. Κύριος παρὰ προφήταις καταγγέλλεται· Χριστὸς ἐν Καινῇ κηρύσσεται· οὐ καινὰ τὰ καινά· προέλαβε γὰρ τὰ παλαιά· οὐκ ἐσβέσθη τὰ παλαιά· ἡρμηνεύθη γὰρ ἐν τῇ Καινῇ ».

(Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία εἰς τὸ « ἐξ-
ῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου » καὶ
εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῆς Ἀγίας Θεοτόκου, P.G.
50,796).

Για τὸν Καθηγητὴ

Κατὰ τὴ σύνταξη τῶν μαθημάτων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶχαμε στὸ νοῦ μας τὰ ἀκόλουθα:

Α. Ἡ Ἀγία Γραφή κατέχει τὸ κέντρο μέσα στὴ συνολικὴ δομὴ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Εἶναι τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας, ποὺ μᾶς προσφέρεται ἀπὸ τὸν *προσωπικὸ* Θεὸ καὶ μάλιστα στὸ *Πρόσωπο* τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴν ἀπάντηση τοῦ ἀνθρώπου σ' αὐτὸ τὸ σωτηριολογικὸ μήνυμα τὴ βρίσκουμε μέσα στὴν ἐμπειρία καὶ τὴ διδασκαλία τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ποὺ ἐκφράζει τὴν ὀρθόδοξη πίστη. Τὴν ὁμολογία αὐτὴ τὴ βλέπουμε νὰ ἐκφράζεται στὰ συγγράμματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας Πατέρων καὶ στὶς διάφορες μορφές τῆς λατρευτικῆς καὶ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ *μήνυμα* καὶ τὴν ὁμολογία τῆς Ἐκκλησίας μας *τοποθετοῦμε προσωπικά* τὸ μαθητὴ καὶ τὸν βοηθοῦμε νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ ζήσει χριστιανικά.

Ἡ Ἀγία Γραφή δὲν εἶναι μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ἀπλὲς καὶ τερπνὲς ἱστορίες, ἀπὸ τίς ὁποῖες βγαίνουν μόνον ὠραῖα ἠθικὰ διδάγματα, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀποκαλύπτει στὸν ἄνθρωπο αἰώνιες καὶ σωτήριες ἀλήθειες. Ἡ ἐμβάθυνση λοιπὸν στὰ ἱστορούμενα γεγονότα εἶναι ἀπαραίτητη, γιὰ νὰ ἔρχωνται στὴν ἐπιφάνεια οἱ κρυμμένες ἀλήθειες τῆς πίστεως, ποὺ μὲ μορφὴ ἀπλῶν προτάσεων μποροῦν νὰ γίνωνται ἀντιληπτές καὶ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τοὺς μαθητές.

Τὴν ἐνότητα Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης τὴ συναντᾶμε στὰ λόγια τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων, στὴ ζωὴ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, στὰ συγγράμματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας Πατέρων καὶ τὴ ζοῦμε μέσα στὴ σύγχρονη πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας (Θεία Λειτουργία, τὰ ἄλλα Μυστήρια, Ὑμνολογία, Βυζαντινὴ τέχνη). Γιὰ νὰ τονιστῇ ἡ ἐνότητα αὐτή, δόθηκε σημασία στοὺς *τύπους* τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δηλαδὴ σὲ κείμενα τὰ πρόσωπα, τὰ γεγονότα καὶ τὰ πράγματα, ποὺ φωτίζονται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἀντιστοιχοῦν στοὺς *ἀντιτύπους* (Βλέπε Α' Κορ. ι' 6, Ἑβρ. η' 5, Ἑβρ. ι' 1, Κολ. β' 17 καὶ Α' Πέτρ. γ' 21).

Ἔτσι ὁ βασικὸς πυρήνας εἶναι *Χριστοκεντρικὸς*. « Ἰησοῦς Χρι-

στὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας » ('Εβρ. ιγ' 8).
'Ο Κύριος εἶναι ἡ ἐκπλήρωση καὶ ἡ συμπλήρωση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Πρβλ. Ρωμ. ι' 4, Γαλ. γ' 13, 24-25 καὶ Ματθ. ε' 17).

Β. Τὰ σωτηριολογικὰ στοιχεῖα κάθε μαθήματος τὰ συμπληρώσαμε μὲ λειτουργικὰ κείμενα. Μὲ τὸν ὀρθόδοξο ὑμνολογικὸ μας θησαυρὸ πετυχαίνουμε τὴ ζωντανὴ σύνδεση τοῦ μαθητῆ μὲ τὶς προσφερόμενες ἀλήθειες.

Χρησιμοποίησαμε κατὰ προτίμηση κείμενα καὶ ὄχι παραφράσεις γιὰ δυὸ βασικοὺς λόγους :

α) 'Η 'Εκκλησία μας σήμερα δὲν ἀντιμετωπίζει πρόβλημα γλωσσικῆς μεταρρυθμίσεως στὰ λειτουργικὰ της κείμενα καὶ

β) οἱ μαθητὲς, ποὺ ἔρχονται σὲ ἐπαφή μὲ τὴ λειτουργικὴ ζωὴ, ζοῦν τὰ διάφορα γεγονότα στὴ λατρευτικὴ γλώσσα τῆς 'Εκκλησίας.

Χρειαζονται ὁμως οἱ μαθητὲς ἱκανὴ φιλολογικὴ βοήθεια ἀπὸ τὸ διδάσκοντα καθηγητῆ, ποὺ δὲν μπόρεσε τὸ βιβλίο αὐτὸ νὰ τὴν προσφέρῃ ἀπὸ ἔλλειψη χώρου. Τοῦτο θὰ βοηθήσῃ πολὺ τοὺς μαθητὲς νὰ προχωρήσουν σὲ βαθύτερη κατανόηση τῶν ἀληθειῶν, ποὺ τοὺς παραδίδονται μὲ τὰ κείμενα αὐτά.

'Ορισμένα πράγματα χρειάζεται νὰ εἰπωθοῦν στὰ παιδιὰ ἀπὸ τώρα. 'Ετσι, ὅταν μεγαλώσουν, οἱ δυσκολίες, π.χ. τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δὲν θὰ δημιουργήσουν στὴν ψυχὴ τους ἀμφιβολίες. Νομίζουμε πὼς οἱ φωτογραφίες ἀπὸ βιβλικὰ μέρη καὶ βιβλικοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, καθὼς καὶ οἱ χάρτες, βοηθοῦν ἄριστα νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Γ. Οἱ ἀσκήσεις ἔχουν σκοπὸ νὰ βρεθῇ ὁ μαθητὴς « ἐνώπιος ἐνωπίῳ » μὲ τὴν προσωπικὴ κλήση ποὺ τοῦ ἀπευθύνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Μερικὲς ἴσως τοῦ φανοῦν δύσκολες. Πρέπει ὁμως νὰ τὸν βοηθήσουμε νὰ παίρῃ σιγὰ σιγὰ στὰ σοβαρὰ τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας καὶ νὰ συνειδητοποιῇ τὴν εὐθύνῃ του ὡς μέλος τῆς 'Εκκλησίας. Πολλὰ χωρία ἀποδίδονται κατὰ προτίμηση ἐλεύθερα γιὰ νὰ διευκολύνεται ἔτσι τὸ περιεχόμενο τῆς διηγήσεως, ὅπου αὐτὸ μᾶς εἶναι ἀναγκαῖο. 'Αρκετὰ ὁμως, ἰδίως στὴν Καινὴ Διαθήκη, τὰ παραθέτουμε στὸ πρωτότυπο.

Σὲ ὀρισμένα σημεῖα ὅπου ἀναπτύσσονται σωτηριολογικὲς ἀλήθειες, θὰ βρεθῇ ὁ μαθητὴς μπροστὰ σὲ νοηματικὲς δυσκολίες. 'Ανάγ-

κη νά τόν βοηθήσουμε, ὄχι μόνο γιὰ νά καταλάβῃ τὰ δυσνόητα σημεῖα, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο γιὰ νά ἀποκτήσῃ τὴ συνείδηση πὼς ὅταν ὁ Θεὸς μιλή καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀκροάζεται, τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἀπλὰ καὶ εὐκόλα. Ὁ ἄνθρωπος κάθε ἡλικίας πρέπει νά ἀποβάλλῃ τὴ γνώμη πὼς μπορεῖ νά ἀκούῃ καὶ νά καταλαβαίνει τὸ Θεὸ εὐκόλα, δίχως ἀντικαταβολὴ προσωπικῶν προσπαθειῶν.

Τελικὰ πιστεύουμε πὼς μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο βοηθοῦμε πολὺ τὸ μάθημα τῶν Ὀρησκευτικῶν νά ἀάρῃ τὴν πραγματικὴ του θέσι μέσα στὸ συνολικὸ ἔργο τῆς ἀγωγῆς. Τὰ Ὀρησκευτικά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κύριο σωτηριολογικὸ καὶ κηρυγματικὸ τους χαρακτήρα, προσφέρουν ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες καὶ στὴ διανοητικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀναφέρεται μόνο στὴν περιοχὴ τοῦ συναισθήματος, ἀλλὰ καὶ στὴ διάνοια (« νοῦς Χριστοῦ »). Γενικὰ περιλαμβάνει ὁλόκληρη τὴν προσωπικότητά τοῦ ἀνθρώπου.

Για τὸ μαθητὴ

Τὸ βιβλίό πού κρατᾷς στὰ χέρια σου θὰ σοῦ γνωρίσῃ τὸ γραπτὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τὴν Ἀγία Γραφή. Τὰ μαθήματα πού θὰ διδαχτῇς ἐφέτος εἶναι μιὰ σύντομη ἐξιστόριση καὶ ἀνάπτυξη τῶν γεγονότων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Γιὰ νὰ παρακολουθήσῃς ἀποδοτικὰ τὴ φετινὴ σειρὰ τῶν μαθημάτων σου, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃς στὸ νοῦ σου ὅτι:

1) Χρειάζεσαι τὸ κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης πού ἔχει τὴν *ἐγκριση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*. Ἡ Καινὴ Διαθήκη σοῦ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὰ μαθήματα καὶ τῶν δυὸ ἐξαμηνίων. Στὸ σπίτι σου καλὸ εἶναι νὰ ἔχῃς καὶ τὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γιὰ νὰ τὸ διαβάζῃς μὲ τὶς ὑποδείξεις τοῦ καθηγητῇ σου καὶ τὴ βοήθεια τῶν γονέων σου.

2) Πολὺ συχνὰ θὰ συναντήσῃς στὸ βιβλίό σου — καὶ μέσα σὲ παρενθέσεις — λέξεις καὶ ἀριθμούς, ὅπως π.χ. Γένεσ. α' 1-25, Β' Πέτρ. α' 17, Ἰωάν. κα' 25. Αὐτὰ τὰ λέμε *παραπομπές*. Ἡ παραπομπὴ μᾶς στέλνει στὴν Ἀγία Γραφή, γιὰ νὰ βροῦμε στὸ πρωτότυπο αὐτὰ πού μᾶς λέγει ὁ Θεός. *Τὸ Γένεσ. α' 1-25 π.χ. σημαίνει*: Θὰ βρῶ ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη τὸ βιβλίό τῆς Γενέσεως, τὸ πρῶτο (α') κεφάλαιο καὶ κατόπιν τοὺς στίχους 1 ὥς καὶ τὸν 25. *Τὸ Β' Πέτρ. α' 17 σημαίνει*: Ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη τὴ δεύτερη ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τὸ πρῶτο (α') κεφάλαιο, τὸ στίχο 17. *Τὸ Ἰωάν. κα' 25 σημαίνει*: Ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη, τὸ εἰκοστὸ πρῶτο (κα') κεφάλαιο, τὸ στίχο 25. Στὶς σελίδες 16-17 τοῦ βιβλίου σου ὑπάρχει ὁ πίνακας τῶν βιβλίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Σ' αὐτὸν θὰ ἀνατρέχῃς γιὰ νὰ βρίσκῃς τὸ βιβλίό τῆς παραπομπῆς.

3) Σοῦ χρειάζεται καὶ ἓνα τετράδιο. Θὰ τὸ χρησιμοποιοῦς γιὰ τὶς ἐργασίες πού ἀναθέτει ὁ καθηγητὴς σου. Στὸ τετράδιο νὰ γράφῃς πρῶτα τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ κάθε μαθήματος. Κάτω ἀπὸ αὐτὴν θὰ ἀπαντᾷς στὶς σχετικὲς ἀσκήσεις. Πρὶν γράφῃς π.χ. μιὰ ἢ δυὸ ἀπὸ τὶς ἀσκήσεις τοῦ πρώτου κεφαλαίου, θὰ σημειώσῃς τὴν ἐπικεφαλίδα: « Ὁ κόσμος, τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ ». Μέσα σὲ παρένθεση καλὸ εἶναι νὰ γράφῃς τὴν ἐπικεφαλίδα καὶ μὲ *δικά* σου λόγια. Ἐτσι τὸ τετράδιό σου θὰ εἶναι μιὰ εἰκόνα τῶν μαθημάτων πού διδάχτη-

κες και τῶν θεμάτων στὰ ὁποῖα ἐργάστηκες ὅλο τὸ σχολικὸ χρόνο.

4) Εἶναι φυσικὸ σὲ μερικὰ μαθήματα νὰ συναντήσης δυσκολίες. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητο νὰ γνωρίζης ἀπὸ τώρα ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ἔχει καὶ δύσκολα σημεία. Γιὰ νὰ καταλάβῃς τὸ Θεό, ποὺ σοῦ μιλεῖ μὲ τὰ λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς χρειάζεται νὰ κάνῃς ιδιαίτερες προσπάθειες καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα νὰ ἔχῃς καθαρὴ ψυχὴ. Στὴ μελέτῃ αὐτὴ ὁ Θεὸς σὲ βοηθεῖ καὶ ἀνοίγει τὴν καρδιά σου γιὰ νὰ νιώσῃς τὸ μήνυμά Του. Ἀρκεῖ νὰ προσφέρῃς καὶ σὺ τὸν προσωπικὸ σου κόπο. Πρόσεξε τί λέγει πάνω σ' αὐτὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ μεγάλος αὐτὸς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς: « Διάβασε ὁλόκληρῃ τὴν ἱστορία. Ἀφοῦ κρατήσῃς ὅσα σοῦ εἶναι γνωστά, ἐπανάλαβε πολλὰς φορὲς τὰ δύσκολα καὶ τὰ ἄγνωστα. Καὶ ἂν δὲν κατορθώσῃς μὲ τὴ συνεχῆ ἀνάγνωσιν νὰ βρῇς τὴ σημασίαν ἐκείνου ποὺ ζητᾷς, πῆγαινε σ' ἐκεῖνον ποὺ ξέρει περισσότερα ἀπὸ σένα. Ἐλα στὸ δάσκαλο· συμβουλέψου τον, γιὰ νὰ σὲ διαφωτίσῃ... Ὁ Θεός, ποὺ θὰ δῇ τὴν προθυμίαν σου, δὲν θὰ παραβλέψῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδιᾶς σου. Θὰ σοῦ ἀποκαλύψῃ ἀσφαλῶς τὶς ἀλήθειές Του... » (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς τὸν Λάζαρον, λόγος τρίτος, Ρ. Γ. 48,995).

Η Α Γ Ι Α

Θ Ε Ο Π Ν

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ (23)

ΓΕΝΕΣΙΣ
ΕΞΟΔΟΣ
ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ
ΑΡΙΘΜΟΙ
ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ
ΙΗΣΟΥΣ ΝΑΥΗ
ΚΡΙΤΑΙ
ΡΟΥΘ
ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'
ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'
ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ'
ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ'
ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ
Α'
ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ
Β'
ΕΣΔΡΑΣ Α'
ΕΣΔΡΑΣ Β'
ΝΕΕΜΙΑΣ
ΤΩΒΙΤ
ΙΟΥΔΙΘ
ΕΣΘΗΡ
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ Α'
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ Β'
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ Γ'

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ (7)

ΨΑΛΜΟΙ
ΙΩΒ
ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ
ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ
ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ
ΣΟΦΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ
ΣΟΦΙΑ ΣΕΙΡΑΧ

ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ (19)

ΗΣΑΙΑΣ
ΙΕΡΕΜΙΑΣ
ΒΑΡΟΥΧ
ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜΙΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΕΡΕΜΙΟΥ
ΙΕΖΕΚΙΗΛ
ΔΑΝΙΗΛ
ΩΣΗΕ
ΑΜΩΣ
ΜΙΧΑΙΑΣ
ΙΩΗΛ
ΟΒΔΙΟΥ
ΙΩΝΑΣ
ΝΑΟΥΜ
ΑΒΒΑΚΟΥΜ
ΣΟΦΟΝΙΑΣ
ΑΓΓΑΙΟΣ
ΖΑΧΑΡΙΑΣ
ΜΑΛΑΧΙΑΣ

Γ Ρ Α Φ Η

Ε Υ Σ Τ Η

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ (5)	ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ (21)	ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ (1)
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	
ΚΑΤΑ :	ΠΡΟΣ :	
ΜΑΤΘΑΙΟΝ	ΡΩΜΑΙΟΥΣ	
ΜΑΡΚΟΝ	ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α΄	Α
	ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β΄	
ΛΟΥΚΑΝ	ΓΑΛΑΤΑΣ	Π
	ΕΦΕΣΙΟΥΣ	
ΙΩΑΝΝΗΝ	ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	Ο
	ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ	
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α΄	Κ
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β΄	
ΠΡΑΞΕΙΣ	ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α΄	Α
ΤΩΝ	ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β΄	
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	ΤΙΤΟΝ	Λ
	ΦΙΛΗΜΟΝΑ	
	ΕΒΡΑΙΟΥΣ	Υ
	ΚΑΘΟΛΙΚΕΣ	Ψ
	ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ :	
	ΙΑΚΩΒΟΥ	Ι
	ΠΕΤΡΟΥ Α΄	
	ΠΕΤΡΟΥ Β΄	Σ
	ΙΩΑΝΝΟΥ Α΄	
	ΙΩΑΝΝΟΥ Β΄	
	ΙΩΑΝΝΟΥ Γ΄	
	ΙΟΥΔΑ	

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι μεταφρασμένη σὲ 1200 περίπου γλῶσσες καὶ διαλέκτους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὶς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν, παρουσιάζονται γεγονότα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Στὰ γεγονότα αὐτὰ ὑπάρχουν ἀλήθειες μοναδικές σὲ σπουδαιότητα καὶ ἀξία. Τὶς ἀποκάλυψε ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ἀνθρώποι, ποὺ ἐκεῖνος φώτισε καὶ καθοδήγησε μὲ τὸ Πνεῦμα Του, τὶς κατέγραψαν στὸ Ἱερὸ Βιβλίο ποὺ λέγεται ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ἢ ΒΙΒΛΟΣ.

Οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς τῶν βιβλίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἔγραψαν ὅσα ὁ Θεός θέλησε νὰ γράψουν. Τὴ γλώσσα τους τὴν καταλάβαιναν ἐκεῖνοι ποὺ πρῶτοι θὰ διάβαζαν τὸ γραπτὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἦταν ὅμως δυνατό νὰ γραφοῦν ὅλα (Ἰωάν. κα' 25). Οὔτε ἦταν ἀναγκαῖο νὰ παραδοθοῦν ὅλα γραπτὰ στοὺς ἀνθρώπους. Γράφτηκαν ὅσα εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τί ἔκανε ὁ Θεός γιὰ τὴν εὐτυχία καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καὶ πῶς οἱ ἄνθρωποι δέχτηκαν τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἡ ΓΕ-

ΝΕΣΙΣ, περιγράφει τὸν Παράδεισο καὶ τὴ ζωὴ τῶν πρώτων ἀνθρώπων μέσα σ' αὐτόν. Μὲ περιγραφή Παραδείσου κλείνει καὶ τὸ τελευταῖο βιβλίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ. Ὁ πρῶτος Παράδεισος εἶναι ἐκεῖνος πὺν χάσαμε καὶ ὁ τελευταῖος εἶναι αὐτὸς πὺν κερδίσαμε.

Τὰ βιβλία λοιπὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς μᾶς λένε πῶς ὁ Θεὸς χάρισε στοὺς ἀνθρώπους τὸν πρῶτο καὶ ἐπὶγειο Παράδεισο, πῶς τὸν ἔχασαν οἱ πρωτόπλαστοι καὶ πῶς ὕστερα ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε καὶ ἐτοίμασε τὸν Παράδεισο τοῦ Οὐρανοῦ.

Τὸ πρῶτο μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ἡ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ. Παίρνει τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὴ Διαθήκη, τὴ συμφωνία, δηλαδή, πὺν ἔκανε ὁ Θεὸς μὲ τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό. Μεσίτες στάθηκαν οἱ Πατριάρχες καὶ ὁ Μωυσῆς. Ὁ Θεὸς ἔδωσε τίς ἐντολές Του καὶ οἱ Ἰσραηλίτες ἐλεύθερα ἀποδέχτηκαν τὴν ὑποχρέωση νὰ τίς τηροῦν ("Ἐξοδ. κδ' 7).

Τὸ δεῦτερο μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Μιλεῖ γιὰ τὴ νέα συμφωνία, πὺν ἔγινε μὲ Μεσίτη τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. Τώρα δὲν ἔγινε μ' ἓνα μόνο λαό, τὸν Ἰουδαϊκό, ἀλλὰ μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι 76. Τὰ 49 ἀνήκουν στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὰ 27 στὴν Καινὴ. Ὅλα μαζὶ ἀποτελοῦν τὴ συλλογὴ πὺν λέγεται ΚΑΝΩΝ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, γιὰτὶ κανονίζουν καὶ ρυθμίζουν τὴν πίστη μας καὶ τὴ ζωὴ μας.

Τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενο, διαιροῦνται σὲ ἱστορικά, διδακτικά καὶ προφητικά βιβλία. Τὰ διδακτικά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης λέγονται καὶ ποιητικά.

Ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, μελετᾶμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἄλλο « βιβλίο ». Τὸ προσφέρει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία μὲ τὴ διδασκαλία καὶ τὴ λατρεία της. Εἶναι ἡ προφορικὴ διδασκαλία, πὺν παραδόθηκε ἀπὸ τὸ Χριστὸ στοὺς Ἀποστόλους καὶ ἀπὸ αὐτοὺς στὴν Ἐκκλησία. Ἐνα μέρος ἀπὸ αὐτὴ καταγράφηκε. Λέγεται ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ.

Στὸν κόσμον ὑπάρχει ἀνοιχτὸ καὶ ἓνα τρίτο « βιβλίο ». Θανμάζοντας τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ σοφία Του, στὴν κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου, στὸν ἑναστρο οὐρανό, στὶς ὁμορφιὲς τῆς φύσεως καὶ στὰ ἐνστικτα τῶν ζώων, διαβάζουμε αὐτὸ τὸ βιβλίο (Ρωμ. α' 19). Μᾶς μιλεῖ γιὰ τὴ ΦΥΣΙΚΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ τοῦ Θεοῦ, τὴ φανέρωσή Του δηλα-

δὴ μὲ τὸ θαῦμα τῆς Δημιουργίας τοῦ ἔμφυχου καὶ ἄψυχου κόσμου.

Τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καλύπτουν ἓνα χρονικὸ διάστημα 1300 περίπου χρόνων. Τὰ πρῶτα πέντε, ἡ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ, γράφτηκαν ἀπὸ τὸ Μωυσῆ τὸν 13ο π.Χ. αἰῶνα καὶ τὸ τελευταῖο, ἡ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ, ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη, τὸ 90—95 μ.Χ.

Ὅρισμένα βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς γράφτηκαν στὴν ἐβραϊκὴ, ἄλλα στὴν ἐλληνικὴ καὶ ἄλλα στὴν ἀραμαϊκὴ γλῶσσα. Ἀπὸ τὴν πρώτη γλῶσσα τοὺς μεταφράστηκαν καὶ μεταφράζονται στὶς γλώσσες τῶν διαφόρων λαῶν. Ἔτσι ὁ Βασιλεὺς τῶν Βιβλίων, ἡ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ἔγινε ἀπόκτημα ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

[illegible]

Περικοπές από την 'Αγία Γραφή σέ ἑξί διάφορες γλώσσες: α) 'Εβραϊκά (916 μ.Χ.), β) 'Ελληνικά (1200 μ.Χ. σί.), γ) 'Ισπανικά (1299), δ) Κινεζικά (1915), ε) 'Αρμενικά (1895) καί στ') Ρουμανικά (1885).

μεθ'ω ταυτα+λθει
 αυτω παρσο+ουμι
 ριησ τοις πασιν
 μου εσ τοι αιωματι
 να τσκριθις+εσθ
 μη ριησ οκ ερι
 μερσο μη εμουν+λθ
 εσ αυτω σιμω+εσ
 πα

8

↑ω

Օ՜, այնպես անրեաց Նստուած զաշխարհ, մինչև
զ(լ)ովն իւր միաճին ետ. զի ամենայն որ հաւատալ
ի նա՝ մի կողմեմ, այլ ընկալցի զկեսանն յաւտեմականս.

蓋上帝愛世，甚至子以其獨生之子，俾凡信之者，免淪亡而有永生。

Κα ἀλλὰ ἡ ἰουδαία Δῶνεζὲς ἀβντῆ,
 ἡ κατὰ τὴν ἀτάττῃν Φίονα σὲν χέλδ οὐ-
 νωνδῶν-νζενδῆ, καὶ τότε χέλδ χὲ κρέδε
 ἡ ἑβδ, σζ νδ σε πῶρζζ, χι σζ ἀνζ
 κῶιζζ ἐτέρνζ.

それ神はその獨子を賜ふほどに
世を愛し給へり、すべて彼を信ず
る者のじぶずして永遠の生命を得
んためなり。

八

1. 'Ο κόσμος, τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.*Γένεσ. α' 1-β' 3*

Στὸ πρῶτο ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας ὁμολογοῦμε ὅτι πιστεύουμε «εἰς ἓνα Θεόν, πατέρα, παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς».

Ἡ ὁμορφὴ γῆ πού κατοικοῦμε, ὁ ἀπέραντος οὐρανὸς καὶ ἡ εὐεργετικὴ θάλασσα δὲ βρέθηκαν τυχαῖα. Βγῆκαν ἀπὸ τὸ δημιουργικὸ χέρι τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ. Πρὶν αὐτὰ λάβουν ὕπαρξη, ὑπῆρχε ὁ ἀγαθὸς ΘΕΟΣ. Αὐτὸς «ἐποίησε», δηλαδὴ δημιούργησε ἀπὸ τὸ μηδὲν τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ μὲ τὸ πνεῦμα Του καὶ τὸ λό-
γος Του.

Τῇ διήγησιν γιὰ τὴ δημιουργίαν τοῦ κόσμου τὴ βρίσκουμε στὸ πρῶτο βιβλίον τῆς Ἀγίας Γραφῆς, πού λέγεται ΓΕΝΕΣΙΣ. Ὁ Μωυσῆς, φωτισμένος ἀπὸ τὸ Θεό, μὲ γλώσσα ἀπλή, μὲ εἰκόνες παρμένες ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν Ἑβραίων, παρουσιάζει τὸ μεγαλεῖο τῆς Δημιουργίας.

Ἡ διήγησις τῆς Γενέσεως. Εἶναι ἀπλή καὶ μεγαλειώδης. Ἔχει πρόλογο, περιγραφή καὶ ἐπίλογο. Οἱ λέξεις εἶναι μὲ πολλή προσοχή διαλεγμένες, γιατί θέλουν νὰ μᾶς διδάξουν μεγάλες, θεῖες ἀληθιεύς. Ἡ Ἀγία Γραφή δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ ἀναλύσῃ ἐπιστημονικὰ ὅσα μᾶς διηγεῖται οὔτε νὰ μᾶς πῇ λεπτομέρειες γιὰ ὅ,τι ἐξιστορεῖ. Ἀντίθετα λέγει πράγματα, πού μᾶς ἐνδιαφέρουν περισσότερο: Γιὰ ποιοῦ σκοπὸ δημιουργήθηκε ὁ κόσμος; Ποιὸς τὸν κυβερνᾷ; Τί ὑπῆρχε πρὶν δημιουργηθῇ ὁ κόσμος;

Δίνει λοιπὸν σημασία σ' αὐτὰ τὰ οὐσιώδη πράγματα καὶ σ' αὐτὰ θέλει νὰ συγκεντρώσουμε τὴν προσοχή μας, ὅταν τὴ διαβάζουμε. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ διήγησις τῆς Γενέσεως ἔχει σύντομες φράσεις καὶ εὐκολομνημόνευτες.

Ἡ *Ὁ πρόλογος*. Μέσα σὲ δυὸ στίχους μᾶς λέγει δυὸ μεγάλες ἀλήθειες: Ὁ κόσμος ἔχει ἀρχή. Μονάχα ὁ Θεὸς εἶναι *Ἄναρχος καὶ Αἰώνιος*.

« Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος ».

Γεν. α' 1-2.

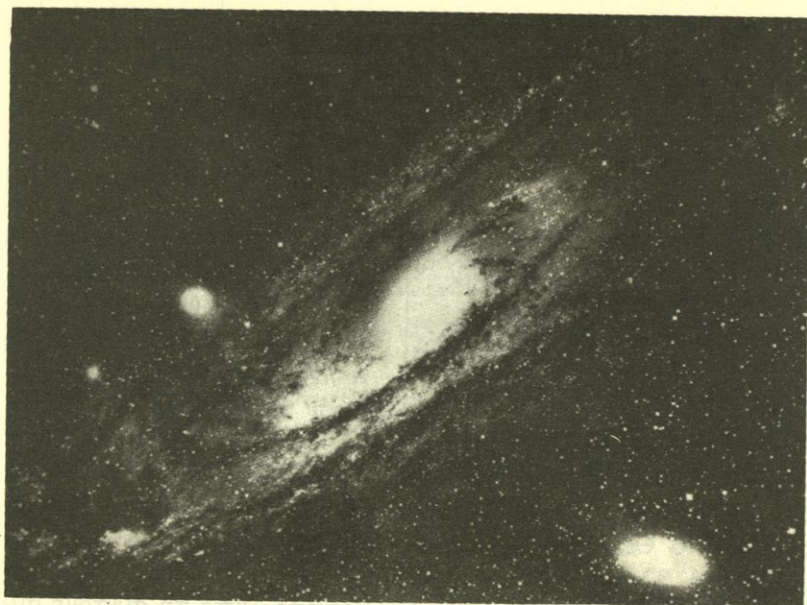
Ἡ αὐλαία τοῦ σκηνικοῦ τῆς δημιουργίας ἀνοιξε. Στὴ συνέχεια θὰ γίνουμε ἀκροατὲς τοῦ θεόπνευστου λόγου τοῦ Μωϋσῆ καὶ « θεατὲς » τῶν διαφόρων φάσεων τῆς δημιουργίας.

Ἡ περιγραφή τῆς δημιουργίας. Τὸ φῶς, ἡ ξηρὰ μὲ τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ζωικὸ βασίλειο, ἡ θάλασσα μὲ τὸν κόσμο της, ὁ οὐρανὸς μὲ τὰ πετούμενα καὶ τὰ οὐράνια σῶματα καθὼς καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ τὰ χαίρεται ὅλα αὐτά, περιγράφονται στὸ κύριο σῶμα τῆς διηγήσεως. Ἀπὸ τῆ διήγηση δὲν μαθαίνουμε λεπτομέρειες γιὰ τὴ ζωὴ τῶν δημιουργημάτων, ἀλλὰ ποιὸς ἔδωσε *ὑπαρξή* σ' αὐτά.

Ὅλο αὐτὸ τὸ δημιουργικὸ ἔργο χωρίζεται σὲ ἑξὶ « ἡμέρες », ποὺ φυσικὰ δὲν εἶναι ἀντίστοιχες μὲ τὶς δικές μας. Στὸν ὥραιο καταμερισμὸ τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ σὲ ἑξὶ ἡμέρες βλέπουμε τὴν τάξη, μὲ τὴν ὁποία ἐγίνε τὸ κάθε τι γιὰ νὰ ἐκπληρώνη τὸν προορισμὸ του. Ὁ ἀναγνώστης τῆς Ἀγίας Γραφῆς πρέπει νὰ μοιάζει μὲ τὸ δημιουργό του, ὁ Ὅποιος ἐργάζεται τις ἑξὶ ἡμέρες καὶ τὴν ἑβδομὴ ἀναπαύεται.

α) *Ἡ πρώτη ἡμέρα*: Τὴν ἡμέρα αὕτῃ ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸ φῶς. « Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· *γενηθήτω φῶς* » καὶ ἐγένετο φῶς » (Γένεσ. α' 3). Τὸ φῶς χωρίστηκε ἀπὸ τὸ σκοτάδι, ποὺ βαρὺ καὶ πυκνὸ σκέπαζε τὴ γῆ.

β) *Ἡ δεύτερη ἡμέρα*: Ἡ γῆ καὶ ὁ ἀπέραντος χῶρος, ὅπου κινούνται τὰ οὐράνια σῶματα, εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν δεύτερη ἡμέρα. Οἱ Ἑβραῖοι σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψή τους, φαντάζονταν τὸν οὐρανὸ ὡς κάτι τὸ στερεό, μὲ νερά πάνω ἀπὸ αὐτόν. Ὅσο γιὰ τὴ γῆ, τὴ θαρροῦσαν σὰν ἓνα νησί, ποὺ ἔπλεε πάνω στὰ νερά. Γιὰ τοῦτο μᾶς λέγει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὅτι ὁ οὐράνιος θόλος, « τὸ στερέωμα », χώρισε τὰ νερά τῆς γῆς ἀπὸ τὰ νερά τοῦ

« Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν » (Γένεσ. α' 1).

οὐρανοῦ. Τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἀκοῦμε στὴν Ἐκκλησία τὸν συγκινητικὸ στίχο γιὰ τὸ Λυτρωτὴ μας :

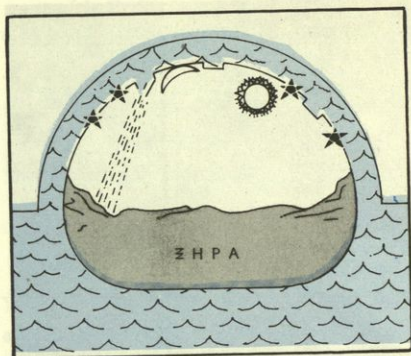
« Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν
κρεμάσας ».

Ἡ φράση αὐτὴ θυμίζει τὴν ἀντίληψη τῶν Ἑβραίων γιὰ τὴ θέση τῆς γῆς.

γ) Ἡ τρίτη ἡμέρα : Ὁ Θεὸς τώρα χώρισε τὴ γῆ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ πρόσταξε τὴ γῆ νὰ βγάλῃ ἄνθη, φυτὰ καὶ δέντρα. Στὸ μάθημα τῆς Φυτολογίας θὰ δῆς καὶ θὰ θαυμάσης τὴν ποικιλία τῶν φυτῶν καὶ τῶν δέντρων καὶ κάθε μέρα χαίρεσαι γύρω σου τοὺς συνδυασμοὺς τῶν χρωμάτων τῶν λουλουδιῶν.

δ) Ἡ τέταρτη ἡμέρα : Ἐδῶ ἔχουμε τὴ δημιουργία τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τῶν ἀστρῶν. Ἐξυπηρετοῦν καὶ αὐτὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ διαλαλοῦν τὴν παντοδυναμία καὶ τὴν πανσοφία τοῦ Δημιουργοῦ.

ε) Ἡ πέμπτη ἡμέρα : Τὰ δημιουργήματα τῆς πέμπτης ἡμέ-

Ἑβραϊκὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν κόσμο.

ρας εἶναι τὰ ἔρπετά, τὰ ψάρια, τὰ πουλιά.

στ) Ἡ ἕκτη ἡμέρα: Τὸ στολίδι τῆς ἡμέρας αὐτῆς εἶναι τὰ ζῶα καὶ τὸ τελειότερο, « ξεχωριστό » δημιούργημα, ὁ ἄνθρωπος. Στὰ μαθήματα τῆς Ζωολογίας καὶ τῆς Ἀνθρωπολογίας θὰ μάθης τὰ μυστικά τοῦ ζωικοῦ βασιλείου καὶ θὰ θαυμάσης τὰ μέρη τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Ἐχουν ὅλα τῇ

σφραγίδα τοῦ Θεοῦ. Ἰδιαιτέρα ὅμως ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε « κατ' εἰκόνα » καὶ « καθ' ὁμοίωσιν » τοῦ Δημιουργοῦ (Γένεσ. α' 26).

Ῥ Ὁ ἐπίλογος. Τὴν ἑβδόμη ἡμέρα ὁ Θεὸς ἀναπαύθηκε. « Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτὴν » (Γένεσ. β' 3).

Τὸ βαθύτερο νόημα τῆς περιγραφῆς. Ἀπὸ τῇ σύντομῃ αὐτῇ περιγραφῇ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μαθαίνουμε ὅτι:

1) Ὁ κόσμος ἔγινε ἀπὸ τὸ μηδέν. Ὁ κόσμος ἔχει ἀρχή. Μονάχα ὁ Θεὸς εἶναι ἀναρχος.

2) Ὁ Θεὸς δημιούργησε τὰ πάντα μὲ τὸ πνεῦμα Του, τὴ σοφία Του καὶ τὸ λόγο Του. Εἶναι λοιπὸν ὁ Θεὸς παντοδύναμος καὶ πάνσοφος.

3) Τὰ ἀστέρια, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα εἶναι δημιουργήματα. Δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ τὰ λατρεύῃ γιὰ θεοὺς.

4) Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δημιουργήθηκε μόνος αὐτὸς « κατ' εἰκόνα » καὶ « καθ' ὁμοίωσιν » τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἀγιάζῃ ἰδιαιτέρα τὴν ἑβδόμη ἡμέρα μὲ ἔργα ἀγάπης. Γιὰ τοὺς Ἑβραίους τέτοια ἡμέρα ἦταν τὸ Σάββατο. Γιὰ μᾶς τοὺς χριστιανούς εἶναι ἡ Κυριακή, ποὺ ἀναστήθηκε ὁ Κύριός μας.

Συνοπτικός πίνακας τῆς Ἑξαήμερου

Πρόλογος (Γένεσ. α' 1-2)

Ἡμέρα	Περιγραφή (Γένεσ. α' 3-31)	Ἡμέρα
1η	Τὸ φῶς χωρίζεται ἀπὸ τὸ σκοτάδι (στίχ. 3—5).	4η
2η	Οἱ δυὸ ἄβυσσοι, ἀέρας καὶ νερό, χωρίζονται (6—8).	5η
3η	α) Ἡ ξηρὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ὕδατινες μάζες. β) ἐμφάνιση τῶν φυτῶν (9—13).	6η
	Ἡ δημιουργία τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστρῶν (14—19).	
	Ἡ δημιουργία τῶν πουλιῶν καὶ τῶν ψαριῶν (20—23).	
	Ἡ δημιουργία: α) τῶν ζώων καὶ β) τοῦ ἀνθρώπου (24—31).	

Ἐπίλογος: Ὁ Θεὸς ἀναπαύεται (Γένεσ. β' 1—3).

Ἀσκήσεις

1) Διάλεξε ἓνα ὀρυκτὸ ἢ φυτὸ ἢ ζῶο καὶ βρὲς τὶς ὠφέλειες, ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ αὐτὸ.

2) Τί μπορεῖς νὰ κάνης, ὥστε ἡ Κυριακὴ νὰ εἶναι μιὰ ἡμέρα τοῦ Θεοῦ γιὰ σένα;

3) Γράψε στὸ τετράδιό σου καὶ ἀποστήθισε τὸ στίχο:

« Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας » (Ψαλμ. 103, 24).

4) Στὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ διαβάζεται ὁ 103ος Ψαλμὸς τοῦ Δαβίδ. Εἶναι μετατροπὴ σὲ ποίημα τῆς διηγῆσεως γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου. Διάβασέ τον καὶ πρόσεξε τον. Φουντώνει στὴν ψυχὴ μας τὴν ἀγάπη γιὰ τὸ Δημιουργὸ καὶ Πλάστη μας.

2. Οἱ Ἀγγελοι, τὰ « λειτουργικὰ πνεύματα ».

Ἐξοδ. κ' 11,

Ἰωβ λη' 7, Κολ. α' 16

Στὴ συνέχεια τῶν μαθημάτων μας πολλὲς φορὲς θὰ μιλήσουμε γιὰ ἀγγέλους. Στὶς ἐκκλησίες μας βλέπουμε τὶς εἰκόνες τῆς Ἀγίας Τριάδος, τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας στολισμένες μὲ ἀγγέλους. Πρέπει λοιπὸν νὰ μιλήσουμε καὶ γι' αὐτοὺς.

Στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως παραδεχόμαστε ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶ-

ναι μόνο ποιητής τῶν ὁρατῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀοράτων. Τί εἶναι ὁμως οἱ ἄγγελοι, πότε καὶ γιὰ ποιοῦ σκοποῦ δημιουργήθηκαν;

Τί εἶναι οἱ ἄγγελοι. Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς λέγει ὅτι οἱ ἄγγελοι εἶναι πνεύματα. Γιὰ τοῦτο δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὑλικὸ σῶμα· εἶναι ἄυλοι καὶ ἀσώματοι. Πολλὲς φορὲς ὁμως, καθὼς θὰ δοῦμε, ἐμφανίζονται μὲ μορφή ἀνθρώπου, γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προστατέψουν τοὺς ἀνθρώπους. Στὰ μαθήματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ τοὺς δοῦμε νὰ ἐμφανίζονται σὲ ἀνθρώπους, ὅπως στὸν Ἀβραάμ, στὸν Ἰακώβ, στὸ Μωυσῆ, στοὺς προφῆτες. Καὶ στὰ μαθήματα τῆς Καινῆς Διαθήκης θὰ τοὺς συναντήσουμε: Στὴ Γέννηση, στὴ Ζωὴ καὶ στὰ Πάθη τοῦ Σωτήρα μας.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μᾶς μιλεῖ ἔμμεσα γιὰ τὴ δημιουργία τῶν ἀγγέλων. Λέγει ὅτι ὁ Κύριος σὲ ἑξὶ ἡμέρες «ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν... καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς» (Ἔξοδ. κ' 11). Πλάστηκαν πρὶν ἀπὸ τὴν ὑλικὴ δημιουργία (Ἰώβ λη' 7).

Ἀριθμός, Ὄνόματα καὶ Τάγματα τῶν ἀγγέλων. Ὁ ἀριθμὸς τους εἶναι ἄγνωστος. Ἡ Ἁγία Γραφή μιλεῖ γιὰ χιλιάδες καὶ μυριάδες καὶ πλήθη ἀγγέλων. Μὲ τίς ἐκφράσεις αὐτὲς θέλει νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι δὲν μπορούμε νὰ μάθουμε ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸ τους.

Ἄν δὲν γνωρίζουμε ὁμως τὸν ἀριθμὸ τους, ξέρουμε τρεῖς ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τὰ ὀνόματά τους. Τοὺς ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή καὶ εἶναι ὁ Μιχαήλ, ὁ Γαβριήλ καὶ ὁ Ραφαήλ.

Μιχαήλ σημαίνει «ποιὸς εἶναι σὰν τὸ Θεό;» Εἶναι «ὁ ἄρχοντας ὁ μέγας» (Δαν. ιβ' 1), «ὁ ἀρχάγγελος» (Ἰούδα 9), ποὺ πολεμᾷ νικηφόρα τὸν Σατανᾶ.

«Ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» εἶναι ἡ σημασία, ποὺ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ δευτέρου, τοῦ *Γαβριήλ*. Ἐξήγησε ὁράματα στὸν προφῆτη Δαβὶθ καὶ ἀνάγγειλε στὴν Παρθένο Μαρία τὴ Γέννηση τοῦ Λυτρωτῆ μας. Καὶ οἱ δύο τους εἰκονίζονται στὰ παραπóρτια τοῦ εἰκονοστασίου τῶν ναῶν, γιὰτὶ φρουροῦν τὸ Ἅγιο Βῆμα.

Τὸ ὄνομα τοῦ *Ραφαήλ* σημαίνει «ὁ Θεὸς θεραπεύει». Προστάτεψε τὸν Τωβία καὶ θεραπεύσε τὴ γυναῖκα του τὴ Σάρρα καὶ τὸ γέροντα πατέρα του. Καὶ ἄλλοι ἄγγελοι θὰ ἔχουν ὀνόματα, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρονται στὴν Ἁγία Γραφή.

Διαιροῦνται σὲ ἑννέα Τάξεις ἢ Τάγματα, τὰ ἑξῆς :

Σεραφίμ, Χερουβίμ, Θρόνοι

Κυριότητες, Δυνάμεις, Ἐξουσίες

Ἀρχές, Ἀρχάγγελοι, Ἀγγελοι.

Τὶς δυὸ πρῶτες Τάξεις τῶν ἀγγέλων ἀναφέρουμε στὸ γνωστὸ ὕμνο πρὸς τιμὴ τῆς Θεοτόκου.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν ΧΕΡΟΥΒΙΜ

καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν ΣΕΡΑΦΙΜ,

τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν,

τὴν ὄντως Θεοτόκον σὲ μεγαλύνομεν.

Τὸ ἔργο τῶν ἀγγέλων. Τριπλὸ εἶναι τὸ ἔργο τῶν ἀγγέλων :

Α) Ἡ ἀγγελία τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ αὐτὴ τοὺς τὴν ὑπηρεσία πῆραν καὶ τὸ ὄνομα ΑΓΓΕΛΟΙ, ποὺ σημαίνει ἀγγελιοφόροι. Εἶναι ὑπηρέτες καὶ ἐκτελεστὲς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Τὰ φτερά ποὺ ζωγραφίζουμε στὶς εἰκόνες τοὺς συμβολίζουν τὴν προθυμία τοὺς καὶ τὴν ταχύτητα στὴν ἐκτέλεση τῶν θείων παραγγελμάτων.

Β) Ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Μᾶς εἶναι γνωστὸς ὁ ὠραῖος ὕμνος, ποὺ ἀκοῦμε στὴν ἐκκλησία κατὰ τὴ θεία Λειτουργία. « Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβῶθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου ». Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἀναφέρεται στὸ βιβλίον τοῦ προφήτη Ἡσαΐα. Εἶδε — μᾶς λέγει — κυκλωμένο τὸ θρόνον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἀγγέλους, τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφίμ, ποὺ ὕμνοῦσαν τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. (Ἡσ. στ' 1-3).

Γ) Ἡ ἐξυπηρέτηση καὶ ἡ προστασία τῶν ἀνθρώπων. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ φύλακα Ἀγγελό του. Αὐτὸς τοῦ φέρνει στὸ νοῦ τὶς καλὲς σκέψεις καὶ τὸν ὁδηγεῖ στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς. Γίνεται ἀκόμη προστάτης καὶ ἐλευθερωτὴς στὶς ὥρες τοῦ κινδύνου. Ὅταν ὁ διάκονος στὴ θεία Λειτουργία παρακαλῇ τὸν Κύριο νὰ μᾶς χαρίζῃ « ἀγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν », ἃς προσευχόμαστε θερμὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ αἰτήματά μας. Ἐχει μάλιστα ἡ Ἐκκλησία μας καὶ μιὰ ὠραία προσευχή στὸ φύλακα Ἀγγελο : « Ἄγιε Ἀγγελε, ὁ ἐφεστὼς τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς καὶ ταλαιπώρου μου ζωῆς, μὴ ἐγκαταλίπῃς με . . . ».

Ὅταν ὅμως οἱ ἄνθρωποι ξεχνοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ οἱ ἄγ-

‘Ο Ἀρχάγγελος Μιχαήλ (Βυζ. Μουσείο, 14ος αἰ.) « Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λει-
τουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
νομεῖν σωτηρίαν; » (‘Εβρ. α΄ 14).

γελοι γίνονται ὄργανα τιμωρίας. Δυὸ ἄγγελοι π.χ. τιμωροῦν τοὺς κατοίκους τῶν Σοδόμων, ἐνῶ ἄλλος γίνεται ἐξολοθρευτὴς τῶν πρωτοτόκων τῶν Αἰγυπτίων.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τοὺς Ἀρχιστράτηγους Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, καὶ τὶς ὑπόλοιπες Ἀσώματες Δυνάμεις, στὶς 8 Νοεμβρίου.

Τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους, ὑπάρχουν καὶ οἱ πονηροὶ ἄγγελοι. Θὰ τοὺς συναντήσουμε στὰ μαθήματά μας μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τους, τοῦ Σατανᾶ ἢ Διαβόλου.

Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὰ πλάσματά Του «καλὰ λίαν», δηλαδή πολὺ καλὰ. Πῶς συμβιβάζεται αὐτὸ μὲ τὴν ὕπαρξιν τῶν πονηρῶν πνευμάτων; Ὁ Θεὸς τὰ δημιούργησε πονηρὰ; Ὁχι, βέβαια. Αὐτὰ μόνον τοὺς δὲν κράτησαν τὴν ψηλὴν θέσιν, ποὺ τοὺς ἔδωσε ὁ Θεός. Ἡ περηφάνια τοὺς τὰ ἔσπρωξε σὲ ἀποστασία ἀπὸ τὸ Θεό. Ἦταν ἄγγελοι φωτὸς καὶ ἔγιναν πνεύματα σκοτεινὰ. Ἀπὸ τότε πολεμοῦν μὲ λύσσα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἀνεβάζουν στὸ μυαλό μας σκέψεις πονηρὲς καὶ ἀκάθαρτες, μᾶς σπρώχνουν στὸ κακό. Στὰ μαθήματα τῆς Καινῆς Διαθήκης θὰ μάθουμε ὅτι ὁ Χριστὸς διέλυσε τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου. Μᾶς ὅπλισε μὲ ὅπλα ἀκαταμάχητα γιὰ νὰ τὸν νικᾶμε ὅταν μᾶς πολεμᾷ.

Ἀσκήσεις

1) ἔχουμε ναοὺς στὸ ὄνομα τῶν Ἀσωμάτων. Γιατί; Ἐξήγησε μὲ συντομία.

2) Ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει ὅτι ἡ ἁμαρτία διώχνει τὸ φύλακα Ἀγγελο, ὅπως τὶς μέλισσες ὁ καπνὸς καὶ τὰ περιστέρια ἡ δυσωδία. Τί ἐννοεῖ μ' αὐτό;

3) Στὴν Κυριακὴ προσευχὴ «Πάτερ ἡμῶν...» εὐχόμεστε νὰ γίνηται στὴ γῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως γίνεται στὸν οὐρανό. Πῶς θὰ τὸ κατορθώσουμε αὐτό;

4) Νὰ διαβαστοῦν οἱ περικοπές: Λουκ. α' 5-38, β' 1-14, Ματθ. β' 13-15. Νὰ βρῆς τὶς περιπτώσεις ποὺ γίνεται λόγος γιὰ ἀγγέλους καὶ τὸ ἔργο τους.

5) Τί σημασία ἔχει γιὰ σένα ὁ φύλακας Ἀγγελος;

3. Ὁ ἄνθρωπος, ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Γένεσ. α' 26 - β'

Ὁ Θεός, ἀφοῦ δημιούργησε καὶ στόλισε τὴ γῆ, ἐπλάσε ὕστερα τὸ τελειότερο δημιούργημα, τὸν ἄνθρωπο.

Θέλησε ὁ οὐράνιος Βασιλέας νὰ τὸν ἔχη κυρίαρχο τῆς γῆς. Θὰ τὸν πλάσῃ λοιπὸν μὲ ξεχωριστὴ φροντίδα καὶ θὰ τοῦ δώσῃ πολλὰ προνόμια. Ὁ Δαβὶδ σ' ἓναν Ψαλμὸ λέγει πῶς ὁ Θεὸς ἐπλάσε τὸν ἄνθρωπο λίγο κατώτερο ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους: Τὸν στεφάνωσε μὲ δόξα καὶ τιμὴ καὶ τὸν ἔβαλε κυρίαρχο στὰ ἔργα του (Ψαλμ. η' 6-7).

Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς δημιουργίας του. Ὁ Θεὸς ἔδειξε ἰδιαίτερη φροντίδα. Λέγει ἡ Ἀγία Γραφή:

« Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν ».

Γένεσ. α' 26.

Σ' αὐτὴν τὴ φράση κρύβεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἡ προνομιακὴ θέση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς τοῦ χάρισε τὸ σῶμα, ποὺ τὸν συνδέει μὲ τὸν ὕλικό κόσμο. Τοῦ δῶρισε αὐλὴ καὶ ἀθάνατη ψυχὴ καὶ ἔτσι συγγενεῖ μὲ τὸ Δημιουργό του καὶ τὸν πνευματικὸ κόσμο. Τὸν προίκισε μὲ ἰδιαίτερα χαρίσματα: Τὸ λογικὸ, γιὰ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἀποκτᾷ χρήσιμες γνώσεις. Τὴν ἐλεύθερη θέληση, γιὰ νὰ παίρνῃ ὑπεύθυνα τὶς ἀποφάσεις του. Τοῦ ἔβαλε μέσα του τὴ δύναμη νὰ φτιάχνῃ χρήσιμα πράγματα καὶ τὴν ὁρεξὴ νὰ θέλῃ καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὸ καλὸ. Ἔτσι πῆρε ὁ ἄνθρωπος τὴν « εἰκόνα » τοῦ Θεοῦ· δηλαδὴ ὅ,τι ἔχει ὁ Θεὸς σὲ ἀπόλυτο βαθμὸ. Ἄν ὁ ἄνθρωπος χρησιμοποιοῦσε σωστὰ τὰ χαρίσματα αὐτά, θὰ ἔμοιαζε ἀργότερα μὲ τὸ Θεό, στὴν ἀγάπη καὶ στὴν ἀγιότητα, ὅσο φυσικὰ τοῦτο εἶναι δυνατό στὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι θὰ πετύχαινε τὸ « καθ' ὁμοίωσιν » τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειτα ὁ Θεὸς τοποθέτησε τὸν πρῶτο ἄνθρωπο, τὸν Ἀδὰμ, στὸν Παράδεισο. Ἐκεῖ ὁ Ἀδὰμ ἦταν εὐτυχισμένος. Ἡ δροσιὰ τοῦ κήπου, ἡ ποικιλία τῶν φυτῶν, τῶν πουλιῶν καὶ τῶν ζώων, τοῦ χάριζαν εὐχάριστη διαμονή. Ἡ ἐργασία μέσα στὸν Παράδεισο ἦταν

εὐχάριστη ἀπασχόληση. Ἐκεῖνο ὁμως ποὺ τοῦ ἔδινε ἀνείπωτη χαρά, ἦταν ὅτι ἐρχόταν σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό, ὅτι Τὸν γνώριζε καὶ Τὸν ἀγαποῦσε.

Ἡ δημιουργία τῆς πρώτης γυναίκας. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν Ἀδάμ ἐκδηλώθηκε πρὸ πλούσια μὲ τὴ δημιουργία τῆς συντρόφου του, τῆς Εὕας.

« Εἶπεν ὁ Θεὸς· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν ».

Γένεσ. β' 18

Εἶχε καὶ αὐτὴ ὕλικό σῶμα καὶ προοικίστηκε μὲ τὴν αὐλὴ καὶ ἀθάνατη ψυχὴ, τὸ λογικὸ καὶ τὴν ἐλεύθερὴ θέληση, ὅπως καὶ ὁ Ἀδάμ. Ἦταν ἡ πολύτιμη σύντροφος καὶ ἀνεκτίμητη βοηθὸς τοῦ Ἀδάμ. Ὁ Θεὸς τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς εἶπε :

« Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς ».

Γένεσ. α' 28

Ὁ ἱερέας, στὶς εὐχὲς τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου, ἀναφέρει τὴν περικοπὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ μιλεῖ γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας, τὸ στενὸ σύνδεσμο τῆς Εὕας μὲ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀπόκτηση ἀπογόνων. Τὸ πολὺκλαδο δέντρο τῶν ἀνθρώπων ἔχει τὶς ρίζες του στὸ πρῶτο αὐτὸ ζευγάρι τοῦ Παραδείσου.

Ἡ παραδείσια ζωὴ τῶν πρωτόπλαστων. Οἱ πρωτόπλαστοι στὸν Παράδεισο εἶχαν καθαρὴ καρδιά καὶ σῶμα ὅλο ὑγεία. Ἡ ἀρρώστια καὶ ὁ πόνος ποὺ βασανίζουν τοὺς ἀνθρώπους σήμερα ἦταν ἄγνωστα γιὰ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὕα. Μποροῦσαν ἀκόμη καὶ νὰ μὴν πεθάνουν. Ἄν ἔμεναν κοντὰ στὸ Θεὸ καὶ τηροῦσαν τὶς ἐντολὲς Του θὰ κέρδιζαν μετὰ τὸν ἐπίγειο Παράδεισο καὶ τὸν οὐράνιο, χωρὶς νὰ περάσουν ἀπὸ τὶς ὀδυνηρὲς πύλες τοῦ θανάτου. Τὸ « δέντρο τῆς ζωῆς », ποὺ ἦταν φυτεμένο στὸν Παράδεισο, θύμιζε τὴν ἀθασίαν αὐτὴ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ τῶν πρωτόπλαστων ἦταν πεντακάθαρη. Δὲν εἶχε τὶς κηλίδες τῆς πονηριᾶς, τῆς ψευτιᾶς, τῆς ἀμαρτίας. Ἦταν ἀθῶοι καὶ ἄκακοι μέσα σ' ἓναν ἄκακο κόσμο.

Οἱ βασικὲς ἀλήθειες τοῦ μαθήματος. Ἀπὸ τὴ διήγηση τῆς

δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συγκρατήσουμε ὅτι :

1) Ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ μὲ ξεχωριστὴ φροντίδα.

2) Ὁ ἄντρας καὶ ἡ γυναῖκα δημιουργήθηκαν κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

3) Ὁ ἄνθρωπος ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ζῶα, γιατί ἔχει χαρίσματα πού μονάχα σ' αὐτὸν τὰ ἔδωσε ὁ Θεός.

4) Ὁ ἄντρας εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογένειας καὶ ἡ γυναῖκα σύντροφος καὶ βοηθὸς του.

5) Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε γιὰ νὰ κυριαρχῇ πάνω στὰ ὑλικά πράγματα, δὲν πρέπει νὰ γίνεται δοῦλος τους.

Θεὸς	Ἀνθρωπος
1. Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα.	1. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πνεῦμα.
2. Ὁ Θεὸς εἶναι παντογνώστης.	2. Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει πολλὰ πράγματα, ἀλλὰ σὲ σχετικὸ βαθμό.
3. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερος στὶς πράξεις Του.	3. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος στὴν ἐκλογὴ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.
4. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀθάνατος.	4. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατη.

Ἀσκήσεις

1) Γράψε στὸ τετράδιό σου 8 — 10 σειρὲς μὲ θέμα : Τὸ μεγαλύτερο δῶρο τοῦ Θεοῦ στοὺς πρωτόπλαστους.

2) Ἀπαρίθμησε τὰ χαρίσματα, πού ἔδωσε ὁ Θεὸς στοὺς πρωτόπλαστους.

3) Πῶς συγγενεῖι ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν πνευματικὸ καὶ τὸν ὑλικὸ κόσμο καὶ γιατί πρέπει νὰ θυμᾶται συχνὰ αὐτὴ του τὴ συγγένεια;

4) Γράψε στὸ τετράδιό σου τὴ σημασία τοῦ στίχου :

« Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με· συνέτισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου » (Ψαλμ. 118,73).

4. Τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα.

Γένεσ. κεφ. γ'

Τὴν εὐτυχία τους οἱ πρωτόπλαστοι δὲν θὰ τὴν κρατοῦσαν μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Θὰ τὴν κληροδοτοῦσαν καὶ στοὺς ἀπογόνους τους, ὅπως οἱ γονεῖς ἀφήνουν στὰ παιδιά τους τὴν περιουσία τους. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως αὐτό, ἔπρεπε νὰ μείνουν πιστοὶ στὸ θεῖο θέλημα. Ἄν τὸ τηροῦσαν μὲ τὴ συγκατάθεσή τους, θὰ κέρδιζαν καὶ τὸν οὐράνιο Παράδεισο, πού εἶχε ἑτοιμασθῇ ἀπὸ τότε πού θεμελιώθηκε ὁ κόσμος.

Ἡ πτώση τῶν πρωτόπλαστων. Ὁ Θεὸς εἶχε θέσει ἕναν ὅρο στὴν εὐτυχία τῶν πρωτόπλαστων. Εἶχε πεῖ στὸν Ἀδὰμ: Ἀπὸ τοὺς καρποὺς κάθε δένδρου τοῦ Παραδείσου νὰ τρῶτε· ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φᾶτε. Τὴν ἴδια ἡμέρα πού θὰ φᾶτε, θὰ πεθάνετε » (Γένεσ. β' 16 - 17).

Ἦταν ἐντολὴ ἀπλή καὶ ἐφαρμόσιμη. Ἄν οἱ πρωτόπλαστοι τὴν τηροῦσαν, θὰ ἔδειχναν τὴν ἀγάπη, τὴν ὑποταγὴ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη τους στὸ Θεό. Ὁ Θεὸς θέλει τὴν εὐτυχία μας, ἀλλὰ ὁ Σατανᾶς χαίρεται μὲ τὴ δυστυχία μας. Ἐπειδὴ ὁ Ἀντίθετος μὲ τὴν ἀνυπακοή καὶ τὴν ἀνταρσία του ἔχασε τὴν ἀγγελικὴ του ιδιότητα, θέλησε νὰ καταστρέψῃ καὶ τοὺς πρωτόπλαστους. Μὲ στόμα φιδιοῦ εἶπε στὴν Εὐά:

« Εἶναι ἀλήθεια ὅτι σᾶς ἀπαγόρευσε ὁ Θεὸς νὰ τρῶτε ἀπὸ τὰ δέντρα τοῦ Παραδείσου ; »

Γένεσ. γ' 1

Μὲ τὸ μεγάλο τοῦτο ψέμα ἤθελε νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη πού εἶχαν οἱ πρωτόπλαστοι στὸ Δημιουργό τους, γιὰ τοὺς φθονοῦσε φοβερά.

Ἡ Εὐά τοῦ εἶπε ὅτι ὁ Θεὸς μόνο ἑνὸς δένδρου τοὺς καρποὺς ἀπαγόρευσε νὰ ἀγγίσουν. Ἄν φᾶνε ἀπὸ αὐτούς, θὰ πεθάνουν. Τότε προχώρησε ὁ Σατανᾶς στὸ δεύτερο ψέμα: « Δὲν θὰ πεθάνετε, γιὰτὶ ὁ Θεὸς γνώριζε ὅτι, ὅταν φᾶτε, θὰ ἀνοιχτοῦν τὰ μάτια σας καὶ θὰ εἴσαστε σὰν τὸν Θεό... » (Γένεσ. γ' 4 - 5).

Ἡ παγίδα εἶχε στηθῇ μὲ πανοῦργο τρόπο. Ἡ Εὐά κυριεύθηκε ἀπὸ περιέργεια, θέλησε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἐγωισμό της, ἁμάρτησε καὶ παρέσυρε καὶ τὸν Ἀδὰμ στὴν παρακοή της.

‘Ο ‘Αδάμ καὶ ἡ Εὐὰ διώχονται ἀπὸ τὸν Παράδεισο. (Μωσαϊκό, Monreale).

Θεοῦ. ‘Ο ‘Αδάμ δὲν παγιδεύτηκε ἀπὸ τὸ Σατανᾶ. Προτίμησε ὅμως νὰ εὐχαριστήσῃ τὴ γυναῖκα του παρὰ τὸ Θεό. “Εδωσε τὴ δευτέρῃ θέσῃ τῆς καρδιάς του στὸ θεῖο θέλημα καὶ τὴν πρώτη στὴν ἐπιθυμία τῆς Εὐας.

Τὰ αἷτια δὲν ἄργησαν νὰ φέρουν τρομαχτικὰ ἀποτελέσματα.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως. ‘Η θεοποίηση πού ὑποσχέθηκε ὁ Σατανᾶς ἦταν μιὰ πλανερὴ ὑπόσχεση. ‘Αντίθετα, ὁ θάνατος, ὅπως τὸν εἶχε προαναγγεῖλει ὁ Θεός, ἔγινε πραγματικότητα. Δοκίμασαν πρῶτα τὸν πνευματικὸ θάνατο. ‘Αργότερα θὰ ἔρχονταν καὶ ὁ σωματικὸς. ‘Η ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεὸ διακόπηκε. ‘Η ψυχὴ τους δὲν τρεφόταν ἀπὸ τὴν ἀγάπη Του. “Επεσε σὰν πέτρα βαρὶὰ στὴν καρδιά τους ὁ φόβος. ‘Η ἀθωότητα, ἡ ἥρεμη συνείδηση, ἡ κλίση πρὸς τὸ ἀγαθό, ἔφυγαν ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ἀμάρτησαν. Αἰσθάνθηκαν τὴ γύμνια τοῦ σώματος, γιατί εἶχαν γυμνὴ τὴν ψυχὴ τους. Τὸ μυαλό τους σκοτίστηκε. ‘Αντὶ νὰ παραδεχτοῦν τὴν ἀνυ-

Τὰ αἷτια τῆς πτώσεως.

Πρὶν δοῦμε τὰ ὀδυνερὰ ἀποτελέσματα τῆς παρακοῆς, ἃς ἀναζητήσουμε τὰ αἷτια πού ὀδήγησαν στὴν παράβαση τοῦ θεοῦ θελήματος. Εἶναι τρία: ‘Ο ἐγωισμός, ἡ περιέργεια καὶ ἡ προτίμηση τοῦ ἀνθρώπινου θελήματος ἀπὸ τὸ θεῖο θέλημα.

‘Η Εὐὰ, στὸ ἄκουσμα τῆς ἀπατηλῆς ὑποσχέσεως ὅτι θὰ γίνῃ σὰν τὸ Θεό, ἄφησε τὸν ἑαυτὸ της νὰ κυριευτῇ ἀπὸ ἐγωισμό. Κάθε ἀμαρτία πηγάζει ἀπὸ τὸν ἐγωισμό μας, πού δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ δεχτοῦμε ὅσα ὁ Θεὸς μᾶς παραγγέλλει. ‘Η Εὐὰ ἀνοίξε συζήτηση μὲ τὸ Σατανᾶ καὶ ἡ περιέργειά της τὴν ἔκανε νὰ ἐμπιστευτῇ στὰ λόγια του καὶ ὄχι στὰ λόγια τοῦ

πακοή τους, προσπάθησαν νὰ δικαιολογηθοῦν στὸ Θεὸ ρίχνοντας τὴν εὐθύνη ὁ ἕνας στὸν ἄλλο.

Ὁ Θεὸς τιμώρησε καὶ τοὺς τρεῖς: Τὸ Διάβολο, τὴν Εὐά, τὸν Ἀδάμ. Καταράστηκε τὸ Διάβολο, ποὺ παρέσυρε στὴν πτώση τοὺς πρωτόπλαστοι. Ἔδωσε λύπες στὴν Εὐά καὶ ἔκανε κοπιαστικὴ τὴν ἐργασία τοῦ Ἀδάμ. Μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου του θὰ ἔτρωγε ὁ Ἀδάμ τὸ ψωμί του. Θὰ δοκίμαζαν καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ σωματικοῦ θανάτου, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ψυχικὸ θάνατο, ποὺ εἶχαν κιόλας γευτῇ.

Οἱ πρωτόπλαστοι ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὸν Παράδεισο καὶ ἡ τιμωρία θὰ περνοῦσε καὶ στοὺς ἀπογόνους τους: Οἱ ἄνθρωποι γεννιοῦνται μὲ τὸ *προπατορικὸ ἁμάρτημα*. Ὅταν ἕνα ἀντρώγωνο υἱοθετῇ ἕνα παιδί, τοῦ δίνει τὸ ὄνομα, τὴν παρουσία καὶ τὴ θέση ποὺ ἔχει στὴν κοινωνία. Ἄν ὅμως ἐκεῖνο μὲ τὴ θέλησή του ἐγκαταλείψῃ τὴν προνομιακὴ θέση ποὺ τοῦ χάρισαν, μαζί του χάνουν τὴν εὐτυχία καὶ οἱ ἀπόγονοί του. Τὸ ἴδιο περίπου ἐγινε καὶ μὲ μᾶς, τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐά, ποὺ ἦταν παιδιὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὑπόσχεση τῆς λυτρώσεως. Ὁ Θεὸς δὲν ἦταν μονάχα ὁ δίκαιος τιμωρὸς τῆς ἀποστασίας τῶν πρωτόπλαστων ἦταν καὶ ὁ Πατέρας τους. Ἀπάλυνε τὸν πόνο τους μὲ τὴ διαβεβαίωση ὅτι ἡ νίκη τοῦ Σατανᾶ ἦταν προσωρινή. Εἶπεν ὁ Θεὸς στὸ Σατανᾶ:

« Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν καὶ σύ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν ».

Γένεσ. γ' 15

Ὁ Θεὸς δηλαδὴ θὰ ἔστελνε τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ θὰ διέλυε τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ θὰ μᾶς δίδασκε πῶς νὰ τὸν πολεμοῦμε. Ὁ Χριστὸς στὴν ἐπίγεια ζωὴ Του θὰ συγκρουστῇ πολλὰ φορὲς μὲ τὸ Σατανᾶ καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Θὰ παραδοθῇ σ' αὐτοὺς καὶ θὰ Τὸν σταυρώσουν. Εἶναι τὸ χτύπημα τοῦ Σατανᾶ στὴ φτέρνα. Μὲ τὸ σταυρικὸ Του ὅμως θάνατο ὁ Κύριος θὰ νικήσῃ τὸ Σατανᾶ καὶ θὰ διαλύσῃ τὸ βασίλειό του.

Ἡ ὑπόσχεση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Λυτρωτῆ εἶναι ἡ πρώτη στὴ χρυσὴ ἀλυσίδα τῶν ὑποσχέσεων, ποὺ θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια τῶν μαθημάτων μας. Λέγεται *Πρωτευαγγέλιο* ἡ πρώτη μεσσιανικὴ

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς τραβά ἀπὸ τὸν Ἄδη τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕα. (Καχριέ Τζαμί, ἀρχὲς 14ου αἰ.).

προφητεία, γιατί ὑπόσχεται τὴν ἀποστολὴ τοῦ Μεσσία, δηλαδή τοῦ Λυτρωτῆ. Τὸ κακὸ ποὺ ἔφεραν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα, θὰ τὸ ἐπανορθώσῃ ὁ Χριστός. Ἀπὸ τὴ θανατηφόρα ἀρρώστια τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος μᾶς γιατρεύει τὸ μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος.

Οἱ βασικὲς ἀλήθειες τῆς διηγήσεως. Καὶ ἐδῶ χρειάζεται νὰ συγκρατήσουμε στὴ μνήμη μας ὅτι :

1) Ὁ Διάβολος ἔβαλε σὲ πειρασμὸ καὶ παρέσυρε στὴν πτῶση τοὺς πρωτόπλαστοις.

2) Οἱ πρωτόπλαστοι πίστεψαν τὸν Πονηρὸ καὶ παράκουσαν τὸν Πλάστη τους. Ὁ ἐγωισμὸς τοὺς ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὸ Θεό.

3) Ἡ ἁμαρτία φέρνει τὴ δυστυχία καὶ τὸ θάνατο στοὺς ἀνθρώπους.

4) Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γεννιοῦνται μὲ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα. Καὶ

5) Ὁ θεὸς δὲν ἐγκατέλειψε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ὑποσχέθηκε Λυτρωτή.

Ἀδὰμ

« ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
γῆς χοϊκός,

Ἰησοῦς Χριστός

ὁ δεύτερος ἄνθρωπος
ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ »
(Α΄ Κορ. ιε΄ 47).

1. Ἡ ἀνταρσία του ἀπομάκρυνε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ Θεό.
1. Ὁ σταυρικός Του θάνατος χάρισε τὴν αἰώνια ζωὴ καὶ συμφιλίωσε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ Θεό
(*Ρωμ. ε' 10*).

Ἀπὸ τὴν ὕμνολογία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας.

Τὸ χειρόγραφον ἡμῶν ἐν τῷ Σταυρῷ διέρρηξας, Κύριε, καὶ λογισθεὶς ἐν τοῖς νεκροῖς, τὸν ἐκέισε τύραννον ἔδηςας, ρυσάμενος ἅπαντας ἐκ δεσμῶν θανάτου τῇ Ἀναστάσει Σου· δι' ἧς ἐφωτίσθημεν, φιλάνθρωπε Κύριε, καὶ βοῶμεν σοι· μνήσθητι καὶ ἡμῶν, Σωτήρ, ἐν τῇ Βασιλείᾳ Σου.

Ἀσκήσεις

- 1) Γιατί ὁ Κύριος ὀνόμασε τὸ Σατανᾶ πατέρα τῆς ψευτιᾶς; (Ἰωάν. η' 44).
- 2) Ποιὰ ἁμαρτία διέπραξαν οἱ πρωτόπλαστοι; Ἦταν τὸ φάγωμα τοῦ καρποῦ;
- 3) Ἀντίγραψε ἀπὸ τὴν Καινὴ σου Διαθήκη τὸ Ρωμ. ε' 12 καὶ γράψε τὴ σημασίαν του.
- 4) Ποιὰ σωματικά, ψυχικά καὶ πνευματικά χαρίσματα ἔχασαν μὲ τὴν ἁμαρτία τοὺς οἱ πρωτόπλαστοι;

5. Ὁ Κατακλυσμὸς — Ὁ Πύργος Βαβέλ.

Γένεσ. στ' - θ',

Γένεσ. ια' 1 - 9

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα ἀπόκτησαν πολλὰ παιδιά, «γιούς καὶ θυγατέρες», ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή (Γένεσ. ε' 4). Οἱ ἀπόγονοὶ τοὺς δὲν κράτησαν ὅλοι τὴν πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεό. Οἱ εὐσεβεῖς ἀναμίχτηκαν μὲ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἡ ἁμαρτία ἀπλώθηκε καὶ δηλητηρίασε τὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Μὲ τὴν ἁμαρτωλὴ τους ὁμῶς διαγωγὴ πρόσβαλαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Θεὸς τοὺς τιμώρησε.

Ὁ κατακλυσμός. Ἡ τιμωρία ἦταν ὁ ἀφανισμὸς τοὺς. Ἐπρεπε νὰ χαθοῦν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Στὰ νερὰ ἐνὸς κατακλυσμοῦ θὰ θάβονταν οἱ ἄνθρωποι ποὺ φρόντιζαν μόνο γιὰ τὸ σῶμα τοὺς καὶ παραμελοῦσαν τὴν ψυχὴν τοὺς (Γένεσ. στ' 3). Μιὰ οἰκογένεια μόνο θὰ σωζόταν, ποὺ θὰ γεννοῦσε τὸ νέο λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἐκδήλωνε ἔτσι, μαζὶ μὲ τὴ δικαιοσύνη, καὶ τὴν ἀγάπην Του.

Ὁ Νῶε, ἡ γυναίκα του καὶ τὰ τρία παντρεμένα παιδιά τους, ὁ Σὴμ, ὁ Χάμ καὶ ὁ Ἰάφεθ, συνολικὰ ὀχτῶ ψυχές, ξεχώριζαν γιὰ τὴν εὐσέβειά τους. Κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ ἔφτιαξαν τὴν Κιβωτό, ποὺ θὰ τοὺς ἔσωζε.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θέλησε νὰ δώσῃ καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὴν εὐκαιρίαν νὰ σωθοῦν. Ὁ Νῶε ἔγινε τὸ ὄργανο τοῦ Θεοῦ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι. Κατασκεύαζε τὴν Κιβωτὸ ἐκατὸν εἴκοσι ὁλόκληρα χρόνια, γιὰ νὰ τὴ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ μαθαίνουν ἀπὸ τὸ Νῶε τὸ σκοπὸ τῆς κατασκευῆς της. Ἐκεῖνοι ὅμως ἔμειναν ἀμετανόητοι. Γι' αὐτὸ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔδωσε τὴ θέσιν της στὴ δικαιοσύνη Του. Ἡ τιμωρία ἔφτασε. Οἱ καταρράκτες τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ πηγές τῆς γῆς ἀνοιξαν καὶ τὰ νερὰ ποὺ ξεχύθηκαν στὴ γῆ ἀφάνισαν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους.

Στὰ ἴδια νερὰ ἔπλεε καὶ ἡ Κιβωτὸς μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Νῶε καὶ τὰ ζῶα ποὺ ἔβαλε μέσα ὁ Νῶε.

Ὅταν τὰ νερὰ ὑποχώρησαν, ὁ Νῶε βγῆκε ἀπὸ τὴν Κιβωτὸ καὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη πρόσφερε στὸ Θεὸ θυσία. Ὁ Θεὸς τὸν εὐλόγησε καὶ ἔδωσε ὑπόσχεση ὅτι δὲν θὰ τιμωροῦσε ἄλλῃ φορὰ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τέτοιο φοβερὸ πνιγμό. Στὴν ὑγρὴ ἀτμόσφαιρα φάνηκε τὸ οὐράνιο τόξο. Ἦταν τὸ σημάδι τῆς διαθήκης, δηλαδὴ τῆς συμφωνίας (Βλέπε Γένεσ. θ' 1-17).

Ὁ Νῶε προφήτεψε ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ θὰ διατηροῦσαν τὴν πίστη στὸν ἕνα καὶ ἀληθινὸ Θεό.

Τὸ νόημα τοῦ κατακλυσμοῦ. Δὲν χρειάζεται νὰ σταθοῦμε στὶς λεπτομέρειες τῆς διηγήσεως γιὰ τὸν κατακλυσμὸ. Ἐδῶ ἔχουμε ἕνα ὠραῖο μάθημα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ πρέπει νὰ προσέξουμε τὶς βασικὲς ἀλήθειες ποὺ ὑπάρχουν στὴ διήγησι. Αὐτὲς εἶναι:

1) Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Μὰ ἡ ἀγάπη Του δίνει πρῶτα σ' αὐτοὺς τὸ χρόνο γιὰ νὰ μετανοήσουν.

2) Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ βραβεύει τὴν εὐσέβειά τους.

3) Μὲ τὴν πίστη κατασκεύασε ὁ Νῶε τὴν Κιβωτό, ποὺ ἔσωσε τὴν οἰκογένειά του (Ἑβρ. ια' 7).

Ὁ Νῶε εἶναι τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κήρυξε τὴ μετάνοιαν στοὺς ἀνθρώπους. Ἐγίνε μεσίτης τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ γιὰ

« Καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ... καὶ ἐπέφερέτο ἡ κιβωτὸς ἐπάνω τοῦ ὕδατος (Γένεσ. ζ' 18). (Μωσαϊκό, Tavole).

τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἡ Κιβωτὸς εἶναι σύμβολο τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ εἶναι ζωντανὰ μέλη Της καὶ τρέφονται ἀπὸ τὰ μυστήριά Της, σώζονται ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τῆς ἁμαρτίας. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ στόλιζαν τὶς κατακόμβες μὲ τὴν παράστασι τῆς Κιβωτοῦ γιὰ νὰ ἐνισχύωνται στοὺς δύσκολους ἐκείνους χρόνους. Τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ συμβολίζει τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος (Α' Πέτρ. γ' 18-21). Μὲ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα θάβουμε τὴν προπατορικὴ ἁμαρτία, ὅπως στὰ νερὰ τοῦ κατακλυσμοῦ θάφτηκαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι.

Ὁ Πύργος Βαβέλ. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε πλήθαιναν. Ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ πῆγαν καὶ κατοίκησαν στὰ μέρη τῶν ποταμῶν Τίγρη καὶ Εὐφράτη. Ἐκεῖ ἀποφάσισαν νὰ χτίσουν μιὰ πόλιν καὶ ἕναν πύργον. Ὁ πύργος ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ ψηλός, γιὰ νὰ ἀγγίξῃ ἡ κορυφή του τὸν οὐρανόν. Μ' αὐτὸ ἤθελαν νὰ δείξουν στὸ Θεὸ τὴ δύναμή τους. Θὰ καυχιόνταν ὕστερα γιὰ τὸ κατόρθωμά τους καὶ θὰ τοὺς μακάριζαν οἱ ἐπόμενες γενιές (Γένεσ. 11' 1-4).

« Τὸ τόξον μου... ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης... » (Γένεσ. θ' 13).

Πῆραν τὴν ἐγλωιστικὴ ἀπόφαση καὶ ἄρχισαν τὸ ματαιόδοξο ἔργο τους. Δὲν μπόρεσαν ὅμως νὰ τὸ τελειώσουν. Ὁ Θεὸς μπέρδεψε, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, τὴ γλώσσα τους, δηλαδὴ τὸ μέσο συνεννοήσεως, καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ σταματήσουν. Διασκορπίστηκαν σὲ διάφορα μέρη μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ξεχάσουν τὸ Θεὸ καὶ Πλάστη τους. Ἔγιναν πολυθεῖστες, δηλαδὴ εἰδωλολάτρες. Ὁχι ὅμως ὅλοι.

Τὸ μνημεῖο τους λοιπόν, ἀντὶ νὰ τοὺς χαρίσῃ τὴ μεγάλη φήμη, ποὺ ἔλπιζαν, ἔγινε σύμβολο ἀσυμφωνίας καὶ καταστροφῆς τῶν ἀνθρώπων ποὺ ὑψώνουν τὸ ἀνάστημά τους ἐναντία στὸ Θεό. Ὁ πύργος ὀνομάστηκε *Βαβέλ*, δηλαδὴ

πύργος συγχύσεως (Γένεσ. ια' 5-9).

Τὸ νόημα τῆς διηγήσεως. Καὶ στὴ διήγηση αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀναζητήσουμε νὰ μάθουμε τί θέλησε νὰ μᾶς διδάξῃ ὁ θεόπνευστος συγγραφέας. Ἄν παραβλέψουμε τὶς λεπτομέρειες, θὰ δοῦμε ὅτι ἐδῶ ἔχουμε μερικοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἀντιστέκονται στὸ Θεό. Ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τους διδάσκóμαστε ὅτι :

- 1) Ἡ ἁμαρτία ἔσπασε τὴ συνεργασία τῶν ἀνθρώπων.
 - 2) Ἡ ἔλλειψη συνεργασίας ἔγινε αἰτία νὰ διασκορπιστοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ
 - 3) Ἡ ἀνταρσία ἐναντίον τοῦ Θεοῦ ἔφερε τὴν εἰδωλολατρία.
- Τὸ περιστατικὸ τοῦ πύργου *Βαβέλ* σχετίζεται μὲ τὸ γεγονός τῆς καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Ὡραία ἐκφράζεται αὐτὸ στὸν παρακάτω ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας :

Ὅτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεε,
διεμέριζεν ἔθνη ὁ Ὑψιστος·
ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν,
εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε·
καὶ συμφώνως δοξάζομεν τὸ Πανάγιον Πνεῦμα.

(Κοντάκιο τῆς Πεντηκοστῆς)

« Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι
χάριν ».

(Παροιμ. γ' 34)

« Ὅσῳ μέγας εἶ, τοσοῦτῳ ταπεινοῦ σεαυτὸν καὶ ἐναντί
Κυρίου εὐρήσεις χάριν ».

(Σοφ. Σειφ. γ' 18)

Ἀσκήσεις

1) Ἀνάφερε τρία παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινή ζωή, πού δείχνουν ὅτι ὁ ἐγωισμὸς ἐμποδίζει τὴ συνεργασία τῶν ἀνθρώπων.

2) Πῶς καταλαβαίνει τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου : « Καθάπερ ἡ κιβωτὸς ἐν μέσῳ πελάγους διέσωζε τοὺς ἔσω ὄντας, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία διασώζει τοὺς πλανωμένους ἅπαντας » ; (P.G. 48, 1037).

3) Ποιές ὑποχρεώσεις ἔχουμε ἀπέναντι στοῦ Θεοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴ διαβεβαίωσή Του ὅτι δὲν θὰ ξανακάνη κατακλυσμὸ ;

Ι. 'Ο 'Αβραάμ, ὁ φίλος τοῦ Θεοῦ. *Γένεσ. ια' 27 - ιδ' 24*

'Ο Θεός, μοιλονότι οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ Αὐτόν, δὲν εἶχε ξεχάσει τὶς ὑποσχέσεις Του γιὰ τὴ σωτηρία τους. 'Αντίθετα, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ τὶς ἔκανε πιο ξεκάθαρες καὶ πιο πλούσιες.

'Αναζητεῖ τώρα ἓναν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τὸν κάνη γενάρχη ἑνὸς λαοῦ, στὸν ὁποῖο θὰ ἔδινε τὶς ὑλικές καὶ πνευματικές δωρεές Του. Θέλει νὰ ἔχη ὁ Πατριάρχης τοῦ διαλεχτοῦ αὐτοῦ λαοῦ πίστη καὶ ἀγάπη σὲ πολὺ μεγάλο βαθμό. Καὶ διάλεξε τὸν 'Αβραάμ.

'Η κλήση τοῦ 'Αβραάμ. 'Ο 'Αβραάμ ζοῦσε στὴν Οὐρ τῶν Χαλδαίων, στὴ μακρινὴ Μεσοποταμία. Μὲ τὸν πατέρα του Θάρα, τὴ γυναῖκα του Σάρρα καὶ τὸν ἀνεψιό του μετακινήθηκαν πρὸς τὴ βορειοδυτικὴ Μεσοποταμία καὶ κατοίκησαν στὴ Χαρράν. 'Εκεῖ ὁ 'Αβραάμ ἔλαβε τὴ μεγάλη κλήση ἀπὸ τὸ Θεό. Τοῦ εἶπε ὁ Θεός :

« Ἔφησε τὸν τόπο σου, τοὺς συγγενεῖς σου καὶ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα σου. Θὰ πᾶς στὸν τόπο, ποῦ θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ » (Γένεσ. ιβ' 1).

'Ο Θεὸς τοῦ ζήτησε μεγάλη θυσία. 'Ο 'Αβραάμ δὲν ἦταν μόνος. Εἶχε τὴ γυναῖκα του, τὸν ἀνεψιό του, τοὺς δούλους του, τὰ κοπάδια του. Πῶς νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ γῆ τῶν πατέρων του, ὅπου εἶχε ἀσφάλεια καὶ προστασία; Δὲν μαθαίνει οὔτε τὸ λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ περνοῦσε τέτοια δοκιμασία.

'Ο 'Αβραάμ δὲν εἶχε παιδιά. Ὅμως ὁ Θεὸς τοῦ δίνει τὴ σωτήρια ὑπόσχεση :

« Θὰ σὲ κάνω γενάρχη μεγάλου ἔθνους, θὰ σ' εὐλογήσω καὶ θὰ κάνω τὸ ὄνομά σου ἐνδοξοῦ ἀπὸ σένα θὰ εὐλογηθοῦν ὅλες οἱ φυλὲς τῆς γῆς » (Γένεσ. ιβ' 2-3).

‘Ο ‘Αβραάμ προχωρεί σὲ μιὰ ἀγνωστὴ χώρα μὲ μοναδικὸ ἐφόδιο τὴν πίστη του στὸ Θεό.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Θεοῦ προαναγγέλεται ὁ Λυτρωτὴς μας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. ‘Ο ‘Αβραάμ θὰ γινόταν ὄργανο γιὰ νὰ ἐκτελεστῇ τὸ θεῖο σχέδιο τῆς σωτηρίας μας. Χάρη σ’ αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι θὰ πίστευαν στὸν ἕνα καὶ ἀληθινὸ Θεό. Ὑστερα ἀπὸ αἰῶνες, ὁ γέροντας Συμεών, κρατώντας τὸ Χριστὸ στὴν ἀγκαλιά του, προφητεύει πὼς ὁ Λυτρωτὴς θὰ φέρῃ τὴ σωτηρία σ’ ὅλους τοὺς λαοὺς (Λουκ. β’ 29 - 32).

Στὴ Χαναάν. Ἐδῶ φαίνεται πόσο πιστὸς εἶναι ὁ Πατριάρχης. Χωρὶς καθυστέρηση καὶ πολλὴ σκέψη ἐτοιμάστηκε καὶ ἀναχώρησε γύρω στὰ 1750 π.Χ. γιὰ τὸ μέρος ποὺ θὰ τοῦ ἐδειχνε ὁ Θεός. Ὑστερα ἀπὸ μακρινό, κουραστικὸ καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι ἔφτασε στὴ γῆ Χαναάν, ποὺ σήμερα τὴν ὀνομάζουμε *Παλαιστίνη*. Πέρασε τὸν Ἰορδάνη ποταμὸ καὶ κατασκήνωσε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη *Συχέμ*. Ἐδῶ ὁ Θεὸς τοῦ φανέρωσε πὼς αὐτὴ ἦταν ἡ χώρα ποὺ τοῦ ὑποσχέθηκε, καὶ τοῦ εἶπε: « Τὴ γῆ αὐτὴ θὰ δώσω στοὺς ἀπογόνους σου » (Γένεσ. ιβ’ 7). Ἀργότερα προχώρησε πρὸς τὰ νότια καὶ κατοίκησε στὴν περιοχὴ τῆς Χεβρών. Σὲ πολλὰ μέρη, ἀπὸ εὐγνώμοσύνη στὸ Θεό, ἔχτισε βωμοὺς. Ἐκεῖ λάτρευε τὸ Θεὸ μὲ θυσίες καὶ προσευχές. Ὁ Θεὸς ἐπανέλαβε τὴν ὑπόσχεσή Του πὼς ὁ ‘Αβραάμ θὰ γινόταν γενάρχης. Συνάμα τοῦ ἔδωσε ἀφθονὰ ὑλικά ἀγαθά.

Ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια ἡ πίστη τοῦ ‘Αβραάμ βαθαίνει καὶ πλουτίζεται. Ἡ μεγάλη αὐτὴ πίστη γίνεται πηγὴ καὶ ἄλλων ἀρετῶν: Τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς

Ἡ θυσία τοῦ Μελχισεδέκ (φορητὴ εἰκόνα, 17ος αἰ., Μουσεῖο Δ. Λοβέρδου).

ἀπλότητας. Στὸν ἀνεψιό του τὸ Λῶτ ἔδωσε τὰ καλύτερα χωράφια καί, ὅταν πιάστηκε αἰχμάλωτος καὶ κινδύνεψε ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς περιοχῆς, ἔτρεξε καὶ τὸν ἀπελευθέρωσε. Στὸ βασιλεῖα τῶν Σοδόμων ἔδειξε μεγαλοψυχία, ἐπιστρέφοντας τὰ λάφυρα ποὺ πῆρε ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Λῶτ.

Ἡ συνάντηση μὲ τὸ Μελχισεδέκ. Γυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Λῶτ συναντήθηκε μ' ἓνα σεβασμιο πρόσωπο, τὸ Μελχισεδέκ, ποὺ ἦταν βασιλέας καὶ ἱερέας συνάμα. Τὸ ὄνομα Μελχισεδέκ σημαίνει βασιλέας δικαιοσύνης. Ἦταν βασιλέας τῆς πόλεως Σαλήμ (= Ἱερουσαλὴμ), δηλαδὴ βασιλέας εἰρήνης. Ὁ Μελχισεδέκ, γιὰ τὴ νίκη τοῦ Ἀβραάμ, ἔκανε θυσία προσφέροντας ψωμὶ καὶ κρασί (Γένεσ. ιδ' 17-20).

Στὸ πρόσωπο τοῦ Μελχισεδέκ προεικονίζεται ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς (Ἐβρ. στ' 20, Ψαλμ. 109,4).

Ὁ Μελχισεδέκ

1. Ἦταν ἱερέας καὶ βασιλέας.
2. Πρόσφερε θυσία μὲ ψωμί καὶ κρασί.
3. Τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του ἦταν ἄγνωστο, καθὼς καὶ τῆς μητέρας του.
4. Ἡ γέννησή του ἦταν ἄγνωστη.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς

1. Εἶναι ὁ αἰώνιος Ἱερέας καὶ ὁ Βασιλέας τῶν Βασιλείων.
2. Μὲ τὸ μυστήριό τῆς θείας Εὐχαριστίας προσφέρει θυσία τὸν ἑαυτό Του.
3. Γεννήθηκε «ἐκ Πνεύματος ἁγίου» ἀπὸ τὴν Παρθένο· σὰν Θεὸς δὲν ἔχει μητέρα.
4. Εἶναι ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ γεννήθηκε «πρὸ πάντων τῶν αἰώνων».

Ἀσκήσεις

1) Στὴν παραβολὴ τοῦ πλούσιου καὶ τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου (Λουκ. 1στ' 19 - 31) ὁ Παράδεισος παριστάνεται μὲ τὴν ἀγκάλῃ τοῦ Ἀβραάμ. Πῶς τὸ νιώθεις αὐτό;

2) Στὸ μυστήριό τοῦ Γάμου ὁ Ἱερέας παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ εὐλογήσῃ τοὺς νέονυμφους, ὅπως εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴ Σάρρα. Γιατί;

3) Τί διδάσκει ἡ ὑπακοὴ τοῦ Ἀβραάμ στὸ κάλεσμα τοῦ Θεοῦ; (Γιά νὰ βοηθηθῇς, διάβασε τὸ Ἑβρ. 1α' 8 - 9).

4) Ἀπὸ ποῦ φαίνεται ὅτι ὁ Ἀβραάμ ἦταν θαρραλέος, ἀγαποῦσε τὴν εἰρήνῃ καὶ τὴν προσευχή;

2. Ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ. — Πατέρας καὶ Γιός.

Γένεσ. ιζ' 1 - ιη' 15, κα' 1 - 8,
κβ' 1 - 19, κδ' 1 - κε' 10

Πολλὲς φορές ἡ Ἁγία Γραφή τονίζει πῶς πράγματα ἀκατόρθωτα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι δυνατὰ γιὰ τὸ Θεό. Τὴ μεγάλῃ αὐτῇ ἀλήθειᾳ τὴ διαπιστώνουμε στὴ ζωὴ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Σάρρας μὲ τὴν ἀπόκτηση τοῦ παιδιοῦ τους τοῦ Ἰσαάκ.

Ἡ γέννηση τοῦ Ἰσαάκ. Ὁ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα ἦταν γέροι πιά καὶ παιδί δὲν εἶχαν ἀποκτήσει. Ὁ Θεὸς ὅμως, ποὺ τόσες εὐλογίες τοὺς ἔδωσε, ὑποσχέθηκε, μολονότι ἦταν σὲ προχωρημένη ἡλικία τὸ ἀντρόγυνο, καὶ παιδί, τὸν Ἰσαάκ (Γένεσ. ιζ' 15 - 19).

Πρὶν γεννηθῇ ὁ Ἰσαάκ, ὁ Θεὸς μὲ δυὸ ἀγγέλους ἐπισκέφθηκε τὸν Ἀβραάμ στὴ βαλανιδιὰ *Μαμβοῇ*, ἔξω ἀπὸ τὴ Χεβρών, ὅπου εἶχε στήσῃ τὴ σκηνὴν του. Ὁ Ἀβραάμ ἀξιώθηκε νὰ φιλοξενήσῃ

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς πίστεως τοῦ Ἀβραάμ. (17ος αἰ., Βυζαντινὸ Μουσεῖο).

τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀγγέλους Του, ποὺ παρουσιάστηκαν μὲ μορφὴ ἀνθρώπου. Τὸν βεβαίωσαν ὅτι ἡ Σάρρα θὰ ἔφερνε στὸν κόσμον τὸ ἀναμενόμενο παιδί (Γένεσ. ιη' 1 — 15). Σ' αὐτὸ τὸ περιστατικὸ κρύβεται τὸ μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος. Γι' αὐτὸ στὴ βυζαντινὴ τέχνη ἡ Ἀγία Τριάδα εἰκονίζεται πάντοτε μὲ τὴ φιλοξενία ποὺ χάρισε ὁ Ἀβραάμ στοὺς τρεῖς οὐράνιους ἐπισκέπτες.

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ. Μιά μέρα ὁ Θεὸς ἔβαλε τὸν Ἀβραάμ σὲ μεγάλη δοκιμασία. Ζήτησε νὰ τοῦ θυσιάσῃ τὸν Ἰσαάκ. Ἄλλος στὴ θέση τοῦ Ἀβραάμ θὰ θεωροῦσε μιὰ τέτοια πράξη ἀδύνατη. Πῶς νὰ θυσιάσῃ τὸ μονάκριβο παιδί του μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χέρι; Οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ γιὰ εὐλογία τῶν ἀπογόνων του πῶς θὰ πραγματοποιοῦνταν;

Ἀντὶ ὅμως ὁ Ἀβραάμ νὰ βυθιστῇ σὲ τέτοιες ἀπαισιοδοξες σκέψεις, πῆρε τὴν ἡρωϊκὴ ἀπόφαση. Πάνω ἀπὸ τὸ παιδί του ἦταν ὁ Θεὸς καὶ τὸ θέλημά Του. Ἐτοίμασε τὸ ζῶο του, τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ θυσία, καὶ μὲ τὸν Ἰσαάκ καὶ δυὸ ὑπηρετὲς ξεκίνησε γιὰ τὸ μέρος ποὺ τοῦ ἔδειξε ὁ Θεός. Σὲ τρεῖς ἡμέρες ἔφτασαν. Ὁ Πατριάρχης ἄφησε τὸ ζῶο καὶ τοὺς ὑπηρετὲς στοὺς πρόποδες τοῦ λόφου *Μορία*. Πατέρας καὶ γιὸς ἀνέβηκαν τὸ λόφο. Ὁ Ἰσαάκ ἦταν φορτωμένος μὲ τὰ ξύλα τῆς θυσίας. Ἐλεπε τὸ ζῶο ποὺ θὰ θυσιάζαν. Γι' αὐτὸ ὁ Ἰσαάκ ρώτησε:

— Πατέρα, ἔχουμε ξύλα καὶ φωτιά. Ποῦ εἶναι τὸ ζῶο ποὺ θὰ θυσιάσουμε; (Γένεσ. κβ' 7).

Ὁ Ἀβραάμ μὲ σφιγμένη, ἀλλὰ καὶ ξέχειλη ἀπὸ πίστη καρδιά, ἀπάντησε:

— Ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ γιὰ τὸ πρόβατο τῆς θυσίας, παιδί μου. (Γένεσ. κβ' 8).

Ἐφτασαν στὸν τόπο τῆς θυσίας. Ἐτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον καὶ ὁ Ἀβραάμ ἔσυρε τὸ μαχαίρι γιὰ νὰ σφάξῃ τὸ παιδί του ποὺ ἀδιαμαρτύρητα δέχτηκε τὴ θυσία. Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ὅμως συγκράτησε τὸν Ἀβραάμ. Ἡ πίστη του εἶχε δοκιμαστῇ καὶ εἶχε λάμψει μὲ τρόπο μοναδικό. Ἡ θυσία ματαιώθηκε ἢ καλύτερα διακόπηκε, γιὰ νὰ συνεχιστῇ, ὅπως λέγει ὁ ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας Τερτυλλιανός, ὕστερα ἀπὸ αἰῶνες, ἀπὸ Ἐκεῖνον ποὺ συμβόλιζε ὁ Ἰσαάκ, δηλαδὴ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε τὴ θυσία τοῦ Ἰσαάκ. Τὸ ζῶο ποὺ θυσιάστηκε, καὶ ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς παρουσίασε, ἦταν ἀρκετό. Τὴν πίστη τοῦ Ἀβραάμ ἤθελε. Πραγματικὰ στάθηκε ἀξιοθαύμαστη καὶ ἀσύγκριτη. Οὐτὲ ἀνθρωποθυσίες ἤθελε ὁ Θεός. Τέτοιες πρόσφεραν οἱ Χαναναῖοι, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ ἄλλοι εἰδωλολατρικοὶ λαοί, στοὺς ψεύτικους θεοὺς τους. Ἀλλὰ στὸ βωμὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ θυσιάζουμε κάθε ἄλλη ἀγάπη καὶ προτίμηση, ὅπως ἔκανε ὁ Ἀβραάμ.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁλόψυχης ὑποταγῆς στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀκούστηκε γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ: Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ θὰ πλήθαιναν σὰν τ' ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας (Γένεσ. κβ' 15 - 18).

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶδαν στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰσαάκ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ στὴ θυσία του τὴ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰσαάκ εἶναι τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. η' 32).

Ὁ Ἰσαάκ	Ὁ Ἰησοῦς Χριστός
1. Ἦταν μονογενὴς γιὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Σάρρας.	1. Εἶναι ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. α' 1 καὶ Ἰωάν. γ' 16).
2. Μετέφερε στοὺς ὠμούς του τὰ ξύλα τῆς θυσίας.	2. «...Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον... ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν» (Ἰωάν. ιθ' 17).
3. Μὲ ὑπακοὴν δέχτηκε νὰ θυσιάσῃ.	3. Ἐγίνε ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ (Φιλ. β' 8).

Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαάκ. Σὲ ἡλικία 127 χρονῶν πέθανε ἡ Σάρρα. Μετὰ τὸ θάνατό της ὁ Ἀβραάμ ἀποφάσισε νὰ παντρεύῃ τὸν Ἰσαάκ. Δὲν ἤθελε ὅμως νὰ τοῦ δώσῃ γυναῖκα Χαναναία. Θὰ τοῦ ἔδινε γυναῖκα ἀπὸ τὴ συγγενεία του, ποὺ ἦταν στὴ Χαρρὰν. Οἱ γάμοι μεταξὺ συγγενῶν γίνονταν τότε μὲ παραχώρηση τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μὴν ἀναμιχθοῦν οἱ Ἰσραηλίτες μὲ εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς.

Ὁ εὐσεβὴς ὑπηρέτης τοῦ Ἀβραάμ, ὁ *Ἐλιέζερ*, ποὺ ταξίδεψε στὴ Χαρρὰν, ἔφερε γυναῖκα τοῦ Ἰσαάκ τὴ *Ρεβέκκα*, κόρη τοῦ Βαθουήλ καὶ ἐγγονὴ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ Ναχώρ. Ὁ Θεὸς θὰ

χρησιμοποίησης τώρα τουτο τὸ εὐλογημένο ζευγάρι σὰν κρίκο στὴν ἀλυσίδα τῶν ὑποσχέσεων Του γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Σὲ ἡλικία 175 χρονῶν πέθανε ὁ εὐσεβέστατος Πατριάρχης Ἀβραάμ. Τὸν ἔθαψαν στὸ ἴδιο σπήλαιο μὲ τὴ Σάρρα, στὴ Χεβρών.

Ἀσκήσεις

1) Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τὸν Ἀβραάμ πατέρα ὄλων τῶν πιστῶν (Ρωμ. 8' 11). Ἀνάφερε τρεῖς περιπτώσεις, ὅπου φαίνεται ἡ μεγάλη πίστη τοῦ Ἀβραάμ.

2) Πῶς ὀνομάζεται ὁ Ἀβραάμ στὸ Ἰακ. β' 23;

3) Διάβασε τὸ Ἰωάν. ιε' 14-15. Γιατί ὁ Κύριος ὀνομάζει τοὺς μαθητὲς Του φίλους καὶ ὄχι δούλους;

4) Τί διδάσκει ἀπὸ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀβραάμ; α) Τοῦ ὑποσχέθηκε παιδί. Ὁ Ἀβραάμ τὸ περίμενε 25 χρόνια. β) Τοῦ ὑποσχέθηκε τὴ Χαναάν γιὰ τοὺς ἀπογόνους του. Ἡ ὑπόσχεση πραγματοποιήθηκε ὕστερα ἀπὸ 500 χρόνια. γ) Τὸν διαβεβαίωσε ὅτι θὰ εὐλογοῦν ἀπὸ αὐτὸν οἱ φυλὲς τῆς γῆς. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦρθε ὕστερα ἀπὸ 1750 χρόνια.

3. Ὁ Ἰακώβ.

Γένεσ. κε' 19 - λε'

Σαράντα χρονῶν ἦταν ὁ Ἰσαάκ, ὅταν παντρεύτηκε τὴ Ρεβέκκα. Γιὰ εἴκοσι χρόνια δὲν ἀπόκτησαν παιδί. Μὲ θερμὲς προσευχὲς παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς χαρίσῃ αὐτὴ τὴν εὐλογία. Ὁ Θεὸς ἱκανοποίησε τὸν πόθο τους. Ἀπόκτησαν δίδυμα τὸν Ἡσαῦ, ποὺ γεννήθηκε πρῶτος, καὶ τὸν Ἰακώβ.

Ἰακώβ καὶ Ἡσαῦ. Σύμφωνα μὲ τὰ πατριαρχικὰ ἔθιμα ὁ πρωτότοκος εἶχε ὑλικά καὶ πνευματικά πλεονεκτήματα. Ὅταν μοιραζόταν ἡ πατρικὴ περιουσία ἔπαιρνε διπλὸ μερίδιο, καί, τὸ κυριότερο, γινόταν ἀρχηγὸς τῆς οἰκογένειας. Στὸ ζήτημα αὐτὸ τὰ δυὸ ἀδέρφια εἶχαν διαφορετικὲς ἀντιλήψεις. Ὁ Ἰακώβ ποθοῦσε νὰ ἦταν πρωτότοκος, ἐνῶ ὁ Ἡσαῦ ἀδιαφοροῦσε γι' αὐτὴ τὴν τιμητικὴ διάκριση καὶ θέση μέσα στὴν οἰκογένεια. Ἔτσι ὁ Ἡσαῦ πούλησε στὸν Ἰακώβ γιὰ ἓνα πιάτο φακὲς τὰ πρωτοτόκια, μιὰ ἡμέρα ποὺ ἦταν πεινασμένος.

Γιὰ τὸν Ἰακώβ αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετό. Ἔπρεπε νὰ πάρῃ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ γέροντα πατέρα του. Ἡ μητέρα του τὸν βοήθησε νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν τυφλὸ πατέρα του καὶ παρουσιάσθηκε σ' αὐτὸν λέγοντας πῶς εἶναι ὁ Ἡσαῦ. Ὁ σκοπὸς του βέβαια ἦταν καλός,

ὄχι ὅμως καὶ τὰ μέσα πού χρησιμοποίησε. Τὸ ψέμα καὶ ἡ ἀπάτη δὲν ἄργησαν νὰ φανερωθοῦν. Ὁ Ἡσαΰ ζήτησε ἐκδίκηση. Γιὰ τὸν Ἰακώβ δὲν ὑπῆρχε ἄλλη λύση παρὰ νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπὸ τὸ πατρικό του σπίτι.

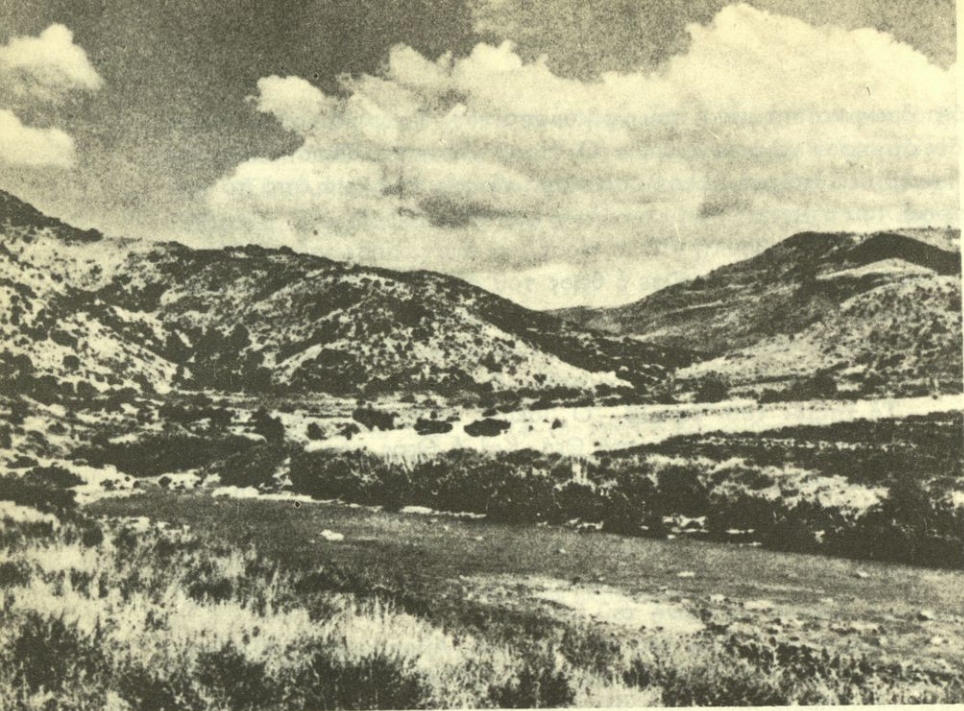
Μὲ τὴ συμβουλὴ τῆς μητέρας του ἀναχώρησε γιὰ τὴ Μεσοποταμία, ὅπου κατοικοῦσε ὁ θεῖος του ὁ Λάβαν. Ὁ Ἰσαάκ εὐλόγησε τὸν Ἰακώβ πρὶν φύγῃ γιὰ τὴν ἐξορία του. Τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ ἦταν νὰ γίνῃ Πατριάρχης ὁ Ἰακώβ. Στὸν τόπο τῆς συγγένειας του ἄλλωστε θὰ ἔβρισκε καὶ γυναῖκα νὰ παντρευτῇ.

Τὸ ταξίδι τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Ἰακώβ, μὲ θερμὴ προσευχή, ἐμπιστεύτηκε τὸ ἑαυτό του στὸ Θεό. Καὶ ὁ Θεὸς τὸν συντροφεύει στὸ δρόμο του γιὰ τὴ Μεσοποταμία. Ὅταν ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, κουρασμένος ἀπὸ τὸ ταξίδι, εἶδε ἕνα παράξενο ὄραμα. Μιὰ τεράστια σκάλα ξεκινοῦσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἀκουμποῦσε στὴ γῆ. Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνεβοκατέβαιναν. Ἐνῶ θαύμαζε τὴ στρατιὰ τῶν ἀγγέλων, ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ:

«Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ παπποῦ σου Ἀβραάμ καὶ τοῦ πατέρα σου Ἰσαάκ. Τὴ γῆ, ὅπου κοιμᾶσαι, θὰ τὴ δώσω σὲ σένα καὶ τοὺς ἀπογόνους σου, πού θὰ εἶναι ὅπως ἡ ἄμμος τῆς γῆς...» (Γένεσ. κη' 13).

Ὁ Ἰακώβ ζύπνησε ἔντρομος. «Πόσο φοβερὸς εἶναι αὐτὸς ὁ τόπος. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ», ἀναφώνησε μὲ θαυμασμό (Γένεσ. κη' 17). Ἔστησε μιὰ πέτρινη στήλη στὸ μέρος τοῦτο, ἀφοῦ τὴν ἔβρεξε μὲ λάδι. Ὀνόμασε τὸν τόπο ἐκεῖνο *Βαιθῆλ*, δηλαδὴ σπίτι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑποσχέθηκε στὸ Θεό, ὅταν θὰ γύριζε, νὰ χτίσῃ θυσιαστήριο. Ἔτσι, ἐνισχυμένος ἀπὸ τὸ Θεό καὶ βεβαιωμένος γιὰ τὴ θεία συμπαράσταση, συνέχισε τὸ ταξίδι του. Γερὸς καὶ ἀσφαλὲς ἔφτασε στὴ Χαρράν.

Ὁ Ἰακώβ στὴ Χαρράν. Ὁ θεῖος του ὁ Λάβαν τὸν δέχτηκε καὶ τὸν προστάτεψε. Ὁ Ἰακώβ ἐργάστηκε ἑπτὰ χρόνια γιὰ νὰ πάρῃ, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεση τοῦ θεῖου του, γυναῖκα του τὴ Ραχὴλ, κόρη τοῦ Λάβαν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ θεῖος του τὸν ἐξαπάτησε καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν ἄλλη κόρη του, τὴ Λεῖα, ὁ Ἰακώβ ἀναγκάστηκε νὰ ἐργαστῇ ἄλλα ἑπτὰ χρόνια. Συνολικὰ ἔμεινε στὴ ξενιτιὰ εἴκοσι χρόνια. Στὸ διάστημα τοῦτο ἀπόκτησε ἑντεκα γιούς καὶ μερικές

Ὁ παραπόταμος τοῦ Ἰορδάνη Ἰαβώκ. Θυμίζει τὴν πάλη τοῦ Ἰακώβ.

θυγατέρες. Μιὰ ἀπὸ αὐτὲς ὀνομαζόταν *Δείνα*. Ὁ Θεὸς εἶχε εὐλογήσει τὰ ποίμνιά του καὶ τὸν εἶχε κάνει πλούσιο. Ἔτσι ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴ Χαναάν.

Ὁ Ἰακώβ ἐπιστρέφει στὴ Χαναάν. Εἶχε καλύψει τὸν περισσότερο δρόμο καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ μπῇ στὴ Χαναάν. Ἡ οἰκογένειά του πέρασε τὸν παραπόταμο τοῦ Ἰορδάνη Ἰαβώκ καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν περάσῃ καὶ ὁ ἴδιος. Ἐκεῖ ὁλόκληρη τὴ νύχτα πάλαιψε μ' ἓνα μυστηριώδη καὶ ἄγνωστο ἄνθρωπο καὶ τὸν νίκησε. Ἦταν ἄγγελος τοῦ Θεοῦ. Ἔπρεπε νὰ μάθῃ ὁ Ἰακώβ μ' αὐτὸ τὸν παραστατικό τρόπο, ὅτι α) στὴ ζωὴ του θὰ συναντοῦσε δυσκολίες καὶ θὰ δοκίμαζε θλίψεις, β) στὶς δυσκολίες αὐτὲς θὰ εἶχε προστάτῃ τὸ Θεό, ἂν τὶς ἀντιμετώπιζε μὲ καρτερικότητα καὶ ὑπομονή καὶ γ) ἡ νίκη ἦταν μιὰ ἐγγύηση γιὰ τὴ συμφιλίωση μὲ τὸν ἀδελφό του.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν πάλη ὁ ἐπίτιδες νικημένος οὐράνιος ἄνταγωνιστὴς ἔδωσε στὸν Ἰακώβ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ὀνόμα-

‘Ο ‘Ιακώβ εἶχε δώδεκα γιούς.

σε *‘Ισραήλ*, δηλαδή ἰσχυρό (Γένεσ. λβ’ 22 — 32). Οἱ ἀπόγονοι τοῦ ‘Ιακώβ θὰ ὀνομαστοῦν *‘Ισραηλίτες*.

Ἡ συνάντηση μέ τόν ‘Ησαῦ ἦταν θερμή καί συγκινητική. Κατόπιν ὁ ‘Ιακώβ ἐγκαταστάθηκε στή Συχέμ καί ἀργότερα στόν τόπο τοῦ Θεοῦ, τή Βαιθήλ, ὅπου ἔχτισε θυσιαστήριο. Κοντά στή Βηθλεέμ πέθανε ἡ Ραχήλ, ἀφοῦ γέννησε τὸ δεύτερο παιδί της, τὸ Βενιαμίν, πού ἦταν ὁ δωδέκατος γιὸς τοῦ ‘Ιακώβ. Τὰ ἄλλα ἀγόρια ἦταν :

‘Ο Ρουβήν, ὁ Συμεών, ὁ Λευί, ὁ ‘Ιούδας, ὁ ‘Ισσάχαρ, ὁ Ζαβουλών, ὁ Δάν, ὁ Νεφθαλείμ, ὁ Γάδ, ὁ ‘Ασήρ, ὁ ‘Ιωσήφ καί ὁ Βενιαμίν. Τὰ δέκα πρῶτα παιδιά ἦταν ἀπὸ τὴ Λεία καί τὰ δυὸ τελευταῖα ἀπὸ τὴ Ραχήλ.

Ἡ δικαιοσύνη καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ τοῦ ‘Ιακώβ.
Στὴν περιπετειώδη ζωὴ τοῦ Πατριάρχου ‘Ιακώβ βλέπουμε τὸ χέρι τοῦ δίκαιου καί πανάγαθου Θεοῦ μας. Οἱ ἐνέργειες τῆς Ρεβέκκας καί τοῦ ‘Ιακώβ γιὰ νὰ πάρουν τὰ πρωτοτόκια δὲν ἦταν δίκαιες

και σωστές. Τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἦταν βαρὺ καὶ τιμωρό. Ἡ Ρεβέκκα ἔζησε μὲ τὸ φόβο μήπως ὁ Ἡσαΰ σκοτώσῃ τὸν Ἰακώβ, ξενίτεψε τὸ παιδί της καὶ πέθανε χωρὶς νὰ τὸ δῇ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰακώβ τιμωρήθηκε. Ἐγκατέλειψε τὸ πατρικὸ του σπίτι, ἔζησε ἐξόριστος σὲ μακρινὴ χώρα καὶ ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὸ θεῖο του. Ὁ φόβος γιὰ τὴν ἐκδίκηση τοῦ ἀδελφοῦ του ἔσφιγγε τὴν καρδιά του, ὥσπου γύρισε στὴ Χαναάν. Θὰ δοῦμε καὶ ἄλλες του στενοχώριες ἀργότερα. Σ' ὅλα αὐτὰ βλέπουμε τὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὸ κακό.

Ἡ θεία δικαιοσύνη ὁμως συντροφεύεται ἀπὸ τὴ θεία ἀγάπη. Ὁ Θεὸς ἀγάπησε καὶ προστάτεψε τὸν Ἰακώβ. Δίνοντας τὴν ὑπόσχεση πὺς θὰ στείλῃ Λυτρωτὴ εἶχε παραδώσει ὁ Θεὸς ἓνα πνευματικὸ θησαυρὸ στοὺς Πατριάρχες. Ὁ Ἰακώβ ἤθελε νὰ φυλάξῃ τὸ θησαυρὸ καὶ νὰ τὸν μεταβιβάσῃ ὁ ἴδιος στοὺς ἀπογόνους του. Φανέρωσε ἔτσι πόση προσοχὴ ἔδινε στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Τὸν εἶδαμε ἀκόμη νὰ ἐμπιστεύεται τὸν ἑαυτό του στὸ Θεὸ μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὶς ὅλο εὐσέβεια ὑποσχέσεις ποὺ ἔδινε.

Ἀσκήσεις

- 1) Πὺς ὁ Θεὸς προστάτεψε καὶ εὐλόγησε τὸν Ἰακώβ;
- 2) Ἀλλάξε τὴν ἐπικεφαλίδα καθὼς καὶ τοὺς τίτλους τῶν παραγράφων τοῦ κεφαλαίου, σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενό τους.
- 3) Σήμερα πολλοὶ Ἕλληνες πηγαίνουν γιὰ σπουδὲς καὶ ἐργασία στὸ ἐξωτερικόν. Τί τοὺς διδάσκει ἡ παραμονὴ τοῦ Ἰακώβ μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα, γιὰ νὰ προοδέσουν;

4. Ὁ Ἰωσήφ —

Μιὰ ζωὴ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

Γένεσ. λξ' - μ'

Ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ τοῦ Ἰακώβ διακρινόταν γιὰ τὸν καλὸν του χαρακτήρα ὁ Ἰωσήφ. Ἦταν σεμνός, εἰλικρινής, ἀπονήρευτος. Ἀγαποῦσε τὸν πατέρα του καὶ ἐκεῖνος τὸν ἀγαποῦσε ἐπίσης. Τ' ἀδέρφια του ὁμως τὸν φθονοῦσαν. Ὁ φθόνος τοὺς φούντωσε, ὅταν ὁ Ἰωσήφ διηγήθηκε δυὸ τοῦ ὄνειρα, ποὺ τοὺς γέννησαν τὴν ἰδέα ὅτι θὰ δοξαζόταν. Ἀπὸ τότε ζητοῦσαν εὐκαιρία νὰ τὸν βλάψουν. Ἡ εὐκαιρία δόθηκε, ὅταν τὰ παιδιὰ βρέθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὸν πατέρα τους, στὰ βοσκοτόπια τῶν κοπαδιῶν τους. Ἐκεῖ ἀποφάσι-

σαν νά σκοτώσουν τὸν Ἰωσήφ. Μπῆκε στὴ μέση ὁμως ὁ Ρουβὴν καὶ ἐμπόδισε τὸ φόνο. Τὸς ἔπεισε νά τὸν ρίξουν σ' ἓνα λάκκος. Ἔτσι ἤθελε ὁ καλὸς Ρουβὴν νά τὸν ἐλευθερώσῃ ἀργότερα. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι, ὅταν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ κοντὰ τοὺς ὁ Ρουβὴν, τὸν πούλησαν κατὰ συμβουλή τοῦ Ἰούδα σὲ ἐμπόρους ποὺ κατέβαιναν στὴν Αἴγυπτο. Στὸν πατέρα τοὺς εἶπαν ψέματα, ὅτι τάχα θηρίο ἄγριο τὸν κατασπάραξε (Γένεσ. κεφ. λζ').

Ὁ Ἰωσήφ στὴν Αἴγυπτο. Ὁ Ἰωσήφ πούληθηκε στὸν Πετεφρῆ, ἀξιωματοῦχο τοῦ Φαραώ (οἱ βασιλεῖς τῶν Αἰγυπτίων ὀνομάζονταν *Φαραώ*). Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰωσήφ κέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ Πετεφρῆ καὶ ἔγινε διαχειριστὴς του. Ὁ Ἰωσήφ, ἂν καὶ ἦταν μέσα στοὺς εἰδωλολάτρες, προσευχόταν στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ σ' Αὐτὸν ἀνάθετε τὴ ζωὴ του. Στοὺς πειρασμοὺς τοῦ Σατανᾶ ἀπαντοῦσε: «Πῶς θὰ κάνω τὸ κακὸ αὐτὸ πράγμα; Πῶς θὰ ἁμαρτήσω μπρὸς στὸ Θεό;» Συκοφαντήθηκε ὁμως ἀπὸ τὴ γυναῖκα τοῦ Πετεφρῆ καὶ ρίχτηκε στὴ φυλακὴ.

Στὴ φυλακὴ ὁ Θεὸς ἦταν κοντὰ στὸ Ἰωσήφ. Σὲ δυὸ φυλακισμένους, ποὺ ὑπηρετοῦσαν πρῶτα στὴν αὐλὴ τοῦ Φαραώ, ὁ Ἰωσήφ ἐξήγησε μὲ τὴ φῶτιση τοῦ Θεοῦ δυὸ ὄνειρα ποὺ πραγματοποιήθηκαν. Ὁ ἓνας ξαναγύρισε στὴ θέση του καὶ ὁ ἄλλος καταδικάστηκε.

Ἡ μεγάλη καὶ σωτήρια εὐκαιρία στὴ ζωὴ τοῦ Ἰωσήφ ἦρθε. Δυὸ χρόνια ἀργότερα, ὁ Φαραώ βασανίστηκε ἀπὸ δυὸ ὄνειρα, ποὺ γι' αὐτὸν καὶ τοὺς σοφοὺς του ἔμεναν ἀνεξήγητα. Εἶχε δεῖ στὸ πρῶτο ὄνειρο, ὅτι ἑπτὰ ὠραῖες καὶ παχιὲς ἀγέλαδες, καθὼς ἔβοσκαν κοντὰ στὸ Νεῖλο, καταφαγώθηκαν ἀπὸ ἑπτὰ ἄσχημες καὶ ἀδύνατες ἀγέλαδες. Στὸ δεύτερο ὄνειρο, ἑπτὰ καρπερὰ στάχυα καταφαγώθηκαν ἀπὸ ἄλλα ἑπτὰ λεπτὰ καὶ ἄκαρπα στάχυα.

Ὁ Ἰωσήφ ἐξήγησε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραώ. Προφῆτεψε ὅτι θὰ ἔρθουν ἑπτὰ χρόνια εὐφορίας καὶ πλούσιας συγκομιδῆς καὶ ὕστερα ἑπτὰ χρόνια δυστυχίας. Ὁ Φαραώ ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὴν ἐξήγηση τῶν ὁνείρων. Ὅρισε τὸν Ἰωσήφ ἀντιβασιλέα του, γιὰ νὰ προνοήσῃ στὰ χρόνια τῆς εὐφορίας νὰ συγκεντρωθοῦν τρόφιμα γιὰ τὰ δύστυχα χρόνια.

Στὴν Αἴγυπτο ὁ Ἰωσήφ παντρεύτηκε τὴν *Ἀσενὶθ*, κόρη ἱερέα, καὶ ἀπόκτησε δυὸ παιδιὰ, τὸ *Μανασσῆ* καὶ τὸν *Ἐφραΐμ*.

Ἡ συνάντηση τοῦ Ἰωσήφ με τὰ ἀδέρφια του. Ἡ πείνα, ὅταν ἦρθαν τὰ χρόνια τῆς ἀκαρπίας, ἀπλώθηκε καί γύρω ἀπό τήν Αἴγυπτο, στίς γειτονικές χώρες. Τά παιδιά τοῦ Ἰακώβ κατέβηκαν στή χώρα τοῦ Νείλου γιά νά προμηθευτοῦν σιτάρι. Ὁ Ἰωσήφ πρῶτα τοὺς δοκίμασε γιά νά δῇ ἂν πραγματικά μετάνιωσαν. Ὑστερα φανέρωσε ποιός εἶναι. Ἡ χαρά τῶν ἀδερφῶν ἦταν μεγάλη. Ἀργότερα ὁ Ἰακώβ καί τὰ παιδιά του ἦρθαν στήν Αἴγυπτο καί ἐγκαταστάθηκαν στή περιοχή Γεσέμ.

Ἡ εὐλογία τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Ἰακώβ, πρὶν πεθάνῃ, ζήτησε ἀπό τὰ παιδιά του νά τὸν θάψουν στή Χεβρών, στή γῆ τῶν πατέρων του. Ὑστερα εὐλόγησε καί υἱοθέτησε τὰ παιδιά τοῦ Ἰωσήφ, Ἐφραΐμ καί Μανασσῆ. Κατόπιν κάλεσε τὰ παιδιά του καί προφήτεψε τὸ μέλλον τῶν ἀπογόνων τους. Ἰδιαίτερη εὐλογία ἔδωσε στὸν Ἰούδα καί τοῦ εἶπε:

« Ἰούδα, τὰ ἀδέρφια σου θὰ σὲ παινέσουν· τὸ χέρι σου θὰ εἶναι στὸν τράχηλο τῶν ἐχθρῶν σου· τὰ παιδιά τοῦ πατέρα σου θὰ σὲ προσκυνήσουν. Ἐνα λιονταράκι εἶναι ὁ Ἰούδας· ἀπὸ τὸ κυνήγι ἀνέβηκες, γιέ μου. Λουφάζει καί κοιμᾶται σὰν λιοντάρι. Ποιός τολμᾷ νά τὸν ξυπνήσῃ; Ποτὲ δὲν θὰ λείψῃ τὸ σκῆπτρο ἀπὸ τὸν Ἰούδα, οὔτε τὸ ἡγεμονικὸ ραβδί ἀπὸ τὰ πόδια του, ὥσότου ἔρθῃ ἐκεῖνος, ποὺ τοῦ ἀνήκει τοῦτο (τὸ σκῆπτρο) καί τὸν ὁποῖο θὰ ὑπακούουν οἱ λαοὶ » (Γένεσ. μθ' 8 - 12).

Τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι μιὰ προφητεία γιὰ τὸ Λυτρωτὴ, ποὺ θὰ προερχόταν ἀπὸ τῆ φυλῆ τοῦ Ἰούδα. Ἡ εἰκόνα μὲ τὸ ὄνομα ὁ « Ἀναπεσὼν » στή βυζαντινὴ τέχνη μᾶς θυμίζει τὴν προφητεία τοῦ Ἰακώβ. Στους Αἴνους τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει:

*Δεῦτε ἴδωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν ἐν τάφῳ κειμένην,
ἵνα τοὺς ἐν τάφοις κειμένους ζωοποιήσῃ.
Δεῦτε σήμερον, τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι,
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήσωμεν·
Ἀναπεσὼν κεκοίμησαι ὡς λέων, τίς ἐγερεῖ σε,
βασιλεῦ; ἀλλ' ἀνάστηθι αὐτεξουσίως, ὁ δοὺς
σεαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκουσίως.
Κύριε, δόξα σοι.*

‘Ο Χριστός ὡς « Ἀναπεσών » (τοιχογραφία Πρωτάτου
Ἀγίου Ὁρους, 14ος αἰ.).

‘Ο Ἰωσήφ, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του, ἐξακολούθησε νὰ προστατεύῃ τὰ ἀδέρφια του. Πρὶν πεθάνῃ ζήτησε νὰ μεταφέρουν τὰ κόκκαλά του στὴ Χαναάν. Πέθανε σὲ ἡλικία 110 χρονῶν. ‘Ο Ἰωσήφ συμβολίζει τὸν Κύριο. Ἡ Ἐκκλησία μας στὶς δοκιμασίες καὶ στὴ δόξα του εἶδε τὰ Πάθη καὶ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴ Μεγάλῃ Δευτέρα τιμᾷ τὴ μνήμη του καὶ μᾶς παρουσιάζει τὴν ἀνεξικακία του καὶ τὴν ἀδούλωτῃ ψυχὴ του.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἰωσήφ

1. Ἦταν ἀγαπητὸς γιὸς τοῦ Ἰακώβ.
2. Τὸν φθόνησαν, τὸν κακομεταχειρίστηκαν τὰ ἀδέρφια του.
3. Μπῆκε σὲ πειρασμὸ ἀπὸ τὸ Σατανᾶ, ἀλλὰ τὸν νίκησε.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

1. Εἶναι ἀγαπητὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ (Ματθ. γ’ 17).
2. Τὸν παράδωσαν οἱ Ἀρχιερεῖς ἀπὸ φθόνον στὸν Πιλάτο (Μάρκ. ιε’ 10).
3. Ἄφησε τὸ Σατανᾶ νὰ τὸν βάλλῃ σὲ πειρασμὸ, ἀλλὰ τὸν νίκησε (Ματθ. δ’ 1-11).

4. Στὴν φυλακὴ προεῖπε στὸν ἕνα συγκατάδικό τὴν ἀπελευθέρωσή του καὶ στὸν ἄλλο τὴν καταδίκη του.

5. Δοξάστηκε στὴν Αἴγυπτο.

6. Ἐγίνε σιτοδότης τῶν Αἰγυπτίων.

4. Στὸ Γολγοθᾶ χάρισε στὸν ἕνα ληστή τὸν Παράδεισο, ἐνῶ ὁ ἄλλος τὸν ἔχασε (Λουκ. κγ' 39-43).

5. Δοξάστηκε μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του (Πράξ. γ' 13-15).

6. Εἶναι ὁ « ἄρτος τῆς ζωῆς » (Ἰωάν. στ' 48). Τρέφει τοὺς χριστιανοὺς μετὰ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του.

Ὁ Ἰωσήφ στὴν ὑμνολογία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας.

« Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ μνηεῖαν ποιούμεθα τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ τοῦ παγκάλου ».

« Ὁ Ἰακώβ ὠδύρετο τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρησιν, καὶ ὁ γενναῖος ἐκάθητο ἄρματι, ὡς βασιλεὺς τιμώμενος· τῆς Αἰγυπτίας γάρ τότε ταῖς ἡδοναῖς μὴ δουλεύσας, ἀντεδοξάζετο παρὰ τοῦ βλέποντος τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας, καὶ νέμοντος στέφος ἀφθαρτον ».

(Κοντάκιο)

« Ἐπὶ τῷ ὀδυρμῷ νῦν προσθήσωμεν ὀδυρμόν, καὶ ἐκχέωμεν δάκρυα, μετὰ τοῦ Ἰακώβ συγκοπτόμενοι Ἰωσήφ τὸν ἀοίδιμον σῶφρονα, τὸν δουλωθέντα μὲν τῷ σώματι, τὴν ψυχὴν δὲ ἀδούλωτον συντηροῦντα, καὶ Αἰγύπτου παντὸς κυριεύσαντα· ὁ Θεὸς γάρ παρέχει τοῖς δούλοις αὐτοῦ στέφος ἀφθαρτον ».

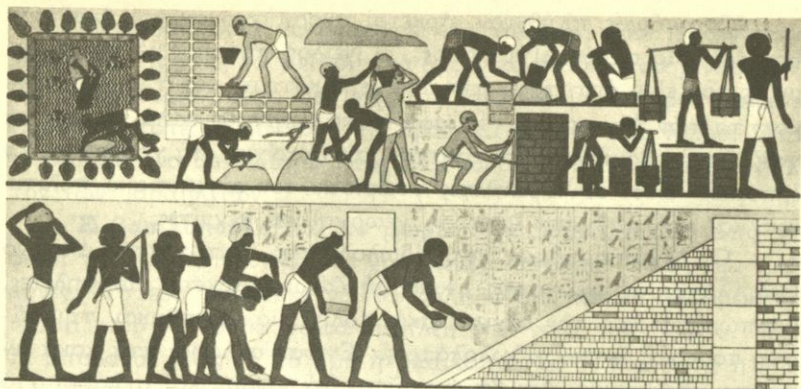
(Οἶκος)

Ἀσκήσεις

1) Ποιὰ σκέψη βοήθησε τὸν Ἰωσήφ στὸν ἀγώνα του ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ;

2) Πῶς χαρακτηρίζει ἡ Ἐκκλησία μας τὸν Ἰωσήφ καὶ γιατί;

3) Ὅταν ὁ Ἰωσήφ φανερώθηκε στὰ ἀδέρφια του, εἶπε: « Δὲν με στεῖλατε ἐσεῖς ἐδῶ, ἀλλὰ ὁ Θεός » (Γένεσ. με' 8). Τί σε διδάσκουν τὰ λόγια αὐτὰ γιὰ τὴ θεία Πρόνοια;

Ἰστιάτες δοῦλοι φτιάχνουν πλῆθες γιὰ λογαριασμό τῶν Αἰγυπτίων (ἀρχὲς 15ου π.Χ. αἰ.). Τὴν ἴδια ἐργασία ἔκαναν καὶ οἱ Ἰσραηλίτες (᾽Εξοδ. α' 14).

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ:

Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ
Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ

Ι. Οἱ Ἰσραηλίτες στὴν Αἴγυπτο.

᾽Εξοδ. α' 1-β' 15

Ἦταν μέσα στὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ νὰ βρεθοῦν οἱ Ἰσραηλίτες στὴν Αἴγυπτο. Ἄν ἔμεναν στὴ Χαναάν, σιγὰ σιγὰ οἱ συναλλαγές μὲ τοὺς ντόπιους θὰ τοὺς ἔκαναν νὰ χάσουν τὴν πίστη τους, καὶ τὰ παιδιά τους θὰ ξεχνοῦσαν τὴν πατριαρχικὴ καταγωγὴ τους. Ἀκόμη, δὲν θὰ εἶχαν εὐκαιρίες νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὶς τέχνες καὶ τὸ ἐμπόριο. Στὸ ξερίζωμά τους λοιπὸν ἀπὸ τὴν χώρα τῶν πατέρων τους βλέπουμε τὸ δάκτυλο τῆς θείας Πρόνοιας.

Στὴ χώρα τῶν πυραμίδων. Ἡ περιοχή Γεσέμ, πού ἦταν στὸ ἀνατολικὸ τμῆμα τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου, κρατοῦσε τοὺς Ἰσραηλίτες μακριὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες αἰγυπτιακὲς πόλεις. Ἔτσι εἶχαν τόπους γιὰ τὰ κοπάδια τους καὶ συνοικία δική τους γιὰ νὰ λατρεύουν ἀνενόχλητοι τὸ Θεό τους.

“Όταν όμως πλήθυναν, άρκετοί σκορπίστηκαν και αναζήτησαν έργασία στους Αιγυπτίους. ‘Ο Νεΐλος ποταμός με τις πλημύρες του είχε άναπτύξει την προνοητικότητα και την έφευρετικότητα τών Αιγυπτίων. “Ήξεραν νά καλλιεργούν καλά τή γή, νά χτίζουν οίκοδομήματα και άγαποῦσαν τις τέχνες, τά γράμματα, τó εμπόριο. “Έτσι οί ‘Ισραηλίτες γνώρισαν τόν αιγυπτιακό πολιτισμό και πολλοί έγιναν έμποροι, γεωργοί και τεχνίτες.

Οί Αιγύπτιοι όμως ήταν ειδωλολάτρες. ‘Αντί για τόν άληθινό Θεό, λάτρευαν ψεύτικους με μορφή ζώων. ‘Αρκετοί ‘Ισραηλίτες, θαμπωμένοι άπό τόν αιγυπτιακό πολιτισμό, άρνήθηκαν την πίστη τους και έγιναν ειδωλολάτρες. “Έγιναν σκλάβοι στα κακά ένστικτα τής ψυχής. Δέν θα άργοῦσαν νά γίνουν και σκλάβοι στο σῶμα.

Οί ‘Ισραηλίτες δοῦλοι τών Αιγυπτίων. Με τó πέραςμα του χρόνου, οί νέοι βασιλείς που άνέβηκαν στο θρόνο τής Αιγύπτου ξέχασαν τις ύπηρεσίες του ‘Ιωσήφ στη χώρα τους. ‘Η οίκογένεια του ‘Ιακώβ είχε αύξηθῆ σέ χιλιάδες. ‘Ο Φαραώ *Ραμσής Β’* (1290—1223) άνησύχησε γι’ αύτή την αύξηση και προειδοποίησε τó λαό του για τόν έπερχόμενο κίνδυνο.

«‘Ο Ισραηλιτικός λαός αύξήθηκε και σέ αριθμό και σέ δύναμη. “Ας λάβουμε προληπτικά μέτρα έναντίον τους, για νά μή γίνουν πάρα πολλοί. Γιατί σέ περίπτωση πολέμου θα σμίξουν με τούς έχθρούς μας, θα μάς πολεμήσουν, και θα φύγουν άπό τή χώρα μας » (‘Εξοδ. α’ 9—10).

Ούτε την αύξηση τών ‘Ισραηλιτών ήθελε ó Φαραώ ούτε την αναχώρησή τους άπό τή χώρα του. Τούς ήθελε σκλάβους και άνίσχυρους, για νά τούς εκμεταλλεύεται. Τούς έβαλε νά δουλεύουν στους κάμπους και νά χτίζουν πόλεις. Οί άρχαιολόγοι ανακάλυψαν τά έρείπια τών πόλεων *Πειθώμ, Ραμεσσῆ, “Ων*, που άναφέρονται στην Παλαιά Διαθήκη (‘Εξοδ. α’ 11).

‘Η σκληρή έργασία τσάκισε τó σῶμα τών ‘Ισραηλιτών, αλλά δυνάμωσε την πίστη τους. ‘Η καταπίεση τούς έφερε κοντά στο Θεό. ‘Απόκτησαν όμως τή νοοτροπία του δούλου, καθώς θα δοῦμε πολλές φορές στα έπόμενα μαθήματα. ‘Η άπογοήτευση, ή μεμψιμοιρία, ή δειλία, ήταν τά έλαττώματα που άπόκτησαν στα δύσκολα εκείνα χρόνια τής σκλαβιάς τους.

Ὁ Φαραώ, γιὰ νὰ ἀνακόψῃ τὴν αὐξηση τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρόσταξε τὶς μαῖες νὰ πνίγουν τὰ ἀρσενικά παιδιὰ ποὺ γεννιόνταν. Τὸ μέτρο ὅμως τοῦτο δὲν εἶχε τὰ ἀποτελέσματα ποὺ περίμενε. Πρόσταξε τότε νὰ πνίγουν τὰ ἀρσενικά παιδιὰ στὸ Νεῖλο. Ἀπὸ τέτοιο κίνδυνο θὰ σώσῃ ὁ Θεὸς τὸ Μωυσῆ ποὺ ἐγίνε ὕστερα ἡγέτης τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἡ βασιλοπούλα καὶ τὸ μωρό. Μιὰ Ἰσραηλίτισσα ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Λευὶ ἀπόκτησε ἓνα χαριτωμένο ἀγοράκι. Τὸ ἔκρυψε τρεῖς μῆνες. Ὑστερα σκέφτηκε νὰ τὸ βάλῃ σ' ἓνα καλάθι ἀλειμμένο μὲ πίσσα, ποὺ θὰ τὸ ἄφηνε νὰ ἐπιπλῇ στὰ νερὰ τοῦ Νεῖλου. Ἐκεῖ θὰ μπορούσε ἴσως νὰ τὸ βρῇ ἡ βασιλοπούλα. Ἡ κόρη τῆς ἡ Μαριάμ θὰ παρακολουθοῦσε κρυμμένη νὰ δῇ τί θὰ ἀπογινόταν. Πραγματοποίησε λοιπὸν τὸ σχέδιό της καὶ ἡ κόρη τοῦ Φαραώ εἶδε τὸ μωρὸ καὶ τὸ συμπάθησε.

Τότε ἡ Μαριάμ παρουσιάστηκε καὶ τῆς πρότεινε νὰ τῆς βρῇ τροφόν. Ἐκείνη δέχτηκε καὶ ἔτσι τὸ μωρὸ γύρισε πάλι στὴ μητέρα του. Ὄταν μεγάλωσε, υἱοθετήθηκε ἀπὸ τὴν κόρη τοῦ Φαραώ καὶ ὀνομάστηκε *Μωυσῆς*. Πῆρε βασιλικὴ ἀνατροφή καὶ αἰγυπτιακὴ μόρφωση. (Ἐξοδ. β' 1 - 10 καὶ Πράξ. ζ' 22).

Ἡ φυγὴ τοῦ Μωυσῆ στὴ γῆ Μαδιάμ. Στὶς φλέβες τοῦ Μωυσῆ ἔρρεε τὸ αἷμα τῆς φυλῆς του καὶ γι' αὐτό, παρ' ὅλα τὰ πλοῦτη του, ἔμεινε στὴν καρδιὰ Ἰσραηλίτης. Ὁ πόνος τῶν συμπατριωτῶν του ἦταν καὶ δικός του πόνος. Πήγαινε καὶ τοὺς ἐβλεπε καὶ ἤξερε πολὺ καλὰ τὴ δύσκολη ζωὴ τους. Ὄταν μάλιστα κατάλαβε ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς συμπατριῶτες του εἶχε γίνει γνωστὴ στοὺς Αἰγυπτίους, δραπέτευσε ἀπὸ τὸ παλάτι. Πῆγε στὴν ἔρημο *Μαδιάμ*, ποὺ ἀπλωνόταν στὴ χερσόνησο τοῦ Σινᾶ (Ἐξοδ. β' 11 - 15). Ὁ συγγραφέας τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς μᾶς ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτία τῆς φυγῆς του:

« Χάρη στὴν πίστη του ὁ Μωυσῆς, ὅταν μεγάλωσε, ἀρνήθηκε νὰ ὀνομάζεται γιὸς τῆς θυγατέρας τοῦ Φαραώ. Προτίμησε νὰ κακοπάθῃ μαζί μὲ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, παρὰ νὰ ἔχῃ πρόσκαιρες ἀμαρτωλὲς ἀπολαύσεις. Ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν Αἰγυπτίων θεώρησε μεγαλύτερο πλοῦτο τὶς περιφρονήσεις, ποὺ θὰ ἔμοιαζαν μὲ τὶς περιφρονήσεις τοῦ Χριστοῦ » (Ἑβρ. ια' 24 - 26).

Ὁ Μωυσῆς λοιπὸν θὰ συμβολίσῃ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Σώθη-

κε από τὸν πνιγμό, ὅταν ἦταν μωρό, ὅπως ὁ Κύριος γλίτωσε ἀπὸ τὸ φονικὸ μαχαίρι τοῦ Ἡρώδη. Παράτησε τὸ παλάτι τοῦ Φαραώ, ὅπως ὁ Κύριος τὰ παλάτια τοῦ Οὐρανοῦ, γιὰ νὰ γίνη ὁμοιος μὲ τοὺς ἀνθρώπους (Φιλιπ. β' 7-8). Ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ὁμοιότητες τοῦ Μωυσῆ μὲ τὸ Λυτρωτὴ μας, πού θὰ τὶς δοῦμε στὴ συνέχεια τῶν μαθημάτων μας.

Ἀσκήσεις

- 1) Γιατί ὁ Θεὸς ἄφησε τοὺς Ἰσραηλίτες νὰ σκλαβωθοῦν;
- 2) Φτιάξε στὸ τετράδιό σου ἓναν δίστιγλο πίνακα μὲ τὶς ὠφέλειες καὶ τοὺς κινδύνους τῶν Ἰσραηλιτῶν στὴν Αἴγυπτο.
- 3) Εἶπαν ὅτι μόνο κοντὰ στὸ Θεὸ εἴμαστε ἐλεύθεροι. Πῶς τὸ ἀντιλαμβάνεσαι αὐτό;
- 4) Πῶς μπορεῖς νὰ βοηθήσῃς τοὺς συνανθρώπους σου καὶ νὰ μιμηθῇς ἔτσι τὸ Μωυσῆ;

2. Ὁ Μωυσῆς

καὶ τὰ γεγονότα τῆς Ἑξόδου.

Ἑξοδ. β' 16-ιγ' 16

Σαράντα χρονῶν ἦταν ὁ Μωυσῆς, ὅταν ἔφυγε γιὰ τὴ Χερσόνησο τοῦ Σινᾶ. Ἄλλα σαράντα χρόνια εἶναι φιλοξενούμενος τῆς ἐρήμου. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τὸν ὁδήγησε ἐκεῖ. Εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσῃ τοὺς Μαδιανίτες, τὸν τόπο τους, τὴ θρησκεία τους καὶ τὰ ἔθιμά τους. Ἀκόμη γύμναζε τὸν ἑαυτό του μὲ τὶς σκληρὲς συνθήκες τῆς ζωῆς στὴν ἔρημο καὶ τοῦ ἔμεναν ὥρες ἡσυχίας γιὰ νὰ συζητήσῃ μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ τὸν γνωρίσῃ καλύτερα. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσευχή του ἀνέβαινε πιὸ θερμὴ στὸ Θεό. Ὅλα αὐτὰ θὰ τοῦ χρειάζονταν, καθὼς θὰ δοῦμε, ἀργότερα.

Στὴ Μαδιάμ, ὅπου κατέφυγε, παντρεύτηκε τὴν κόρη τοῦ ἱερέα Ἰοθὼρ, τὴ *Σεπφώρα*, καὶ ἀπόκτησε δυὸ παιδιά. Τὰ ὀνόματα πού τοὺς ἔδωσε θύμιζαν τὴν ξενιτιά του καὶ τὸ Θεὸ πού τὸν προστάτευε. Τὸ ἓνα τὸ ὀνόμασε *Γηρσάμ*, πού σημαίνει «εἶμαι μετανάστης σὲ ξένη χώρα» καὶ τὸ ἄλλο *Ἐλιέζερ*, δηλαδὴ «ὁ Θεὸς βοηθός» (*Ἑξοδ. β' 16-22, ιη' 3-4*).

Ἡ συνάντησι τοῦ Μωυσῆ μὲ τὸ Θεὸ τῶν πατέρων του.
Μιὰ μέρα ὁ Μωυσῆς ἔβροσκε τὰ πρόβατα τοῦ πεθεροῦ του στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ *Χωρήβ*, πού λεγόταν καὶ *Σινᾶ*. Ἦταν βυθι-

σμένος σὲ σκέψεις γιὰ τοὺς ὑπόδουλους συμπατριῶτες του. Θὰ ἐρχόταν γι' αὐτοὺς ἡ ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας; Ἡ ἡ σκληρὴ δουλειὰ καὶ ἡ κακοπέραση θὰ τοὺς ἀφάνιζαν σιγὰ σιγὰ; Ζαφνικὰ βρέθηκε μπρὸς σ' ἓνα παράξενο θέαμα. Μιὰ βάτος εἶχε κυκλωθῇ ἀπὸ φλογες. Μάταια περίμενε νὰ καῖ ἡ βάτος καὶ νὰ ἀπλωθῇ ἡ φωτιά. Θέλησε νὰ πλησιάσῃ ἀπὸ περιέργεια. Τότε ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὴν καιόμενὴ βάτο :

« Μωυσῆ, μὴν πλησιάσῃς ἐδῶ· βγάλε τὰ σανδάλια σου ἀπὸ τὰ πόδια σου· γιατί ὁ τόπος ὅπου στέκεσαι εἶναι ἱερός. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατέρα σου, ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰακώβ... Ζέρω τὰ βάσανα τοῦ λαοῦ μου στὴν Αἴγυπτο καὶ ἀκουσα τὶς ἀπελπισμένες του κραυγές. Γι' αὐτὸ θὰ τὸν ἐλευθερώσω καὶ θὰ τὸν ὁδηγήσω στὴ γῆ ὅπου ρέει γάλα καὶ μέλι ».

(Ἔξοδ. γ' 4 - 8).

Πόση δύναμη θὰ χάρισαν στὸ Μωυσῆ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Θεοῦ! Ἔμαθε, γιὰ μιὰ ἀκόμῃ φορὰ, ὅτι ὁ Θεὸς παρακολουθεῖ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν, μισεῖ τὴν τυραννίαν καὶ προστατεύει τοὺς ἀδικημένους.

Ὁ Μωυσῆς, ὅπως τοῦ εἶπε ὁ Θεὸς στὴ συνέχεια τῆς συνομιλίας, θὰ γινόταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Γιὰ νὰ πετύχῃ στὴν ἀποστολὴ του, τὸν ἐνίσχυσε μὲ τρεῖς τρόπους :

α) Τοῦ ἔδωσε γιὰ βοηθὸ τὸν ἀδερφό του τὸν Ἀαρών, ποὺ θὰ ἐρχόταν στὴν ἔρημο νὰ τὸν συναντήσῃ, β) τὸν ὅπλισε μὲ θαυματουργὴ δύναμη, ποὺ θὰ φόβιζε τὸ Φαραὼ καὶ γ) τοῦ φανέρωσε τὸ Ὄνομα Του.

Ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν (Ἔξοδ. γ' 14)

τοῦ εἶπε. Δηλαδὴ Ἐκεῖνος, ποὺ ὑπάρχει αἰώνια. Ὅχι οἱ ψεύτικοι θεοὶ τῶν Χανα-

ναίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ ὁ Ἕνας, ὁ ζωντανός, ὁ ἀληθινὸς Θεός. Οἱ δυὸ ἀσύλληπτες σχεδὸν σὲ νόημα λεξοῦλες « ὁ ὢν » γράφονται πολλὰς φορές σὲ σχῆμα ἡμικυκλικὸ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Φαραὼ καὶ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ἐλευθερίαν δὲν εἶναι ποτὲ εὐκολός. Τὰ ἐμπόδια ὅμως ποὺ παρουσιάζονται, τὴν κάνουν πιὸ ποθητή.

« Λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστὶ » (Ἔξοδ. γ' 5). (Βυζ. Μουσείο).

Ὁ Φαραὼ *Ραμσῆς Β'* εἶχε πεθάνει καὶ στὸ θρόνο του τὸν εἶχε διαδεχθῇ ὁ *Μεργεπτὰ* (1223 – 1215). Ἀπὸ αὐτὸν ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ζήτησαν τὴν ἐλευθερία τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡ δίκαιη αὐτὴ ἀπαίτηση εἶχε γιὰ ἀποτέλεσμα νὰ σφίχτοῦν περισσότερο τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας. Ἡ καρδιὰ τοῦ Φαραὼ σκλήρυνε. Πῶς νὰ διώξη τοὺς φτηνοὺς ἐργάτες, ποὺ τοῦ ἔκαναν τόση δουλειά; Ἡ δύναμη ὅμως τοῦ Θεοῦ ξεπερνοῦσε τὴ σκληρότητα τοῦ τυράννου. Θὰ ἐλευθέρωνε, θὰ νίοθετοῦσε καὶ θὰ προστάτευε μὲ τὴν παντοδύναμη προστασία Του τοὺς Ἰσραηλίτες (Ἔξοδ. στ' 6-8).

Ἔστειλε λοιπὸν στὴν Αἴγυπτο ἑννιά πληγές, γιὰ νὰ

λυγίσῃ τὴν καρδιὰ τοῦ Φαραὼ. Ἡ δέκατη θὰ ἐρχόταν τελευταία, γιὰ νὰ σημάνῃ τὸ τέλος τῆς δουλείας. Τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ φαίνεται καὶ ἐδῶ παντοδύναμο. Οἱ πληγές προλέγονται ἀπὸ τὸ Μωυσῆ, ποὺ καθόριζε τὴν ἔναρξη καὶ τὴ λήξη τους. Ἦταν τρομαχτικὲς καὶ μοναδικὲς σὲ ἔκταση καὶ καταστροφή. Ὁ τύραννος ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὸ θῦμα ἀπὸ τὰ χέρια του. Χρειάστηκε λοιπὸν καὶ ἡ δέκατη πληγὴ, ἡ σφαγὴ τῶν πρωτότοκων ἀπὸ τὸ παιδί τοῦ βασιλείας ὡς τὸ παιδί τοῦ δούλου. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν πληγὴ δὲ γλύτωσαν οὔτε τὰ πρωτότοκα τῶν ζώων.

Τὸ Πάσχα τῆς Ἑξόδου. (Ἔξοδ. ιβ' 1-28). Σύγχρονα μὲ τὴν τελευταία πληγὴ θὰ γινόταν ἡ ἔξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ὁ Μωυσῆς εἶχε δώσει γιὰ τὴ νύχτα τῆς Ἑξόδου λεπτομερεῖς ὁδηγίες. Κάθε οἰκογένεια θὰ προμηθευόταν ἓνα ἄρνι ἐνὸς χρόνου, ἀρσενικὸ καὶ χωρὶς ἐλάττωμα. Θὰ τραγόταν ψητὸ

μέ πικρά χόρτα καί ἄζυμο ψωμί. Κανένα κόκαλό του δέν θά ἔσπαζε. Προηγουμένως, μέ τὸ αἷμα του, θά ἔβαφαν τὸ ἀνώφλι καί τοὺς παραστάτες τῆς πόρτας τοῦ σπιτιοῦ τους. Ἔτσι θά διακρίνονταν οἱ Ἰσραηλίτες ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Ὅλοι θά ἦταν ἔτοιμοι γιὰ ἀναχώρηση.

Ἀπὸ τότε οἱ Ἰσραηλίτες γιόρταζαν τὸ γεγονός στίς 14 τοῦ μήνα *Νισάν* (Μάρτιος - Ἀπρίλιος) μέ τὴ γιορτὴ τοῦ *Πάσχα*. Ἡ λέξη Πάσχα σημαίνει *ὑπέρβαση, ξεπέρασμα*, γιατί ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ποὺ σκορποῦσε τὸ θάνατο στοὺς Αἰγυπτίους, ἄφησε ἄθικτους τὴ νύχτα τῆς ἐξόδου τοὺς Ἰσραηλίτες.

Ὁ Φαραώ, ὕστερα ἀπὸ τὴ δέκατη πληγὴ, ἄφησε τοὺς Ἰσραηλίτες νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἡ ποθητὴ ἐλευθερία ἀποκτήθηκε γύρω στὰ 1220 π.Χ. μέ τὴ θαυμαστὴ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ.

Τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων προεικονίζει τὸ χριστιανικὸ Πάσχα. Ἐκεῖνο ἐλευθέρωσε τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴ σκλαβιά τῶν Αἰγυπτίων. Τὸ χριστιανικὸ Πάσχα χάρισε σπουδαιότερη ἀπελευθέρωση. Ἔσπασε τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας καί μᾶς ὁδήγησε στὴν αἰώνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

« Τὸ γὰρ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός ». *Α' Κορ. ε' 7*

« Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ ».

Ψαλμ. 117,24

Ἰουδαϊκὸ Πάσχα

1. Τὸ αἷμα τοῦ ἀρνιοῦ ἔσωσε τοὺς Ἰσραηλίτες.
2. Μόνο Ἰσραηλίτες ἔφαγαν ἀπὸ τὸ πασχαλινὸ ἀρνί.
3. Τὰ κόκαλα τοῦ ἀρνιοῦ δέν ἔσπασαν.

Χριστιανικὸ Πάσχα

1. Λυτρωθήκαμε μέ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ (*Α' Πέτρ. α' 19*).
2. Μόνο μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθαροὶ στὴν ψυχὴ κοινωνοῦν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου.
3. « Οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη... ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὅσοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ » (*Ἰωάν. ιθ' 33 - 36*).

Ἀσκήσεις

1) Ὁ Θεὸς μίλησε στὸ Μωυσῆ μέσα ἀπὸ τὴν καιόμενη βάτο. Πῶς μιλεῖ σὲ μᾶς σήμερα ;

2) Διάβασε τὸν ὠραῖο ὕμνο τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ποῦ ἔχει σχέση με τὸν ἅμνο τοῦ Θεοῦ, ποῦ σηκώνει τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου :

« Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθης, Χριστέ Βασιλεῦ, καὶ ὡς ἄμνος ἄκακος προσηλώθης τῷ σταυρῷ ὑπὸ παρανόμων ἀνδρῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, φιλάνθρωπε ».

3) Τί διδάσκει ἀπὸ τὴν ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ στὴ σκλαβιά τῶν Ἰσραηλιτῶν ;

3. Ἡ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας.

Ἐξοδ. ιγ' 17 - ιε' 21

Οἱ Ἰσραηλίτες βιάστηκαν νὰ ἀπομακρυνθοῦν. Δὲν ἀκολούθησαν ὅμως τὸ συντομώτερο παραλιακὸ δρόμο, ποῦ θὰ τοὺς ἔφερνε στὴ Χαναάν. Τὰ αἰγυπτιακὰ ὄχυρά, ποῦ βρίσκονταν σ' αὐτὸ τὸ δρόμο, θὰ τοὺς ἀνάγκαζαν νὰ πολεμήσουν. Ἀπειροπόλεμοι καθὼς ἦταν, ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ μετανιώσουν γιὰ τὴν ἀναχώρησι καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὴν Αἴγυπτο. Ἀκολούθησαν λοιπὸν τὸ δρόμο πρὸς τὸ Σινᾶ. Στὴ φυγὴ τοὺς αὐτὴ πρέπει νὰ προσέξουμε τοὺς γογγυσμοὺς τοὺς, τὴν ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ρόλο τοῦ Μωυσῆ. Ἄν ἤμαστε συνταξιδιώτες τοὺς, δὲ θὰ ἀγανακτούσαμε γιὰ τὰ παράπονα, δὲ θὰ δοξολογούσαμε τὸ Θεὸ γιὰ τὴ θαυμαστὴ προστασία καὶ δὲ θὰ θαυμάζαμε τὴν πίστη, τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴ σοφὴ διακυβέρνηση τοῦ Μωυσῆ ;

Οἱ γογγυσμοὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡ μακροχρόνια σκλαβιά, οἱ σκληρὲς συνθήκες τῆς ζωῆς, εἶχαν κάνει τοὺς Ἰσραηλίτες μεμφίμοιρους, δύσπιστους καὶ διστακτικούς. Ἡ ἱστορία τῶν πατέρων τοὺς βέβαια ἦταν γεμάτη ἀπὸ θαυμαστὲς ἐπεμβάσεις τοῦ Θεοῦ. Καὶ τώρα πάλι ὁ Θεὸς πρόπορευόταν. Ἐνα σύννεφο τὴν ἡμέρα καὶ μιὰ στήλη πυρὸς τὴ νύχτα ἦταν οἱ ὁδηγοὶ τοὺς καὶ τὰ σύμβολα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ (Ἐξοδ. ιγ' 21). Ὅταν ὅμως ἀντιλήφθηκαν ὅτι ὁ Φαραὼ τοὺς καταδίωκε μὲ στρατό, ἵππικὸ καὶ ἄρματα, φοβήθηκαν. Ἐρρίξαν τὴν εὐθύνη στὸ Μωυσῆ, ποῦ τοὺς ἐβγαλε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ ταφοῦν στὴν ἔρημο. Ἀπελπίστηκαν, ὅταν εἶδαν μπρὸς τοὺς τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ πίσω τοὺς Αἴγυ-

πτίους. Είπαν πώς προτιμοῦν τὴ σκλαβιά, γιατί « ἦταν καλύτερο νὰ δουλεύουν στοὺς Αἰγυπτίους παρὰ νὰ πεθάνουν στὴν ἔρημο » ("Εξοδ. ιδ' 12). Ἡ δουλικὴ αὐτὴ νοοτροπία ἦταν ἓνα δείγμα τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀγνωμοσύνης τους στὸ Θεό.

« **Ἡ σωτηρία ἀπὸ τὸ Θεό** » καὶ ὁ **ρόλος τοῦ Μωυσῆ**. Ὁ Μωυσῆς προσευχήθηκε θερμὰ στὸ Θεό. Ἡ φωνὴ του συγκράτησε τοὺς Ἰσραηλίτες :

« Μὴν φοβᾶστε· σταθῆτε καὶ θὰ δῆτε ὅτι θὰ σᾶς σώσῃ
σήμερα ὁ Κύριος ». "Εξοδος ιδ' 13

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Θεοῦ στὴ μυστικὴ καὶ ἔντονη προσευχὴ τοῦ Μωυσῆ ἦρθε γρήγορα :

« Σήκωσε τὸ ραβδί σου καὶ ἀπλῶσε τὸ χέρι σου πάνω
ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ κόψε τὴν στὰ δύο ». "Εξοδ. ιδ' 16

Ὁ Μωυσῆς ἀπλῶσε τὸ χέρι του καὶ χτύπησε τὴ θάλασσα. Ὁ Θεὸς τότε γύρισε τὰ νερά κατὰ τὸ βορρῆ καὶ τὸ νότο μ' ἓνα δυνατὸ ἄνεμο, ποὺ σηκώθηκε μὲ τὴ θαυματουργή Του παρέμβαση καὶ διατηρήθηκε δόλοκληρη τὴ νύχτα.

Οἱ Ἰσραηλίτες εἶδαν μπροστὰ τους νὰ ἀνοίγεται πέρασμα, μπῆκαν μέσα καί, ὥσπου νὰ ξημερώσῃ, βρέθηκαν ἀπέναντι. Οἱ Αἰγύπτιοι εἶχαν φτάσει κοντά. Ὄταν ὁμως πῆγαν νὰ χρησιμοποιήσουν κι αὐτοὶ τὸ πέρασμα τῶν Ἰσραηλιτῶν, καταποντίστηκαν, γιατί « ἀπλῶσε ὁ Μωυσῆς τὸ χέρι του πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τὴν αὐγὴ ἢ θάλασσα ξαναγύρισε στὴ θέση της » ("Εξοδ. ιδ' 27).

Οἱ Ἰσραηλίτες δόξασαν τὸ Θεό, ποὺ ἐγίνε « βοηθὸς καὶ σκεπαστής » τους. Ἡ ἀδερφή τοῦ Μωυσῆ καὶ τοῦ Ἀαρών, ἡ *Μαριάμ*, κρατώντας τὸ τύμπανο, δοξολόγησε μὲ τὶς γυναῖκες τὸ Θεό γιὰ τὸ θαῦμα τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας : « Ψάλτε στὸν Κύριο, γιατί δοξάστηκε θριαμβευτικά. Τὸν ἵππο καὶ τὸν ἀναβάτη του ἔριξε στὴ θάλασσα » ("Εξοδ. ιε' 21).

Ὑστερα ἀπὸ αἰῶνες ἡ Μαριάμ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ Παναγία, θὰ ψάλλῃ τὸν ὕμνο : « Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... » (Λουκ. α' 46 — 55) γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀπελευθέρωση τῶν ἀν-

Θαύματα ἀπὸ τὴν Ἑξοδο τῶν Ἰσραηλιτῶν. (Μωσαϊκό, Ἁγ. Μάρκος Βενετίας, 13ος αἰ.)

θρώπων. Ἡ λύτρωση αὐτὴ πρέπει νὰ ἔρχεται στὸ νοῦ μας, καθὼς διαβάσουμε τὴν παραπάνω διήγηση. Οἱ ἁμαρτίες μας, σὰν ἄλλα ὑδάτινα τεῖχη, μᾶς ἐμπόδιζαν νὰ περάσουμε ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ τῆς ἁμαρτίας στὴ Χαναὰν τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως ὁ Μωυσῆς, ἄνοιξε τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας.

Ἡ διάβαση τῆς Ἑρυθρᾶς θάλασσας συμβολίζει τὸ μυστήριο τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος (Α' Κορ. ι' 2).

«Νεφέλη ποτὲ καὶ θάλασσα θεοῦ προεικόνιζε Βαπτίσματος τὸ θαῦμα. Ἐν οἷς ὁ πρὶν βαπτίζεται διεξοδικῶς τῷ νομοθέτῃ λαός. Θάλασσα δὲ ἦν τύπος ὕδατος καὶ νεφέλη τοῦ Πνεύματος. Οἷς τελούμενοι, Εὐλογητὸς εἶ, κράζομεν, ὁ Θεός, ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν». *(Ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῶν Θεοφανείων)*

Ἀσκήσεις

1) Ὅταν κοινωνοῦν οἱ πιστοὶ στὴ θεία Λειτουργία, οἱ ψάλτες ψάλλουν στίχους ἀπὸ τὸν Ψαλμὸ 135. Οἱ στίχοι 10—15 τοῦ ψαλμοῦ αὐτοῦ μιλοῦν γιὰ τὴ διάβαση τῆς Ἑρυθρᾶς θάλασσης. Γιατὶ ψάλλονται οἱ στίχοι αὐτοὶ τὴν ὥρα τῆς θείας Μεταλήψεως;

2) Ὁ Θεὸς ὁδηγοῦσε τοὺς Ἰσραηλίτες μὲ σύννεφο τὴν ἡμέρα καὶ μὲ στῆλη πυρὸς τὴ νύχτα. Σήμερα πῶς μᾶς ὁδηγεῖ ὁ Θεὸς στὸ δρόμο τοῦ προορισμοῦ μας;

3) Πῶς μπορεῖς νὰ δείξης τὴν εὐγνωμοσύνη σου στὸ Θεό;

4. Στὴν ἔρημο—Πρὸς τὸ Σινᾶ.

Ἑξοδ. ιε' 22-ιζ'

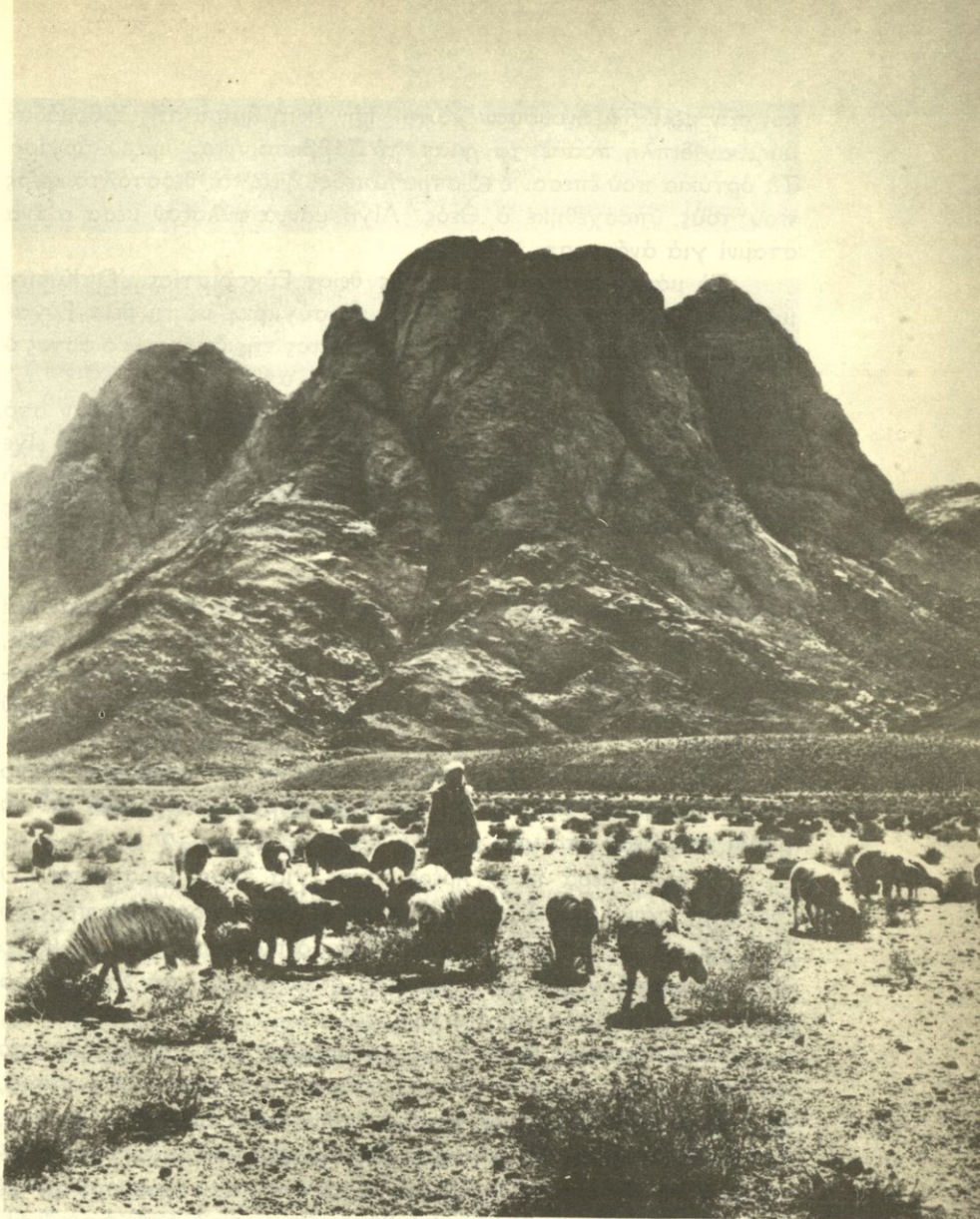
Οἱ Ἰσραηλίτες, ἀφοῦ διάβηκαν τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα, συνέχισαν τὴν πορεία στὴν ἔρημο τραβώντας κατὰ τὰ νότια. Ἐδῶ θὰ συναντοῦσαν δυσκολίες. Ὁ Θεὸς τίς ἄφηνε νὰ παρουσιαστοῦν, γιὰ νὰ γυμνάζωνται οἱ Ἰσραηλίτες στὴν ὑπομονή καὶ νὰ μαθαίνουν νὰ ἐμπιστεύονται σ' Αὐτὸν τὴ ζωὴ τους.

Στὸ δρόμο τοὺς ὑπέφεραν ἀπὸ ἔλλειψη νεροῦ. Τὴν τρίτη ἡμέρα ἔφτασαν σ' ἓνα μέρος ποὺ λεγόταν *Μερρά*. Ἐδῶ ἀνακάλυψαν νερό· ἦταν ὅμως πικρὸ καὶ ἔδωσε ἀφορμὴ γιὰ παράπονα. Ὁ Μωϋσῆς, μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, γλύκανε τὰ νερά βυθίζοντας μέσα ἓνα κομμάτι ξύλο (Ἑξοδ. ιε' 25). Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας εἶδαν σ' αὐτὸ τὸ θαῦμα τὸν *Τίμιο Σταυρό*, ποὺ ἀγιάζει τὸ νερὸ τοῦ Ἀγιασμοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Στὴν εὐχή τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ ὁ ἱερέας λέγει:

« Σήμερον τὸ πικρὸν ὕδωρ τὸ ἐπὶ Μωυσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύτητα μεταποιεῖται τῇ τοῦ Κυρίου παρουσίᾳ ».

Ὁ δεύτερος σταθμὸς τοὺς ἦταν ἡ τοποθεσία *Αἰλείμ*. Ὑστερα, ἀπὸ τὸν παραθαλάσσιο δρόμο, ἔφτασαν στὴν ἔρημο *Σίν*. Ἐδῶ ὑπέφεραν ἀπὸ ἔλλειψη τροφῆς. Οἱ τροφές ποὺ εἶχαν πάρει μαζί τοὺς τέλειωσαν. Νέα ἀφορμὴ γιὰ παράπονα. Ὁ Μωυσῆς καθυσύχασε καὶ πάλι τοὺς Ἰσραηλίτες. « Ὁ Κύριος θὰ σᾶς δώσῃ τὸ βράδυ κρέας νὰ φάτε καὶ τὸ πρωὶ ἄφθονο ψωμί, ὥστε νὰ χορτάσετε... » (Ἑξοδ. ιστ' 8).

Τὴν ἄλλη μέρα, γύρω ἀπὸ τὸ στρατόπεδο, οἱ Ἰσραηλίτες εἶδαν τὸ ψωμί ποὺ τοὺς χάρισε ὁ Θεός. Ἦταν λευκοὶ σπόροι γλυ-

Τὸ βουνὸ Σινᾶ ὅπου στρατοπέδευσαν οἱ Ἰσραηλίτες. Ἐδῶ ὁ Μωυσῆς πῆρε
τὸ Νόμο ἀπὸ τὸ Θεό.

κοί σαν μέλι. Τὸ ὀνόμασαν *μάννα*. Τὴν ἕκτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδας μάζευαν διπλὴ ποσότητα, γιατί τὸ Σάββατο ἦταν ἡμέρα ἀργίας. Τὰ ὀρτύκια ποὺ ἔπεσαν στὸ στρατόπεδο, ἦταν τὸ θεόσταλτο κρέας ποὺ τοὺς ὑποσχέθηκε ὁ Θεός. Λίγο μάννα φύλαξαν μέσα σ' ἓνα σταμνὶ γιὰ ἀνάμνηση.

Τὸ μάννα εἶναι σύμβολο τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ Κύριος μιλώντας γιὰ τὸ μάννα τῆς ἐρήμου τὸ συγκρίνει μὲ τὴ θεία Εὐχαριστία καὶ διαβεβαίωσε ὅτι εἶναι « ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς », « ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς » (Ἰωάν. στ' 31 ἐξ).

Συνεχίζοντας τὴν πορεία τους οἱ Ἰσραηλίτες ἔφτασαν στὸ μέρος *Ραφιδείν*, κοντὰ στὸ βουνὸ Σινᾶ ἢ Χωρήβ, ὅπου ὁ Θεός εἶχε ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ τοὺς συναντοῦσε. Ἐδῶ ὑπέφεραν καὶ πάλι ἀπὸ ἔλλειψη νεροῦ. Τοὺς τὸ προμήθεψε ὁ Θεός μὲ θαῦμα. Ὁ Μωυσῆς χτύπησε μὲ τὸ ραβδί του ἓνα βράχο, ἀπὸ ὅπου ξεπετάχτηκε ἄφθονο νερό.

Ἡ μάχη μὲ τοὺς Ἀμαληκίτες. Στὸ μέρος αὐτὸ ἔδωσαν καὶ τὴν πρώτη μάχη μὲ ἐχθρούς. Οἱ Ἀμαληκίτες τοὺς ἔκαναν ἐπίθεση, γιὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν νὰ μποῦν στὸ μέρος ὅπου ἔβοσκαν τὰ κοπάδια τους. Τότε ὁ Μωυσῆς εἶπε στὸ συνεργάτη του τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ :

« Διάλεξε μερικοὺς ἄντρες καὶ πήγαινε νὰ πολεμήσης αὔριο τοὺς Ἀμαληκίτες· ἐγὼ θὰ σταθῶ στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου μὲ τὸ ραβδί τοῦ Θεοῦ στὸ χέρι μου » (Ἔξοδ. ιζ' 8).

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν ἡμέρα νίκης γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες. Ὁ Μωυσῆς, πάνω στὸ λόφο, εἶχε πέσει σὲ θερμὴ προσευχὴ πρὸς τὸ Θεό. Τὰ χέρια του, ποὺ τὰ κρατοῦσαν ἀπλωμένα ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὠρ, σχημάτιζαν μὲ τὸν κορμὸ τοῦ σώματός του τὸ Σταυρό, τὸ ἀήττητο αὐτὸ ὄπλο τῆς Πίστεώς μας.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μὲ ἀφορμὴ τὸ νερὸ ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ βράχο, λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἡ πνευματικὴ πέτρα, ἀπὸ ὅπου ἀναβλύζουν οἱ ποταμοὶ τῶν θείων δωρεῶν (Α' Κορ. ι' 4). Γιὰ τὴ νίκη τοῦ Σταυροῦ ἓνας ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας, ὁ Τερτυλλιανὸς, λέγει: « Ὁ Μωυσῆς προσευχόταν μὲ ἀπλωμένα τὰ χέρια, γιατί καὶ ὁ Κύριος ἔπρεπε νὰ ἀπλώσῃ τὰ χέρια Του στὸ Σταυρό, μὲ τὸν ὁποῖο νίκησε τὸ Σατανᾶ. »

« Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν, οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερα-
τουργούμενον, ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγὴν ἐκ τάφου ὁμβρήσαν-
τος Χριστοῦ ἐν ᾧ στερεούμεθα ».

(Ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τοῦ Πάσχα).

« Μωυσῆς προετύπωσε, χεῖρας ἐκτείνας εἰς ὕψος καὶ κατα-
τροπούμενος, Ἀμαλὴκ τὸν τύραννον, Σταυρὲ τίμιε, τῶν πι-
στῶν καύχημα, ἀθλητῶν στήριγμα, ἀποστόλων ἐγκαλλώ-
πισμα, δικαίων πρόμαχε, πάντων τῶν ὁσίων διάσωσμα.
Διὸ σὲ ἀνυψούμενον βλέπουσα ἡ κτίσις εὐφραίνεται καὶ
πανηγυρίζει, δοξάζουσα Χριστόν, τὸν διὰ σοῦ τὰ διε-
στῶτα συνάψαντα ἅκρα ἀγαθότητι ».

(Ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωο-
ποιοῦ Σταυροῦ).

Ἀσκήσεις

1) Σχεδίασε στὸ τετράδιό σου τὸ χάρτη τῆς πορείας τῶν Ἰσραηλι-
τῶν.

2) Σὲ τί μιμεῖσαι τοὺς Ἰσραηλίτες, ὅταν παραπονεῖσαι ;

3) Τί σοῦ διδάσκει ἡ προσευχὴ τοῦ Μωυσῆ γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν
ὁποῖο πρέπει καὶ σὺ νὰ προσεύχου ;

4) Γιατί ὁ Κύριος εἶναι ὁ « ἄρτος τῆς ζωῆς » ;

5. Ἡ Διαθήκη τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ λαὸ Του στὸ Σινᾶ.

Ἔξοδ. ιθ' - κδ', λβ'

Ἡ θεοφύλακτη πορεία τῶν Ἰσραηλιτῶν συνεχίστηκε πρὸς τὰ
νότια. Τὸ βουνὸ Σινᾶ τοὺς φιλοξένησε στοὺς πρόποδες του. Εἶχε
φανερωθῇ ἀπὸ τὸ Θεὸ στὸ Μωυσῆ ὅτι ἐδῶ θὰ γινόταν ἡ λατρεία
τοῦ Θεοῦ (Ἔξοδ. γ' 12). Ἀκόμη, ὅπως θὰ δοῦμε, στὸ βουνὸ Σινᾶ
θὰ ὑπογραφόταν μιὰ ἱερὴ συμφωνία, μιὰ « Διαθήκη » μεταξὺ Θεοῦ
καὶ Ἰσραηλιτῶν. Ἡ διαθήκη αὕτη θὰ ξεχώριζε τὸν Ἰσραηλιτικὸ
λαὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη, θὰ τὸν ἔκανε λαὸ περιούσιο, δηλαδὴ πε-
ριουσία τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς ὡς ἀντάλλαγμα ἔπρεπε νὰ
δώσῃ τὴν ὁλόψυχη ἀφοσίωσή του στὸν Ἐνα καὶ ἀληθινὸ Θεό.
Νὰ ζῇ σύμφωνα μὲ τὰ θεῖα παραγγέλματά Του καὶ νὰ Τὸν λατρεύῃ.
Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ὅρισε τὶς διατάξεις τῆς λατρείας μὲ μεσότητά Του τὸ
Μωυσῆ.

‘Ο Μωυσής (Rembrandt).

Τὰ Θεοφάνια. ‘Ο Θεός δὲν μᾶς ἐξαναγκάζει νὰ τηροῦμε τὸ θέλημά Του. Σέβεται τὴν ἐλεύθερη θέλησή μας καὶ ζητεῖ πρῶτα τὴ συγκατάθεσή μας, γιὰ νὰ μᾶς κάνῃ παιδιὰ Του. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τοὺς Ἰσραηλίτες. Κάλεσε πρῶτα στὸ βουνὸ τὸ Μωυσῆ καὶ τοῦ ἀνακοίνωσε τὸ σχέδιό Του γιὰ τὸ λαό. “Ἄν ὁ λαὸς δεχόταν τὴν προσφορὰ Του, θὰ προχωροῦσε στὴ σύναψη τοῦ ἱεροῦ καὶ μοναδικοῦ στὴν ἱστορία δεσμοῦ. ‘Ο Μωυσῆς μετέφερε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ στὸ λαό :

« Εἶδате τί ἔκανα στοὺς Αἰγυπτίους... Τώρα λοιπὸν θὰ εἴσαστε πραγματικὰ δικοὶ μου μόνο σεῖς ἀπὸ ὅλους τοὺς λα-

οὺς. Φτάνει νὰ θελήσετε τὶς ἐντολές μου νὰ τὶς κρατήσετε καὶ νὰ φυλάξετε τὴ διαθήκη μου » (“Εξοδ. ιθ’ 4-5).

Οἱ Ἰσραηλίτες ἀπάντησαν μὲ μιὰ καρδιά :

« Θὰ πράξουμε ὅ,τιδήποτε λέγει ὁ Κύριος »
“Εξοδος ιθ’ 8

Τὰ λόγια αὐτὰ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὸ Μωυσῆ στὸ Θεό. Θὰ ἀκολουθοῦσαν τὰ Θεοφάνια, ἡ φανέρωση δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ. Γιὰ νὰ αἰσθανθῇ ὁ λαὸς τὴν παντοδυναμία καὶ τὸ ἀπλησίαστο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προσέξῃ τὶς ἐντολές Του, ἡ φανέρωση θὰ γινόταν μέσα σὲ βροντὲς καὶ ἀστραπές, καπνοὺς καὶ σύννεφα. “Επρεπε καὶ αὐτοὶ νὰ ἐτοιμαστοῦν καὶ νὰ καθαριστοῦν, νὰ εἶναι ἔτοιμοι γι’ αὐτὴ τὴ φοβερὴ στιγμή. Ἡ ἐξωτερικὴ καθαριότητα θὰ συμβόλιζε τὴν καθαρὴ καρδιά, ὅπου θὰ φυλάγονταν *προσωπικά* ἀπὸ τὸν καθένα οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ. ✓

‘Ο Δεκάλογος και ἡ λοιπὴ Μωσαϊκὴ Νομοθεσία. Ὁ Μωσῆς ἦταν ἀνεβασμένος στὴν κορυφὴ τοῦ Σινᾶ. Ὁ λαὸς στεκόταν στοὺς πρόποδες του. Ὁ Θεὸς μιλοῦσε :

● 1. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου... Οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ...

● 2. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς..

● 3. Οὐ λήψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ...

● 4. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἔργῳ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου...

● 5. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς...

● 6. Οὐ μοιχεύσεις.

● 7. Οὐ κλέψεις.

● 8. Οὐ φονεύσεις.

● 9. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μωρτυρίαν ψευδῇ.

● 10. Οὐκ ἐπιθυμήσεις... ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστὶ (Ἐξοδος κ' 2-17).

Ὑστερα ὁ Μωσῆς ξαναμπῆκε στὸ καπνισμένο βουνὸ καὶ πῆρε καὶ ἄλλες διατάξεις, ποὺ τὶς κατέγραψε στὸ λεγόμενο « βιβλίον τῆς διαθήκης » (Ἐξοδ. κ' 18-κγ' 19). Τὰ ἄρθρα τοῦ Δεκαλόγου ἦταν σύντομα καὶ περιληπτικά. Ἐπρεπε νὰ συμπληρωθοῦν καὶ μὲ ἄλλες διατάξεις, ποὺ θὰ ἔδιναν λεπτομέρειες γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ λαὸς ἐπανελάβε τὴν ὑπόσχεσή του :

« Θὰ τηρήσουμε ὅλες τὶς ἐντολὲς ποὺ ἔδωσε ὁ Κύριος ».

Ἐξοδος κδ' 3

Ἡ συμφωνία κλείστηκε. Ὁ Μωσῆς ἦταν ὁ μεσίτης τῆς. Ἐχτισε θυσιαστήριο, θυσίασε ζῶα καὶ μὲ τὸ αἷμα ράντισε τὸ θυσιαστήριο καὶ τὸ λαό. Ἔτσι ἡ Διαθήκη ἐπικυρώθηκε. Στὴ θεία Λει-

τουργία ἀκοῦμε τὸν ἱερέα νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«Τοῦτό ἐστι τὸ Αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἦταν προσωρινή, καὶ γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες μόνο. Ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι αἰώνια, γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σφραγισμένη μὲ τὸ Αἷμα τοῦ Λυτρωτῆ μας (Ἑβρ. ι' 12, Ἑβρ. θ' 28).

Μετὰ τὴν ἐπικύρωση τῆς Διαθήκης ὁ Μωυσῆς μὲ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ξανανέβηκε στὸ Σινᾶ, γιὰ νὰ πάρῃ γραμμένες τὶς δέκα ἐντολές, καὶ ὁδηγίες γιὰ τὶς τελετὲς τῆς λατρείας.

Στὸν καιρὸ τῆς ἀπουσίας του ὅμως οἱ Ἰσραηλίτες ἔφτιαξαν ἓνα χρυσοῦ μοσχάρι, γιὰ νὰ τὸ λατρέψουν. Ἡ εἰδωλολατρία τῶν Αἰγυπτίων εἶχε ἀφήσει βαθιὰ ἀποτυπώματα ἐπάνω τους. Ὁ Ἀαρὼν τὸ παρουσίασε σὰν εἶδωλο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μετριάσῃ τὴν εἰδωλολατρία τους.

Ὁ Μωυσῆς κατεβαίνοντας ἀντίκρισε τὴν ἀσεβῆ πράξιν τοῦ λαοῦ. Ὁργίστηκε, φούσκωσε ἡ ψυχὴ του ἀπὸ ἱερὴ ἀγανάκτηση καὶ ἄφησε νὰ τοῦ πέσουν οἱ δυὸ πλάκες ἀπὸ τὰ χέρια. Ἐκανε σκόνη τὸ μόσχο καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸ λαὸ μετάνοια. Ὁ ἴδιος ζήτησε μὲ θερμὴ προσευχὴ ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ. Τὰ λόγια τῆς προσευχῆς του φανερώνουν τὸ ψυχικὸ του μεγαλεῖο: «Καὶ τώρα ἂν θέλῃς νὰ τοὺς συγχωρήσῃς, συγχώρεσέ τους· ἂν ὄχι, σβῆσῃ με ἀπὸ τὸ Βιβλίό Σου, ὅπου μὲ ἔχεις γραμμένο» (Ἑξοδ. λβ' 32). Πρόσφερε τὸν ἑαυτό του θῦμα γιὰ χάριν τοῦ ἀχάριστου καὶ σκληροτράχηλου λαοῦ. Ὁ Θεὸς ἀνέβαλε τὴν τιμωρίαν. Ὁ Δεκάλογος ξαναγραφάφηκε σὲ καινούργιες πλάκες.

Ἡ ἀξία τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας. Ἡ ἀξία τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας φαίνεται, ὅταν συγκριθῇ μὲ τὶς νομοθεσίαις τῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν τῆς ἐποχῆς τῆς. Καμμιά ἀπὸ αὐτὲς δὲν πρόσφερε τόσα θετικὰ στοιχεῖα, ὅσα διαβάζουμε στὸ Δεκάλογο καὶ στὶς ἄλλες διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ὁ δοῦλος, ὁ φτωχός, ὁ ξένος ἔβρισκαν μὲ τὴ Μωσαϊκὴ Νομοθεσίαν πολλὴ προστασία. Οἱ χῆρες καὶ τὰ ὀρφανὰ ἦταν κάτω ἀπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ,

που παρουσιάζεται σ' όλη τή Νομοθεσία δίκαιος, πανάγαθος και παντοδύναμος. 'Η άγάπη σ' Αὐτόν και στόν πλησίον εἶναι τὰ κυριότερα γνωρίσματα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Σέ άλλα μαθήματα θά δοῦμε πολλές ἀπό τίς διατάξεις του. Ὑστερα ἀπό αἰῶνες ὁ Χριστός θά προσθήσῃ μέ τή Διδασκαλία Του νέες ἀλήθειες, θά μᾶς γνωρίσῃ τὸ Θεὸ καλύτερα και θά μᾶς ζητήσῃ ὁλόψυχη ἀφοσίωση. Θά συμπληρώσῃ και θά ὁλοκληρώσῃ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, ποὺ κράτησε τοὺς Ἰσραηλίτες μακριὰ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες και τοὺς φούντωσε τὸν πόθο γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Λυτρωτῆ.

Ἀσκήσεις.

1) Τί ἐννοοῦσε ὁ Κύριος, ὅταν εἶπε ὅτι δὲν ἦρθε νὰ καταργήσῃ τὸ νόμο τοῦ Μωυσῆ, ἀλλὰ νὰ τὸν συμπληρώσῃ;

2) Γράψε τίς δέκα ἐντολές στὸ τετράδιό σου και ἀποστήθισέ τε.

3) Ἀνάφερε μερικές εἰδωλολατρικές συνήθειες ποὺ ἔχουμε, μολονότι εἴμαστε χριστιανοί.

4) Πῶς καταλαβαίνεις τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: « Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε »; (Ἰωάν. ιδ' 15).

6. Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου,

οἱ θυσίες

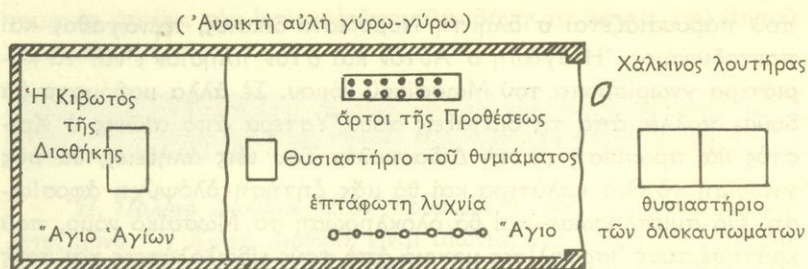
και οἱ γιορτὲς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἑξοδ. κε' 1 - λα' 6

Ὁ Μωυσῆς, ὅπως εἶδαμε, πῆρε ἀπὸ τὸ Θεὸ ὁδηγίες, ποὺ καθόριζαν τὸν τρόπο τῆς λατρείας. Ἀργότερα, ὅταν οἱ Ἰσραηλίτες θά ἐγκαταστάθουν στὴ γῆ Χαναάν, ἡ λατρεία θά πλουτισθῇ μέ ἄλλες τέλετές. Ἐπρεπε ὅμως νὰ ἔχουν ἓνα μέρος ἱερό, ὅπου θά λάτρευαν τὸ Θεό. Τὸ μέρος αὐτό, ἐπειδὴ μετακινιόνταν στὴν ἔρημο, ἦταν φορητό, και λεγόταν *Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου*.

Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου. Εἶχε αὐτὸ τὸ ὄνομα, γιὰτὶ πραγματικὰ ἦταν μιὰ σκηνὴ ποὺ μαρτυροῦσε τὴ συμφωνία τοῦ Θεοῦ μέ τοὺς Ἰσραηλίτες στὸ Σινᾶ.

Ἡ εἴσοδος ἦταν ἀνατολικά και ὁδηγοῦσε στὴν περιφραγμένη αὐλὴ, ποὺ ἦταν γύρω ἀπὸ τὴ Σκηνή. Στὴν αὐλὴ ὑπῆρχε τὸ θυσιαστήριο τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ὅπου πρόσφεραν τίς αἱματηρὲς θυσίες. Λίγο πιὸ πέρα ἀνάμεσα στὸ θυσιαστήριο και στὴ Σκηνή,

Σχεδιάγραμμα τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου.

ἦταν ἓνας χάλκινος λουτήρας, γιὰ νὰ πλένουν οἱ ἱερεῖς τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τους, ὅταν πρόσφεραν τὶς θυσίες. Στὸ δυτικὸ μέρος τῆς αὐλῆς ἦταν ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου. Χωριζόταν μὲ παραπέτασμα σὲ δυὸ μέρη: *Τὸ Ἅγιο καὶ τὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων.*

Στὸ Ἅγιο ἦταν: α) Τὸ τραπέζι τῆς προθέσεως μὲ τοὺς δώδεκα ἄρτους, τοὺς ὁποίους κάθε Σάββατο ἀντικαθιστοῦσαν μὲ ἄλλους, γιὰτὶ ἦταν προσφορὰ στὸ Θεό. β) Ἡ ἐπτάφωτη λυχνία καὶ γ) τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, ὅπου καιγόταν τὸ θυμίαμα.

Στὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων ἦταν ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Στὸ ἱερὸ αὐτὸ κιβώτιο φύλαγαν τὶς πλάκες τοῦ Δεκαλόγου, τὸ σταμνὶ μὲ τὸ μάννα καὶ τὸ ραβδί τοῦ Ἀαρών. Ἡ Κιβωτὸς σκεπαζόταν μὲ χρυσὴ πλάκα, ποὺ ἦταν γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἰσραηλίτες, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, πῆραν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους «σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ» ἀποζημίωση γιὰ τὴν ἐργασία τους καὶ γιὰ τὰ σπίτια τους ποὺ ἄφησαν (Ἔξοδ. ιβ' 35-36). Τὸ ἀσήμι καὶ τὸ χρυσάφι χρειάστηκαν γιὰ τὴ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου.

Στὴ Σκηνὴ ὑπηρετοῦσαν ὁ Ἀρχιερέας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖτες. Ὅλοι προέρχονταν ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Λευὶ, γιὰτὶ αὐτὴν διέλεξε ὁ Θεὸς γιὰ τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα, καὶ τὸ ἔδειξε μὲ τὸ ραβδί τοῦ Ἀαρών. Μονάχα αὐτὸ βλάστησε, ὅταν τοποθετήθηκε στὴ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου μαζί μὲ τὰ ραβδιὰ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν (Ἀριθ. ιζ' 16-28). Ὁ Ἀρχιερέας καὶ οἱ ἱερεῖς, πρὶν ἀναλάβουν ἐπίσημα τὸ ἀξίωμά τους, ἐχρίοντο μὲ ἁγιασμένο λάδι. Πρῶτος Ἀρχιερέας ἐγίνε ὁ Ἀαρών.

Οι θυσίες. Οι θυσίες ήταν μιὰ ἐξωτερικὴ ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ Ἰσραηλίτη στοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴ θυσία ὁμολογοῦσε ὅτι ἀνῆκε στοῦ Θεοῦ. Ἀντὶ δηλαδὴ νὰ προσφέρῃ τὸ δικό του αἷμα, πρόσφερε τὸ αἷμα τοῦ ζώου. Συμβολικὰ μάλιστα ἐβαζε τὰ χέρια του ἐπάνω στοῦ ζῶο καὶ τοῦ μεταβίβαζε τὰ ἁμαρτήματά του.

Οἱ θυσίες ἦταν δυὸ εἰδῶν : αἱματηρὲς καὶ ἀναίμακτες.

1) Αἱματηρὲς θυσίες. Τέτοιες ἦταν : α) *Τὰ ὀλοκαυτώματα.* Λέγονταν ἔτσι, γιατί καιγόταν ὅλο τὸ ζῶο. Ἦταν καὶ αὐτὸ ἓνα σύμβολο, ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ δίνη ὀλόκληρο τὸν ἑαυτό του στοῦ Θεοῦ. β) *Οἱ εἰρηνικὲς.* Σ' αὐτὲς καίγονταν μέρη τοῦ ζώου. Τὰ ὑπόλοιπα κρέατα τὰ ἔτρωγαν στοῦ δεῖπνο ποὺ γινόταν μετὰ τὴ θυσία. Οἱ ἱερεῖς, οἱ λευῖτες, οἱ δοῦλοι, οἱ ξένοι καὶ οἱ φτωχοὶ κάθονταν σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι τῆς ἀγάπης, ὅπου οἰκοδεσποτὴς θεωροῦνταν ὁ Θεὸς (Ψαλμ. 22,5). γ) *Θυσίες ἐξιλαστήριες,* δηλαδὴ θυσίες γιὰ τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν.

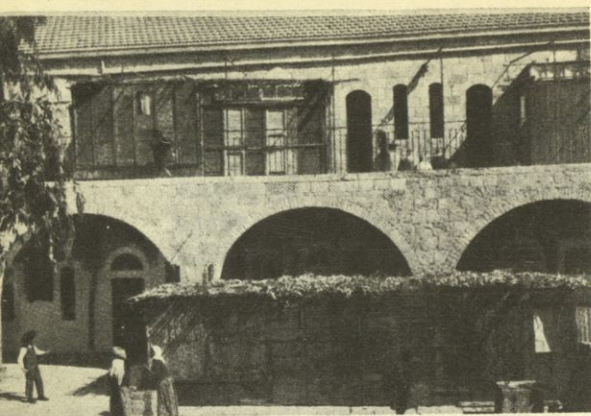
2) Ἀναίμακτες θυσίες. Στὶς θυσίες αὐτὲς πρόσφεραν καρπούς, τροφές, καὶ ἔκαναν σπονδὲς στοῦ θυσιαστήριου μὲ νερό, λάδι καὶ κρασί.

Ὁ Θεὸς δεχόταν τὶς θυσίες, γιατί ὁ ἄνθρωπος μὲ αὐτὲς τὸν πλησίαζε περισσότερο καὶ τονίζονταν ἔτσι ἡ ἐξάρτησή του ἀπὸ Αὐτόν. Οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως θύμιζαν στὸν Ἰσραηλίτη ὅτι ἔπρεπε νὰ παρακαλῇ τὸ Θεὸ γιὰ τὸ καθημερινὸ του ψωμί. Τὸ θυμίαμα συμβόλιζε τὴν προσευχή. Στὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ ψάλλεται : « Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου » (Ψαλμ. 140, 2).

Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἤθελε τὶς θυσίες ὅπως τὶς πρόσφεραν οἱ Ἰσραηλίτες. Ζητοῦσε περισσότερο τὴν καρδιά τους. Οἱ προφῆτες ἀργότερα, ὅπως θὰ δοῦμε, τονίζουν ὅτι οἱ θυσίες πρέπει νὰ προσφέρονται μὲ καρδιά ξεχειλισμένη ἀπὸ ἀγάπη στοῦ Θεοῦ καὶ στὸν πλησίον. Οἱ ἀτελεῖς θυσίες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καταργήθηκαν μὲ τὴν τέλεια θυσία τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ προσφέρθηκε στοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐπαναλαμβάνεται, κατὰ μυστηριώδη τρόπο, ἀναίμακτα στοῦ μυστήριου τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Οἱ γιορτές. Οἱ κυριότερες γιορτὲς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦταν :

1) Τὸ Πάσχα. Ἀρχίζει τὸ βράδυ τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν

Σύγχρονη γιορτή της Σκηνοπηγίας στὰ
Ἱεροσόλυμα.

καὶ διαρκοῦσε ἑπτὰ ἡμέρες. Ζωντάνευε τὰ γεγονότα τῆς Ἑξόδου. Τὰ πικρὰ χόρτα θύμιζαν τὴν πικρὴ σκλαβιά καὶ τὸ ἄζυμο ψωμί ἦταν σύμβολο τῆς καθαρότητος καὶ θύμιζε τὴ βιασύνῃ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὴ νύχτα τῆς ἀπελευθερώσεως. Πρὶν καὶ μετὰ τὸ γεῦμα ἔψαλλαν ψαλμοὺς εὐχαριστήριους.

2) Ἡ Πεντηκοστή. Λεγόταν καὶ γιορτὴ τοῦ θερισμοῦ

ἢ τῶν νέων καρπῶν. Γιορταζόταν πενήντα ἡμέρες μετὰ τὸ Πάσχα σὰν ἐκδήλωσις εὐγνωμοσύνης γιὰ τὴ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν. Πρόσφεραν στὸ Θεὸ δυὸ ἄρτους καὶ θυσίες. Στὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιόρταζαν τὴν Πεντηκοστὴ γιὰ νὰ ἀναθυμῶνται τὴν παράδοσις τοῦ Νόμου στὸ Σινᾶ.

3) Ἡ Σκηνοπηγία. Ἦταν γιορτὴ τοῦ φθινοπώρου, γιὰ τὸν τρυγητό. Ἦταν χαρμὸσυνῃ καὶ εὐχαριστήρια. Οἱ Ἰσραηλίτες ἔφτιαχναν σκηνὲς στὶς αὐλὲς καὶ στὶς ταράτσες τῶν σπιτιῶν τους, ὅπου ἔμεναν ἑπτὰ ἡμέρες, γιὰ νὰ θυμῶνται τὴ ζωὴ τῆς ἐρήμου. Ἀργότερα, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς θυσίες, ἔκαναν καὶ τὴ σπονδὴ τοῦ νεροῦ, γιὰ νὰ θυμῶνται τὸ νερό, ποὺ μὲ θαῦμα τοὺς χάρισε ὁ Θεὸς στὴν ἐρημο. Ἐψάλλαν μάλιστα καὶ τὸ στίχο τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, ποὺ ἀκοῦμε στὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ: « Ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου » (Ἡσ. ιβ' 3). Ὁ Χριστὸς πῆρε ἀφορμὴ ἀπὸ αὐτὸ καὶ σὲ μιὰ γιορτὴ εἶπε στοὺς ἀκροατὲς Του: « Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος » (Ἰωάν. ζ' 37-38).

Αὐτὲς ἦταν οἱ τρεῖς μεγάλες γιορτές. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὲς ὑπῆρχαν.

4) Ἡ ἡμέρα τοῦ Ἑξίλασμοῦ. Τὴ γιόρταζαν πέντε ἡμέρες πρὶν ἔρθῃ ἡ γιορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας. Ἦταν ἡμέρα μετανοίας, νηστείας καὶ συμφιλιώσεως μὲ τὸ Θεό. Σφάζονταν ζῶα καὶ ραντιζόταν μὲ τὸ αἷμα ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα, ποὺ

μόνο την ημέρα αυτή έμπαινε στὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων. Στὸ ἕνα ζῶο ἔβαζε τὰ χέρια του ὁ Ἀρχιερέας καὶ τοῦ μεταβίβαζε τὶς ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ καὶ τὶς δικές του. Ὑστερα τὸ ζῶο τὸ ἔδιωχναν ἔξω στὴν ἔρημο. Μὲ αὐτὸ τὸ συμβολικὸ τρόπο ὁ Ἰσραηλῆτης διδασκόταν τὴν ἀποφυγὴ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ ἦταν σὰν τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τῶν χριστιανῶν.

5) Τὸ Σάββατο. Ἦταν ἡμέρα ἀργίας καὶ εὐχαριστίας γιὰ ὅσα ὁ Θεὸς χάριζε στὸν Ἰσραηλίτη ὅλη τὴν ἑβδομάδα. Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι θεωροῦσαν καὶ τὴν ἀγαθοεργία σὰν κάτι ποὺ ἀπαγορευόταν ἀπὸ τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου. Ὁ Χριστὸς τοὺς ἐπιτίμησε μὲ τὸ παράδειγμά Του καὶ μὲ τὰ λόγια Του:

« Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον ».

Μάρκ.β' 27

Ἀσκήσεις.

1) Ποιὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς γιορτὲς ἔχουμε ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ καὶ μὲ ποιά σημασία;

2) Μὲ τί ἔχουν ἀντικατασταθῇ στὴ χριστιανικὴ λατρεία οἱ ἰουδαϊκὲς θυσίες;

3) Πῶς ἔννοεῖς τὸ στίχο: « Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδία συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει »; (Ψαλμ. 50, 19).

7. Ἀπὸ τὸ Σινᾶ στὸν Ἰορδάνη.

Ἀριθμ. θ' 15 - κζ'

Μετὰ τὸ Σινᾶ οἱ Ἰσραηλίτες κατευθύνθηκαν κατὰ τὰ βορεινὰ μὲ καθοδήγηση τοῦ Θεοῦ. Διέσχισαν τὴν ἔρημο καὶ ἦρθαν στὴν τοποθεσία *Κάδη Βαορή*. Ἡ Χαναὰν ἦταν κοντὰ τους, ἀλλὰ δὲν θὰ πατοῦσαν ἀκόμη τὰ χρώματά της.

Στὴν ἔρημο σαράντα χρόνια. Ὁ Μωυσῆς ἔστειλε δώδεκα ἄντρες, ἕναν ἀπὸ κάθε φυλὴ, γιὰ νὰ ἐξερευνήσουν τὴ χώρα ποὺ τοὺς ὑποσχέθηκε ὁ Θεός. Ἐκεῖνοι, ὅταν γύρισαν, μίλησαν γιὰ τὰ ἐμπόδια, τὰ ὀχυρὰ καὶ τοὺς δυνατοὺς ἀνθρώπους ποὺ συνάντησαν. Ὁ πανικὸς ἀπλώθηκε στὸ στρατόπεδο καὶ θέλησαν νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Αἴγυπτο μὲ ἄλλο ἀρχηγό. Μάταια ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ Χάλεβ, ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν προσπάθησαν νὰ τοὺς καθηсу-

χάσουν. Σὲ μιὰ ὑπέροχη καὶ θερμὴ του προσευχὴ ὁ Μωυσῆς ζήτησε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ μὴν τοὺς τιμωρήσῃ μὲ θάνατο ('Αριθ. 18' 13-19). Τιμωρήθηκαν ὅμως νὰ παραμείνουν στὴν ἔρημο σαράντα χρόνια, νὰ πεθάνουν οἱ γεροντότεροι καὶ νὰ ἀπολαύσουν τὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας μόνον οἱ νεώτεροι. Ὁ Θεὸς ἤθελε νέους ἀνθρώπους, καλύτερος στὴν πίστη ἀπὸ τοὺς παλαιούς. Πρὸς τὸ τέλος τῶν σαράντα χρόνων πέθανε καὶ ἡ Μαριάμ, ἡ ἀδερφή τοῦ Μωυσῆ.

Τὴ γῆ τῶν πατέρων τους δὲν θὰ τὴν ἐβλεπαν οὔτε ὁ Μωυσῆς οὔτε ὁ 'Ααρών. Ὅταν παρουσιάστηκε ἔλλειψη νεροῦ, ὁ Θεὸς τοὺς πρόσταξε νὰ χτυπήσουν τὸ βράχο, ὅπως στὶς ἀρχὲς τῆς πορείας. Δίστασαν ὅμως, γιατί νόμισαν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ εὐεργετῇ ἕναν τέτοιο ἀχάριστο λαό, ὅπως ἦταν οἱ 'Ισραηλίτες. Ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει ὅρια. Τὸ νερὸ ἀνάβρυσε ἀφθονο, μὰ ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ 'Ααρών, γιὰ τιμωρία τους, δὲ θὰ πατοῦσαν τὴν πατρικὴ γῆ. ('Αριθ. κ' 2-13).

Ἀπέναντι στὴ Χαναάν. Μὲ ἀνανεωμένο τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ ὁ Μωυσῆς προχώρησε πρὸς τὸ βουνὸ Ὠρ, κοντὰ στὰ σύνορα τῆς χώρας Ἐδώμ. Ἐκεῖ ὁ λαὸς πένθησε τὸ θάνατο τοῦ 'Ααρών. Ἡ νέα γενεὰ τῶν 'Ισραηλιτῶν δὲν ἦταν πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν παλιά. Τὸ μάννα τοὺς φαινόταν ἄνοστο. Παραπονοῦνταν στὸ Θεὸ καὶ στὸ Μωυσῆ. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε στὸ στρατόπεδο φαρμακερὰ φίδια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πέθαναν πολλοί. Ὁ Μωυσῆς ζήτησε καὶ πάλι συγγνώμην ἀπὸ τὸ Θεὸ. Ἀναγνώρισε καὶ ὁ λαὸς τὸ ἀμάρτημά του. Μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ ὑψώθηκε ἕνα χάλκινο φίδι καὶ ὅσοι τὸ ἀντίκριζαν, σῳζόνταν. Συμβόλιζε τὸ Λυτρωτὴ. Ἀνέβηκε κι Ἐκεῖνος στὸ Σταυρό, ἀντιφάρμακο στὸ δηλητήριο τοῦ αἰώνιου θανάτου καὶ ἀσπίδα γιὰ τὰ « πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ ». Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς τὸ εἶπε :

« Καὶ καθὼς Μωυσῆς ὑψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλῃται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον ».

'Ιωάν. γ' 14-15

Ὅταν ἔφτασαν στὰ ἀνατολικά τοῦ 'Ιορδάνη, στὴ χώρα Μωάβ, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαλὰκ θέλησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ μάγο Βαλαάμ, γιὰ νὰ καταραστῇ τοὺς 'Ισραηλίτες, ὅπως συνήθιζαν τότε

νά κάνουν στους ἐχθρούς. Ὁ Θεὸς ὅμως γύρισε τὰ λόγια τῆς κατάρας σὲ εὐλογία. Ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ μάγου βγήκε μιὰ θαυμαστὴ προφητεία. Ὁ Βαλαάμ προφήτεψε ὅτι θὰ προστατεύῃ ὁ Θεὸς τοὺς Ἰσραηλίτες καὶ τέλειωσε μ' αὐτὰ τὰ λόγια: « Ἄστρο θὰ ἀνατείλῃ ἀπὸ τὸν Ἰακώβ, σκῆπτρο θὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ καὶ θὰ πατάξῃ τοὺς ναοὺς τοῦ Μωάβ... » (Ἀριθ. κδ' 17).

Ἡ προφητεία του παρουσιάζει τὸ Μεσσία νικητὴ Βασιλέα, πού σὰν ἀστέρι θὰ ἀνατείλῃ ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Ἰακώβ. Ἔρχεται στὸ νοῦ μας καὶ τὸ ἀστέρι πού ὁδήγησε τοὺς Μάγους στὴ Βηθλεέμ.

Θάνατος τοῦ Μωυσῆ. Ὁ μεγάλος ἀρχηγὸς πού ὁδήγησε ἐδῶ τοὺς Ἰσραηλίτες μέσα ἀπὸ τὶς δυσκολίες τῆς ἐρήμου δὲν ἐμελλε νὰ μπῇ στὴ Χαναάν. Θὰ τὴν ἐβλεπε ἀπὸ μακριά. Καθὼς πρόσταξε ὁ Θεός, ἀνέβηκε στὸ βουνὸ Ναβαῦ καὶ ἀγνάντεψε τὴ θεοδωρητὴ γῆ.

Ὁ Μωυσῆς μόχθησε ὅσο κανένας ἄλλος γιὰ τὸ λαό του. Τὶς τελευταῖες του ὥρες παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ δώσῃ στοὺς Ἰσραηλίτες νέο ἀρχηγό, γιὰ νὰ μὴν εἶναι πρόβατα χωρὶς τσοπάνη (Ἀριθ. κζ' 15 - 23).

Ἀρχηγὸς ὁρίστηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ ὁ συνεργάτης του ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. Ὁ Μωυσῆς, πρὶν πεθάνῃ, κάλεσε τοὺς Ἰσραηλίτες καὶ τοὺς θύμιζε τὶς πολλὰ καὶ ποικίλες εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ. Θύμιζε καὶ τὶς τιμωρίες πού δέχτηκαν. Τοὺς συμβούλεψε νὰ ὑπακούουν στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ πληθύνουν καὶ νὰ εὐτυχίσουν. Καὶ ὡς προφήτης πού ἦταν, προφήτεψε στὸ λαὸ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ:

« Ἐναν προφήτη σὰν ἐμένα, Κύριος ὁ Θεός σου θὰ ἀναδείξῃ μέσα ἀπὸ τὰ ἀδέρφια σου, στὸν ὁποῖο θὰ ὑπακούσῃς...Θὰ βάλω τὰ λόγια μου στὸ στόμα του καὶ θὰ λέγῃ ὅ,τι ἐγὼ προστάζω... ».

Δευτ. ιη' 15, 18

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος θύμι-σαν στοὺς Ἰουδαίους ὅτι ὁ Μωυσῆς τὸν ἐρχομὸ τοῦ Κυρίου εἶχε στὸ νοῦ του, ὅταν μίλησε στοὺς Ἰσραηλίτες (Πράξ. γ' 22, ζ' 37).

Ὁ Μωυσῆς πέθανε σὲ ἡλικία 120 χρονῶν. Ὁ τόπος τῆς ταφῆς του ἔμεινε μυστικὸς (Δευτ. λδ').

Χαρακτηρισμὸς τοῦ Μωυσῆ. Στὰ προηγούμενα μαθήματα

είχαμε την ευκαιρία να δοῦμε πῶς ἄρχισε, διαχειρίστηκε καὶ τέλειωσε τὸ ἔργο του ὁ μεγάλος αὐτὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὴν καρδιά του τὴ φλόγιζε ἡ ἀγάπη ποὺ εἶχε στὸ Θεὸ καὶ στοὺς Ἰσραηλίτες.

Στὸ Θεὸ στρεφόταν πάντοτε μὲ τὴν προσευχή, γιατί εἶχε ἐμπιστοσύνη σ' Αὐτόν. Καὶ ὅταν δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ πατήση τὴ γῆ τῶν πατέρων του, ἡ ἀγάπη του στὸ Θεὸ δὲν ἐλαττώθηκε. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς μιλοῦσε μαζί του «πρόσωπο πρὸς πρόσωπο», ὅπως ὁ φίλος μιλεῖ στὸ φίλο του (Ἐξοδ. λγ' 11).

Ἡ ἀγάπη του στοὺς Ἰσραηλίτες ἦταν εἰλικρινὴς καὶ βαθιά. Γι' αὐτὸ ἄφησε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Φαραώ καὶ κακοπάθησε μαζί τους. Ὅποτε ὁ Θεὸς ἀποφάσιζε τὴν καταστροφή τους γιὰ τὴν ἀχαριστία καὶ τὴν παρακοή τους, γινόταν ὁ μεσίτης καὶ συμφιλιωτής. Συχνὰ ζητοῦσε ν' ἀφανιστῇ αὐτὸς παρὰ οἱ Ἰσραηλίτες.

Γιὰ τοῦτο ἀξιώθηκε νὰ ἐμφανιστῇ στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος, ποὺ τὸν προεικόνισε καὶ τὸν προφήτεψε. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν τιμᾷ στὶς 4 Σεπτεμβρίου.

«Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωυσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν».
Ἰωάν. ε' 46

Μωυσῆς

1. Σώθηκε ἀπὸ θαῦμα, ὅταν ἦταν νήπιο.
2. Ἐγκατέλειψε τὰ παλάτια τοῦ Φαραώ.
3. Ἐμεινε σαράντα χρόνια στὴν ἔρημο.
4. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἐλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτες ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν Αἰγυπτίων.
5. Ἦταν προφήτης, νομοθέτης, θαυματουργός.
6. Ἦταν μεσίτης ἀνάμεσα στὸ Θεὸ καὶ στοὺς Ἰσραηλίτες.

Ἰησοῦς Χριστὸς

1. Σώθηκε στὴ σφαγὴ τῶν νηπίων.
2. «Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν» (Σύμβολο τῆς Πίστεως).
3. Ἐμεινε σαράντα ἡμέρες στὴν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας πρὶν ἀρχίσῃ τὴ δημόσια δράση Του.
4. Μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Σατανᾶ.
5. Τὶς ἰδιότητες αὐτὲς τις εἶχε ὁ Κύριος σὲ ἀπόλυτο βαθμό.
6. «Εἰς γὰρ Θεός, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς» (Α' Τιμ. β' 5).

Ἀσκήσεις

- 1) Οἱ Ἰσραηλίτες δὲν ἐμπιστεύτηκαν στοῦ Θεοῦ. Ἐσὺ πῶς δείχνεις τὴν ἐμπιστοσύνη σου σ' Αὐτόν;
- 2) Σύγκρινε τὸ Μωυσῆ μετὰ τὸν Ἀβραάμ. Σὲ τί μοιάζουν;
- 3) Ὁ Μωυσῆς ἦταν ἀριστος ἀρχηγός. Ποιά ἦταν τὰ προσόντα του;
- 4) Γιατί ὁ Μωυσῆς παρουσιάστηκε στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος;

1. 'Ο 'Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ἡ κατάκτηση τῆς γῆς Χαναάν. (Βιβλίο 'Ιησοῦ Ναυῆ)

'Ο 'Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ διαδέχτηκε τὸ Μωυσῆ στὴν ἀρχηγία τῶν 'Ισραηλιτῶν. Θὰ τοὺς ὀδηγοῦσε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ κατακτήσουν τὴ Χαναάν. 'Η ἀποστολὴ του δὲν ἦταν εὐκολη. 'Ο Θεὸς τὸν ἐνίσχυσε καὶ τοῦ εἶπε: «Πάρε δύναμη καὶ θάρρος· μήτε νὰ δειλιάσης μήτε νὰ φοβηθῆς, γιατί ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου θὰ εἶμαι μαζί σου, ὅπου καὶ ἂν πᾶς» ('Ιησ. Ναυῆ α' 9).

'Ο 'Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ, ἄξιος διάδοχος τοῦ Μωυσῆ. 'Ο 'Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ εἶχε πολλὰ προσόντα. Ἦταν δυνατὸς στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα. Ὑπηρετήσε τὸ Θεὸ μὲ πίστη καὶ ταπεινὴ ἠλικία. Τὸ ὄνομα 'Ιησοῦς σημαίνει «ὁ Κύριος εἶναι σωτηρία». Ὡς συνεργάτης τοῦ Μωυσῆ ἔδειξε ὅτι ἐπάξια μπορούσε νὰ τὸν διαδεχτῇ. Πολέμησε γενναῖα τοὺς Ἀμαλκιτες. Ἀνέβηκε μὲ τὸ Μωυσῆ στὸ Σινᾶ, ὅταν ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε τὶς δέκα ἐντολές. Ἐλαβε μέρος στὴν κατασκόπευση τῆς Χαναάν καὶ προσπάθησε νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς 'Ισραηλίτες, ὅταν ἐκεῖνοι φοβήθηκαν τὶς ὀχυρωμένες πόλεις τῆς Χαναάν. Δὲν ὀρίστηκε λοιπὸν τυχαῖα γιὰ συνεχιστὴς τοῦ μεγάλου Μωυσῆ. Ἦταν ἓνα ζωντανὸ παράδειγμα «γιὰ νὰ βλέπουν οἱ 'Ισραηλίτες ὅτι εἶναι καλὸ νὰ ὑπακούῃ κανεὶς στὸ Θεὸ» (Σοφ. Σειρ. μστ' 10), ὅπως λέγει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη στὸ ἐγκώμιο ποῦ τοῦ πλέκει.

'Ο Θεὸς βοηθὸς καὶ συμπολεμιστὴς τῶν 'Ισραηλιτῶν. 'Ο δρόμος ποῦ ὀδηγοῦσε τοὺς 'Ισραηλίτες στὴν κατάκτηση τῆς Χαναάν δὲν ἦταν χωρὶς ἐμπόδια. Τὸ πρῶτο κιόλας ἐμπόδιο ὀρθώθηκε μπροστὰ τους. Ἦταν ὁ 'Ιορδάνης, ποῦ σταμάτησε τὴν πορεία τους. Θυμήθηκαν τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ὅπως ὁ Μωυσῆς τότε, ἔτσι καὶ ὁ 'Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ τώρα πῆρε ὁδηγίες ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὸ θαῦμα ποῦ θὰ τοὺς βοηθοῦσε νὰ περάσουν. Οἱ ἱερεῖς, κρατῶν-

τας τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, θὰ ἔμπαιναν στὸ ποτάμι. Τὰ νερά θὰ χωρίζονταν καὶ θὰ ἀνοιγαν πέρασμα γιὰ τὸ λαό. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Γιὰ μιὰν ἀκόμη φορά ὁ παντοδύναμος Θεὸς τοὺς προστάτεψε. Πῆραν δώδεκα λιθάρια ἀπὸ τὸ ποτάμι καὶ τὰ ἔστησαν στὰ *Γάλγαλα*, ὅπου στρατοπέδωσαν. Θὰ θύμιζαν στὶς νεώτερες γενιὲς τῆ θαυματουργῆ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ (Ἰησ. Ναυῆ γ - δ).

Ἡ διάβαση τοῦ Ἰορδάνη συμβολίζει τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. Ὅπως οἱ Ἰσραηλίτες διέσχισαν τὰ νερά του καὶ μπῆκαν στὴ Χαναάν, ἔτσι καὶ οἱ χριστιανοὶ μὲ τὸ Βάπτισμα μπαίνουν στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, γίνονται δηλαδὴ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Βρέθηκαν μπροστὰ στὴν πρώτη ὄχυρωμένη πόλη, τὴν Ἰεριχώ. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πῆρε ὁδηγίες γιὰ τὴν κατάληψή της. Σύμφωνα μὲ αὐτές, κάθε πρωὶ καὶ ἐπὶ ἑξὶ ἡμέρες θὰ γινόταν θρησκευτικὴ λιτανεία κάτω ἀπὸ τὰ τείχη. Ἐπτὰ ἱερεῖς μὲ σάλπιγγες θὰ πῆγαιναν μπροστὰ. Θὰ ἀκολουθοῦσαν οἱ μάχιμοι Ἰσραηλίτες, μετὰ ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης καὶ ὕστερα ὁ λαός. Τὴν ἑβδομὴ ἡμέρα ἔκαναν τὴ λιτανεία ἑπτὰ φορές. Οἱ ἥχοι τῶν σαλπίγγων ἔσμιζαν μὲ τὶς κραυγὲς τοῦ λαοῦ καὶ τὰ τείχη γκρεμίστηκαν. Ἡ πόλη ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὑστερα κυρίεψαν καὶ ἄλλα μέρη, τὴ *Γαί*, τὴ *Γαβαὼν*, τὴ *Λαχίς*. Φυσικὰ οἱ Ἰσραηλίτες ἀπόφευγαν τὶς πεδιάδες, ὅπου ἦταν ὄχυρωμένες πόλεις, καὶ στὴν ἀρχὴ κυρίεψαν τὰ λοφώδη μέρη, ποὺ εἶχαν ἀραιὸ πληθυσμό. Ἡ κατάκτηση ὁλόκληρης τῆς Χαναάν θὰ γίνῃ ἀργότερα καὶ κατὰ τμήματα.

Μπρούντζινο ἄγαλμα, ποὺ βρέθηκε στὴ Μεγιδδὼ τῆς Παλαιστίνης, 13ος αἰ. π.Χ. Τέτοια εἰδωλα εἶχαν οἱ Χαναναῖοι γιὰ τοὺς θεοὺς τους.

Ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφὲς στὴν Ἱεριχώ, ποὺ μαρτυροῦν τὴν ἀλήθεια τῆς Βιβλικῆς διηγήσεως.

Κατόπιν ἔγινε ἡ διανομή. Οἱ φυλὲς τοῦ Ρουβὴν καὶ τοῦ Γάδ εἶχαν πάρει τὸ μερίδιό τους ἀνατολικά ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη, ὅταν ζοῦσε ὁ Μωυσῆς. Τὸ κύριο μέρος τῆς Χαναάν τὸ μοίρασαν δέκα φυλές. Τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ, ὁ Ἐφραίμ καὶ ὁ Μανασσῆς, πῆραν ξεχωριστὸ τμήμα τὸ καθένα. Ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ σκορπίστηκε μέσα στὶς ἄλλες φυλές, γιατί τῆς δόθηκαν 48 πόλεις μὲ τὴν περιοχὴ τους. Μὲ τὴν ἱερατικὴ τους ὑπηρεσία θὰ ὑπηρετοῦσαν ὅλες τὶς ἄλλες φυλές.

Οἱ ἀρχαιολόγοι ἐπανειλημμένα ἔσκαψαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Χαναάν καὶ διαπίστωσαν ὅτι πολλὲς πόλεις καταστράφηκαν τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγινε ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἰσραηλι-

τῶν. Εἶναι μιὰ ἀκόμη μαρτυρία γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὑστερα ἀπὸ τὴ νομαδικὴ ζωὴ τῶν Πατριαρχῶν, τὴ σκλαβιὰ στὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν περιπλάνηση στὴν ἔρημο, οἱ Ἰσραηλίτες ἀπόκτησαν ἓνα μόνιμο τόπο γιὰ νὰ φτιάξουν κράτος. Ἡ Χαναάν μὲ τὸν πολιτισμὸ της θὰ τοὺς βοηθοῦσε βέβαια, ἀλλὰ θὰ τοὺς δημιουργοῦσε καὶ πολλοὺς κινδύνους.

Ἡ Χαναάν καὶ οἱ κάτοικοί της. Ἡ Χαναάν ἦταν ἐμπορικὸ σταυροδρόμι. Οἱ κάτοικοι ἤξεραν τέχνες, ἀσχολοῦνταν μὲ τὸ ἐμπόριο, κατεργάζονταν τὸν μπροῦντζο, τὸ χρυσάφι, τὸ ἀσήμι. Ζοῦσαν σὲ πόλεις, καὶ ἡ ζωὴ τους, σὲ σύγκριση μὲ τὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἦταν πιὸ πολιτισμένη.

Ἐπειδὴ ὅμως κάθε πόλη εἶχε τὸ βασιλεῖα της, οἱ κάτοικοι δὲν εἶχαν ἐνότητα καὶ πνεῦμα συνεργασίας. Ἡ θρησκεία τους ἦταν

‘Ο Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ὑποδέχεται τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς πόλεως Γαβαὼν (Ἰησ. Ναυῆ θ’ 6). Ἐλεφαντοστό, 10ος αἰ., Λονδίνο.

εἰδωλολατρική. Κυριότεροι θεοὶ ἦταν ὁ Βάαλ καὶ ἡ Ἀστάρτη. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτοὺς λάτρευαν καὶ ἄλλους ποὺ τοὺς εἶχαν πάρει ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους. Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν συνηθίσει στὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴν ἀδικία.

Πόσο διαφορετικὴ ἦταν ἡ θέση τῶν Ἰσραηλιτῶν ! Εἶχαν γνωρίσει τὸν ἀληθινὸ Θεό, ποὺ τοὺς ἔδωσε τοὺς νόμους Του γιὰ νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά Του. Θὰ κρατοῦσαν ὅμως τὴν πίστη τους ζώντας ἀνάμεσα στοὺς Χαναναίους ;

Θάνατος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. ‘Ο Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ εἶχε γράσει. Προαισθάνθηκε ὅτι σύντομα ὁ Θεὸς θὰ τὸν καλοῦσε κοντά Του. Ἔπρεπε ὅμως νὰ συμβουλέψη τὸ λαό του. Κάλεσε τοὺς Ἰσραηλίτες στὴν πόλη Συχέμ, ὅπου, ὅπως εἶδαμε, ὁ Θεὸς εἶχε φανερωθῇ στὸν Ἀβραάμ καὶ τοῦ εἶχε ὑποσχεθῇ τὴ Χαναὰν γιὰ τοὺς ἀπογόνους του. Ἦταν λοιπὸν ἱερὸς τόπος. Ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ θυσιαστήριο. Ἐδῶ μεταφέρθηκε καὶ ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης.

Οἱ Ἰσραηλίτες εἶχαν στὸ μεταξὺ ἀποκτήσει εἰδωλολατρικὲς συνήθειες. Τοὺς ὑπενθύμισε τὴ Διαθήκη τοῦ Σινᾶ καὶ τὶς εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοὺς κάλεσε νὰ διαλέξουν : Ἡ τὸν δωρεοδότη ἀληθινὸ Θεὸ ἢ τοὺς θεοὺς τῶν Χαναναίων.

‘Ο λαὸς ἀποκρίθηκε :

« Μὴ γένοιτο νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸν Κύριο καὶ νὰ λατρεύουμε ἄλλους θεοὺς » (Ἰησ. Ναυῆ κδ’ 16).

‘Ο Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ Μωυσῆ

ἔχτισε θυσιαστήριο στὸ βουνὸ *Γαιβάλ* καὶ ἔγραψε τὸ νόμο τοῦ Μωυσῆ ἐπάνω σὲ λίθους. Πέθανε σὲ ἡλικία 110 χρονῶν.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ συμβολίζει τὸ Χριστό. Ἔχουν καὶ οἱ δυὸ τὸ ὄνομα *Ἰησοῦς*. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐξασφάλισε τὴ Χαναάν στοὺς Ἰσραηλίτες καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν οὐρανὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀσκήσεις.

1) Γράψε στὸ τετράδιό σου τρία συνθήματα πού θὰ ἤθελες νὰ συγ-
κρατήσης στὴ μνήμη σου ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο
ὡς τὴ Χαναάν.

2) Ὁ Θεὸς εἶπε στὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ: «Τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ νό-
μου νὰ μὴ λείψῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα σου, ἀλλὰ νὰ τὸ μελετᾷς ἡμέρα καὶ
νύχτα» (Ἰησ. Ναυῆ α' 8). Τί θὰ κέρδιζε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἀπὸ τὴ μελέ-
τη αὐτή; Ἐσὺ χρειάζεσαι τὴ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ;

3) Σὲ τί ἦταν καλύτεροι οἱ Ἰσραηλίτες ἀπὸ τοὺς Χαναναίους;

2. Οἱ Κριτές —

Ἀρχηγοὶ σὲ κρίσιμες στιγμές.

Βιβλίον τῶν Κριτῶν,

Α' Βασ. α' 1 ἐξ.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ δὲν εἶναι πιά ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Μαζί του ἔφυγαν καὶ ἐκεῖνοι πού γεύτηκαν τὶς δωρεές τοῦ Θεοῦ καὶ χάρηκαν τὴν προστασία Του. Ὑστερα ἦρθε «ἄλλη γενεά, πού δὲ γνώριζε τὸν Κύριο, οὔτε τὰ ἔργα πού εἶχε κάνει γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες» (Κριτ. β' 10). Οἱ Ἰσραηλίτες πολλὰς φορὲς ξεχνοῦσαν τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ λήτρευαν τοὺς θεοὺς τῶν Χαναναίων, τὸ Βάαλ καὶ τὴν Ἀστάρτη. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐγκατέλειπε καὶ οἱ ἐχθροὶ τοὺς ὑποδούλωναν. Στὴ δυστυχία τοὺς γύριζαν πάλι στὸ Θεό, μετανοοῦσαν καὶ ἔκραζαν γιὰ βοήθεια. «Τότε ὁ Κύριος ἀνάδειχνε *Κριτές*, γιὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσουν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἐπιδρομέων» (Κριτ. β' 16).

Οἱ Κριτές γίνονταν ἀρχηγοὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν στὶς κρίσιμες ὥρες. Ξεχώριζαν γιὰ τὴν ἀνδρεία τους, τὴν τιμιότητα καὶ τὰ ἡγετικά τους προσόντα. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ χάριζαν τὴ νίκη στὸ Ἰσραηλιτικὸ στρατόπεδο. Μετὰ τὴ νίκη γύριζαν ξανά στὴν ἰδιωτικὴ τους ζωὴ καὶ στὴν ἐργασία τους. Ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, ὁ *Γεδεὼν*, στὴν ἀπαίτηση τοῦ λαοῦ μετὰ τὴ νίκη του νὰ γίνῃ βασι-

λέας, ἀπάντησε : « Δὲν θὰ σᾶς κυβερνήσω ἐγὼ οὔτε καὶ ὁ γιός μου. Ὁ Κύριος θὰ σᾶς κυβερνήσῃ » (Κριτ. η' 23).

Ἡ εἰρηνικὴ ζωὴ, πού χάριζε ὁ Θεὸς μὲ τοὺς Κριτῆς, δὲν κρατοῦσε πολὺ. Οἱ Ἰσραηλίτες ξανάπεφταν στὴν εἰδωλολατρία καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ χρησιμοποιοῦσε τὰ ἴδια θεραπευτικὰ μέσα : Ἔστειλε νέους Κριτῆς.

Ὑστερα ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀναγνώριση τοῦ λαοῦ, οἱ Κριτῆς φυσικὸ ἦταν νὰ γίνουν οἱ διαιτητές, οἱ δικαστὲς στὶς διαφορὲς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Γιὰ τοῦτο πῆραν τὸ ὄνομα *Κριτῆς*.

Οἱ σπουδαιότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν : ὁ Γοθονιήλ, ὁ Ἀῶδ, ἡ Δεββώρα, ὁ Γεδεὼν, ὁ Ἰεφθάε, ὁ Σαμψών, ὁ Ἡλὶ καὶ ὁ Σαμουήλ.

Ἄς δοῦμε τὴ δράση μερικῶν ἀπὸ αὐτοῦς.

α) **Ὁ Γεδεὼν** (Κριτ. στ' - η'). Πολέμησε τοὺς Μαδιανίτες καὶ τοὺς νίκησε μὲ τριακόσιους Ἰσραηλίτες πού τὸν ἀκολούθησαν. Ὁ Θεὸς τὸν διαβεβαίωσε γιὰ τὴ νίκη μὲ τὸ θαῦμα τῆς δροσιᾶς. Ὁ Γεδεὼν τοποθέτησε ἓνα ποκάρι μαλλὶ στὸ ἄλῳνι του. Τὸ πρῶτο βράδυ ἡ δροσιὰ τὸ μούσκεψε, ἐνῶ τὸ γύρω μέρος ἔμεινε ξερό. Τὸ δεύτερο βράδυ ἡ δροσιὰ, ἀντίθετα, ἔπεσε γύρω ἀπὸ τὸ μαλλὶ καὶ ἄφησε τὸ μαλλὶ ἄβρεχτο. Τὸ θαῦμα αὐτὸ εἶναι, ὅπως λένε οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, προεικόνιση τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος σὰν τὴ δροσιὰ ἀθόρυβα κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἐγινε ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει στὴ Θεοτόκο :

« Χαῖρε ὁ πόκος ὁ ἐνδροςος, ὃν Γεδεὼν, Παρθένε, προεθέασατο ».

Στὸ πρόσωπο τοῦ Γεδεὼν εἶδαν οἱ Πατέρες τὸν τύπο τοῦ Κυρίου. Τὰ λίγα πού ξέrouμε γιὰ τὴν παιδικὴ ἡλικία τοῦ Γεδεὼν, καὶ οἱ τριακόσιοι του παραβάλλονται μὲ τὴν παιδικὴ ἡλικία τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς λίγους μαθητὲς Του.

β) **Ὁ Ἰεφθάε** (Κριτ. ι' 6 - ιβ' 7). Ὁ Ἰεφθάε ἀντιμετώπισε καὶ νίκησε τοὺς Ἀμμωνίτες. Εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸν ὄρκο πού ἔδωσε στὸ Θεὸ πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη : « Ἐκείνος, πού θὰ βγῇ ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου, γιὰ νὰ μὲ συναντήσῃ, ὅταν θὰ γυρίζω ἀπὸ τὴ μάχη, θὰ ἀνήκῃ στὸν Κύριο καὶ θὰ προσφερθῇ σ' Αὐτὸν

θυσία» (Κριτ. ια' 31). Ἡ μονάκριβη θυγατέρα του ἔμελλε νὰ πληρώσῃ τὸ τάμα τοῦ Ἰεφθάε. Θυσιάστηκε μένοντας ἀνύπαντρη, ποὺ δὲν ἦταν τιμητικὸ γιὰ τὶς Ἰσραηλίτισσες. Ὁ ὄρκος τοῦ Ἰεφθάε ἦταν ἄστοχος, μολονότι ἡ διάθεσή του ἦταν νὰ ζητήσῃ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μὲ μιὰ ἀσυνήθιστη ὑπόσχεση. Ἡ κόρη τοῦ Ἰεφθάε προεικονίζει τὴν παρθενία τῆς Θεοτόκου.

γ) **Ὁ Σαμψὼν** (Κριτ. ιγ'—ισ'). Ὁ Σαμψὼν γεννήθηκε ἀφοῦ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ διαβεβαίωσε τὴ μητέρα του ὅτι θὰ ἀποκτοῦσε παιδί, ποὺ τὸ περίμενε χρόνια. Διακρίθηκε στοὺς ἀγῶνες τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐναντίον τῶν Φιλισταίων. Ἐκανε πολλὰς ἥρωικες πράξεις. Κάποτε ἀοπλος σκότωσε ἓνα λιοντάρι. Ἡ ζωὴ του ἦταν γεμάτη περιπέτειες. Πατριῶτες του τὸν πρόδωσαν στοὺς Φιλισταίους. Πέθανε μαζί μὲ πολλοὺς Φιλισταίους μέσα στὸ ναὸ τους, ποὺ τὸν γκρέμισε μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ του δύναμη. Μερικὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς του μοιάζουν μὲ ἀνάλογα περιστατικὰ τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου.

Ὁ Σαμψὼν

1. Ἄγγελος ἀνάγγειλε τὴ γέννησή του.
2. Εἶχε ὑπερφυσικὴ δύναμη.
3. Νίκησε ἓνα λιοντάρι.
4. Προδόθηκε ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του καὶ παραδόθηκε στοὺς ἐχθροὺς του.
5. Αὐτοθυσιάστηκε κάτω ἀπὸ τὰ εἰρήπια τοῦ ναοῦ τῶν Φιλισταίων.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς

1. «Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ... καὶ τέξῃ υἱὸν» (Λουκ. α' 30-31).
2. «Οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς» (Ἰωάν. γ' 2).
3. Νίκησε τὸ Σατανᾶ, ποὺ «ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ» (Α' Πέτρ. ε' 8).
4. «Καὶ δῆσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι» (Ματθ. κζ' 2).
5. Ἐδωκε τὴν ψυχὴν του «λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Μάρκ. ι' 45).

δ) **Ὁ Σαμουὴλ** (Α' Βασ: α' 1 ἐξ.). Ὁ Σαμουὴλ ἦταν ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς Κριτές. Ἡ μητέρα του Ἄννα ἦταν ἄτεκνη. Ἀπόκτησε τὸ Σαμουὴλ ὕστερα ἀπὸ θερμὰς προσευχὰς στὸ Θεό. Τοῦ ἔδωσε τὸ ὄνομα Σαμουὴλ, ποὺ σημαίνει «δῶρο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ» (Α' Βασ. α' 20).

Ἡ Ἄννα, μετὰ τὴ γέννηση τοῦ Σαμουήλ, ἀνάπεμψε μιὰ ὑπέροχη εὐχαριστήρια προσευχή στὸ Θεὸ (Α΄ Βασ. β' 1-10), πού θυμίζει τὴν προσευχή «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...» τῆς Παναγίας στὴν ἐπίσκεψή της στὸ σπίτι τῆς Ἑλισάβετ (Λουκ. α' 46-55).

Τὰ λόγια τῆς Ἄννας πρὶν ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Σαμουήλ «ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου...» εἰπώθηκαν πάλι ἀπὸ τὴ Θεοτόκο (Α΄ Βασ. α' 11, Λουκ. α' 48).

Ὁ Σαμουήλ ὡς Κριτὴς καὶ προφῆτης ἐργάστηκε γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ λαοῦ του. Ἐχρισε βασιλέα τὸ Σαοῦλ καὶ ἀργότερα τὸ Δαβίδ. Ὡς θρησκευτικὸς ἄρχοντας ὁ Σαμουήλ τόνιζε ὅτι γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι καλύτερη ἢ ὑποταγὴ στὸ θέλημά Του ἀπὸ τὶς θυσίες. Ὡς πολιτικὸς ἀρχηγὸς ἔδινε πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς τιμιότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐφυγε ἀπὸ τὴν ἐξουσία μὲ τὴ συνείδηση ἡρεμῇ ὅτι κυβέρνησε μὲ φόβο Θεοῦ (Α΄ Βασ. ιβ' 1-5).

«Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοὶ καὶ ἀνυψοί».

«Ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς Κύριος, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν.»
(Ἀπὸ τὴν προσευχὴ τῆς Ἄννας)

Ἀσκήσεις

1) Στὸ 1α' κεφάλαιο τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Ἑβραίους, πού εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες περικοπὲς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀναφέρονται στοὺς στίχους 32-34 οἱ Κριτές, γιὰ τοὺς ὁποίους μιλήσαμε. Γιατί;

2) Ὁ Θεός, ὅταν μετανόουν οἱ Ἰσραηλίτες, τοὺς βοηθοῦσε μὲ τοὺς Κριτές. Τί διδάσκει ἀπὸ αὐτό;

3) Γιατί οἱ Κριτές μποροῦν νὰ γίνουν ὑπόδειγμα κυβερνήτη στοὺς ἀρχηγούς τῶν κρατῶν;

3. Ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ —

Ἡ ἀμοιβὴ τῆς εὐσέβειας.

(Βιβλίον τῆς Ρούθ)

Ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὠραιότερες διηγήσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὰ πρόσωπα πού παρουσιάζονται σ' αὐτὴν, μὲ τὶς σκέψεις καὶ τὶς πράξεις τους, δίνουν ἀφορμὴ νὰ στοχαστοῦμε

καὶ ἡμεῖς βασικά ζητήματα τῆς ζωῆς μας. Ἡ ἱστορία ἀρχίζει ἀπὸ τὴ *Βηθλεέμ* καὶ τελειώνει στὸν ἴδιο τόπο. Ἀκόμη παρατήρησαν ὅτι «ὅταν διαβάζουμε τὴν ἱστορία τῆς Ροῦθ, αἰσθανόμαστε ὅτι τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπάνω στὴ *Βηθλεέμ*», ὅπου γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Τὸ ταξίδι τοῦ Ἑλιμέλεχ καὶ ἡ διαμονή του στὴ Μωάβ.
Στὴ *Βηθλεέμ* τῆς Ἰουδαίας ζοῦσε στὰ χρόνια τῶν Κριτῶν ὁ Ἑλιμέλεχ μετὰ τὴ γυναῖκα του *Νωεμὶν* καὶ τὰ παιδιά του *Μααλὼν* καὶ *Χελαιὼν*. Ὄταν ἔπese πείνα στὴ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Ἑλιμέλεχ ἀποφάσισε νὰ φύγῃ μετὰ τὴν οἰκογένειά του γιὰ τὴ Μωάβ, στὰ ἀνατολικά τῆς Νεκρᾶς θάλασσας. Στὸν τόπο του λατρευόταν ὁ ἀληθινὸς Θεός, εἶχε τοὺς συγγενεῖς του, τοὺς πατριῶτες του. Μετὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ συμπαράσταση τῶν συγγενῶν του θὰ περνοῦσε τὰ χρόνια τῆς δυστυχίας. Προτίμησε ὅμως τὸν ξένο τόπο μετὰ τὶς εἰδωλολατρικὲς του συνήθειες. Ὑπῆρχε λοιπὸν κίνδυνος νὰ ρίξῃ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν οἰκογένειά του σὲ μεγάλο ἥθικὸ κίνδυνο.

Στὴ Μωάβ ὁ Ἑλιμέλεχ πέθανε. Τὰ παιδιά του πῆραν Μωαβίτισσες γυναῖκες. Ἀργότερα πέθαναν καὶ αὐτά, καὶ ἡ *Νωεμὶν* ἔμεινε μόνη μετὰ τὶς νύφες τῆς Ὁρφᾶ καὶ Ροῦθ.

Ἡ Νωεμὶν ἐπιστρέφει μετὰ τὴ Ροῦθ στὴ Χαναάν. Ἡ *Νωεμὶν* ἦταν πιστὴ γυναῖκα. Ἦθελε νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν τόπο τῆς γεννήσεώς της καὶ νὰ μείνῃ κοντὰ στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ της. Εἶχε περάσει ἄλλωστε καὶ ἡ πείνα. Οἱ νύφες τῆς τὴν ξεπροβόδισαν ὥς τὰ σύνορα. Ἐκεῖ τὶς ἀποχαιρέτισε καὶ τὶς φίλησε μετὰ στοργή. Ἐκεῖνες θέλησαν νὰ τὴν ἀκολουθήσουν. Τὴν ἀγαποῦσαν καὶ τὶς ἀγαποῦσε. Τὶς συμβούλεψε νὰ γυρίσουν στὶς μητέρες τους καὶ νὰ ζήσουν μαζί τους. Ἡ Ὁρφᾶ πείστηκε. Ἡ Ροῦθ ὅμως ἔμεινε ἀμετάπειστη. Εἶχε πιστέψει στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ ἤθελε νὰ ζήσῃ μετὰ τὴ θεοφοβούμενη πεθερά της. Μόνο ὁ θάνατος θὰ τὶς χώριζε. Τῆς εἶπε:

«Ὅπου καὶ ᾖ πᾶς, θὰ ρθῶ, καὶ ὅπου μείνης, θὰ μείνω καὶ ἐγὼ μαζί σου· ὁ λαός σου λαός μου καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου. Θὰ πεθάνω καὶ θὰ ταφῶ ὅπου καὶ σὺ» (Ροῦθ α' 16).

Ἔτσι ξεκίνησαν κι ἔφτασαν στὴ *Βηθλεέμ*.

Ἡ γνωριμία καὶ ὁ γάμος τῆς Ροῦθ μετὰ τὸ Βοόζ. Στὴ *Βηθλεέμ* ἀντιμετώπισαν ζήτημα διατροφῆς. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ θερι-

« Αὐται δὲ (Νωεμὶν καὶ Ροῦθ) παρεγενήθησαν εἰς Βηθλεὲμ ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν » (Ροῦθ α' 22).

σμοῦ. Ἡ Ροῦθ σὰν νέα εἶχε ἀντοχή καὶ θέληση νὰ ἐργαστῇ. Ἦταν ὑπόδειγμα νύφης καὶ δὲν ἄφησε τὴν πεθερά της νὰ ὑποφέρει. Τῆς ἔδειχνε ἔμπρακτα καὶ σὲ κάθε περίστασι τὴν ἀγάπη της.

Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος προστάτευε τὶς χῆρες καὶ τοὺς ξένους. Οἱ θεριστὲς ἔπρεπε στὸ θέρισμα τῶν σιτηρῶν ν' ἀφήνουν στὸ χωράφι μερικὰ στάχυα. Αὐτὰ τὰ μάζευαν οἱ φτωχοί, οἱ χῆρες, τὰ ὄρφανὰ (Δευτ. κδ' 19).

Ἡ Ροῦθ λοιπὸν πῆγε στὰ κτήματα ἑνὸς πλούσιου καὶ θεοφοβούμενου Ἰσραηλίτη, τοῦ Βοόζ, ποὺ ἦταν συγγενὴς τοῦ Ἑλιμέlech. Ὁ Βοόζ ἦταν ὑποδειγματικὸς γαιοκτήμονας. Χαιρετοῦσε τοὺς ἐργάτες του μὲ τὶς

λέξεις: «Ὁ Κύριος νὰ εἶναι μαζί σας». Ἐκεῖνοι τοῦ γύριζαν τὸ χαιρετισμὸ μὲ παρόμοια λόγια: «Ὁ Κύριος νὰ σ' εὐλογῇ» (Ροῦθ β' 4). Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος θὰ ἐκτιμοῦσε τὰ ψυχικὰ χαρίσματα τῆς Ροῦθ: τὴν ἀγάπη της στὴν πεθερά της καὶ τὴν πίστη της στὸ Θεό (Ροῦθ β' 11 - 12). Ἀλλὰ καὶ ἡ Ροῦθ δὲν κοίταξε πῶς ἦταν προχωρημένος στὰ χρόνια. Πρόσεξε περισσότερο τὴ νεανικὴ του καρδιά, ποὺ πλουτιζόταν μὲ εὐγενικὰ αἰσθήματα καὶ βαθιὰ πίστη.

Παντρεύτηκαν μὲ τὴν εὐλογία τῆς Νωεμὶν. Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὸ γάμο τους, γιατί ὁ «Βοόζ ἐγέννησε τὸν Ὠβήδ, καὶ Ὠβήδ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, καὶ Ἰεσσαί ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ» (Ροῦθ δ' 21 - 22). Οἱ στίχοι αὐτοὶ θὰ ἀναφερθοῦν ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο στὴ γενεαλογία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ κλείσουν, ὕστερα ἀπὸ μιὰ θαυμαστὴ συνέχεια, μὲ τὸ στίχο: «Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν

Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός » (Ματθ. α' 16).

Ἀσκήσεις

- 1) Ποιᾶς ἦταν οἱ ἀρετὲς τῆς Νωεμίν, τῆς Ρούθ, τῆς Ὁρφά;
- 2) Λέγουν ὅτι « ἡ φτώχεια φέρνει τὴ γκρίνια ». Ἰσχύει αὐτὸ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ρούθ καὶ γιατί;
- 3) Ποιὸν ἄλλο τίτλο θὰ μπορούσες νὰ βάλῃς στὴν ἱστορία αὐτή, ποὺ νὰ ταιριάζῃ μὲ τὸ περιεχόμενό της;
- 4) Ἀπὸ ποῦ φαίνεται ἡ εὐσέβεια τοῦ Βοόζ;

1. Ὁ Δαβίδ, προφήτης

καὶ βασιλέας. (1005 - 966 π. Χ.)

Α' Βασ. ιστ' 1 ἐξ.

Ὁ Δαβίδ ἦταν τὸ νεώτερο ἀπὸ τὰ ὀκτῶ παιδιὰ τοῦ Ἰεσσαί. Ζοῦσε ποιμενικὴ ζωὴ στοὺς λόφους τῆς Βηθλεέμ. Μέσα στὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ τὴν ἀγνὴ φύση δυνάμωσε τὸ σῶμα του καὶ τὴν ψυχὴ του. Συνήθισε νὰ προσεύχεται στὸ Θεό καὶ νὰ Τὸν ἀγαπᾷ. Μὲ αὐτὸ τὸ σωματικὸ καὶ πνευματικὸ ὀπλισμὸ θὰ ὑπηρετοῦσε ἀργότερα τὸ Θεό καὶ τὴν πατρίδα του.

Δαβίδ καὶ Σαούλ. Ὁ Σαούλ δὲν ἔμεινε ὡς τὸ τέλος πιστὸς στὸ Θεό. Γι' αὐτὸ ὁ Σαμουὴλ τοῦ εἶπε:

« Καὶ τώρα ἡ βασιλεία σου δὲν θὰ συνεχιστῇ. Ὁ Κύριος ἀνέζητησε ἄνθρωπο σύμφωνα μὲ τὴν καρδιά του καὶ θὰ τὸν κἀν ἀρχηγὸ τοῦ λαοῦ Του, γιατί ἐσὺ δὲν τήρησες ὅ,τι σὲ διέταξε ὁ Κύριος » (Α' Βασ. ιγ' 14).

Οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ δὲν ἔβρισκαν τόπο στὴν ψυχὴ τοῦ Σαούλ, ὅπου εἶχε φωλιάσει ὁ ἐγωισμὸς. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σαμουὴλ τὸν ἐγκατέλειψε. Κατευθύνθηκε στὴ Βηθλεέμ, ὅπου ἔχρισε βασιλέα τὸ Δαβίδ (Α' Βασ. ιστ' 13). Ἡ ἀνύψωσή του στὸ βασιλικὸ ἀξίωμα κρατήθηκε μυστική. Ἀργότερα ὁ Δαβίδ βρέθηκε στὴν αὐλὴ τοῦ Σαούλ καὶ μὲ τὴ γλυκιά του ψαλμωδιὰ ἀπάλυνε τὸν ψυχικὸ πόνο τοῦ βασιλέα καὶ διασκέδαζε τὴ μελαγχολία του.

Ἀντιμετώπισε καὶ νίκησε τὸ γίγαντα τῶν Φιλισταίων *Γολιάθ*. Ἐγινε γιὰ τοῦτο ἀγαπητὸς στὸ λαὸ καὶ ἔδειξε ποῦ στηρίζε τὴ δύναμή του. « Σὺ, εἶπε στὸν ἀλλόφυλο Γολιάθ, ἔρχεσαι ἐναντίον μου μὲ ξίφος καὶ μὲ δόρυ καὶ μὲ ἀσπίδα καὶ ἐγὼ ἔρχομαι ἐναντίον σου μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῶν δυνάμεων » (Α' Βασ. ιζ' 45). Ὁ « Κύριος τῶν δυνάμεων » τοῦ χάριζε ὄχι μονάχα πολεμικὲς νί-

κες, ἀλλὰ καὶ πνευματικές. Τὸ βλέπουμε στὴ συμπεριφορὰ του ἀπέναντι στοῦ Σαούλ.

Ὁ Σαούλ φθόνησε τὸ Δαβὶδ γιὰ τὴ δόξα του μέσα στοῦ λαοῦ καὶ τὸν καταδίωξε. Ὁ Δαβὶδ ἀναγκάστηκε νὰ κρύβεται στὶς σπηλιές καὶ τὶς χαράδρες τῆς Ἰουδαίας.

Μιά φορὰ βρισκόταν ὁ Δαβὶδ με τοὺς ἄντρες του στοῦ βάρθους μιᾶς σπηλιάς. Σὲ λίγο ἔφτασε ἐκεῖ καὶ ὁ Σαούλ με τοὺς ἄντρες του. Δὲν κατάλαβε ὅμως ὅτι ὁ Δαβὶδ ἦταν λίγα μέτρα μακριὰ του. Τὴ νύχτα ὁ Δαβὶδ πλησίασε τὸ Σαούλ, πού κοιμόταν, καὶ τοῦ ἔκοψε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ μανδύα του. Δὲν ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ, γιατί ἦταν «χριστὸς Κυρίου», δηλαδή βασιλέας χρισμένος με ἁγιασμένο λάδι καὶ με ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Οἱ στρατιῶτες του τὸν παρεξήγησαν, γιατί δὲν μπορούσαν νὰ νιώσουν τὴ μεγαλοψυχία του. Τοῦ ἔμεναν ὅμως πιστοὶ καὶ κανένας δὲν τὸν ἐγκατέλειψε σὲ ὅλα τὰ χρόνια τῆς ταραλαιοῦρας του.

Τὰ βάσανα τοῦ Δαβὶδ βρῆκαν τέλος. Ὁ Σαούλ, καὶ μαζί του ὁ γιὸς του Ἰωνάθαν, πού ἦταν φίλος τοῦ Δαβὶδ, σκοτώθηκαν στὸν ἀγώνα με τοὺς Φιλισταίους. Ὁ Δαβὶδ θρήνησε τὸ χαμό τους με ὠραῖο ὕμνο (Β' Βασ. α' 19-27).

Ὁ Δαβὶδ βασιλέας. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σαούλ ὁ Δαβὶδ χρίστηκε στὴ Χεβρών ἐπίσημα βασιλέας τῆς Ἰουδαίας. Ἀργότερα τὸν ἀναγνώρισαν βασιλέα τους καὶ οἱ βόρειες φυλές. Τριάντα χρόνων ἦταν τότε. Τοῦ εἶπαν ὅλοι:

«Νά, εἴμαστε κόκαλά σου καὶ σάρκα σου... Σὲ σένα εἶπε ὁ

Ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῷ
τῷ Θεῷ μου, ἕως ὑπάρχω (Ψαλμ.
103,33). Ὁ προφήτης καὶ βασιλέας
Δαβὶδ (Βυζ. Μουσείο).

Κύριος· σὺ θὰ εἶσαι ὁ ποιμένας τοῦ λαοῦ μου καὶ σὺ θὰ γίνῃς ἡγεμόνας τοῦ Ἰσραὴλ » (Β' Βασ. ε' 1 - 2).

Τὸ ὄνειρο τοῦ Δαβίδ γιὰ τὴν ἔνωση ὅλων τῶν φυλῶν ἔγινε πραγματικότητα. Τὸ ἐνωμένο βασίλειο χρειαζόταν καὶ τὴν πρωτεύουσά του. Ἀφοῦ νίκησε τοὺς Φιλισταίους, τράβηξε γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ποὺ ἦταν στὰ χέρια τῶν Χαναναίων. Τὴν κυρίεψε καὶ τὴν ἔκανε πρωτεύουσα. Στὴν ἀκρόπολη *Σιών* ἔχτισε τὸ παλάτι του.

Ἐπειτα μετέφερε στὴν Ἱερουσαλήμ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. Μὲ ἱερὴ πομπὴ μεταφέρθηκε τὸ ἱερὸ κειμήλιο, ποὺ ἦταν γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ. Ὅταν γινόταν ἡ μεταφορὰ, ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ γέμισε μὲ ἐνθουσιασμό. Ὁ ἴδιος ὁ Δαβίδ χόρευε μὲ τοὺς ἱερεῖς. Ἕνας ψαλμὸς του μιλεῖ γιὰ τὴν εἴσοδο τῆς Κιβωτοῦ στὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν « πόλη τοῦ Δαβίδ », ὅπως ὀνομάστηκε.

« Ἀρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ; Κύριος κραταῖος καὶ δυνατός, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ .

Ψαλμ. 23,7-8

Ἡ Κιβωτὸς τοποθετήθηκε σὲ σκηνή. Ὁ Δαβίδ θέλησε νὰ φτιάξῃ ναό, ὅπου θὰ λατρευόταν ὁ Θεὸς καὶ θὰ φυλαγόταν ἡ Κιβωτός. Ἀλλὰ ὁ προφῆτης *Νάθαν* τοῦ εἶπε ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ ὅτι τὸ ναὸ θὰ ἔχτιζε ὁ διάδοχός του. Ὁ Δαβίδ δέχτηκε μὲ ὑπακοὴ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, φρόντισε ὅμως γιὰ ὑλικά, ἐξοικονόμησε χρήματα καὶ ἀγόρασε τὸ μέρος ὅπου θὰ χτιζόταν ὁ ναός. Ὁ Θεός, ἀνταμείβοντας τὴν ταπεινοφροσύνη τοῦ Δαβίδ, τοῦ εἶπε μὲ τὸν προφῆτη *Νάθαν* :

« Ὁ οἶκος σου καὶ ἡ βασιλεία σου θὰ στερεωθῇ γιὰ πάντα ».

Β' Βασ. ζ' 16

Καὶ πάλι ἐδῶ ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε τὸ Λυτρωτὴ, ποὺ θὰ κατάρχεται σὰν ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ βασιλικὸ γένος τοῦ Δαβίδ. Ὁ Δαβίδ εὐχαρίστησε μὲ θερμὴ προσευχὴ τὸ Θεὸ γι' αὐτὴ τὴν ὑπόσχεση. Ὁ ἄγγελος *Γαβριήλ* θὰ πῇ ὕστερα ἀπὸ αἰῶνες στὴν Παρθένο *Μαρία* : « Οὗτος (δηλαδὴ ὁ Χριστὸς) ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψί-

στου κληθήσεται καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος» (Λουκ. α' 32-33).

Ὁ Δαβὶδ μεγάλωσε τὸ κράτος του καὶ τὸ ὀργάνωσε. Στὶς ἡμέρες του τὸ κράτος ἀπλώθηκε ὅσο ποτέ. Οἱ γύρω λαοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ πληρώνουν φόρο στὸ Δαβίδ. Ὁ λαὸς χαίροταν τὴν καλὴ διοίκηση, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν εὐτυχία ποὺ τοῦ χάρισε ὁ Δαβίδ. Δὲν κυβερνοῦσε τὸ βασίλειό του μὲ τὴν ἀπειλὴ τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ ἐπαιρνε δύναμη ἀπὸ τὴν ἀγάπη ποὺ ἔτρεφε γι' αὐτὸν ὁ λαός.

Ὁ Δαβίδ ὡς ἄνθρωπος ἔκανε σφάλματα. Δέχτηκε μὲ ταπείνωση τὸν ἔλεγχον τοῦ Θεοῦ καί, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος στὸν 50^ο ψαλμό, συναισθάνθηκε τὴν ἁμαρτία του. Ἀκόμη περισσότερο· τὸ θάνατο τοῦ ἐπαναστάτη παιδιοῦ του, τοῦ Ἀβεσσαλώμ, καθὼς καὶ τὸ θάνατο ἑνὸς ἄλλου παιδιοῦ του, τὰ εἶδε σὰν τιμωρία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Δαβίδ τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Δαβίδ ἔγινε ὁ τύπος τοῦ Ἰδανικοῦ Βασιλέα, τοῦ Μεσσία. Τὸν προφήτεψε καὶ περιέγραψε τὰ παθήματα καὶ τὴ δόξα Του μὲ τοὺς ψαλμούς του. Ἀναδείχτηκε προφῆτης καὶ ποιητὴς βασιλέας. Πολλὰ ἀπὸ τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς τοῦ Δαβίδ συναντιοῦνται καὶ στὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου. Βλέπουμε ὅτι ὁ Δαβίδ:

1) Γεννήθηκε στὴ Βηθλεὲμ 2) καταδιώχτηκε ἄδικο ἀπὸ τὸ Σαοὺλ 3) ἀγαποῦσε τοὺς ἐχθροὺς του καὶ τοὺς συγχωροῦσε εἰλικρινὰ 4) τὰ βάσανά του εἶχαν γιὰ κατάληξη τὴ δόξα του καὶ 5) ἦταν βασιλέας καὶ προφῆτης.

Ἡ μετάνοια τοῦ Δαβίδ. (Μικρογραφία, 10ος αἰ., Παρίσι).

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς λέγουν ὅτι ὁ 23ος ψαλμὸς μὲ τοὺς στίχους « Ἄρατε πύλας... » κηρύττει τὴν Ἀνάληψη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας :

« Κύριε, ἀναλαμβανομένου σου ὤθεν οὐκ ἐχωρίσθης,
αἱ στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ πάντων τῶν ἀσωμάτων,
ἐν ἀγαλλιάσει ἐβόων, ταῖς ἀνωτέραις δυνάμεσιν·
Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ εἰσελεύσεται
ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· Ὁ γὰρ θρόνος ὁ χερουβικός
ἀνέλαβέ σε μετὰ σαρκός· Κύριε, δόξα σοι ».
(Ἀπὸ τὴν ὑμνολογίᾳ τῆς Ἀναλήψεως)

Ἀσκήσεις

- 1) Ἀπὸ ποῦ φαίνεται ὅτι ὁ Δαβὶδ ἀγαποῦσε τὴν προσευχή ;
- 2) Ποιές ἦταν οἱ ἀρετὲς τοῦ Δαβίδ ;
- 3) Γιατί στὴν Καινὴ Διαθήκη ὁ Κύριος ὀνομάζεται « υἱὸς Δαβίδ » ;
- 4) Ὁ Δαβὶδ ἀπὸ τὰ λιβάδια τῆς Βηθλεὲμ ἀνέβηκε στὸ βασιλικὸ θρόνο. Ποιὰ ἐνθάρρυνση σοῦ δίνει ἡ περίπτωσή του ;

2. Οἱ Ψαλμοί.

(Βιβλίον τῶν Ψαλμῶν)

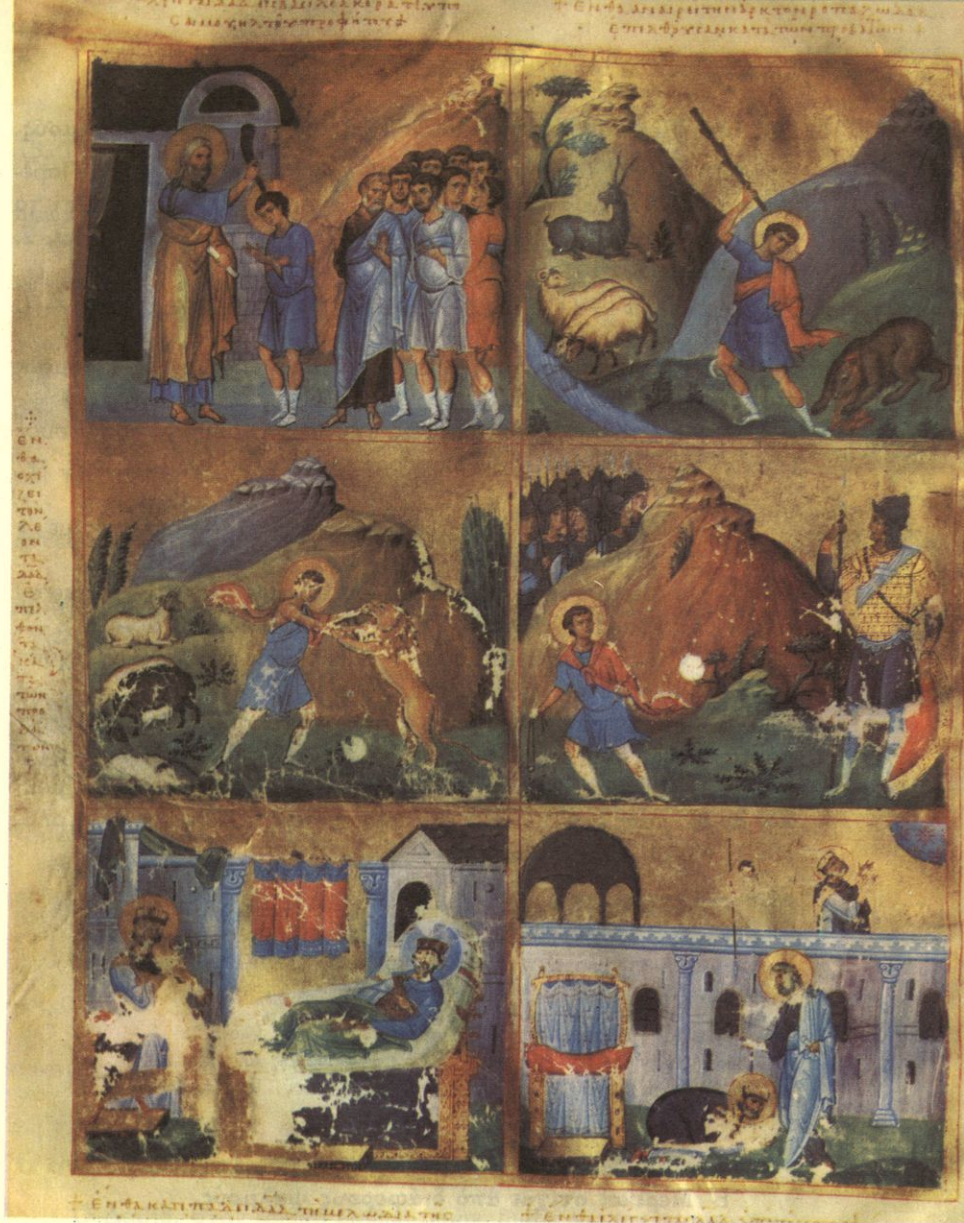
Τὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ποὺ ἐπιγράφεται ΨΑΛΜΟΙ, ἀνήκει στὰ διδακτικὰ ἢ ποιητικὰ βιβλία, γιατί οἱ ψαλμοὶ εἶναι θρησκευτικὰ ποιήματα. Μὲ αὐτὰ ὁ ποιητὴς προσεύχεται, δείχνει τὴ μετάνοιά του, ἐκδηλώνει τὰ συναισθήματά του, δηλαδὴ μιλεῖ γιὰ τὸν πόνο, τὴν ἀγωνία, τὴν ἐλπίδα, τὴ χαρὰ ποὺ νιώθει σὲ διάφορες περιστάσεις.

Τῶν ψαλμῶν γινόταν χρῆση στὴν Ἰουδαϊκὴ λατρεία καὶ μὲ αὐτοὺς ὁ λαὸς δοξολογοῦσε, εὐχαριστοῦσε καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεό.

Μερικοὶ ψαλμοὶ λέγονται *μεσσιανικοί*, ἐπεὶδὴ μιλοῦν γιὰ τὸν ἀναμενόμενο Μεσσία καὶ περιγράφουν τὴ Βασιλεία Του.

Ἐπεὶδὴ οἱ ψαλμοὶ εἶναι ὥραϊες προσευχές, προφητεύουν γιὰ τὸ Μεσσία καὶ καθρεφτίζουν τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, χρησιμοποιοῦνται στὴ χριστιανικὴ λατρεία.

Τὸ βιβλίον τῶν ψαλμῶν, τὸ ΨΑΛΤΗΡΙ ὅπως λέγεται, περιλαμβάνει 150 ψαλμούς. Οἱ περισσότεροι εἶναι γραμμένοι ἀπὸ τὸ Δαβίδ.

Σκηνές από τη ζωή του Δαβίδ, που δείχνουν τη σωματική του δύναμη και το ψυχικό του μεγαλείο (Μικρογραφία από Ψαλτήρι, Βενετία).

Α' Μερικοί μεσσιανικοί στίχοι από διάφορους ψαλμούς.

1) «Ίνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ» (Ψαλμ. 2, 1-2, Πράξ. δ' 25).

2) «Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε» (Ψαλμ. 2, 7, Πράξ. ιγ' 32-33).

3) «Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ράβδῳ σιδηρᾷ, ὥς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτοὺς» (Ψαλμ. 2, 9).

4) «Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν» (Ψαλμ. 15, 10, Πράξ. ιγ' 35-37).

5) «Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς πρόσχες μοι· ἵνατί ἐγκατέλιπές με;» (Ψαλμ. 21, 2, Ματθ. κζ' 46).

6) «Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον» (Ψαλμ. 21, 19, Ἰωάν. ιθ' 23-24).

7) «Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χεῖλεσί σου» (Ψαλμ. 44, 3).

8) «Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ» (Ψαλμ. 71, 11, Φιλιπ. β' 9-11).

9) «Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου» (Ψαλμ. 109, 1, Ματθ. κβ' 42-46).

«Ὁ ὥραῖος κάλλει παρὰ πάντας βροτοὺς ὥς ἀνείδεος νεκρὸς καταφαίνεται, ὁ τὴν φύσιν ὥραισας τοῦ παντός».

(Ἐκ τῶν ἐγκώμια τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

«Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου καὶ ἐνέδυσάν με χλαμύδα κοκκίνη· ἔθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου στέφανον ἐξ ἀκανθῶν καὶ ἐπὶ τὴν δεξιάν μου χεῖρα ἔδωκαν κάλαμον, ἵνα συντρίψω αὐτοὺς ὥς σκεύη κεραμέως».

(Ἐκ τῆς ὑμνολογίας τῶν Παθῶν).

Β' Μερικοί στίχοι από διάφορους ψαλμούς.

1) «...Γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολείται» (Ψαλμ. 1, 6).

2) « Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἔστι Θεὸς » (Ψαλμ. 13, 1).

3) « Μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσθι, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις » (Ψαλμ. 17, 27).

4) « Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ » (Ψαλμ. 32, 22).

5) « Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ » (Ψαλμ. 33, 11).

6) « Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου ὁψόμεθα φῶς » (Ψαλμ. 35, 10).

7) « Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειπον » (Ψαλμ. 50, 11).

8) « Ἐπὶ τῷ Θεῷ ἠλπίσα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσῃ μοι ἄνθρωπος » (Ψαλμ. 55, 12).

9) « ... Ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου » (Ψαλμ. 79, 15 - 16).

10) « Κύριε, καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ » (Ψαλμ. 89, 1).

11) « Οἱ σπεύροντες ἐν δάκρυσιν ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι » (Ψαλμ. 125, 5).

12) « Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ » (Ψαλμ. 150, 3).

Ἀσκήσεις

1) Ποιούς στίχους τῆς παραγράφου Β' ἀκοῦς στὴν ἐκκλησιὰ καὶ πότε ;

2) Γράψε στὸ τετράδιο τῶν Θρησκευτικῶν σου τοὺς στίχους 3, 5, 11 τῆς ἴδιας παραγράφου καὶ παράπλευρα τῇ σημασίᾳ τους.

3) Ἀποστήθισε τοὺς στίχους 6 καὶ 8 τῆς παραγράφου Β'.

4) Κοίταξε στὴν Καινὴ σου Διαθήκη πῶς πραγματοποιήθηκαν οἱ μεσσιανικοὶ στίχοι 5, 6 καὶ 9.

3. Ὁ Σολομών.

Ὁ σοφὸς βασιλεὺς.

Γ' Βασ. β' 1 ἐξ.

Β' Παραλειπ. α' 7 ἐξ.

Ὁ Δαβίδ, ὅταν ἀκόμη ζοῦσε, ὅρισε διάδοχό του τὸ γιό του τὸ Σολομώντα, πού χρίστηκε βασιλεὺς. Στὴ μνήμη τοῦ Ἰουδαικοῦ

λαού έμειναν χαραγμένα ή σοφία, τὰ πλούτη καί ή δόξα τοῦ Σολομώντα.

‘Ο Σολομών στό θρόνο. ‘Ο Σολομών ήταν κληρονόμος μιᾶς μεγάλης κληρονομιάς. Θά διαδεχόταν στό θρόνο τόν εὐσεβῆ καί κοσμαγάπητο πατέρα του. Ἐπρεπε νά ἔχη ικανότητες γιά νά κυβερνήσει. Τίς ζήτησε ἀπό τὸ Θεό, πού παρουσιάστηκε στό ὄνειρό του, καί τοῦ εἶπε :

« Ζήτησε τί θέλεις νά σοῦ δώσω » (Γ΄ Βασ. γ΄ 5).

Καί ὁ Σολομών ἀπάντησε :

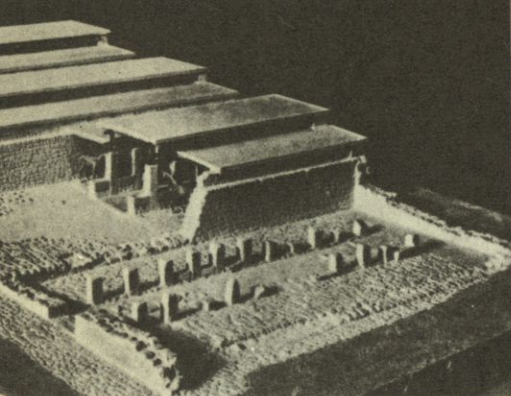
« Κύριε, εἶμαι μικρός καί θά κυβερνήσω ἕναν πολυάριθμο λαό. Γιά τοῦτο δῶσε μου μυαλό, γιά νά κρίνω τὸ λαό μου μέ δικαιοσύνη καί νά διακρίνω τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό » (Γ΄ Βασ. γ΄ 7-9).

Ἦταν λόγια σοφὰ καί ἔδειχναν πῶς ἄρχισε τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας του ὁ Σολομών. Θέλησε νά γίνῃ ἕνας εἰρηνικός βασιλέας καί νά ἐργαστῇ γιά τὴν πρόοδο τῶν ὑπηκόων του. Καί ή ἀπάντηση τοῦ Θεοῦ ήταν πλούσια. Μαζί μέ τὴ σοφία πού ζήτησε, τοῦ ἔδωσε καί ἄλλα πού δὲν ζήτησε : πλοῦτο καί δόξα.

Ἡ σοφία τοῦ Σολομώντα. Δείγμα τῆς δίκαιης καί σοφῆς κρίσεώς του, καθὼς ἀναφέρει ή Παλαιὰ Διαθήκη, εἶναι τὸ περιστατικὸ τῶν δυὸ γυναικῶν μέ ἕνα μωρό. Καί οἱ δυὸ ἰσχυρίζονταν ὅτι ήταν δικό τους. ‘Ο βασιλέας πρόσταξε νά τὸ κόψουν στὴ μέση. Ἡ πραγματικὴ μητέρα, πολὺ ταραγμένη ἀπὸ τὸ φόβο μήπως θανατώσουν τὸ παιδί της, εἶπε στό βασιλέα νά τὸ δώση στὴν ἄλλη. Ἐκεῖνη εἶχε δεχτῇ τὸν τεμαχισμό τοῦ παιδιοῦ. Τότε ὁ Σολομών εἶπε : « Δώστε τὸ παιδί στὴν πρώτη γυναίκα, μὴν τὸ σκοτώσετε. Αὐτὴ εἶναι ή μάνα του » (Γ΄ Βασ. γ΄ 27).

Τὴ σοφία τοῦ Σολομώντα τὴ βλέπουμε στὰ βιβλία του *Παροιμίες*, *Ἐκκλησιαστής* καί *Ἰσάια Ἀσμα Ἀσμάτων*, πού ἀνήκουν στὰ διδακτικά ή ποιητικά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐγραψε 3.000 παροιμίες καί πολλοὺς ὕμνους.

Τὰ ἐκπολιτιστικὰ ἔργα τοῦ Σολομώντα. ‘Ο Σολομών ὀργάνωσε τὸ κράτος του. Τὸ βόρειο τμήμα τῆς χώρας του τὸ διαίρεσε σὲ δώδεκα διαμερίσματα, γιά νά τὸ διοικῇ καλύτερα. Συντηροῦσε ἵππικὸ καί ἔφτιαξε πολεμικὰ ἄρματα. Στὴν πόλη *Μεγιδδώ* βρέθηκαν μέ τίς ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφές οἱ στάβλοι του. Μέ τὴ βοήθεια τοῦ βασιλέα τῆς Τύρου *Χιράμ* ἐτοίμασε ναυτικὸ. Τὰ πλοῖα του διέσχι-

ΟΙ στάβλοι τοῦ Σολομώντα στὴ Μεγιδδώ : α) Ἀναπαράσταση τῶν στάβλων,
β) ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἀνασκαφές.

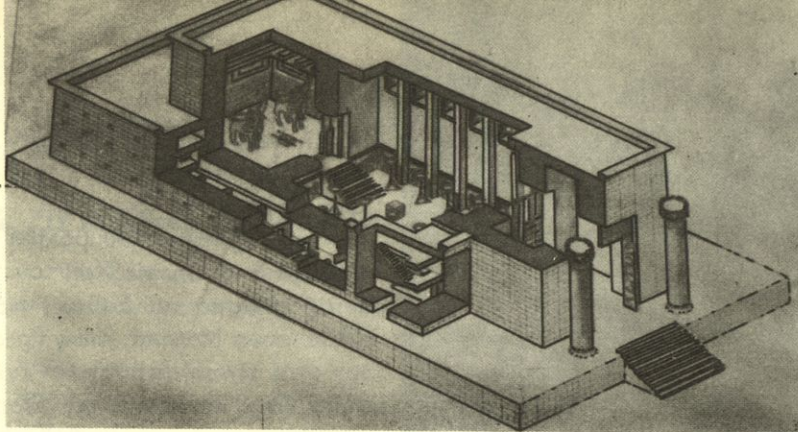
ζαν τὴ Μεσόγειο θάλασσα καὶ κυρίως τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Τὸ *Γασιὼν Γαβὲρ* στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα ἦταν λιμάνι. Ἐκεῖ οἱ ἀρχαιολόγοι ἀνακάλυψαν χυτήριο, ποὺ ἦταν τὸ μεγαλύτερο τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς (Γ' Βασ. θ' 26).

Ἡ ἐμπορικὴ δραστηριότητα ἔφερε τὸ Σολομώντα σὲ σχέσεις μὲ ἄλλους λαούς. Ἡ βασίλισσα *Σαβὰ* ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀραβία στὰ Ἱεροσόλυμα μὲ πολύτιμα δῶρα, ὅχι μονάχα γιὰ νὰ θαυμάσῃ τὴ σοφία καὶ τὰ πλούτη τοῦ Σολομώντα, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ κλείσῃ ἐμπορικὴ συμφωνία μαζί του.

Ὁ Σολομών ἐχτίσε τείχη, παλάτι καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ὑποχρεώθηκαν νὰ ἐργάζωνται οἱ Ἰσραηλίτες καὶ οἱ Χαναναῖοι. Προστάτεψε ἀκόμη τὰ γράμματα, τὶς τέχνες καὶ ἔκανε τὸ κράτος του πολιτισμένο καὶ δημιουργικό. Ἔτσι γεννήθηκε τὸ δαιμόνιο ἐπιχειρηματικὸ πνεῦμα, ποὺ χαρακτηρίζει τοὺς Ἑβραίους ὅπου καὶ ἂν εἶναι ἐγκαταστημένοι. Τὸ κυριότερο ὅμως ἔργο τοῦ Σολομώντα ἦταν ἡ ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ.

Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομώντα. Εἶδαμε ὅτι ὁ Δαβὶδ εἶχε προετοιμάσει τὸ χτίσιμο τοῦ Ναοῦ. Ὁ Σολομών προμηθεύτηκε ἀπὸ τὸ βασιλεῖα τῆς Τύρου ξυλεῖα, χρυσό, εἰδικούς ἐργάτες καὶ ἀρχιτέκτονες. Ὁ Ναὸς χτίστηκε στὸ λόφο *Μορία*. Ἐπτάμισι χρόνια δούλεψαν χιλιάδες ἐργάτες. Ἐγινε μεγαλοπρεπέστατος. Εἶχε δυὸ αὐλὲς καὶ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τὸν *Πρόναο*, τὸ Ἅγιο καὶ τὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων.

Ἐξω ἀπὸ τὸ Ναὸ ἦταν τὸ θυσιαστήριο τῶν ὀλοκαυτωμάτων, δέκα λουτῆρες καὶ ἡ χάλκινη θάλασσα, δηλαδὴ μιὰ τεράστια

Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντα (ἀναπαράσταση βασισμένη σὲ περιγραφή τοῦ βιβλικοῦ ἀρχαιολόγου G. Wright).

δεξαμενή, πού στηριζόταν σὲ δώδεκα χάλκινους ταύρους. Λεγόταν θάλασσα ἀπὸ τὸ μέγεθός της.

Στὸ Ἅγιο ἦταν τὸ θυσιαστήριο τοῦ θυμιάματος, τὸ τραπέζι τῆς προθέσεως καὶ δέκα ἐπτάφωτες λυχνίες. Μιὰ πόρτα σκεπασμένη μὲ παραπέτασμα (ἢ καταπέτασμα) ὁδηγοῦσε στὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων. Ἦταν σκοτεινὸ, καὶ βρισκόταν ἐκεῖ μόνο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Στὴ χρυσή της πλάκα δυὸ Χερουβὶμ στέκονταν φρουροὶ της.

Στὰ ἐγκαίνια ὁ Σολομὼν εὐχαρίστησε τὸ Θεὸ μὲ μιὰ ὑπέροχη προσευχή καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ ἀκούη καὶ νὰ συγχωρῇ τὸ λαό, ὅταν θὰ προσευχόταν στὸ Ναό. Εἶπε στὴν ἀρχὴ τῆς προσευχῆς του στὸ Θεό: «Οἱ οὐρανοὶ δὲν μποροῦν νὰ σέ χωρέσουν. Πῶς θὰ σέ χωρέσῃ ὁ Ναὸς τοῦτος, πού ἐγὼ τὸν ἔχτισα γιὰ τὴ δόξα σου;» (Γ' Βασ. η' 27). Μετὰ ἀπευθύνθηκε στὸ λαὸ καὶ εἶπε: «Εἴθε Κύριος ὁ Θεὸς μας νὰ εἶναι μαζί μας, ὅπως ἦταν μὲ τοὺς πατέρες μας· εἴθε νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείψῃ οὔτε νὰ μᾶς λησμονήσῃ. Νὰ ἐλκύσῃ τὶς καρδιές μας γιὰ νὰ φυλάμῃ τὶς ἐντολές Του, τοὺς νόμους Του καὶ τὰ προστάγματά Του...» (Γ' Βασ. η' 57-58).

Τὰ σφάλματα τοῦ Σολομώντα. Ἡ χλιδὴ τοῦ παλατιοῦ καὶ τὰ τεράστια ἔξοδα πού χρειάστηκαν γιὰ τὰ ἔργα, ἔφεραν τὸ Σολομὼντα ἀντιμέτωπο μὲ τὸ λαὸ του. Ὁ Σολομὼν θάμπωσε τοὺς ὑπηκόους του μὲ τὴ σοφία του, ἀλλὰ δὲν κέρδισε τὶς καρδιές τους. Οἱ σχέσεις του μὲ ξένους λαοὺς ἔφεραν στὴν αὐλὴ του εἰδωλολατρικὲς συνήθειες. Ὁ Θεὸς τὸν εἰδοποίησε μὲ τὸν προφήτη Του ὅτι,

Ἐπτάφωτη λυχνία. « Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου ». (Ψαλμ. 118, 105).

4) « Δανεῖζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχὸν » (ιβ' 17).

5) « Αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς » (κβ' 1).

Β' Ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστή:

1) « Ματαιιότης ματαιιοτήτων, τὰ πάντα ματαιιότης » (α' 2).

2) « Μὴ σπεύσης ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι, ὅτι θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται » (ζ' 9).

3) « Τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε, ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος » (ιβ' 13).

Ἀσκήσεις

1) Ποῦ εἶναι γραμμένοι σὲ πολλοὺς ἱεροὺς ναοὺς ὁ στίχος 4 ἀπὸ τῆς Παροιμίας τοῦ Σολομώντα καὶ γιατί;

2) Γράψε στὸ τετράδιό σου, ἐξήγησε παράπλευρα καὶ ἀποστήθισε δυὸ - τρεῖς ἀπὸ τοὺς παραπάνω στίχους.

ἐπειδὴ ἡ εὐσέβειά του δὲν ἦταν σὰν τοῦ πατέρα του, θὰ μοίραζε τὸ βασίλειό του.

Ὁ Σολομὼν συμβολίζει τὴ δόξα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στὴ βασίλισσα τοῦ Σαβὰ βλέπουμε τοὺς Μάγους, ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἀνατολή καὶ ἔφεραν δῶρα στὸ νεογέννητο Κύριο.

Μερικοὶ στίχοι ἀπὸ βιβλία τοῦ Σολομώντα.

Α' Ἀπὸ τῆς Παροιμίας:

1) « Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου » (α' 7).

2) « Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὶς δὲ δίδωσι χάριν » (γ' 34).

3) « Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβουσὶ σβέννυται » (ι' 7).

3) Τί πρέπει νά λέγης στήν προσευχή σου, γιά νά εἶναι ἀκουστή ἀπό τὸ Θεό;

4. Ἡ διαίρεση τοῦ Βασιλείου.

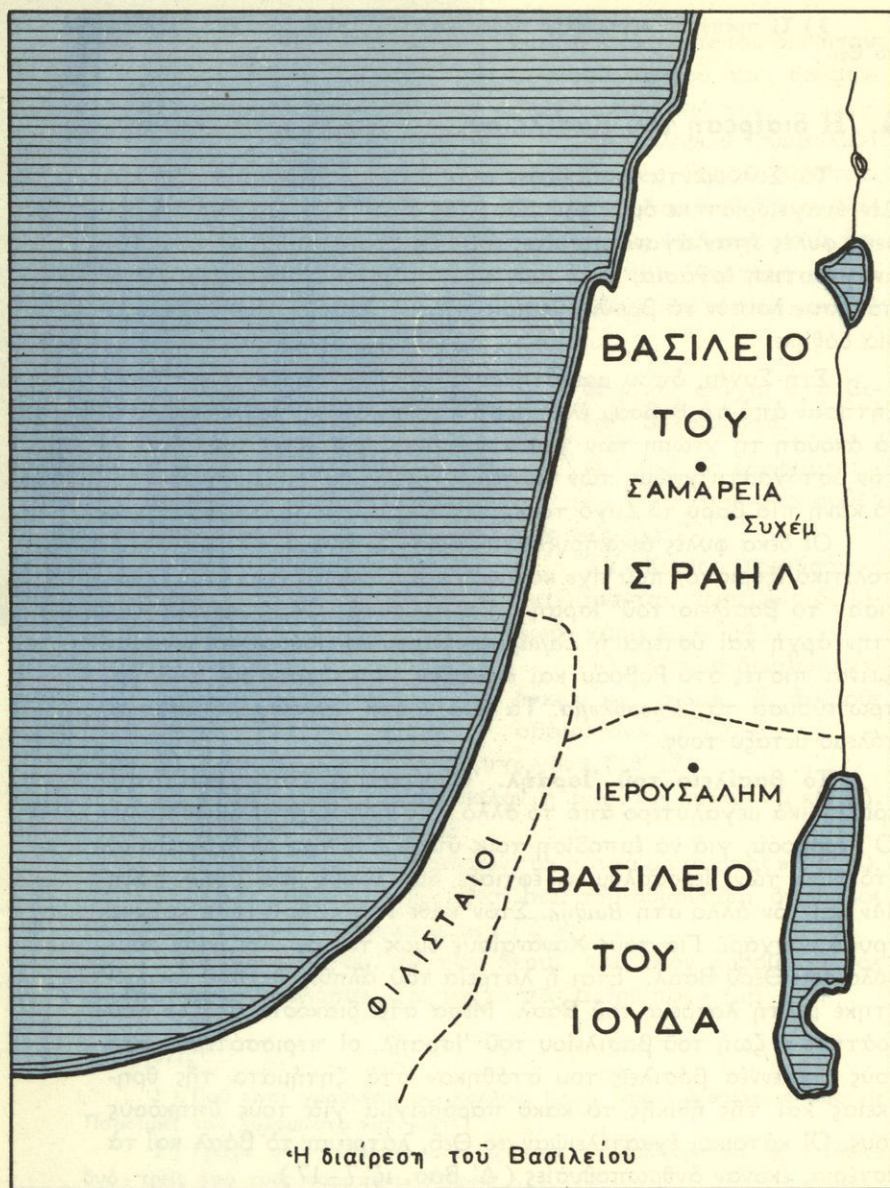
Γ' Βασ. ιβ' 1 ἐξ.

Τὸ Σολομώντα διαδέχτηκε στὸ θρόνο ὁ γιός του *Ροβοάμ*. Δὲν ἀναγνωρίστηκε ὅμως γιὰ βασιλέας ἀπὸ ὅλες τὶς φυλές. Οἱ βόρειες φυλές ἦταν ἀγανακτισμένες ἀπὸ τὴ βαριά φορολογία καὶ τὴν ἀναγκαστική ἐργασία, ποὺ τοὺς εἶχε ἐπιβάλει ὁ Σολομών. Προσπάθησαν λοιπὸν νά βροῦν εὐκαιρία γιά νά ἀντιδράσουν. Ἡ εὐκαιρία δόθηκε.

Στὴ Συχέμ, ὅπου μαζεύτηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν φυλῶν, ζήτησαν ἀπὸ τὸ Ροβοάμ ἐλάττωση τῆς φορολογίας. Ἐκεῖνος, ἀντὶ νά ἀκούσῃ τὴ γνώμη τῶν γεροντότερων συμβούλων του, ἀκουσε τὴν ἀστόχαστη γνώμη τῶν νεώτερων καὶ ἀνακοίνωσε στὸ λαὸ ὅτι θὰ κἀνὴ πιὸ βαρὺ τὸ ζυγὸ τους.

Οἱ δέκα φυλές ἀνακήρυξαν τότε βασιλέα τους τὸν *Ἱεροβοάμ*, πολιτικὸ ἐξόριστο, ποὺ εἶχε καταφύγει στήν Αἴγυπτο, καὶ σχημάτισαν τὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ. Πρωτεύουσά του ἦταν ἡ Συχέμ στὴν ἀρχὴ καὶ ὕστερα ἡ *Σαμάρεια*. Οἱ φυλές Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν ἔμειναν πιστὲς στὸ Ροβοάμ καὶ ἔφτιαξαν τὸ κράτος τοῦ Ἰούδα μὲ πρωτεύουσα τὰ *Ἱεροσόλυμα*. Τὰ δύο κράτη ἀργότερα ἔπεσαν σὲ πόλεμο μεταξὺ τους.

Τὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ. Ὀνομάστηκε ἔτσι, γιὰτὶ ἦταν ἀριθμητικὰ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Δὲν διατηρήθηκε ὅμως πολὺ. Ὁ Ἱεροβοάμ, γιά νά ἐμποδίσῃ τοὺς ὑπηκόους του νά πηγαίνουν στὸ Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἔφτιαξε δυὸ ναοὺς· ἓνα στὴν πόλιν *Δάν* καὶ τὸν ἄλλο στὴ *Βαιθήλ*. Στὸν κάθε ναὸ τοποθέτησε καὶ ἓνα χρυσὸ μοσχάρι. Γιά τοὺς Χαναναίους ὅμως τὸ μοσχάρι ἦταν σύμβολο τοῦ Θεοῦ Βάαλ. Ἔτσι ἡ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἀναμείχτηκε μὲ τὴ λατρεία τοῦ Βάαλ. Μέσα στὰ διακόσια χρόνια ποὺ κράτησε ἡ ζωὴ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς δεκαεννέα βασιλεῖς του στάθηκαν στὰ ζητήματα τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς τὸ κακὸ παράδειγμα γιά τοὺς ὑπηκόους τους. Οἱ κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὸ Θεό, λάτρευαν τὸ Βάαλ καὶ τὰ ἀστέρια, ἔκαναν ἀνθρωποθυσίες (Δ' Βασ. ιζ' 7-17).

Ἡ καταστροφή δὲν ἄργησε νὰ ἔρθῃ. Ὁ βασιλέας τῶν Ἀσσυρίων *Σαργῶν Β'* ἔγινε κύριος τῆς Σαμάρειας τὸ 722 π.Χ. καὶ τὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ καταλύθηκε. Οἱ κάτοικοι σύρθηκαν αἰχμάλωτοι στὴ Μεσοποταμία. Στὴ Σαμάρεια μεταφέρθηκαν Βαβυλώνιοι, Σύριοι, Ἀραβες καὶ ἀναμείχτηκαν μὲ τοὺς Ἰσραηλίτες. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας ἀργότερα δὲν θὰ δεχτοῦν τοὺς Σαμαρεῖτες στὸ Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων, γιατί δὲν ἦταν γνήσιοι Ἰσραηλίτες. Στὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ Σαμαρείτισσα θὰ πῇ στὸν Κύριο: «Οἱ Ἰουδαῖοι μισοῦν τοὺς Σαμαρεῖτες καὶ δὲν ἔρχονται σὲ σχέσεις μὲ αὐτοὺς» (Ἰωάν. δ' 9). Οἱ Σαμαρεῖτες διατήρησαν βέβαια τὴν πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ τὸν λάτρευαν στὸ βουνὸ Γαριζεῖν.

Τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα. Καὶ τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα τὸ περίμενε ἡ καταστροφή. Θεοφοβούμενοι βασιλεῖς, ὅπως ὁ Ἐζεκίας, ὁ Ἰωσίας καὶ ἄλλοι, ἔλαβαν μέτρα γιὰ τὴ διατήρηση τῆς θρησκείας τῶν πατέρων τους. Ἄλλοι ὅμως βασιλεῖς, ὅπως ὁ Μανασσῆς καὶ ὁ Ἀχαζ, ἔφεραν τὴ λατρεία τοῦ Μολῶχ, ποὺ τοῦ θυσίαζαν καὶ τὰ παιδιά τους. Οἱ προφῆτες ποὺ κήρυτταν μετάνοια καταδιώχτηκαν καὶ πολλοὶ θανατώθηκαν.

Ἡ εἰδωλολατρία ἔφερε τὶς κλοπές, τοὺς φόνους, τὶς ψευδορκίες, τὶς καταπίσεις τῶν χρηρῶν, τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ξένων. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ψυχικὴ αὐτὴ ὑποδούλωση ἦρθε καὶ ἡ πολιτικὴ.

Τὸ 612 π.Χ. τὸ κράτος τῶν Ἀσσυρίων καταλύθηκε ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους, ποὺ ξεχύθηκαν πρὸς τὰ δυτικά. Ὁ βασιλέας τους ὁ Ναβουχοδονόσορ τὸ 597 π.Χ. κυρίεψε τὰ Ἱεροσόλυμα, ἄρπαξε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ναοῦ καὶ πῆρε χιλιάδες αἰχμαλώτους. Μαζὶ μὲ αὐτοὺς πῆρε καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ, ποὺ θὰ ἀναδειχτῇ ἀργότερα προφῆτης τοῦ Θεοῦ.

Ὑστερα ἀπὸ 11 χρόνια, τὸ 586 π.Χ., τὰ Ἱεροσόλυμα ἔγιναν καὶ πάλι- λεία τῶν Βαβυλωνίων. Ὁ βασιλέας Σεδεκίας τυφλώθηκε καὶ ὁδηγήθηκε στὴ Βαβυλώνα. Ἡ πόλη λεηλατήθηκε, ὁ Ναὸς καταστράφηκε καὶ ὁ λαὸς σύρθηκε αἰχμάλωτος. Ἀρχισε ἔτσι ἡ λεγόμενη *Βαβυλώνια αἰχμαλωσία* (Δ' Βασ. κε').

Τὰ αἷτια τῆς καταστροφῆς. Ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε, εἶναι φανερό ὅτι ἡ καταστροφή καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲν ἦρθε ἀμέσως. Πρῶτα ἦρθε ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστη ἔδωσε τὴ θέση της στὴ διαφθορά, οἱ ψυχές τῶν ἀνθρώ-

πων ήταν χαλαρές. Οί έχθροι βρήκαν τους 'Ισραηλίτες ανίσχυρους να άντισταθούν. Τò άποτέλεσμα ήταν τρομαχτικό. Οί κάτοικοι του Βορείου βασιλείου σκορπίστηκαν στα μέρη τής 'Ανατολής και χάθηκαν άπό την Ιστορία. Οί κάτοικοι του βασιλείου του 'Ιουδα σκορπίστηκαν και αύτοι στη Βαβυλώνα και στην Αίγυπτο. Ήχασαν την έλευθερία τους, αλλά φύλαξαν την πίστη στο Θεό τών πατέρων τους. Πολλοί 'Ιουδαίοι, παρά τις δύσκολες συνθήκες τής ζωής τους, τή διατήρησαν και τή μεταβίβασαν στους κατοπινούς.

Άσκήσεις

- 1) Τί διδάσκεσαι άπό τή διαίρεση και την καταστροφή τών δύο βασιλείων ;
- 2) Ήχει έφαρμογή σήμερα ό στίχος : « Ή δικαιοσύνη ύψώνει έθνος, ή άμαρτία είναι καταστροφή του λαού » ; (Παροιμ. ιδ' 34)
- 3) Γιατί τò παράδειγμα τών άρχόντων επηρεάζει τή ζωή τών πολιτών ;
- 4) Τί συμβουλή θά έδινες έσύ στο Ροβοάμ ;

1. Οί προφῆτες

του Θεοῦ καὶ τὸ ἔργο τους.

Πολλές φορές ὡς τώρα μιλήσαμε γιὰ προφῆτες καὶ προφητείες. Στὴν Ἰσραηλιτικὴ ἱστορία ὅμως παρουσιάστηκαν ἄνθρωποι, πού κύριο ἔργο τους ἦταν νὰ προφητεύουν. Ὀνομάστηκαν *προφῆτες* καὶ τὰ βιβλία τους *προφητικά*.

« **Ἄγγελοι Κυρίου** » καὶ « **στόματα Θεοῦ** ». Προφήτης λέγεται ἐκεῖνος πού μιλεῖ γιὰ λογαριασμό τοῦ Θεοῦ καὶ κηρύττει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους. Γι' αὐτὸ ὀνόμαζαν τοὺς προφῆτες « ἄγγέλους τοῦ Θεοῦ » (Ἄγγαῖος α' 13) καὶ « στόματα τοῦ Θεοῦ » (Ἱερ. ιε' 19).

Ἀποστολὴ τους ἦταν νὰ μεταφέρουν στοὺς Ἰσραηλίτες, σὰν ἀγγελιοφόροι, ἓνα θεῖο μήνυμα. Δὲν ἦταν ἐτοιμασμένοι γι' αὐτὴ τὴν ἱερὴ ἀποστολή. Ὁ Θεὸς τοὺς καλοῦσε ξαφνικά. Τοὺς ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ χωράφι, ὅπου δούλευαν, ἀπὸ τὸ κοπάδι, ἀπὸ τὴν ὅποια ἐργασία τους, καὶ τοὺς ἀνάθετε νὰ μιλήσουν στὸ λαὸ σὰν πρεσβευτὲς του πάνω στὴ γῆ. Ὅσα ἔλεγαν, δὲν ἦταν λόγια ἀνθρώπινα, ἀλλὰ θεῖα. Δὲν λέγει ὁ προφήτης στὸ λαό: « Νομίζω ἢ κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος τοῦ Θεοῦ », ἀλλὰ ἀρχίζει τὸ κήρυγμά του μὲ τὴ φράση: « Τάδε λέγει Κύριος » (Ἱερ. β' 1).

Δὲν εἶχε σημασία ἂν ἦταν ἄνθρωποι ἄσημοι καὶ ἀπὸ φτωχικὴ καταγωγὴ. Ὁ Θεὸς τοὺς πλούτιζε καὶ τοὺς μόρφωνε τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα. Φώτιζε τὸ νοῦ τους καὶ τοὺς φανέρωνε ἐκεῖνα πού θὰ ἔλεγαν.

Οἱ προφῆτες εἶχαν συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς τους. Σὰν ἀγγελιοφόροι τοῦ Θεοῦ οἱ προφῆτες δὲν ἦταν ἄβουλα ὄργανα. Τὸ βλέπουμε στὴ στάση μερικῶν ἀπὸ αὐτοὺς, ὅταν ὁ Θεὸς τοὺς καλῇ στὸ προφητικὸ ἀξίωμα. Δὲν δέχονται ἀμέσως. Ταπεινοὶ καθὼς

είναι, τρομάζουν με τη σκέψη ότι θα γίνουν στόματα του Θεού. Ο Μωυσής προφασίστηκε ότι δεν μπορούσε να μιλήσει με ευχέρεια. Θα δοῦμε τὸν Ἰερεμία νὰ ἰσχυρίζεται πῶς εἶναι νέος. Ἄλλος προφήτης, ὁ Ἰεζεκιήλ, σκέπτεται περισσότερο τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ τὶς ἀντιδράσεις πού θὰ συναντήσει στο ἔργο του.

Ὅταν ὁμως ὁ Θεὸς τοὺς ἐδειχνε μὲ διάφορους τρόπους ὅτι θὰ ἦταν συμπαραστάτης τους, ἀνοιγαν τὴν καρδιά τους μὲ ὑποταγὴ στοῦ θεοῦ κάλεσμα καὶ ὁμολογοῦσαν : « Ὅταν τὸ λιοντάρι βρυχίεται, ποιὸς δὲν θὰ φοβηθῇ ; Ὅταν ὁ Κύριος μιλή, ποιὸς δὲν θὰ προφητέψῃ ; » (Ἀμὼς γ' 8).

Ὁμοιότητες καὶ διαφορὲς προφήτη καὶ ἱεροκήρυκα. Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε καλύτερα τὴν προφητικὴ ἐργασία, πρέπει νὰ τὴ συγκρίνουμε μὲ τὴν ἐργασία τοῦ ἱεροκήρυκα. Ὁ προφήτης καὶ ὁ ἱεροκήρυκας μοιάζουν σὲ τοῦτο : Καὶ οἱ δυὸ κηρύττουν καὶ ἀναλύουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους. Ἐχουν ὁμως καὶ διαφορὲς. Ἄς δοῦμε μερικὲς ἀπὸ αὐτές.

Ὁ ἱεροκήρυκας μιλεῖ σὲ ὀρισμένο μέρος, σὲ ἐκκλησιὰ ἢ αἵθουσα, σὲ ὀρισμένες ὥρες καὶ σὲ ἀκροατήριό πού ἔχει διάθεση νὰ τὸν ἀκούσῃ. Πολλὲς φορὲς μάλιστα, ὅταν ἡ ὁμιλία γίνῃ σὲ αἵθουσα διαλέξεων, ξέρουμε καὶ τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας. Γίνεται γνωστὸ ἀπὸ τὶς ἡμερίδες ἢ τὶς προσκλήσεις πού στέλνονται. Ὁ ἱεροκήρυκας δὲν προλέγει τὸ μέλλον.

Δὲ γινόταν τὸ ἴδιο μὲ τὸν προφήτη. Ἐκεῖνος παρουσιαζόταν ἀπρόσκλητος καὶ ξαφνικὰ στοῦ Ναό, στὴν ἀγορά, στοὺς δρόμους, στὶς πύλες τῆς πόλεως. Ἀναζητοῦσε ἀνθρώπους, δὲν τὸν ἀναζητοῦσαν οἱ ἀνθρώποι. Ἐκεῖ μάθαιναν οἱ ἀκροατές του τὸ θέμα καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ὁμιλίας του. Ἄλλοτε μετέφερε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ προσωπικὰ στοῦ βασιλέα, στοὺς ἄρχοντες. Ἄλλοτε πάλι δὲν μιλοῦσε καθόλου. Μονάχα ἔγραφε ὅσα ἤθελε νὰ πῇ καὶ οἱ μαθητὲς του κυκλοφοροῦσαν τὶς προφητείες στοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ προφητικοῦ κηρύγματος. Εἶπαμε ὅτι οἱ προφῆτες μετέφεραν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους, στοὺς βασιλεῖς καὶ στοὺς ἄρχοντες. Οἱ βασιλεῖς, γιὰ νὰ πετύχουν βοήθεια ἀπὸ ἄλλα κράτη, δὲν δίσταζαν νὰ φιλοξενήσουν στὴν Παλαιστίνῃ ξένους θεοὺς καὶ ξένες συνήθειες. Ἡ εἰδωλολατρία ἔφερνε τὴ διαφθορά, τὴν ἀδικία καὶ τὴν ἁμαρτία στοῦ λαοῦ. Τότε οἱ προφῆτες

παρουσιάζονταν και κήρυτταν με θερμή, με επιμονή το λόγο του Θεού. Θύμιζαν τις ευεργεσίες του Θεού και προσπαθούσαν να συνδέσουν πάλι τους ανθρώπους με το Θεό. Όταν όμως οι Ισραηλίτες έμεναν άμετανόητοι, ανάγγελλαν οι προφήτες την καταστροφή, την υποδούλωση σε ξένους λαούς, την εξαθλίωση, αποτέλεσμα της άμετανοησίας και της άχαριστίας τους. Η καταστροφή ήταν ένα μέσο σωφρονισμού εκείνων των ανθρώπων που θα έπιζοῦσαν. Όταν θα έρχόταν ο κατάλληλος καιρός, ο Θεός θα παρουσίαζε έναν καινούργιο Ισραήλ, με νέους ανθρώπους. Αυτή την εποχή την ονόμαζαν οι προφήτες *μεσσιανική* εποχή. Έπαιρνε το όνομά της από το Μεσσία, που θα έστελνε ο Θεός για να σώσει τους ανθρώπους. Στις προφητείες έχουμε φράσεις και ολόκληρες περικοπές, που μιλοῦν για το Μεσσία, το Χριστό. Στην Καινή Διαθήκη θα δοῦμε με λεπτομέρειες πώς πραγματοποιήθηκαν αυτές οι μεσσιανικές προφητείες.

« **Άνθρωποι του Θεού** ». Οι προφήτες δεν ήταν μόνο οι άνθρωποι με το πύρινο κήρυγμα· ήταν και οι άνθρωποι με τη ζεστή καρδιά. Φρόντιζαν για τις ψυχικές ανάγκες των ανθρώπων και για τις υλικές. Άγαπούσαν τους φτωχούς, τους πονεμένους, τους κατατρεγμένους συνανθρώπους τους. Με τη δύναμη του Θεού έκαναν θαύματα και τους χάριζαν τροφή, υγεία, ζωή, χαρά. Η καρδιά τους ήταν τρυφερή και ευαίσθητη, γιατί ήταν δοσμένη στο θέλημα του Θεού. Δίκαια λοιπόν τους ονόμαζαν « ανθρώπους του Θεού » (Δ' Βασ. στ' 6).

Διωγμοί και θλίψεις των προφητών. Το έργο των προφητών ήταν βαρύ και γεμάτο κινδύνους. Τους έφερνε αντιμέτωπους με τον πολὺ κόσμο, τους άρχοντες, τους ψευτοπροφήτες. Όλοι αυτοί ήταν βουτηγμένοι στην άμαρτία, που είχε ρίξει ρίζες βαθιές στην ψυχή τους. Οι προφήτες, που θα ξερίζωναν τις κακιές συνήθειες και θα αφάνιζαν την ειδωλολατρία από τη χώρα, έπρεπε να είναι έτοιμοι να δεχτοῦν διωγμούς και βασανιστήρια. Πολλοί δοκίμασαν τόσο μεγάλη έχθρότητα, που ήθελαν καλύτερα να πεθάνουν. Μερικοί πέθαναν με μαρτυρικό θάνατο.

Διάρρηση των προφητών. Οι προφήτες στο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης διαιρούνται σε 4 μεγάλους και σε 12 μικρούς.

Οἱ μεγάλοι προφῆτες εἶναι :

Ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἰερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ καὶ ὁ Δανιήλ.

Οἱ μικροὶ προφῆτες εἶναι :

Ὁ Ὡσηέ, ὁ Ἀμώς, ὁ Μιχαίας, ὁ Ἰωήλ, ὁ Ὁβδιού, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Ναούμ, ὁ Ἀββακούμ, ὁ Σοφονίας, ὁ Ἀγγαῖος, ὁ Ζαχαρίας καὶ ὁ Μαλαχίας.

Ἀναφέρονται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἄλλοι προφῆτες, ὅπως ὁ Ἡλίας, ὁ Ἐλισαῖος, ὁ Νάθαν κ.ἄ., πού δὲν ἄφησαν προφητικά βιβλία.

Στὰ ἐπόμενα μαθήματα θὰ δοῦμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς προφῆτες.

Ἀσκήσεις

1) Τί εἶναι ἓνας προφήτης ;

2) Οἱ προφῆτες πίστευαν στὸ Θεὸ καὶ ἀγαποῦσαν τοὺς συνανθρώπους τους. Γιατί πίστη στὸ Θεὸ καὶ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο ἔχουν σχέση μεταξύ τους ;

3) Τί θὰ κήρυτταν οἱ προφῆτες ἂν ζοῦσαν σήμερα ; Τί θὰ καυτηρίαζαν περισσότερο ;

2. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας.

(Βιβλίο Ἡσαΐα)

Ἐζήσε καὶ ἔδρασε τὸν 8ο π.Χ. αἰῶνα στὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα. Στὸ πρόσωπό του βλέπουμε τὸ πολὺπλευρο ἔργο τοῦ προφήτη. Καυτηρίασε τὶς παρεκτροπές τῶν Ἰουδαίων, παρηγόρησε τοὺς δίκαιους καὶ προφήτεψε τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία. Στὰ πενήντα χρόνια πού ἔδρασε, ὑπηρέτησε μὲ αὐταπάρνηση τὸ Θεὸ καὶ τὸ λαό του.

Ἡ κλήση του στὸ προφητικὸ ἀξίωμα. Τὴν περιγράφει ὁ ἴδιος στὸ ἕκτο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του : Ἐκεῖ πού στεκόταν στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντα, σὲ ὥρα λατρείας, εἶδε ἓνα ὄραμα. Ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ φάνηκε μπρὸς του. Τὰ Σεραφίμ τὸν περικύκλωναν καὶ ἔψαλλαν :

« Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ
τῆς δόξης αὐτοῦ ». Ἡσαΐας στ' 3

Ἡ παναγιότητα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔφερε στὸ νοῦ τὶς δικές του

ἀμαρτίες, καθώς και τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Πέρασαν ἀπὸ μπρὸς τοῦ σὰν σὲ εἰκόνα οἱ κακοὶ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, ποὺ ἐμπιστεύονταν περισσότερο στὴ δύναμη τῶν ἀνθρώπων παρά στὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Εἶδε τοὺς ψευτοπροφῆτες ποὺ κολάκευαν καὶ τοὺς ἐμπόρους ποὺ κοίταζαν μονάχα τὸ κέρδος. Ἦκουσε τὶς ὀργιαστικὲς τελετὲς τῶν εἰδωλολατρικῶν θυσιῶν. Ἡ καρδιά του πόνεσε μὲ ὅλα αὐτά. Σκέφτηκε πόσο ἀνάξιος ἦταν καὶ ὁ ἴδιος.

Τὴν ὥρα ποὺ σκεπτόταν ὅλα αὐτά, ἓνα. Σεραφὶμ παρουσιάστηκε καὶ τοῦ καθάρισε τὰ χεῖλια μ' ἓνα ἀναμμένο κάρβουνο ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸ θυσιαστήριο τῶν ὀλοκαυτωμάτων. Ἦταν σημάδι καθαρισμοῦ τοῦ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία. Τότε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἀκούστηκε:

— Ποιόν θὰ ἀποστείλω καὶ ποιὸς θὰ πορευτῇ στοῦ λαοῦ τοῦτο:

Ἡ φωνὴ τοῦ προφήτη βγῆκε ἀπὸ τὴν καρδιά του μὲ ὀλόφυγχο ὑποταγή:

— Νὰ ἐγώ· ἀπόστειλέ με (Ἡσ. στ' 8).

Δέχεται νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ Θεό, ἀν καὶ ἤξερε ὅτι ὁ λόγος του θὰ ἔπεφτε στοῦ κενό. Ζέρει ὅμως ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μαζί του. Τὸ ὄνομα Ἡσαΐας, ποὺ σημαίνει «Κύριος σωτηρία», τοῦ ὑπενθυμίζει τὴ συμπαράσταση τοῦ Θεοῦ. Στὰ δυὸ παιδιὰ του δίνει συμβολικὰ ὀνόματα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐνὸς σήμαινε «τὸ λάφυρο σπεύδει, ἡ λεία βιάζεται». Τὸ ἄλλο ὄνομα σήμαινε «κάποιο ὑπόλειμμα θὰ ἐπιστρέψῃ» (στοῦ Θεοῦ). Καὶ τὰ δυὸ ὀνόματα συμβόλιζαν τὶς δυὸ μερίδες τοῦ

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας μεταξὺ Νύχτας καὶ Ὁρθροῦ (Αὐγῆς). (Βυζαντινὴ μικρογραφία, 10ος αἰ.). «Ἐκ νυκτός ὀρρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σέ, ὁ Θεός, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἡσ. κστ' 9).

« Ἡσαΐα χόρευε· ἡ Παρθένος ἔσχευεν ἔν γαστρί, καὶ ἔτεκεν Υἱὸν τὸν Ἐμμανουήλ... » — Μωσαϊκὸ τοῦ προφήτη Ἡσαΐα ἀπὸ τῆ Μονῆ τοῦ Δαφνιοῦ (11ος αἰ.).

λή τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντα. Ὁ γιὸς καὶ διάδοχός του Ἐζεκίας (716-689 π.Χ.), μολονότι ἦταν εὐσεβής, στηρίχτηκε στὴ φιλία τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Ἡσαΐας ὅμως συμβούλευε ὅτι μόνο ἡ συμμαχία μὲ τὸ Θεὸ εἶναι σωτήρια γιὰ τὸ ἔθνος καὶ ὅτι εἶναι « εὐτυχισμένοι ἐκεῖνοι ποὺ προσμένουν βοήθεια ἀπὸ Αὐτὸν » (Ἡσ. λ' 18). Γιὰ νὰ δείξη ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι θὰ ὑποδουλωθοῦν στοὺς Ἀσσυρίους, τρία χρόνια γύριζε ξυπόλητος στοὺς δρόμους. Ἦθελε νὰ τοὺς δείξη ὅτι οἱ βασιλεῖς « τοῦ κόσμου τούτου » εἶναι προσωρινές, ἐνῶ ἡ βασιλεία τοῦ οὐράνιου Βασιλέα εἶναι αἰώνια.

Ὡραῖα τονίζουν τὴν ἀλήθεια αὐτὴ οἱ στίχοι τῶν ψαλμῶν : « Μὴν ἔχετε πεποιθήση στοὺς ἄρχοντες καὶ στοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν μποροῦν νὰ σᾶς σώσουν » (Ψαλμ. 145,3) γιατί « εἶναι καλύτε-

λαοῦ μέσα στοὺς Ἰουδαίους. Ἐνα μέρος τοῦ λαοῦ μὲ τὴν ἀποστασία του ἀπὸ τὸ Θεό, ἄξιζε τιμωρία. Ἡ καταστροφὴ ἀπὸ ξένους λαοὺς ἦταν βέβαιη. Μερικοὶ ὅμως θὰ ἐπιζοῦσαν, γιὰτὶ εἶχαν μείνει πιστοὶ στὸ Θεό.

Ἡ προφητικὴ τοῦ δράση. Στὰ χρόνια τῆς δράσεως τοῦ Ἡσαΐα δυὸ λαοὶ κυκλώνουν καὶ ἀπειλοῦν τὴν Παλαισίνη : Οἱ Ἀσσύριοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Οἱ βασιλεῖς τῆς Ἰουδαίας συμμαχοῦν πότε μὲ τὸν ἕνα, πότε μὲ τὸν ἄλλο. Ἡ συμμαχία αὐτὴ δὲν ἦταν ἀκίνδυνη γιὰ τὸ λαό.

Ὁ βασιλεὺς Ἀχαζ (736-716 π.Χ.), ποὺ συμμάχησε μὲ τοὺς Ἀσσυρίους, ἀναγκάστηκε νὰ δεχτῇ καὶ τὴ λατρεία τῶν θεῶν τους. Ἔστησε τὸ θυσιαστήριό τους στὴν ἴδια τὴν αὐ-

ρα νὰ στηρίξη κανείς τὶς ἐλπίδες του καὶ τὴν πεποίθησή του στὸν Κύριο παρὰ στοὺς ἀνθρώπους » (Ψαλμ. 117,8). Ὅποιος φοβᾶται τὸ Θεὸ περισσότερο, φοβᾶται τοὺς ἐχθροὺς του λιγότερο.

Ὁ παντοδύναμος Θεὸς κράτησε τὰ Ἱεροσόλυμα μακριὰ ἀπὸ τὴν καταστροφή. Οἱ κάτοικοι, ἀντὶ νὰ εὐχαριστήσουν τὸ Θεὸ γιὰ τὴ σωτηρία τους, ρίχτηκαν στὶς ἀμαρτωλὲς πράξεις τους. Θὰ μείνουν ὅμως οἱ λίγοι, οἱ πιστοί, τὸ ὑπόλειμμα. Ὁ Ἡσαΐας καυτηριάζει τοὺς πρῶτους καὶ ἐνθαρρύνει τοὺς δεύτερους. Λέγει στοὺς ἀσεβεῖς :

« Ἀλίμονο σ' ἐκείνους ποὺ λένε τὸ καλὸ κακὸ καὶ τὸ κακὸ καλὸ, ποὺ παριστάνουν τὸ σκοτάδι φῶς καὶ τὸ φῶς σκοτάδι καὶ κάνουν τὸ πικρὸ γλυκὸ καὶ τὸ γλυκὸ πικρὸ » (Ἡσ. ε' 20).

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχαν ἀλλάξει καὶ τὸ νόημα τῆς λατρείας. Λάτρευαν τὸ Θεὸ μὲ τὶς θυσίες τους, καὶ μὲ τὴν καρδιά τους τὸν ἔβριζαν. Ὁ προφήτης τοὺς συσταίνει :

« Πλυθῆτε, καθαριστῆτε, διῶξτε τὶς πονηρὲς πράξεις ἀπὸ τὰ μάτια σας, πάψτε νὰ κάνετε τὸ κακὸ, μάθετε τὸ καλὸ, ζητήστε τὸ δίκιο, διορθώστε τὸ κακὸ, ἀποδῶστε τὸ δίκιο στὸ ὀρφανὸ καὶ ὑπερασπιστῆτε τὴ χήρα » (Ἡσ. α' 16-17). « Ἄν ἐφαρμόσετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔχετε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἂν ὄχι, ἡ τιμωρία τοῦ Θεοῦ σὰν φοινικὸ μαχαίρι θὰ πέση ἐπάνω σας » (Ἡσ. α' 19-21).

Ἐνῶ ὅμως ὁ Ἡσαΐας προλέγει τὴν καταστροφή τοῦ ἰουδαϊκοῦ κράτους, δὲν τοὺς ἀφήνει καὶ χωρὶς ἐλπίδα. Οἱ λίγοι πιστοὶ θὰ γίνουν προζύμι γιὰ τὴ νέα κοινωνία ποὺ θὰ ἀναστήσῃ ὁ Θεὸς ἀργότερα. Ἀναμορφωτὴς τῆς θὰ εἶναι ὁ Μεσσίας, ὁ Ἑμμανουήλ, ὁ Χριστός. Τὸν εἶδε διαπερνώντας τοὺς αἰῶνες τὸ προφητικὸ μάτι τοῦ Ἡσαΐα.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἡσαΐα. Ὅπως εἶδαμε, ὁ Ἡσαΐας μὲ τὴ διδασκαλία του τόνισε τὴν ἀγιότητα, τὴ μεῖγλοπρέπεια καὶ τὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Στὸ Θεὸ ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος ἀπεριόριστη ὑποταγὴ καὶ ἐμπιστοσύνη. Τότε ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται κοντὰ στὸ Θεό. Ὅταν ὅμως ἡ ἀμαρτία φωλιάζῃ στὴν ψυχὴ του, ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Θεό, ποὺ εἶναι Πανάγιος, καὶ καταφεύγει στὰ εἶδωλα. Γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ ἐμπιστευτῇ πάλι τὸ Θεό, χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος τὸ λουτρὸ τῆς ψυχῆς, τὴ μετάνοια.

Οἱ προφητεῖες του γιὰ τὸ Μεσσία. Στὸ προφητικὸ κήρυγμα τοῦ Ἡσαΐα κεντρικὴ θέση ἔχουν οἱ προφητεῖες του γιὰ τὸ

Μεσσία, τὸ Χριστό. Προεῖπε μὲ θαυμαστὴ λεπτομέρεια τὴ ζωὴ, τὸ ἔργο καὶ τὰ πάθη τοῦ Κυρίου μας. Ἔτσι δίκαια τὸν ὀνόμασαν *Εὐαγγελιστὴ* περισσότερο παρὰ προφήτη. Τὶς προφητεῖες τοῦ αὐτὸς τὶς ἀκοῦμε στὴν ἀκολουθία τῶν Παθῶν τῇ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ. Ὁ Ἡσαΐας βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο καὶ γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 9 Μαΐου.

Μερικοὶ μεσσιανικοὶ στίχοι ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἡσαΐα.

Προφητείες

1. « Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ » (Ἡσ. ζ' 14).
2. « Ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα » (Ἡσ. θ' 2).
3. « Καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος » (Ἡσ. θ' 6).
4. « Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπυσμάτων » (Ἡσ. ν' 6).
5. « ...Καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλείπον παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων... » (Ἡσ. νγ' 2-3).
6. « Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται... » (Ἡσ. νγ' 4).
7. « ...Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν ἄφρωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα » (Ἡσ. νγ' 7).

Ἑκπλήρωση

1. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γεννήθηκε ἀπὸ Παρθένο (Ματθ. α' 22 - 23).
2. « Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου » (Ἰωάν. η' 12 καὶ Ματθ. δ' 12 - 16).
3. « Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη... » (Λουκ. β' 14). « Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται... καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας » (Λουκ. α' 32 - 33).
4. « Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἑρράπισαν » (Ματθ. κστ' 67).
5. « Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον καὶ λέγει (ὁ Πιλᾶτος) αὐτοῖς· ἴδε ὁ ἄνθρωπος » (Ἰωάν. ιθ' 5-6).
6. « Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου » (Ἰωάν. α' 29).
7. « Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα » (Ματθ. κστ' 63).

8. «... Ἄνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Ἑσ. νγ' 9).

8. «Ὁς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β' 22).

«Ἡσαΐα χόρευε· ἡ Παρθένος ἔσχεν ἐν γαστρὶ, καὶ ἔτεκεν Υἱὸν τὸν Ἑμμανουήλ, Θεὸν τε καὶ ἄνθρωπον· Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ· ὃν μεγαλύνοντες, τὴν Παρθένον μακαρίζομεν».
(Ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου).

«Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μαστίγωσιν, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη ἀπὸ ἐμπυσμάτων· βήματι Πιλάτου παρέστην καὶ σταυρὸν ὑπέμεινα διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν». (Ἀπὸ τὴν ὑμνολογίαν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας).

«Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σέ, ὁ Θεός, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς». (Ἑσ. κατ' 9).

« Δικαιοσύνην μάθετε, οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς ».
(Ἑσ. κατ' 9).

Ἀσκήσεις

1) Στὸν ἐξωτερικὸ τοῖχο τοῦ μεγάρου τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, στὴ Νέα Ὑόρκη τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι χαραγμένος ὁ στίχος τοῦ Ἡσαΐα : « Καὶ θὰ κάμουν (οἱ ἄνθρωποι) τὰ ξίφη τοὺς ὑνιά καὶ τὶς λόγχες τοὺς δρεπάνια. Ἔθνος δὲν θὰ σηκώσῃ ξίφος ἐναντίον σ' ἄλλο ἔθνος οὔτε θὰ μαθαίνουν πιὰ τὸν πόλεμο » (Ἑσ. β' 4). Πῶς θὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ στίχος πραγματικότητα ;

2) Γράψε στὸ τετράδιό σου, ἐξήγησε καὶ ἀποστήθισε ἓνα μεσσιανικὸ στίχο.

3) Διάβασε Ματθ. ιε' 7-8. Ἐχουν σήμερα ἰσχὺ τὰ λόγια τοῦ προφήτη, γιατί καὶ πῶς ;

3. Ὁ προφήτης Ἰερემίας.

(Βιβλίον Ἰερεμίας)

Ὅπως εἶδαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, οἱ προφῆτες ἔρχονταν συχνὰ ἀντιμέτωποι μὲ ἄσεβεῖς ἄρχοντες, ἱερεῖς καὶ ψευτοπροφῆτες. Τὸ κήρυμά τοὺς γιὰ τοὺς εὐσεβεῖς ἦταν παρηγορία καὶ ἐνίσχυση. Γιὰ τοὺς ἄσεβεῖς ἦταν ἐλεγχος καὶ μαστίγωμα τῶν ἄσεβῶν τοὺς πράξεων. Ἐπρεπε λοιπόν, ὡς γνήσιοι ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποφέρουν κατατρεγμούς, περιφρονήσεις, νὰ συναντήσουν ἀντιδράσεις. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα εἶναι ὁ

προφήτης 'Ιερεμίας, ὁ πολυβασανισμένος προφήτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἡ κλήση του στο προφητικό ἄξίωμα. Ὁ 'Ιερεμίας ἦταν γιὸς ἱερέα καὶ ἀνατράφηκε σὲ θρησκευτικὸ περιβάλλον. Τὰ κηρύγματα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα εἶχαν φουντώσει στὴν ψυχὴ του τὸ ζῆλο γιὰ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων του. Ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία τῶν συμπατριωτῶν του τὸν ἐθλίβε κατάκαρδα. Τὸ 627 π.Χ. ὁ Θεὸς καλεῖ τὸν 'Ιερεμίαν στὸ προφητικὸ ἄξίωμα. Θὰ τὸν ἔστελνε στὸ λαό, γιὰ νὰ ξεριζώσῃ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ φυτέψῃ στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων τὴν ὀρθὴ πίστη καὶ τὴν ἀρετὴ. Θὰ γκρέμιζε μὲ τὸ πύρινο κήρυγμά του τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων καὶ θὰ ἀναστήλωνε τὴν εὐσέβεια. Ὁ Θεὸς τὸν εἶχε ξεχωρίσει καὶ προορίσει γιὰ τὸ μεγάλο τοῦτο ἔργο πρὶν γεννηθῇ.

Ὁ 'Ιερεμίας συναισθανόταν πόσο βαθὺ ἦταν τὸ ἔργο τοῦ προφήτη καὶ πόσο μεγάλη ἡ δικὴ του ἀδυναμία. Ὄταν ὁ Θεὸς τὸν καλεῖ, προσπάθησε νὰ ἀποφύγῃ τὴ βαριὰ ἀποστολὴ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι ἦταν νέος καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κηρύξῃ ('Ιερ. α' 6). Ὁ Θεὸς ὅμως τοῦ ὑποσχέθηκε πῶς καὶ τὰ προφητικὰ λόγια θὰ τοῦ τὰ ἔβαζε στὸ στόμα καὶ θὰ τὸν δυνάμωνε στοὺς προφητικούς του ἀγῶνες. Θὰ ἦταν σὰν πόλη ὀχυρωμένη, σὰν χάλκινο τεῖχος ('Ιερ. α' 18).

Ἡ προφητικὴ του δράση. Ὅλοι οἱ ἀγῶνες τοῦ 'Ιερεμίας ἔνα σκοπὸ εἶχαν: Νὰ μετανοήσουν οἱ 'Ιουδαῖοι καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἡ Παλαιστίνη, στὰ χρόνια ποὺ ἐζησε ὁ προφήτης, ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἱερὰ ψεύτικων θεῶν. Ἡ εἰδωλολατρία ἦταν ἀνάμεικτη μὲ τὴ λατρεία τοῦ μόνου Θεοῦ. Οἱ 'Ιουδαῖοι ἔδειχναν τὴν ἀγνωμοσύνη τους γιὰ τὶς εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ.

Ἀποτέλεσμα τῆς θρησκευτικῆς ἀσυδοσίας ἦταν ἡ ἠθικὴ παραλυσία. Οἱ πλούσιοι πίεζαν καὶ ἐκμεταλλεύονταν τοὺς φτωχοὺς, οἱ ἄδικοι θριάμβευαν καὶ τὰ ἐγκλήματα πλήθαιναν.

Ὄταν τὸ 622/1 π.Χ. ὁ βασιλιάς 'Ιωσίας ἀπομάκρυνε τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων καὶ ὀργάνωσε τὴ λατρεία, ὁ 'Ιερεμίας δὲν παρὰσύρθηκε ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ αὐτὴ μεταβολή. Ἐβλεπε ὅτι καὶ ἂν ἐγίνε κάποια ἀλλαγὴ, αὐτὴ ἦταν ἐξωτερικὴ. Οἱ καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶχαν ἀλλάξει. Κήρυττε λοιπὸν μετάνοια, συντριβὴ τῆς καρδιᾶς, ἀλλαγὴ τῆς συμπεριφορᾶς.

‘Ο λαός, δηλητηριασμένος από τὴν ἀσέβεια καὶ τὸ κακὸ ποὺ πλήθαινε, ἔκλεινε τ’ αὐτιά του στὸ κήρυγμα τοῦ Ἱερεμίας καὶ τὰ ἀνοιγε στοὺς ψευτοπροφῆτες καὶ τοὺς ἱερεῖς, ποὺ τὸν διαβεβαίωναν ὅτι καμιά καταστροφή δὲν τὸν περίμενε.

‘Ο Ἱερεμίας προφήτευε καταστροφή, ἀλλὰ καὶ πονοῦσε γιὰ τὴ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατὰπτωση τῶν Ἰουδαίων. Ἔβλεπε ὅτι στὴ λατρεία οἱ τύποι εἶχαν διώξει τὴν οὐσία. Ἀντὶ νὰ συμμορφώνωνται μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πρόσφεραν θυσίες. Νόμιζαν ὅτι, ἂν συγκεντρώνονταν στὸ Ναό, ἦταν ἐξασφαλισμένοι. Στὴν πραγματικότητα μὲ τὶς παρεκτροπές τους εἶχαν μεταβάλλει τὸ Ναό ἀπὸ τόπο προσευχῆς σὲ σπήλαιο ληστῶν (Ἱερ. ζ’ 11).

Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἱερεμίας προκάλεσε ἀντιδράσεις. Οἱ συμπατριῶτες καὶ συγγενεῖς του στὴν πατρίδα του Ἀναθὼθ προσπάθησαν νὰ τὸν δηλητηριάσουν (Ἱερ. ια’ 18 ἐξ.). Ὁ βασιλεὺς Ἰωακείμ, οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἱερεῖς ξεσηκώθηκαν ἐναντίον του. Τοῦ ἀπαγόρεψαν νὰ μιλάη στὸ Ναό. Μιὰ προφητεία του, ποὺ τὴ διάβασε στὸ Ναό ὁ μαθητὴς του καὶ προφῆτης Βαρούχ, τὴν ξέσκισαν καὶ τὴν ἔκαψαν (Ἱερ. μγ’ 22-25). Δυὸ φορές τὸν φυλάκισαν, ἀφοῦ πρὶν τὸν μαστίγωσαν. Ἐκεῖνος ὅμως καὶ ἀπὸ τὴ φυλακὴ συνέχισε τὸ κήρυγμα καὶ τὶς προειδοποιήσεις γιὰ τὴν ἐπερχόμενη καταστροφή, ποὺ ὅπως εἶδαμε, δὲν ἄργησε νὰ ῥθῃ. Ὁ Ἱερεμίας τὴν προανέγγειλε μὲ τὶς ἀλυσίδες στὸν τράχηλό του. Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐγίνε κύριος τῆς Ἰουδαίας καὶ οἱ περισσότεροι κάτοικοι μεταφέρθηκαν ἐξόριστοι στὴ Βαβυλώνα.

Ἱερεμίας, ὁ προφῆτης τῆς προσευχῆς.
Τοιχογραφία ἀπὸ τὸ Πρωτάτο τοῦ
Ἀγίου Ὄρους (Πανσέληνος, 14ος αἰ.).

Ὁ Ἱερεμίας παρέμεινε με λίγους στὴν Ἰουδαία καὶ ἔκλαψε τὴν καταστροφὴ καὶ τὴν ἐρήμωση τῆς πόλεως με τοὺς περίφημους *Θρήνους* του. Δὲν ξέχασε ὅμως καὶ τοὺς ἐξόριστους. Τοὺς ἔγραψε δυὸ ἐπιστολές. Ἡ μιὰ εἶναι ξεχωριστὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τοὺς συνιστᾷ ἐργατικότητα, ἐμπιστοσύνη στὸ Θεὸ καὶ προφύλαξη ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία.

Ὁ Ἱερεμίας με τὴ διδασκαλία του τόνισε τὴν ἀξία τῆς προσωπικῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου με τὸ Θεό. Με τὴ διδασκαλία του αὐτὴ καὶ τὴ γεμάτη ἀπὸ αὐταπάρνηση ζωὴ του ἀναδείχτηκε ὁ μεγαλύτερος προφῆτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν γιορτάζει τὴν 1η Μαΐου.

Ὁ Ἱερεμίας καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ Ἱερεμίας προφήτεψε τὸν ἔρχομὸ τοῦ Λυτρωτῆ με δυὸ προφητείες του. Στὴ μιὰ προεῖπε ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ εἶναι ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ, βασιλέας πραγματικός, δίκαιος κριτῆς (Ἱερ. κγ' 5-6). Στὴ δευτέρη μίλησε γιὰ τὴν *καινὴ διαθήκη*, ποὺ θὰ συνάψη ὁ Θεὸς με ἄλλη γενιὰ καὶ θὰ τὴ γράψῃ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων (Ἱερ. λη' 31-32).

Ἡ ζωὴ ἐξ ἄλλου τοῦ Ἱερεμιά μοιάζει καταπληκτικὰ με τὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου μας.

« Ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἀκακὸν ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι οὐκ ἔγνων ».-
(Ἱερ. ια 19).

« Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ».
(Ἰωάν. α' 29).

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἱερεμιά

1. Οἱ συμπατριῶτες του θέλησαν νὰ τὸν φονεύσουν (Ἱερ. ια' 18 ἐξ.).
2. Οἱ ἱερεῖς τὸν κατηγορήσαν καὶ τὸν καταδίωξαν γιατί κήρυττε μετάνοια (Ἱερ. λγ').
3. Εἶπε ὅτι ὁ Ναὸς ἔγινε σπήλαιον ληστῶν (Ἱερ. ζ' 11).
4. Προεῖπε τὴν καταστροφὴ τοῦ Ναοῦ (Ἱερ. ζ' 14).

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

1. Οἱ Ναζαρηνοὶ προσπάθησαν νὰ φονεύσουν τὸν Κύριο (Λουκ. δ' 29).
2. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων μισοῦσαν καὶ καταδίωξαν τὸ Χριστό.
3. Τὴν ἴδια φράση ἐπανάλαβε καὶ ὁ Κύριος (Ματθ. κα' 13).
4. Ὁ Χριστὸς προφήτεψε τὸ γκρέμισμα τοῦ Ναοῦ (Μάρκ. ιγ' 2).

5. Θρήνησε πάνω στὰ ἐρείπια τῆς
Ἱερουσαλὴμ (Ἱερ. η' 18, ιγ' 17).

6. Καυτηρίασε τὴν τυπολατρία τῶν
συγχρόνων του καὶ τὴν ἔλλειψη
ἀληθινοῦ συνδέσμου μὲ τὸ Θεό.

5. Λυπήθηκε καὶ ἔκλαψε, ποὺ ἡ
Ἱερουσαλὴμ δὲ δέχτηκε τὸ κήρυ-
γμὰ Του καὶ προφῆτεψε τὴν
καταστροφή της (Λουκ. ιθ' 41-
44).

6. Ὁ Κύριος κατηγοροῦσε τοὺς Φα-
ρισαίους ποὺ πρόσεχαν περισ-
σότερο τοὺς τύπους ἀπὸ τὴν οὐ-
σία (Ματθ. κγ').

« Δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πη-
γὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ὥρυξαν ἐαυτοῖς λάκκους συντετριμμέ-
νους, οἱ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν ». (Ἱερ. β' 13).

Δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ πρωτότοκος υἱός μου Ἰσραὴλ·
ἐμὲ ἐγκατέλιπε, πηγὴν ὕδατος ζωῆς καὶ ὥρυξεν ἐαυτῷ φρέαρ
συντετριμμένον· ἐμὲ ἐπὶ ξύλου ἐσταύρωσε, τὸν δὲ Βαραββᾶν
ἠτήσατο καὶ ἀπέλυσεν. Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ
ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέκρυψε. Σὺ δέ, Ἰσραὴλ, οὐκ ἐνε-
τράπης, ἀλλὰ θανάτῳ με παρέδωκας. Ἀφες αὐτοῖς, Πάτερ
ἅγιε, οὐ γὰρ οἶδασι τί ἐποίησαν.

(Ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Μεγάλης Πέμπτης).

Ἀσκήσεις

1) Στὴν ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, στὴν ἑνατη
Ὁρα, διαβάζεται τὸ περιστατικὸ ποὺ συνέβη στὸν Ἱερεμία μὲ τοὺς συμπα-
τριῶτες του στὴν Ἀναθώθ. Γιατί;

2) Διάβασε τὴν περικοπὴ Ἑβρ. η' 8-12, ὅπου ὑπάρχει προφητεία τοῦ
Ἱερεμία γιὰ τὴν « καὶνὴ διαθήκη ».

3) Ἀπὸ ποῦ φαίνεται ὅτι ὁ Ἱερεμίας ἀγαποῦσε τοὺς Ἰουδαίους;

4) Πῶς μπορεῖς νὰ βοηθήσης, ὥστε ὁ ἱερὸς ναὸς καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ
τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι τόπος προσευχῆς καὶ ὄχι τόπος ἀταξίας;

4. Ἡλίας ὁ Θεσβίτης.

Γ' Βασ. ιζ' - κ'

Δ' Βασ. β' 1 ἐξ.

Ὁ Ἡλίας ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς φλογερότερους προφῆτες τοῦ
Ἰσραὴλ. Καταγόταν ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Θεσβῶν, ποὺ ἦταν στὰ
ἀνατολικά τοῦ Ἰορδάνη καὶ γι' αὐτὸ λέγεται Θεσβίτης. Τὸ ὄνο-
μα Ἡλίας σημαίνει « Θεὸς μου εἶναι ὁ Γιαχβέ ». Ἡ λέξη Γιαχβέ
εἶναι ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει « ὁ Θεὸς ποὺ ὑπάρχει » (Ἑξοδ. γ' 14).

Ὁ προφήτης Ἡλίας τρέφεται στὸ χείμαρρο ἀπὸ τὸ Θεό. (Βυζ. Μουσείο, 15ος αἰ.).

Ἐζησε σὲ ἐποχὴ ποὺ οἱ περισσότεροι Ἰσραηλίτες εἶχαν ξεχάσει τὸν ἀληθινὸ Θεό. Τὸ κακὸ παράδειγμα τῆς ἀποστασίας τὸ εἶχε δώσει ὁ βασιλέας Ἀχαάβ (875 - 854 π.Χ.). Ὁ βασιλέας αὐτὸς εἶχε παντρευτῇ γιὰ πολιτικούς λόγους τὴν Ἰεζάβελ, κόρη τοῦ βασιλέα τῶν Φοινίκων. Ἡ Ἰεζάβελ ἔφερε στὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ, μαζί μὲ τὴν κακότητα τῆς ψυχῆς της, καὶ τὴ λατρεία τοῦ θεοῦ Βάαλ, στὴν ὁποία παρέσυρε καὶ τὸν ἄντρα της. Γκρέμισε τὰ θυσιαστήρια τοῦ Θεοῦ καὶ καταδίωξε τοὺς προφῆτες Του.

Ὁ προφήτης Ἡλίας ἐλέγχει τὸ βασιλέα. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀχαάβ καὶ τῆς Ἰεζάβελ παρέσυρε στὴν εἰδωλολατρία πολλοὺς Ἰσραηλίτες.

Ὁ προφήτης Ἡλίας δὲν ἤξερε συμβιβασμοὺς καὶ ἄρχισε τὸν ἔλεγχο. «Ὡς πότε θὰ παραπατᾶτε;» τοὺς ἔλεγε. «Ἐὰν ὁ Κύριος εἶναι Θεός, ἀκολουθήστε Τον, ἀλλ' ἔὰν εἶναι ὁ Βάαλ, ἀκολουθήστε τοῦτον» (Γ' Βασ. ιη' 21). Στὸν Ἀχαάβ, ποὺ ἔμενε ἀμετανόητος, προεῖπε, ὅτι ὁ Θεὸς γιὰ τιμωρία θὰ ἔστειλε ἀνομβρία στὴ χώρα.

Ὅταν ἡ ἀνομβρία ἔπεσε, ὁ Ἡλίας κυνηγημένος ἀπὸ τὸ βασιλέα, ποὺ τὸν θεώρησε ὑπεύθυνο γιὰ τὴν ξηρασία, κατέφυγε στὸ χείμαρρο τοῦ Ἰορδάνη *Χορράθ*, ὅπου τρεφόταν θαυματουργὰ ἀπὸ τὸ Θεό. Τὰ κοράκια τοῦ ἔφερναν ψωμὶ καὶ κρέας, πρωὶ καὶ βράδυ, καὶ ἔπινε νερὸ ἀπὸ τὸ χείμαρρο (Γ' Βασ. ιζ' 6).

Ἡ χήρα στὰ Σαρεπτά. Ὑστερα πῆγε μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ στὴν πόλη *Σαρεπτά* τῆς Σιδωνίας. Ἐκεῖ συνάντησε μιὰ φτωχὴ χήρα γυναῖκα, ποὺ τὸν δέχτηκε στὸ σπίτι της καὶ τὸν φιλοξένησε, ἂν καὶ ἦταν εἰδωλολάτρισσα. Λίγο λάδι καὶ λίγο ἀλεύρι ἦταν ὅλα-

ὅλα τὰ τρόφιμα τῆς ξένης γυναίκας Ὁ Ἡλίας τὴν ἀντάμειψε γιὰ τὴ φιλόξενη διάθεσή της καὶ μὲ θαῦμα πολλαπλασίασε τὸ λάδι καὶ τὸ ἀλεύρι. Ἔτσι τράφηκαν στὶς ἡμέρες τῆς πείνας. Ὅταν μάλιστα πέθανε ἀπὸ ἀρρώστια τὸ παιδί τῆς καλόκαρδης γυναίκας, ὁ « ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ », ὁ Ἡλίας, τὸ ἀνάστησε.

Ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ στὸ βουνὸ Καρμήλιο. Ὁ Βάαλ εἶχε τοὺς ἱερεῖς του νὰ φροντίζουν γιὰ τὶς θυσίες ποὺ τοῦ ἔκαναν οἱ πιστοὶ του. Μὲ τετρακόσιους πενήντα τέτοιους ψευτοἱερεῖς συναντήθηκε ὁ Ἡλίας στὸ βουνὸ Καρμήλιο. Ὁ λαὸς παρακολούθησε τὴν ἀναμέτρηση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ψεύτικου. Ἐφτίσαν δυὸ θυσιαστήρια. Τὸ ἓνα γιὰ τὸ Βάαλ καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὸ Θεὸ τοῦ Ἡλίου. Τὰ ξύλα καὶ τὰ σφάγια ἦταν ἑτοιμα. Χρειαζόταν ὅμως καὶ φωτιά. Θὰ τὴν ἔστελνε ὁ οὐρανός. Ὁ Βάαλ στοὺς ἱερεῖς του καὶ ὁ Θεὸς στὸν προφήτη Του.

Οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ προσευχήθηκαν ἀπὸ τὸ πρῶν ὥς τὸ ἀπογευμα. « Ἀκούσε μας, Βάαλ, ἀκούσε μας ! », παρακαλοῦσαν ἀπελπισμένοι « ἀλλὰ οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόαση » (Γ' Βασ. ιη' 26).

Ὑψωσε καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας τὴ φωνή του. Καὶ ἡ θερμὴ προσευχή του, αὐτὴ μόνον ἀνέβηκε στὸν οὐρανό. Ἡ ἀπάντηση ἦταν ἄμεση. Ἡ φωτιά ἔπεσε στὸ θυσιαστήριο καὶ κατάφαγε, ἂν καὶ ἦταν μουσκεμένα, ξύλα, κρέατα, πέτρες. Ὁ λαὸς ποὺ παρακολουθοῦσε, ὁμολόγησε μὲ θαυμασμό : « Ἀληθινά, ὁ Κύριος, αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός. Ὁ Κύριος, αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός » (Γ' Βασ. ιη' 39).

Ἡ θυσία συμβολίζει τὸ Ἅγιο Βάπτισμα. Ἡ φωτιά εἶναι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ κατακαίει τὶς ἁμαρτίες τοῦ βαπτιζόμενου, τὸν φωτίζει καὶ τὸν ὁδηγεῖ στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ προφήτης Ἡλίας καταδιώκεται. Τὸ θαῦμα στὸ Καρμήλιο ἐξόργισε περισσότερο τὴν Ἰεζάβελ. Φούντωσε τὸ μίσος της γιὰ τὸν Ἡλία, μολονότι ἡ ἀνομβρία σταμάτησε. Ἀπειλεῖ νὰ τὸν σκοτώσῃ. Ἐκεῖνος κατευθύνθηκε πρὸς τὰ νότια. Ἡ πολυήμερη ὁδοιπορία τὸν ἐξάντλησε. Σκέφτηκε ὅτι παρὰ τὴ φανέρωση τοῦ Θεοῦ στὸ βουνό, ὁ ἴδιος καταδιώκεται, εἶναι ἐξόριστος. Ζήτησε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ πεθάνῃ. Ὁ Θεὸς ὅμως τὸν ἔθρεψε καὶ τὸν δυνάμωσε μὲ τὸν ἄγγελό Του. Ὑστερα ἀπὸ σαράντα μερόνυχτα πεζοπορία, ἔφτασε στὸ βουνὸ Σινᾶ. Ἐκεῖ, ὅπως ὁ Μωυσῆς, συναντήθηκε μὲ τὸ Θεό, ποὺ τοῦ φανερώθηκε μὲ λεπτὸ ψίθυρο αὔρας. Στὴ Μεταμόρφωση τοῦ

Σωτήρα μας, ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἡλίας θὰ παρουσιαστοῦν στὰ δεξιά καὶ στ' ἄριστερά τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Μωυσῆς ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ὁ Ἡλίας ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς μαχητικῆς πάρατάξεως τῶν προφητῶν.

Ὁ προφήτης Ἡλίας καὶ ὁ μαθητὴς του ὁ Ἐλισαῖος. Ὅταν γύρισε ὁ Ἡλίας ἀπὸ τὸ Σινᾶ, βρῆκε τὸ μαθητὴ του τὸν Ἐλισαῖο νὰ ὀργώνη τὸ χωράφι του. Ἐριξε ἐπάνω στὸν Ἐλισαῖο τὴ μηλωτή του, δηλαδὴ τὸ δερμάτινο πανωφόρι του, καὶ τὸν ἔκανε βοηθό του. Ἐπειτα ἦρθαν στὸν Ἰορδάνη. Ὁ Ἡλίας χτύπησε τὰ νερά μὲ τὴ μηλωτή του, τὰ χώρισε καὶ πέρασαν στὴν ἀπέναντι ὄχθη (Δ' Βασ. β' 2-8). Τὸ γεγονός αὐτό, ὅπως ἡ διάβαση τῶν Ἰσραηλιτῶν μὲ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, εἶναι προεικόνιση τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Στὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τῶν Θεοφανίων διαβάζεται ἡ περικοπὴ μὲ τὸ περιστατικὸ τῆς διαβάσεως τοῦ Ἰορδάνη ἀπὸ τὸν Ἡλία καὶ τὸν Ἐλισαῖο.

Ὁ Ἡλίας ὀνομάστηκε *ζηλωτής*, γιατί καιγόταν ἐσωτερικά ἀπὸ ζῆλο, δηλαδὴ ἀπὸ φλογερὴ ἀγάπη γιὰ τὸ Θεό (Γ' Βασ. ιθ' 14).

Γιὰ ἀνταμοιβή, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἀναλήφθηκε στὸν οὐρανὸ μὲ πύρινο ἄρμα, ἀφοῦ πρὶν ἔχρισε διάδοχό του τὸν Ἐλισαῖο (Δ' Βασ. β' 11).

Ὁ προφήτης Ἡλίας εἶναι τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας στὶς 20 Ἰουλίου.

Ἡλίας ὁ Θεσβίτης

1. Ἦταν προφήτης.
2. Ἀνάστησε τὸ γιό τῆς χήρας.
3. Πολλαπλασίασε τὸ ἀλεύρι καὶ τὸ λάδι.
4. Καταδιώχτηκε καὶ μισήθηκε μέχρι θανάτου.
5. Ἐνισχύθηκε ἀπὸ ἄγγελο.
6. Ἀναλήφθηκε στὸν οὐρανὸ μπρὸς

Ἰησοῦς Χριστὸς

1. Ἦταν προφήτης σὲ ἀπόλυτο βαθμό.
2. Ἀνάστησε τὸ γιό τῆς χήρας στὴ Ναὶν (Λουκ. ζ' 11-17).
3. Πολλαπλασίασε τοὺς ἄρτους (Ματθ. ιδ' 13-21, ιε' 32-39).
4. « Περὶλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου... » (Ματθ. κατ' 38).
5. « Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτὸν » (Λουκ. κβ' 43).
6. « Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐ-

στο διάδοχό του τὸν Ἑλισαῖο.

τὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ
ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν» (Λουκ.
κδ' 51).

Ἀσκήσεις

1) Διάβασε τὴν περικοπὴ Λουκ. δ' 25 - 28. Γιατί ὁ Κύριος ἀνάφερε θαύματα τῶν προφητῶν Ἠλία καὶ Ἑλισαίου στοὺς κατοίκους τῆς Ναζαρέτ;

2) Παρατήρησε ὅτι μετὰ τὴ διάβαση τοῦ Ἰορδάνη ὁ προφήτης Ἠλίας μπῆκε στὰ παλάτια τοῦ οὐρανοῦ. Τί πετυχαίνουμε ἐμεῖς μὲ τὸ μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος;

3) Ποιές ἦταν οἱ ἀρετὲς τοῦ προφήτη Ἠλία καὶ ποιές μπορεῖς καὶ σὺ ν' ἀποκτήσης;

4) Ὁ Θεὸς φανερώθηκε στὸ Σινᾶ καὶ μίλησε μὲ τὸ Μωυσῆ μέσα σὲ βροντὲς καὶ ἀστραπές. Στὸν προφήτη Ἠλία φανερώθηκε μὲ φύσημα αὔρας. Πῶς ἐκφράζεται ὁ Θεὸς σ' αὐτὲς τὶς Θεοφάνειες;

1. Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ στὴ Βαβυλώνια αἰχμαλωσία.

Πρὶν μιλήσουμε γιὰ τοὺς προφῆτες, εἴχαμε δεῖ πῶς οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁδηγήθηκαν αἰχμάλωτοι στὴ Βαβυλώνια. Ὡς δοῦμε πῶς ζοῦσαν στὴν ἐξορία.

«**Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος**». Ἡ ζωὴ τους φυσικὰ δὲν ἦταν εὐκόλη. Οἱ Ἰουδαῖοι τὰ πρῶτα χρόνια ἀγωνίστηκαν σκληρὰ γιὰ νὰ προσαρμοστοῦν στὸ νέο περιβάλλον. Στὴν ἀρχὴ ἐγκαταστάθηκαν σὲ γεωργικὲς περιοχές, ὅπου δούλευαν εἴτε ὡς ἐργάτες εἴτε ὡς ἐνοικιαστὲς κτημάτων. Ἀργότερα ἐγκαταστάθηκαν καὶ στὶς πόλεις, ὅπου ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ ἐμπόριο. Ἀνασκαφές, ποὺ ἐγίναν στὴν πόλιν *Νίππουρ* τῆς Μεσοποταμίας, μᾶς φανέρωσαν τὴν ἐμπορικὴ δραστηριότητα τῶν Ἰουδαίων στὴ Βαβυλώνα.

Τὰ ὑλικά μέσα δὲν τοὺς ἔλειψαν. Μὲ τὴν οἰκονομία καὶ τὴν ἐργατικότητά τους ἦταν σὲ θέση νὰ βοηθήσουν καὶ ἐκείνους ποὺ ἔμειναν στὴν Ἰουδαία. Σιγὰ σιγὰ ἔφτιαζαν στὴ ξενιτιὰ τὴν ἰουδαϊκὴ τους παροικία.

Τοὺς ἔλειπε ὅμως ἡ πνευματικὴ τροφή. Αὐτὴ βρισκόταν πλούσια μόνο στὴν Ἰουδαία, στὴν πατρίδα τους, κοντὰ στὸ Ναὸ τοῦ Θεοῦ. Λαχτάρησαν τὴ λατρεία, τὶς γιορτές, τὶς ἱερὲς συγκεντρώσεις ποὺ στερήθηκαν. Ἡ λαχτάρα ὅμως αὐτὴ δὲν ἦταν στὶς καρδιὲς ὅλων. Ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν συχνὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς ντόπιους, ὅπως π.χ. οἱ ἔμποροι, ἔχασαν σιγὰ σιγὰ τὴν πίστη τους. Μὰ οἱ περισσότεροι κράτησαν στὴν ψυχὴ τους ἀναμμένη τὴ φλόγα τῆς πίστεως. Ἐφαλλαν συνεχῶς ψαλμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ὁμολογοῦσαν τὰ ἁμαρτήματά τους γιὰ τὰ ὁποῖα τιμωρήθηκαν ἀπὸ τὸ Θεό. Μὲ ἄλλους ψαλμοὺς ἔδιναν τὴν ὑπόσχεση πῶς δὲν θὰ ξεχνοῦσαν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸ Ναό.

Τὸ Σάββατο καὶ τὶς γιορ-
τές, στὶς ὄχθες τοῦ Τίγρη καὶ
τοῦ Εὐφράτη ἢ σὲ ἄλλα μέρη
μαζεύονταν καὶ διάβαζαν περι-
κοπές ἀπὸ τὰ ἱερά τοὺς βιβλία.
ῴστερα ἔψαλλαν ὕμνους στὸ
Θεό. Οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἱερεῖς,
τοὺς ἐξηγοῦσαν τὸ λόγο τοῦ
Θεοῦ καὶ τοὺς συμβούλευαν νὰ
τὸν ἐφαρμόζουν. Ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ
Δανιήλ, ὁ Βαρούχ ἦταν οἱ
προφῆτες ποὺ ἔδρασαν κοντὰ
στοὺς ἐξόριστους.

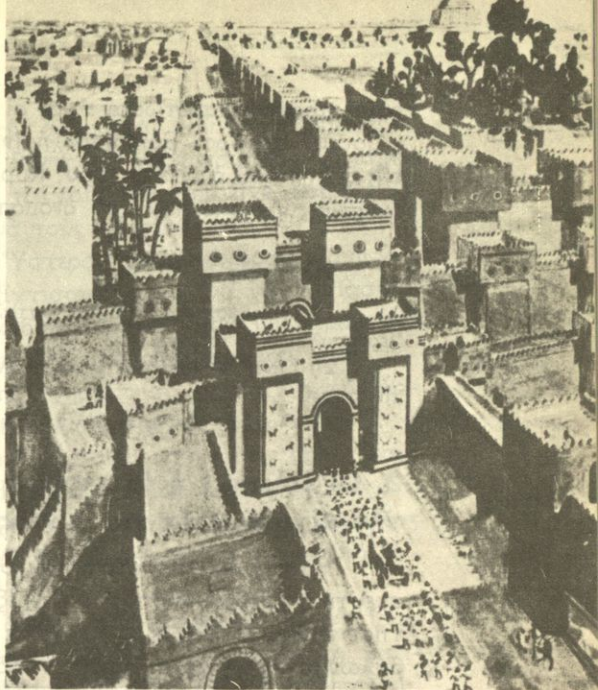
Μερικοὶ στίχοι ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς τῆς ἐξορίας.

1) «Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βα-
βυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ
ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι
ἡμᾶς τῆς Σιών. Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις
ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ
ὄργανα ἡμῶν· ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώ-

τησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς λόγους ῥόδων καὶ οἱ ἀπα-
γαγόντες ἡμᾶς ὕμνον· ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ῥόδων Σιών. Πῶς ἄσωμεν
τὴν ῥοδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερου-
σαλήμ, ἐπιλησθεῖ ἡ δεξιὰ μου· κολληθεῖ ἡ γλῶσσα μου τῷ λά-
ρυγγί μου, ἔὰν μὴ σου μνησθῶ, ἔὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερου-
σαλήμ ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου » (Ψαλμ. 136, 1-6).

2) «Ἔως πότε, ὁ Θεός, ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπεναν-
τίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος; Ἰνατί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ
τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος; Ὁ δὲ Θεὸς βα-
σιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων, εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
Μὴ ἐπιλάβῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου· ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούν-
των σε ἀνέβη διὰ παντὸς » (Ψαλμ. 73, 10-12, 23).

3) «Ἐγενήθημεν ὀνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ
χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν... *Μὴ μνησθῆς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων*

Ἀναπαράσταση τῆς ἀρχαίας Βαβυλώ-
νας μὲ τοὺς περίφημους « κρεμαστοὺς
κήπους » τῆς (ἄνω δεξιὰ).

ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, Κύριε, ὅτι ἐπτω-
χεύσαμεν σφόδρα. Βοήθησον ἡμῖν, ὁ Θεός, ὁ σωτὴρ ἡμῶν· ἔνεκεν
τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου, Κύριε, ρῦσαι ἡμᾶς καὶ *ἰλάσθητι ταῖς*
ἁμαρτίαις ἡμῶν ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός σου » (Ψαλμὸς 78, 4, 8-9).

Ἀσκήσεις

1) Τί διδάσκεσαι ἀπὸ τῆ νοσταλγία τῶν ἐξόριστων Ἰουδαίων γιὰ τὴν
Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸ Ναό ;

2) Γιατί οἱ Ἰουδαῖοι στοὺς ψαλμοὺς τῆς ἐξορίας θυμοῦνταν τὶς ἁμαρ-
τίες τους ;

3) Γιατί οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἦταν εὐχαριστημένοι στὴ Βαβυλώνα ;

2. Οἱ Πέρσες, ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ (*Βιβλία* **τὴν αἰχμαλωσία καὶ ὁ νέος Ναός.** *Ἔσδρα καὶ Νεεμία*)

Ἦταν εὐλογία Θεοῦ ποὺ οἱ Ἰουδαῖοι διατήρησαν τὴ θρη-
σκευτική τους συνείδηση στὴν ἐξορία. Ἡ σκλαβιά τους δὲν κρά-
τησε πολὺ. Ὁ Κύρος, ὁ βασιλέας τῶν Περσῶν, διάλυσε τὸ νέο βα-
βυλωνιακὸ κράτος. Γιὰ τοὺς ὑπόδουλους λαοὺς ἦταν ἐλευθερωτὴς
καὶ ὄχι κατακτητής. Ἐγίνε ὄργανο στὰ σχέδια τοῦ Θεοῦ.

Τὸ 538 π.Χ. μὲ διάταγμα ἔδωσε τὴν ἄδεια στοὺς Ἰουδαίους
νὰ ξαναγυρίσουν στὴν πατρίδα τους. Τοὺς γύρισε πίσω τὰ σκεύη
τοῦ Ναοῦ, ποὺ εἶχε ἀρπάξει ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τοὺς ἔδωσε
χρήματα ἀπὸ τὸ βασιλικὸ θησαυροφυλάκιο γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση
τοῦ Ναοῦ (Β' Ἔσδρ. α').

Οἱ ἐξόριστοι ἐπιστρέφουν. Τὸ караβάνι τῶν ἐξόριστων ξε-
κίνησε τὴν ἀνοιξη τοῦ 537 π.Χ. Ἦταν 50.000 μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ
Ζοροβάβελ, ἀπόγονο τοῦ Δαβίδ, πολιτικὸ ἀρχηγό, καὶ τὸν Ἰησοῦ,
θρησκευτικὸ ἀρχηγό. Φυσικὰ δὲν ἐπιστρέφουν ὅλοι. Περισσότεροι
ἀπὸ τοὺς μισοὺς ἔμειναν στὴ Βαβυλώνα. Οἱ ἐργασίες τους δὲν τοὺς
ἄφηναν νὰ φύγουν. Θὰ βοηθοῦσαν ὅμως μὲ χρήματα στὴν ἀνοικοδό-
μηση τοῦ Ναοῦ γιατί ἡ φλόγα τῆς πίστεως ἔκαιγε στὴ ψυχὴ τους.

Ὑστερα ἀπὸ ἑβδομήντα καὶ ἐξήντα καὶ πενήντα χρόνια ἀπου-
σίας (αἰχμάλωτοι σύρθηκαν στὴ Βαβυλώνα στὰ 605, 597, 586),
βρέθηκαν πάλι στὴν εὐλογημένη Ἰουδαία. Ἀντιμετώπισαν πρῶτα
ὕλικές ἀνάγκες. Ἡ πόλη ἦταν ἐρειπωμένη, τὰ σπίτια γκρεμισμένα,
πολλὰ μέρη τῆς χώρας τὰ εἶχαν καταλάβει γειτονικοὶ λαοί. Στὴν

Ἰουδαία οἱ ἄνθρωποι μιλοῦσαν τὴν Ἀραμαϊκή, ποὺ ἦταν ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Περσικοῦ κράτους. Ρίχτηκαν τοὺς πρώτους ἑξὶ μῆνες στὴ δουλειά. Ὁ Ζοροβάβελ, μὲ τὰ χρήματα ποὺ εἶχε, κοίταξε νὰ καλύψῃ τὶς ὑλικὲς ἀνάγκες καὶ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσῃ.

Ὁ Ναὸς τοῦ Ζοροβάβελ. Ὑστερα ἔπρεπε νὰ φροντίσουν γιὰ τὶς πνευματικὲς τοὺς ἀνάγκες. Ἐχτισαν πρῶτα ἓνα νέο θυσιαστήριο. Κατόπιν ἄρχισαν τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Οἱ Σαμαρεῖτες θέλησαν νὰ προσφέρουν βοήθεια, ἀλλὰ δὲν τὴ δέχτηκαν, γιατί θέλησαν νὰ κρατήσουν καθαρὴ τὴ θρησκεία τους. Ἐπειδὴ τὴν ἀρνήθηκαν, τοὺς συκοφάντησαν κι' ἐκεῖνοι στοὺς Πέρσες.

Ἡ ἀνοικοδόμησις σταμάτησε καὶ ὁ θρησκευτικὸς ζήλος τους μαράθηκε. Οἱ προφῆτες Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας ἔδωσαν θάρρος στὸ λαό. Τὸ χτίσιμο ξανάρχισε καὶ τὸ 516 ἢ 515 π.Χ. ὅταν βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦταν ὁ Δαρεῖος Α' (522-486 π.Χ.) ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια.

Στὶς γενικὲς του γραμμὲς ὁ Ναὸς τοῦ Ζοροβάβελ ἦταν ὁ ἴδιος μὲ τὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντα. Ὑστεροῦσε σὲ μεγαλοπρέπεια, γιατί καὶ ὁ χρόνος τῆς κατασκευῆς ἦταν λιγότερος (4 1/2 χρόνια) καὶ τὰ ὑλικά ποὺ εἶχαν στὴ διάθεσή τους ἦταν φτωχότερα. Τὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων ἦταν ἄδειο, γιατί ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης καταστράφηκε μαζί μὲ τὸ Ναὸ τὸ 586 π.Χ.

Γύρω ἀπὸ τὸ Ναὸ αὐτὸ συσπειρώθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴ θρησκευτικὴ καὶ τὴν ἐθνικὴ τους συνείδηση. Οἱ γιορτὲς καὶ οἱ θυσίαι τοὺς προφύλαξαν ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ τοὺς περικύκλωναν. Τέτοιοι κίνδυνοι ἦταν καὶ οἱ μεικτοὶ γάμοι τῶν Ἰουδαίων μὲ τοὺς εἰδωλολάτρεις. Ὁ προφῆτης Μαλαχίας μάλωνε αὐστηρὰ τοὺς Ἰουδαίους γιὰ τοὺς γάμους αὐτοὺς.

Νεεμίας καὶ Ἑσδρας. Τὸ 445 π.Χ. ὀρίστηκε ἀπὸ τὸν Ἀρταξέρξη Α' (465-424 π.Χ.) κυβερνήτης τῆς Ἰουδαίας ὁ Νεεμίας, ποὺ ξανάχτισε τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλὴμ. Προστάτεψε τοὺς φτωχοὺς, ἐμπόδισε τὶς πωλήσεις τῶν ἐμπορευμάτων τὰ Σάββατα, τακτοποίησε τὶς εἰσφορὲς στὸ Ναὸ καὶ στοὺς λευίτες.

Ὑστερα ὁ ἱερέας καὶ γραμματέας Ἑσδρας, τὸ 398 π.Χ., κατέβηκε ἀπὸ τὴ Βαβυλῶνα μὲ 8-9000 Ἰουδαίους, γιὰ νὰ δώσῃ νέο αἷμα στὸ λαό του. Ὁργάνωσε τὶς θρησκευτικὲς τελετὲς καὶ τὴ γιορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας διάβασε στὸ λαό τὸ νόμο τοῦ Μωυσῆ. Τοὺς

σύστησε νὰ διάλυσουν τοὺς γάμους, πού εἶχαν κάνει με τοὺς εἰδω-
λολάτρες. Φυσικὰ δὲν συμμορφώθηκαν ὅλοι. Γιὰ νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ
τοὺς διάβασε τὸ νόμο τοῦ Μωυσῆ. Οἱ Ἰουδαῖοι συγκινήθηκαν καὶ
ἐκλαιγαν, γιατί ἀναγνώρισαν πὼς εἶχαν ξεφύγει ἀπὸ τὰ παραγ-
γέλματα τοῦ Θεοῦ (Νεεμ. η' 1-12).

Ὁ Ἑσδρας καὶ ὁ Νεεμίας ἐργάστηκαν με ζῆλο καὶ πίστη γιὰ
νὰ φτιάξουν τὴ νέα Ἰουδαϊκὴ κοινωνία με γραπτοὺς νόμους. Εἶναι
οἱ πνευματικοὶ πατέρες τῶν Ἰουδαίων.

«Ἡ δὲ ἀλήθεια μένει καὶ ἰσχύει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζῆ καὶ
κρατεῖ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος». Α' Ἑσδρας δ' 38

«Κύριος λυεῖ πεπεδημένους (= δέσμιους)». Ψαλμ. 145,7

Ἀσκήσεις

1) Ἀνάφερε μερικά παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ, στὰ ὁ-
ποῖα φαίνεται ὅτι ἔχει ἐφαρμογὴ ὁ στίχος (Α' Ἑσδρας δ' 38) γιὰ τὴν ἀλή-
θεια.

2) Γράψε μιὰ σελίδα τετραδίου με θέμα: Ἡ ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων
ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν.

3) Γιατί ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ δίνει παρηγοριὰ στὸν ἄνθρωπο; (Α' Μακ.
ιβ' 9).

3. Οἱ Ἕλληνες στὴν Παλαιστίνη καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν Μακκαβαίων. (Βιβλία Μακκαβαίων)

Ἡ κοσμοκρατορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τερμάτισε τὴν
περσικὴ κυριαρχία στὴν Παλαιστίνη. Τὸ 332 π.Χ. ὁ Μέγας Ἀλέ-
ξανδρος, ἀφοῦ κυρίεψε τὴν ὀχυρὴ πόλιν Τύρο τῶν Φοινίκων καὶ τὴ
Γάζα τῶν Φιλισταίων, ἀνοίξε δρόμο πρὸς τὴν Παλαιστίνη καὶ τὴν
Αἴγυπτο, πού ὑποτάχθηκαν σ'αὐτόν. Καὶ στίς δυὸ χῶρες τὸν δέ-
χτηκαν με πολλὰς τιμὰς.

Τὸ ὄνειρο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἦταν νὰ διαδώσῃ τὴν
ἐλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὸν ἐλληνικὸ πολιτισμὸ στὰ μέρη πού κυ-
ρίεψε. Θὰ πετύχαινε με τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν ἐνότητα τῆς αὐτοκρα-
τορίας του. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Πέρσες γνώρισαν τίς

Ἡ περιοχή Κουμράν, όπου βρέθηκαν τα χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς θάλασσας
(Βλέπετε σελ. 143).

έλληνικές συνήθειες και είδαν τις πόλεις τους στολισμένες με έλληνικούς ναούς, έλληνικά θέατρα και γυμναστήρια.

Οί 'Ιουδαίοι στην κυριαρχία των Πτολεμαίων. Μετά το θάνατο του Μεγάλου 'Αλεξάνδρου, τὸ 323 π.Χ., τὸ κράτος του κομματιάστηκε μεταξύ τῶν διαδόχων του. 'Η Αἴγυπτος ἔγινε κράτος τῶν Πτολεμαίων. Πολλοί 'Ιουδαῖοι εἶχαν ἐγκατασταθῇ στήν Αἴγυπτο, καὶ ιδίως στήν 'Αλεξάνδρεια, πού ἐξυπηρετοῦσε τὰ ἐμπορικά τους συμφέροντα. Στὰ χρόνια τοῦ Πτολεμαίου Β' τοῦ Φιλάδελφου (285 - 246 π.Χ.) οἱ 'Ιουδαῖοι τῆς Αἰγύπτου μιλοῦσαν καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὴ λεγόμενη *κοινή*. Σιγὰ σιγὰ ἄρχισαν νὰ μὴν καταλαβαίνουν τὰ ἱερά τους βιβλία, πού ἦταν γραμμένα στὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα. Ἦταν λοιπὸν ἀπαραίτητη ἡ μετάφρασή τους στὰ ἑλληνικά. Τὴν ἀνάλαβαν 72 ἑλληνομαθεῖς μορφωμένοι 'Ιουδαῖοι, πού μετάφρασαν τὰ πρῶτα πέντε βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ μετάφραση τὸ 2ο αἰῶνα π.Χ. 'Η μετάφραση αὐτὴ λέγεται γιὰ τὸ στρογγυλὸ τοῦ ἀριθμοῦ μετάφραση τῶν *'Εβδομήκοντα* (Ο'). Αὐτὴν χρησιμοποιοῦσε ὁ Κύριος καὶ οἱ 'Απόστολοι στὴ διδασκαλία τους, ὅταν ἀνάφεραν περικοπὲς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀπὸ αὐτὴν εἶναι οἱ ψαλμοὶ καὶ τὰ ἀναγνώσματα, πού ἀκοῦμε στὶς ἐκκλησίες μας.

'Η Παλαιστίνη πάνω ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἦταν στὴν κατοχὴ τῆς Αἰγύπτου. Μετὰ ἔγινε τμῆμα τοῦ κράτους τῆς Συρίας, ὅπου βασίλευαν οἱ Σελευκίδες. Οἱ βασιλεῖς τῆς Συρίας ἀργότερα θέλησαν νὰ ζοῦν οἱ 'Ιουδαῖοι σύμφωνα μὲ τὰ ἑλληνικά ἤθη καὶ ἔθιμα. Σὲ τοῦτο ἐνισχύονταν καὶ ἀπὸ 'Ιουδαίους πού ὀγαποῦσαν τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ. Στὰ σχέδιά τους ἐμπόδιο στάθηκε ἡ ἰουδαϊκὴ θρησκεία. Ὁ 'Αντίοχος Δ' ὁ 'Επιφανὴς (175 - 163 π.Χ.) πῆρε σκληρὰ μέτρα, γιὰ τὰ ξεριζώση τὴν ἰουδαϊκὴ καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἑλληνικὴ θρησκεία. Ἀπαγόρευε μὲ ποινὴ θανάτου τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ὁ Ναὸς ἔγινε ναὸς τοῦ Ὀλύμπιου Δία. Στὴ θέση τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων χτίστηκε βωμός. Οἱ 'Ιουδαῖοι ὑποχρεώθηκαν νὰ παίρνουν μέρος σὲ εἰδωλολατρικὲς θυσίες καὶ τελετές. Ὅπου ἔβρισκαν τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν 'Ιουδαίων, τὰ ἔκαιγαν. Τὰ τείχη τῆς 'Ιερουσαλὴμ γκρεμίστηκαν.

Ἀνάμεσα στους Ἰουδαίους δημιουργήθηκαν δυὸ μερίδες. Ἡ μερίδα τῶν Ἀσιδαίων (= εὐσεβῶν), ποὺ ἔμειναν πιστοὶ στὴ θρησκεία καὶ τὴν ἠθικὴ τῶν πατέρων τους, καὶ οἱ φιλέλληνες, ποὺ πρόσδεσαν τὴν πίστη τους. Οἱ εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι δὲ λύγισαν μὲ τὸ θρησκευτικὸ διωγμὸ. Μερικοὶ προτίμησαν νὰ πεθάνουν παρὰ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὸ Θεὸ καὶ ἄλλοι ἀνέβηκαν στὰ βουνά, ὅπου συνέχισαν τὸν ἀγῶνα τους.

Ἡρωϊκὰ παραδείγματα πίστεως. Τέτοια εἶναι τοῦ γέροντα Ἑλεάζαρον καὶ τῆς μητέρας τῶν ἑπτὰ παιδιῶν. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀντίθεου βασιλέα Ἀντίοχου προσπαθοῦσαν νὰ πείσουν τὸ γέροντα γραμματέα Ἑλεάζαρο νὰ φάῃ χοιρινὸ κρέας, ποὺ ἀπαγορευόταν ἀπὸ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο. Ἐκεῖνος, μ' ὅλη τὴ μεγάλη ἡλικία του, ἀπὸ πίστη θερμῇ στὸ Θεὸ καὶ γιὰ νὰ μὴ δώσῃ παράδειγμα περιφρονήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, προτίμησε τὸ μαρτυρικὸ θάνατο (Β' Μακ. στ' 18-31). Ὁ θάνατός του ἔγινε ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ μνημόσυνο ἀρετῆς.

Ἄλλο ἀξιοθαύμαστο παράδειγμα ἦταν μιᾷς μητέρας μὲ ἑπτὰ παιδιά. Βασανίστηκαν ἀπάνθρωπα γιὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πίστη τους. Ἐνα ἕνα μὲ τὴ σειρὰ δέχτηκαν ὑπομονητικὰ τὰ βασανιστήρια καὶ πέθαναν, ἀφοῦ πρωτύτερα ὁμολόγησαν τὴν πίστη τους. Ἡ μητέρα τους τὰ παρακινοῦσε νὰ μείνουν ὡς τὸ τέλος πιστὰ στὸ Θεό. (Β' Μακ. ζ'). Μαζί τους μαρτύρησε καὶ αὐτή. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τοὺς μάρτυρες αὐτοὺς τὴν 1ῃ Αὐγούστου.

Ἡ ἐπανάσταση τῶν Μακκαβαίων. Τὰ γεγονότα στάθηκαν σύνθημα γιὰ ἕναν ὁργανωμένο ἀγῶνα. Χρειαζόταν ὅμως ἕνας ἀρχηγός. Τέτοιος ἀναδείχθηκε ὁ ἱερέας *Ματθαίας*. Στὴν πόλιν *Μωδεῖν*, 30 χλμ. βορειοδυτικὰ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, κήρυξε τὴν ἐπανάσταση μὲ τὰ πέντε παιδιά του. Πλημύρισε ἀπὸ ἱερὴ ὀργὴ γιὰ τὶς εἰδωλολατρικὲς θυσίεις, ὅπου παρασύρονταν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ στὰ βουνά, ὅπου ἀνέβηκε, συνέχισε τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὸ θάνατό του, τὸν διαδέχτηκε τὸ παιδί του *Ἰούδας*, ποὺ ὀνομάστηκε *Μακκαβαῖος*. Τὸ ὄνομα αὐτὸ σημαίνει σφυρί, γιὰτὶ σφυροκοποῦσε τοὺς Σελευκίδες μὲ ξαφνικὲς καὶ πετυχημένες ἐπιθέσεις.

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἰούδα εἶχαν ἀποτέλεσμα τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία τῶν Ἰουδαίων. Μὲ τὸ στρατό του ὁ Ἰούδας, τὸ 164 π.Χ., μπῆκε στὰ Ἱεροσόλυμα. Γκρέμισε τὸν ἐλληνικὸ βωμὸ, ἔχτισε θυσια-

στήριο, ἀνακαίνισε τὸ Ναὸ καὶ τὸν στόλισε μὲ καινούργια σκεύη. Ἀπὸ τότε καθιερώθηκε ἡ γιορτὴ τῶν Ἑγκαίνιων, ποὺ γιορταζόταν στὶς 25 τοῦ μήνα Χασελεῦ (Δεκέμβρη) (Α΄ Μακ. δ΄ 52 - 59 καὶ Ἰωάν. ι΄ 22).

Τελικὰ δὲν κέρδισαν τὴν ὁλοκληρωτικὴ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία. Ὁ ἀγῶνας συνεχίστηκε ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Ἰούδα Ἰωνάθαν καὶ Σίμωνα. Στὸ μεταξὺ οἱ Ρωμαῖοι ἀνακατεύθησαν στὶς ὑποθέσεις τῶν χωρῶν αὐτῶν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι χάρηκαν καὶ τὴν πολιτικὴ ἐλευθερία, ποὺ κράτησε ἕναν αἰῶνα. Τὸ 63 π.Χ. ὅμως ὁ Ρωμαῖος Πομπήιος πῆρε τὰ Ἱεροσόλυμα.

Κοινωνικὲς τάξεις τῶν Ἰουδαίων. Στὴν ἐποχὴ τῶν Μακκαβαίων διαμορφώθηκαν καὶ οἱ κοινωνικὲς τάξεις τῶν Ἰουδαίων. Στὰ προηγούμενα μαθήματα εἶδαμε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἦταν κληρονόμοι μιᾶς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καὶ γιόρταζαν τὰ σπουδαῖα γεγονότα τῆς ἱστορίας τους. Τὴν πίστη ὅμως αὐτὴ καὶ τὰ καθήκοντα πρὸς τὸ Θεὸ δὲν τὰ ἐννοοῦσαν ὅλοι μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Δημιουργήθηκαν τάξεις ἢ κόμματα, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι ἀνῆκαν σὲ ὁμάδες. Τέτοιες τάξεις ἦταν:

1) *Οἱ Σαδδουκαῖοι.* Εἶχαν τὸ ὄνομα ἀπὸ τὸν ἱερέα Σαδδώκ, ποὺ ἦταν ἀρχιερέας στὰ χρόνια τοῦ Δαβίδ (Γ΄ Βασ. α΄ 32). Ἀποτελοῦσαν τὸ κόμμα τῶν ἱερέων. Ὁ ἀρχιερέας ἦταν ἀπὸ τὴν τάξη τους. Ἐμεναν κυρίως στὰ Ἱεροσόλυμα. Κέντρο τους ἦταν ὁ Ναός. Ἀνῆκαν στὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας, δὲν πίστευαν στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ δὲν παραδέχονταν τὴν ὑπαρξὴ τῶν ἀγγέλων (Πράξ. κγ΄ 8).

2) *Οἱ Φαρισαῖοι.* Ὀνομάζονταν ἔτσι, γιατί θεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους «*χωρισμένο*» ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ποὺ δὲν τηροῦσαν τὶς λεπτομέρειες τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ἦταν σκορπισμένοι σὲ ὅλη τὴν Παλαιστίνη καὶ κέντρο τους ἦταν ἡ *Συναγωγὴ*. Ἐκεῖ ἐξηγοῦσαν τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Σιγὰ σιγὰ δημιούργησαν μιὰ προφορικὴ παράδοση, ποὺ τῆς ἔδωσαν ἴση ἀξία μὲ τὸ γραπτὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Πίστευαν στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ τῇ θεῇ Πρόνοια, παραδέχονταν τοὺς ἀγγέλους καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ἀλλὰ ἦταν *ὑποκριτές*. Ἐκεῖνα ποὺ κήρυτταν δὲν τὰ τηροῦσαν. Κρατοῦσαν τοὺς τύπους παραβλέποντας τὴν οὐσίαν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ καυτηριάσει

τὴν ὑποκρισίαν τοὺς μὲ τὸ «οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί» (Ματθ. κγ').

3) Οἱ Ἑσσαῖοι. Προέρχονταν ἀπὸ τοὺς Ἀσιδαίους καὶ ζοῦσαν σὲ διάφορα μέρη μοναχικῆ ζωῇ μὲ αὐστηρὴ πειθαρχία. Τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ αὐτὰ ἦταν ἡ περιοχὴ τῆς Νεκρᾶς θάλασσης. Ἰδρυτὴς τῆς κοινότητος ἦταν ὁ «διδάσκαλος τῆς δικαιοσύνης» καὶ περιμέναν νὰ ἐκπληρωθοῦν οἱ προφητεῖες ποὺ μιλοῦσαν γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Λυτρωτῆ.

Τὸ 1947—καὶ ἀργότερα—στὴν περιοχὴ *Κουμράν*, στὸ βόρειο μέρος τῆς Νεκρᾶς θάλασσης, βρέθηκαν μέσα σὲ πιθάρια πάνω ἀπὸ ἑκατὸ σπουδαῖα χειρόγραφα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Εἶναι τὰ ἀρχαιότερα χειρόγραφα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ ἔχουμε, γιὰτὶ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ γράφτηκαν τὸ 2ο π.Χ. αἰώνα. Φαίνεται ὅτι οἱ Ἑσσαῖοι ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν ἀντιγραφὴ χειρογράφων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τὰ χειρόγραφα ποὺ βρέθηκαν, ἦταν λείψανα τῆς βιβλιοθήκης τους.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιθάρια τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς θάλασσης. (1ος αἰώνας π.Χ.).

Ἀσκήσεις

- 1) Τί θαυμάζεις στοὺς Μακκαβαίους καὶ γιὰτί;
- 2) Διάβασε τὸ Ματθ. κγ' 1-6, 23-28. Ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ μοιᾶσης μὲ τοὺς Φαρισαίους;
- 3) Γιὰτί ὁ Ἐλεάζαρος ἔμεινε πιστὸς στὸ νόμο τοῦ Θεοῦ; Ἦταν τόσο τρομερὸ νὰ φάη χοιρινὸ κρέας;
- 4) Ποιὰ σημασία ἔχει γιὰ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ἡ ἀνεύρεση τόσο ἀρχαίων χειρογράφων, ὅπως τῆς Νεκρᾶς θάλασσης;

Τὸ χειρόγραφο τοῦ προφήτη Ἡσαΐα πού βρέθηκε τὸ 1947 στὴν περιοχή τῆς Νεκρᾶς θάλασσας.

4. Ἡ Παλαιστίνη στὴν ἐξουσία τῶν Ρωμαίων.

Οἱ Ρωμαῖοι σταθεροποιήθηκαν στὴν Παλαιστίνη καὶ βοήθησαν νὰ γίνη βασιλέας τῆς ὁ Ἡρώδης.

Ὁ Ἡρώδης εἶναι γνωστός γιατί βασίλευε τὸν καιρὸ πού γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Θὰ τὸν συναντήσουμε ἀργότερα στὰ μαθήματα τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ποῦμε ἐδῶ λίγα λόγια γιὰ τὸ χαρακτήρα του, τὴ διοίκησή του καὶ τοὺς διαδόχους του.

Ἡ βασιλεία τοῦ Ἡρώδη. Ὁ Ἡρώδης βασίλευσε ἀπὸ τὸ 37 π.Χ. ὡς τὸ 4 π.Χ. (1 κατὰ τὴ χριστιανικὴ χρονολογία). Ἦταν ἄνθρωπος κτηνώδης καὶ βάρβαρος. Ἔσφαξε πολλοὺς οἰκείους του καὶ πολλοὺς Ἰουδαίους πού στάθηκαν ἀντιμέτωποι στὰ σχέδιά του. Εἶπαν ὅτι « ἦταν καλύτερο νὰ εἶσαι χοῖρος παρὰ παιδί του ».

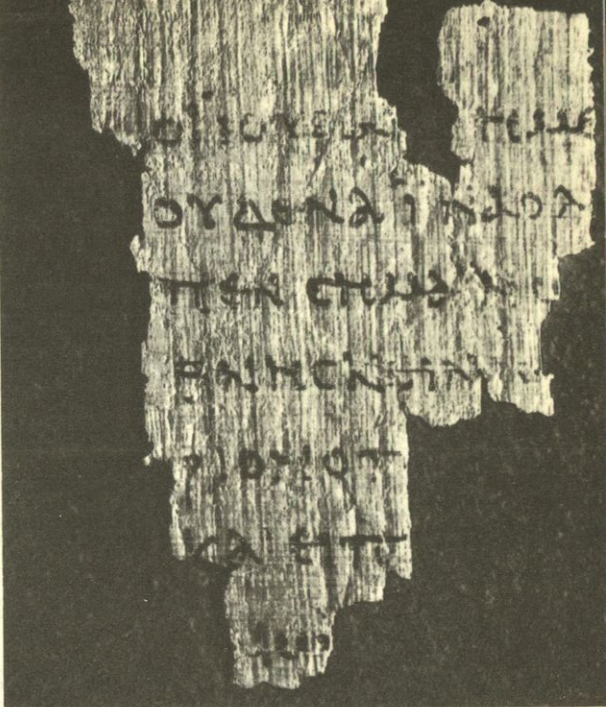
Τὸ χοιρινὸ κρέας ἀπαγορευό-
ταν στοὺς Ἰουδαίους, καὶ ὁ
Ἡρώδης, γιὰ νὰ γίνεται ἀγα-
πητὸς στοὺς Ἰουδαίους, τη-
ροῦσε τὴ διάταξη αὐτὴ τοῦ
Μωσαϊκοῦ νόμου.

Ὅταν προαισθάνθηκε τὸ
θάνατό του, πρόσταξε νὰ φυ-
λακιστοῦν οἱ ἡγέτες τῶν Ἰου-
δαίων στὸν ἵπποδρομο τῆς
Ἱεριχῶς καὶ νὰ σκοτωθοῦν τὴν
ἡμέρα τοῦ θανάτου του, γιὰ
νὰ ἀκουστοῦν θρῆνοι καὶ
κλαυθμοί. Εὐτυχῶς ποὺ ἡ δια-
ταγή του δὲν ἐκτελέστηκε.

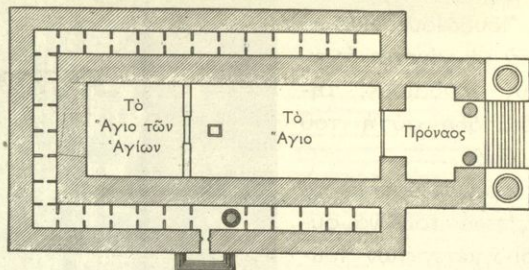
Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν καὶ ἄλ-
λους λόγους, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν
κτηνωδία του, γιὰ νὰ τὸν μι-
σοῦν. Ὁ Ἡρώδης δὲν ἦταν Ἰ-
ουδαῖος, ἀλλὰ Ἰδουμαῖος, καὶ
ἡ βασιλεία του ἐξυπηρετοῦσε
τὰ συμφέροντα τῶν Ρωμαίων.

Γιὰ νὰ κατευνάσῃ ὁ Ἡρώδης τοὺς Ἰουδαίους, ἐπιδόθηκε στὸ
στολισμὸ τῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης μὲ ναοὺς, θέατρα, ἀμφιθέ-
ατρα καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα. Ἡ Σαμάρεια καὶ ἡ Καισάρεια εἶναι
ἀπὸ τίς πόλεις ποὺ ἀνοικοδόμησε. Ἡ πρώτη ὀνομάστηκε Σεβαστή
ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας τοῦ Αὐγούστου καὶ ἡ δεύτερη Καισά-
ρεια πρὸς τιμὴ τοῦ Καίσαρα.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρώδη συνδέθηκε μὲ τὸ Ναὸ τῶν Ἱεροσολύ-
μων. Ὁ Ναός, στὸν ὁποῖο ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι προσευχή-
θηκαν καὶ ἐδίδαξαν, ἀνοικοδομήθηκε ἀπὸ αὐτόν. Ἡ ἀνοικοδόμηση
ἄρχισε τὸ 20 π.Χ. καὶ τέλειωσε τὸ 66 μ.Χ., ὅταν βασίλευε ὁ ἐγ-
γονός του Ἀγρίππας Β'. Στὴ βορειοδυτικὴ πλευρὰ τοῦ Ναοῦ ὁ
Ἡρώδης ἔχτισε τὸ φρούριο ποὺ ὀνομάστηκε Ἀντωνία, καὶ στὴν
ἐπάνω πόλιν μεgalόπρεπτο palάτι. Γιὰ τὴν οἰκοδομικὴ καὶ πολι-
τικὴ του δραστηριότητα καὶ σὲ σύγκριση μὲ τοὺς διαδόχους του

Κομμάτι ἀπὸ πάπυρο μὲ τὸ ἀρχαιοτε-
ρο κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ
βρέθηκε στὸ Κουμράν.

Σχεδιάγραμμα τοῦ κύριου Ναοῦ τοῦ Ἡρώδη.

ὀνομάστηκε μέγας. Ἀρρώστησε ἀπὸ ἀθεράπευτη ἀρρώστια καὶ πέθανε σὲ ἡλικία 70 χρονῶν.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἡρώδη. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἡρώδη τὰ παιδιά του, ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας, ὁ Ἀρχέλαος καὶ ὁ Φίλιππος, φιλονίκησαν γιὰ τὸ θρόνο. Ὁ Αὐγουστος τοὺς μοίρασε τὴν Παλαιστίνη.

α) Ἡρώδης Ἀντίπας (4 π.Χ. - 39 μ. Χ.). Ὁρίστηκε τετράρχης τῆς Γαλιλαίας καὶ Περαιάς. Ἐχτισε τὴν πόλη Τιβεριάδα γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριο (14 - 37 μ.Χ.). Παντρεύτηκε τὴ γυναῖκα τοῦ ξεναδέρφου του Ἡρώδη Φιλίππου (ὄχι τοῦ τετράρχη Φιλίππου), *Ἡρωδιάδα*, καὶ εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀποκεφάλισε τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο. Σ' αὐτὸν θὰ στείλῃ ὁ Πιλάτος τὸν Κύριο γιὰ νὰ τὸν δικάσῃ, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἔζησε στὴ Γαλιλαία (Λουκ. κγ' 6 ἔξ.).

β) Φίλιππος (4 π.Χ. - 34 μ.Χ.). Ἦταν τετράρχης τῆς περιοχῆς ἀνατολικά καὶ βορειοανατολικά τῆς λίμνης Γενησαρέτ. Ἦταν στὸ χαρακτήρα τελείως διαφορετικὸς ἀπὸ τὰ ἀδέρφια του. Μαλακὸς καὶ καταδεχτικὸς, κυβέρνησε τὴν περιοχὴ του εἰρηνικά. Ἐχτισε στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ Ἑρμῶν τὴν πόλη Καισάρεια, ποὺ λεγόταν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου, γιὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὴν Καισάρεια τῆς Σαμάρειας. Ἐδῶ ὁμολόγησε ὁ Πέτρος τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. 1στ' 13 - 20). Γυναῖκα τοῦ Φιλίππου ἦταν ἡ Σαλώμη (Ματθ. 1δ' 6).

γ) Ἀρχέλαος (4 π.Χ. - 6 μ.Χ.). Ἦταν τετράρχης τῆς Ἰουδαίας, Σαμάρειας καὶ Ἰδουμαίας. Ἦταν καὶ αὐτὸς ἀντιπαθητικὸς

στοὺς Ἰουδαίους γιὰ τὴ διαγωγή του. Ἦταν τυραννικός, χώρισε τὴ γυναίκα του καὶ πῆρε τὴ γυναίκα τοῦ ξεναδέρφου του. Ἀνακατευόταν στὴν ἰουδαϊκὴ λατρεία. Τὴν τυραννία του σκέφτηκε ὁ Ἰωσήφ καὶ δὲν ἐγκαταστάθηκε μὲ τὴν Ἀγία Οἰκογένεια στὴν Ἰουδαία. Ὁ Αὐγουστος τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὸ θρόνο καὶ ἔστειλε Ρωμαῖο Ἐπίτροπο, τὸν Πιλάτο (Ματθ. β' 22).

Ἀσκήσεις

1) Ἀλλάξε τοὺς ὑπότιτλους τοῦ κεφαλαίου σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενό του.

2) Γιατί «ὅταν κυβερνοῦν οἱ ἀσεβεῖς, ὁ λαὸς γογγύζει»; (Παροιμ. κθ' 2).

3) Ποιά σχέση ἔχει μὲ τὸν Ἡρώδη αὐτὸ ποὺ λέγει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη γιὰ τὸ Θεό; «Τὸ τιμωρό σου χέρι εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀποφύγη ὁ ἄνθρωπος» (Σοφ. Σολ. ιστ' 15).

5. Ὁ εἰδωλολατρικὸς καὶ ἰουδαϊκὸς κόσμος στὶς παραμονὲς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σὲ προηγούμενα μαθήματα μάθαμε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἔζησαν καὶ στὴν Παλαιστίνη καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν ἀνάμεσα σὲ εἰδωλολατρικοὺς λαούς. Οἱ Χαναναῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἦταν λαοὶ μὲ τοὺς ὁποίους ἦρθαν σὲ ἐπαφή οἱ Ἰουδαῖοι.

Θρησκεία, ἠθικὴ καὶ πόθος λυτρώσεως στοὺς εἰδωλολάτρες. Οἱ λαοὶ αὐτοὶ ἦταν διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους σὲ πολλὰ καὶ ἀκόμη στὴ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ. Ἡ θρησκεία τους ἦταν εἰδωλολατρική. Σὲ ἄλλους βέβαια ἡ εἰδωλολατρία ἦταν χοντροκομμένη καὶ σ' ἄλλους, ὅπως στοὺς Ἕλληνες, ἐξευγενισμένη. Ὅλοι ὅμως λάτρευαν τὰ κτίσματα ἀντὶ γιὰ τὸν Κτίστη.

Ἀποτέλεσμα τῆς θρησκείας αὐτῆς ἦταν νὰ ξεπέση ἠθικὰ ὁ ἀρχαῖος κόσμος. Τὰ ἀνάπηρα καὶ καχεκτικὰ παιδιὰ δὲν τὰ ἔριχναν μόνο στὸν Καιάδα τῆς Σπάρτης· τὰ σκότωναν καὶ οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι. Στὴν Ἀνατολή, καὶ τὰ γερά παιδιὰ τὰ πρόσφεραν θυσία στὸ ἄγαλμα τοῦ Μολώχ.

Οἱ δοῦλοι ἀποτελοῦσαν τὸ ἓνα τρίτο καὶ περισσότερο τοῦ

πληθυσμοῦ τῶν « πολιτισμένων » χωρῶν καί τὰ ἀμφιθέατρα ψυχά-
γωγοῦσαν τῇ ρωμαϊκῇ κοινωνίᾳ μέ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ παραδί-
νονταν ἀνελέητα βορὰ στὰ ἄγρια θηρία.

Ἡ γυναίκα εἶχε πολὺ κατώτερη θέση στὴν οἰκογένεια καί
στὴν κοινωνία.

Σ' αὐτὸ τὸ σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας καί τῆς ἠθικῆς πα-
ραλυσίας ἄστραψαν καί μερικές ἀκτίνες φωτεινές. Στὴν ἑλληνικὴ
κοινωνία οἱ φιλόσοφοι καί οἱ ποιητές, ὅπως ὁ Σωκράτης, ὁ Πλά-
των, ὁ Αἰσχύλος, ἀπὸ πολὺ παλιὰ πάσχισαν νὰ ξυπνήσουν τὰ
πνεύματα καί προφήτεψαν τὸ Λυτρωτὴ αὐτῆς τῆς θρησκευτικῆς
καί ἠθικῆς δουλείας.

Ὁ Σωκράτης συμβούλεψε τὸ μαθητὴ του Ἀλκιβιάδη, ποὺ
πήγαινε νὰ προσευχηθῇ στὸ Θεό: « Εἶναι ἀνάγκη νὰ περιμένουμε,
ὥσότου ἔρθῃ ὁ καιρὸς νὰ μάθουμε πῶς θὰ συμπεριφερόμαστε στοὺς
θεοὺς καί στοὺς ἀνθρώπους ».

Στοὺς δικαστές του προφητικὰ τόνισε: « Θὰ κοιμᾶστε ἥσυ-
χοι, ἐκτὸς ἂν ὁ Θεὸς σᾶς ἔστειλε κάποιον ἄλλον, γιὰ νὰ φροντίσῃ
γιὰ σᾶς » (Πλάτων, Ἀπολογία Σωκράτη, κεφ. 18).

Ὁ Πλάτων μίλησε γιὰ τὸ δίκαιο ἄνθρωπο, ποὺ θὰ μαστιγω-
θῇ, θὰ στρεβλωθῇ, θὰ ριχτῇ στὶς φυλακές, θὰ τοῦ κατακάψουν τὰ
μάτια καί στὰ τελευταῖα, ἀφοῦ δοκιμάσῃ ὅλα τὰ κακά, θὰ παλου-
κωθῇ (Πλάτων, Πολιτεία Β', V 361 - 362).

Ὁ Προμηθεύς, ποὺ τὸν παρουσιάζει ὁ ποιητὴς Αἰσχύλος καρ-
φωμένο στὸν Κάυκασο, προλέγει ὅτι ὁ ἐλευθερωτὴς του θὰ εἶναι
γιὸς τοῦ Θεοῦ καί γιὸς Παρθένου. Καί ὁ Ἑρμῆς τοῦ λέγει: « Μὴν
περιμένῃς τέλος τῶν βασάνων σου, ὥσπου νὰ βρεθῇ κανένας θεὸς
ποὺ θὰ θελήσῃ νὰ πάρῃ ἀπάνω του τὰ πάθη τὰ δικά σου καί
ἀντὶ γιὰ σένα νὰ κατεβῇ στὸν σκοτεινὸ Ἄδη καί στὰ ζοφερά βάρθη
τοῦ Τάρταρου » (Αἰσχύλος, Προμηθεὺς Δεσμώτης, στίχ. 1025 -
1030).

Ὅχι μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καί οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Βαβυλώνιοι,
οἱ Ἰνδοὶ καί οἱ Κινέζοι περίμεναν Λυτρωτὴ καί Σωτῆρα. Τὸ θαυ-
μαστὸ εἶναι πῶς οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως τὸν περίμεναν ἀπὸ τὴν Ἀνα-
τολὴ καί οἱ λαοὶ τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς ἀπὸ τὴ Δύση. Ἔτσι τὰ
μάτια ὅλων ἦταν στραμμένα κάπου ἐκεῖ στὴν Παλαιστίνη. Πρὶν
ὅμως οἱ εἰδωλολάτρεις συναντήσουν τὸν ἀναμενόμενο Λυτρωτὴ,

ἦρθαν σὲ γνωριμία μὲ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τῇ θρησκείᾳ τους.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Διασπορᾶς. Οἱ Ἰουδαῖοι, σὲ διάφορες ἐποχὲς τῆς ἐθνικῆς τους ἱστορίας, ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ ἔδαφος τῆς Παλαιστίνης καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν σὲ ξένες χώρες. Ἡ ἐγκατάσταση αὐτὴ ἦταν ἄλλοτε ἀναγκαστικὴ καὶ ἄλλοτε θεληματικὴ. Ἀναγκαστικὴ ἦταν ὅταν οἱ ἐχθροὶ τους τοὺς ἔσερναν αἰχμαλώτους, καὶ θεληματικὴ, ὅταν οἱ ἴδιοι, γιὰ προσωπικοὺς λόγους, ἀναζητοῦσαν καταφύγιο σὲ ἄλλες χώρες. Οἱ Ἰουδαῖοι, ποὺ ἦταν διασκορπισμένοι ἔξω ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην λέγονταν Ἰουδαῖοι

τῆς *Διασπορᾶς*. Τὰ μεγάλα κέντρα τῆς Μεσοποταμίας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Αἰγύπτου φιλοξενοῦσαν ἑκατομμύρια Ἰουδαίους. Στὰ χρόνια τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας οἱ χώρες γύρω ἀπὸ τὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου εἶχαν ἓνα μεγάλο ποσοστὸ Ἰουδαίους ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους τους.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Διασπορᾶς εἶχαν πολλὰ προνόμια: Θρησκευτικὴ ἐλευθερία, αὐτοδιοίκηση καὶ πολλοὶ καὶ τῇ ρωμαϊκῇ ὑπηκοότητα. Θρησκευτικὸ τους κέντρο ἦταν ἡ *Συναγωγή*, ἓνα οἶκημα δηλαδή, ὅπου κάθε Σάββατο πῆγαιναν γιὰ νὰ προσευχηθοῦν καὶ ν' ἀκούσουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Συναγωγές ὑπῆρχαν καὶ στὶς πόλεις καὶ ὅτὰ χωριὰ τῆς Παλαιστίνης. Οἱ Συναγωγές τῆς Διασπορᾶς στοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Εἶχαν λοιπὸν τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσουν τὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ οἱ εἰδωλολάτρες, καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πίστεψαν στὸ Θεὸ τῶν Ἰουδαίων.

Ἐρείπια ἀπὸ ἀρχαία Συναγωγή στὴν Καπερναοὺμ (εἰσοδος).

Οἱ φοβούμενοι τὸ Θεὸ καὶ οἱ προσήλυτοι. "Οσοι ἀπὸ τῶν εἰδωλολάτρων πίστεψαν στὸ Θεό, ἔπαψαν τὴ λατρεία τῶν εἰδώλων καὶ ζοῦσαν σύμφωνα μὲ τὰ ἠθικὰ παραγγέλματα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ὀνομάζονταν « οἱ φοβούμενοι τὸ Θεό » ἢ « οἱ σεβόμενοι τὸ Θεό ». Τέτοιοι ἦταν καὶ μερικοὶ Ἑλληνες ποὺ θέλησαν νὰ συναντήσουν τὸ Χριστὸ στὰ Ἱεροσόλυμα (Ἰωάν. ιβ' 20 ἑξ.).

Ἄλλοι ὅμως εἰδωλολάτρων δέχονταν τὴν περιτομή, τὴν εἰδικὴ ἐκείνη θρησκευτικὴ τελετὴ μὲ τὴν ὁποία ἕνας γινόταν ἐπίσημα μέλος τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινότητος. Αὐτοὶ γίνονταν στὴν πραγματικότητά Ἰουδαῖοι καὶ λέγονταν *προσέλυτοι*.

Τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ τὴ γνωριμία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ εἶχε γίνῃ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρων. Ἔπρεπε ὅμως νὰ προχωρήσουν καὶ πρὸ πέρα. Οἱ Ἰουδαῖοι ἤθελαν τὸ Θεὸ δικό τους καὶ κρατοῦσαν τοὺς ἄλλους λαοὺς μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην Του. Περίμεναν καὶ αὐτοὶ Λυτρωτὴ καὶ Μεσσία, ὅπως εἶδαμε στὰ προηγούμενα μαθήματά μας. Τὸν περίμεναν σὰν κοσμικὸ ἄρχοντα, προικισμένο μὲ θεῖες δυνάμεις, νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ ζυγὰ. Πίστευαν πὼς ὁ Μεσσίας θὰ νικοῦσε τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ θὰ κυριαρχοῦσε σὲ ὅλα τὰ ἔθνη. Ὁ Μεσσίας ὅμως δὲν θὰ ἐρχόταν ἔτσι, ἀλλὰ θὰ ἐρχόταν σὰν πνευματικὸς ἐλευθερωτής, θὰ μᾶς λευτέρωνε μὲ τὸ τίμιό Του Αἷμα ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας. Θὰ φώτιζε τὸ νοῦ μας καὶ θὰ μᾶς δίδασκε πὼς νὰ ζοῦμε ὡς παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ εἶδαμε, ὅταν ἦρθε ὁ Μεσσίας.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, φανέρωσε τὶς καινούργιες καὶ τέλειες ἀλήθειες γιὰ τὸ Θεὸ Πατέρα, τὴ λατρεία Του καὶ ἔδωσε τὰ νέα τέλεια ἠθικὰ παραγγέλματα γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ ἔγινε, ὅταν ἔφτασε τὸ « πλήρωμα τοῦ χρόνου », δηλαδὴ ὁ χρόνος ὁ ὁρισμένος ἀπὸ τὸ Θεὸ (Γαλ. δ' 4).

Ἐδῶ κλείνει ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ στὴ σελίδα 153 ἀνοίγει ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἀσκήσεις

1) Στὴ θεία Λειτουργία τῆς γιορτῆς τῶν Χριστουγέννων διαβάζεται ὁ ἀπόστολος Γαλ. δ' 4 - 7. Τί ἔννοεῖ ὁ Ἀπ. Παῦλος μὲ τὴ φράση « ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ... » ;

2) Δικαιολόγησε μὲ ὅσα ἔμαθες στὰ μαθήματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου : « Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἔγινε παιδαγωγὸς καὶ προ-
παρασκεύασε τοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ ποθήσουν τὸ Χριστὸ » (Γαλ. γ' 24).

3) Ποιὸ πρόσωπο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ ἤθελες νὰ μιμηθῇς ;

4) Γιατί δὲν πρέπει νὰ λείπη ἀπὸ κανένα χριστιανικὸ σπίτι ἡ Παλαιὰ
Διαθήκη;

Τ Ε Λ Ο Σ Τ Η Σ **ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ**

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

19

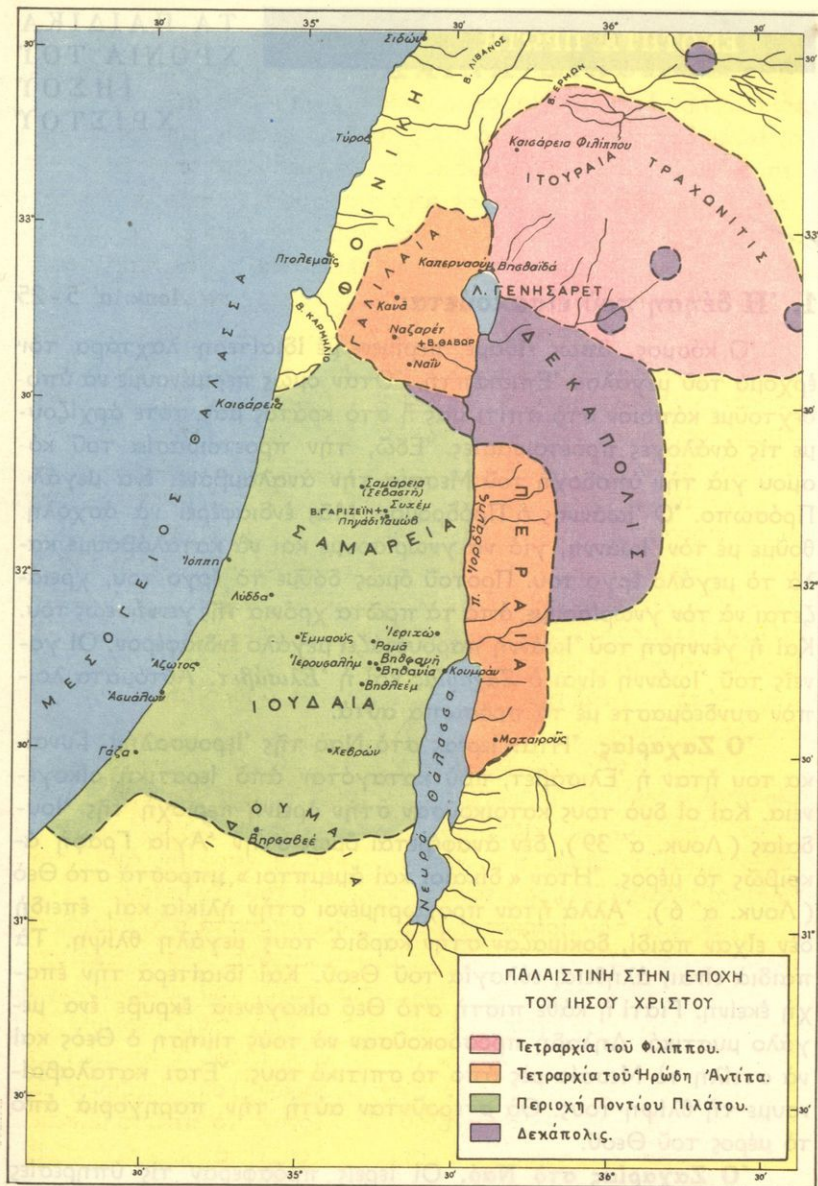
1. Ἡ δέηση πὺ ἐισακούεται.

Λουκ. α' 5-25

Ὁ κόσμος, ὅπως εἶδαμε, περίμενε μὲ ἰδιαίτερη λαχτὰρα τὸν ἐρχομὸ τοῦ μεγάλου Ἐπισκέπτη. Ὅταν ὁμως περιμένουμε νὰ ὑποδεχτοῦμε κάποιον στὸ σπῖτι μας ἢ στὸ κράτος μας, τότε ἀρχίζουμε τὶς ἀνάλογες προετοιμασίες. Ἐδῶ, τὴν προετοιμασία τοῦ κόσμου γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Μεσσία τὴν ἀναλαμβάνει ἓνα μεγάλο Πρόσωπο. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸν Ἰωάννη, γιὰ νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ καταλάβουμε καλὰ τὸ μεγάλο ἔργο του. Προτοῦ ὁμως δοῦμε τὸ ἔργο του, χρειάζεται νὰ τὸν γνωρίσουμε, ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς γεννήσεώς του. Καὶ ἡ γέννηση τοῦ Ἰωάννη παρουσιάζει μεγάλο ἐνδιαφέρον. Οἱ γονεῖς τοῦ Ἰωάννη εἶναι ὁ Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ. Αὐτόματα λοιπὸν συνδεόμαστε μὲ τὰ πρόσωπα αὐτά.

Ὁ Ζαχαρίας. Ἦταν ἱερέας στὸ Ναὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. Γυναίκα του ἦταν ἡ Ἐλισάβετ, πὺ καταγόταν ἀπὸ ἱερατικὴ οἰκογένεια. Καὶ οἱ δυὸ τους κατοικοῦσαν στὴν ὄρεινὴ περιοχὴ τῆς Ἰουδαίας (Λουκ. α' 39), δὲν ἀναφέρεται ὁμως στὴν Ἀγία Γραφή ἀκριβῶς τὸ μέρος. Ἦταν « δίκαιοι καὶ ἄμεμπτοι » μπροστὰ στὸ Θεὸ (Λουκ. α' 6). Ἀλλὰ ἦταν προχωρημένοι στὴν ἡλικία καί, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν παιδί, δοκίμαζαν στὴν καρδιά τους μεγάλὴ θλίψη. Τὰ παιδιὰ εἶναι, ἀλήθεια, εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδιαίτερα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Γιατὶ ἡ κάθε πιστὴ στὸ Θεὸ οἰκογένεια ἐκρυβε ἓνα μεγάλο μυστικό. Δηλαδή προσδοκοῦσαν νὰ τοὺς τιμήσῃ ὁ Θεὸς καὶ νὰ στείλῃ τὸ Μεσσία μὲς ἀπὸ τὸ σπιτικό τους. Ἐτσι καταλαβαίνουμε τὴ θλίψη τους. Θὰ στεροῦνταν αὐτὴ τὴν παρηγοριὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ζαχαρίας στὸ Ναὸ. Οἱ ἱερεῖς πρόσφεραν τὶς ὑπηρεσίες

τους στο Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ, πού ἦταν χτισμένοι στο λόφο Μορία. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ναός πού ἔχτισε ὁ βασιλέας Σολομών. Καταστράφηκε ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα στὰ 586 π.Χ. Ὁ δεῦτερος Ναός ξαναχτίστηκε ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους μετὰ τὴν ἐπιστροφή ἀπὸ τὴ Βαβυλώνια αἰχμαλωσία καὶ ἐγκαινιάστηκε στὰ 515 π.Χ. Ἦταν ὅμως πολὺ φτωχότερος ἀπὸ τὸν πρῶτο. Ἔτσι ὁ Ἡρώδης κάνει ἕνα σχέδιο. Ἀποφασίζει νὰ γκρεμίσει τὸ Ναό καὶ νὰ τὸν ξαναχτίσει μὲ πολὺ μεγαλύτερη πολυτέλεια καὶ μεγαλοπρέπεια. Σ' αὐτὸ τὸ Ναό προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του ὁ Ζαχαρίας. Οἱ ἱερεῖς χωρίζονταν σὲ 24 τάξεις καὶ ἦταν περίπου 7200. Ἔτσι ἡ ὑπηρεσία τους ἦταν ἐβδομαδιαία καὶ γιὰ τὴν ἐξάσκηση τῶν ἐδικῶν καθηκόντων τους ὀρίζονταν μὲ κλῆρο (Λουκ. α' 8-9). Οἱ περισσότεροι ἱερεῖς ἔμεναν στὰ περίχωρα τῆς Ἱερουσαλήμ. Μετὰ τὴν ὑπηρεσία τους ξαναγυρνοῦσαν στὸ σπίτι τους (Λουκ. α' 23).

Γιὰ τὸν ἱερέα ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα νὰ τοῦ πέσει ὁ κλῆρος καὶ νὰ προσφέρει τὴ θυσία τοῦ θυμιάματος μέσα στὸ ἱερὸ τοῦ Ναοῦ. Στὸν ἰδιαίτερο χώρο τοῦ ἱεροῦ -ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ τὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων- ἔμπαιναν μόνον οἱ ἱερεῖς, ἐνῶ ὁ λαὸς περίμενε ἀπ' ἔξω. Παρακολουθοῦσε τὶς κινήσεις τοῦ ἱερέα, καὶ ἐκεῖνος, μόλις τέλειωνε τὴ θυσία, ἔβγαινε καὶ πρόσφερε στὸ λαὸ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ τὴν εὐλογία τὴ βρίσκουμε στὸ ψαλμὸ 66,2 « Ὁ Θεὸς οἰκτείρησαι ἡμᾶς... »

Ἡ ἐμφάνιση καὶ τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου. Ὁ Ζαχαρίας βρίσκεται στὸ Ναό. Ἐτοιμάζεται νὰ προσφέρει στὸ βωμὸ τὴ θυσία τοῦ θυμιάματος, γιατί εὐνοήθηκε μὲ τὸν κλῆρο στὴ διανομὴ τῶν ὑπηρεσιῶν. Μέσα του δοκίμαζε μεγάλη χαρὰ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ μεγάλο δέος καὶ εὐθύνη ὡς ἱερέα τοῦ Ὑψίστου.

Τὸν ὥρα πού βρίσκεται ὁ Ζαχαρίας μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἀπ' ἔξω προσεύχεται στὸ Θεό, παρουσιάζεται ἕνα παράξενο θέαμα στὰ δεξιὰ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐνα μεγάλο φῶς θάμπωσε τὸ Ζαχαρία. Τaráχτηκε ἐσωτερικά καὶ φοβήθηκε ὑπερβολικά. Γνώριζε ὅτι τὸ φῶς ἦταν τὸ σημάδι τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγελιοφόρων Του. Ξεχώρισε ἄλλωστε καὶ τὴ μορφή ἐνὸς ἀγγέλου, πού ἔφερνε τὸ πρῶτο μήνυμα: « Μὴ φοβᾶσαι, Ζαχαρία. Τὶς προσευχὲς σου τὶς ἀκουσε καὶ τὶς δέχτηκε ὁ Θεός. Ἡ γυναίκα σου ἡ Ἐλισάβετ θὰ γεννήσῃ ἕνα παιδί

καὶ θὰ τὸ ὀνομάσῃς ΙΩΑΝΝΗ. Τὸ κύριο ἔργο του θὰ εἶναι νὰ ἐτοιμάσῃ γιὰ τὸν Κύριο λαὸ προπαρασκευασμένο» (Λουκ. α' 13-17). Ἡ γέννησή του συνδέεται μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία. Θὰ φέρῃ λοιπὸν μεγάλη χαρὰ ὄχι μόνο στοὺς γονεῖς του ἀλλὰ καὶ στοὺς πολλούς. Τὸ παιδί αὐτὸ θὰ προετοιμάσῃ τὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ δεχτοῦν τὸ Σωτήρα. Ἡ προετοιμασία αὐτὴ δὲν εἶναι δουλειὰ ἀνθρώπινη, ἀλλὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἀπὸ τὸ Ὅποιο θὰ γεμίσῃ τὸ παιδί «ἐτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ» (Λουκ. α' 15). Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ Ἅγιο θὰ τὸν χαριτώσῃ καὶ θὰ εἶναι «μέγας ἐνώπιον Κυρίου» (Λουκ. α' 15).

Ἡ ἀμφιβολία καὶ ἡ τιμωρία τοῦ Ζαχαρία. Ὁ Ζαχαρίας νιώθει νὰ παλεύῃ μέσα του ἡ ἀμφιβολία μὲ τὴν πίστη. Δὲν ἀμφιβάλλει μόνο γιὰ τὰ λόγια τοῦ ἀγγέλου, μὰ καὶ ἐσωτερικὰ δὲν ἐμπιστεύεται τὸ Θεὸ καὶ τὴ δύναμη ποὺ ἔχει νὰ πραγματοποιῇ τὶς ὑποσχέσεις Του. Ἡ ἀδυναμία τοῦ Ζαχαρία εἶναι φανερὴ. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν πιστεύει στὴν ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ, ποὺ τοῦ μεταφέρει ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ. Ἡ τιμωρία του, «ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι» (Λουκ. α' 20), εἶναι σύγχρονα καὶ μιὰ ἐπανάληψη ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ τῆς ὑποσχέσεως καὶ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι τὰ πάντα θὰ ἐκπληρωθοῦν στὸν καιρὸ τους. Ὁ λαὸς περιμένε ἀπ' ἔξω τὸ Ζαχαρία γιὰ τὴν εὐλογία. Ἀποροῦσε γιὰ τὴν ἀργοπορία του. Ὅταν ὁμως τελικὰ βγῆκε ὁ Ζαχαρίας πρὸς τὸ λαόν, δὲν μποροῦσε νὰ μιλήσῃ. Μὲ νοήματα προσπάθησε νὰ τοὺς δώσῃ νὰ καταλάβουν τί ἀκριβῶς ἔγινε.

Σὰν τέλειωσε τὴν ἐβδομάδα τῆς ὑπηρεσίας του στὸ Ναὸ, ὁ βουβὸς Ζαχαρίας ξαναγύρισε στὸ σπίτι του καὶ διηγῆθηκε μὲ τὸν τρόπο του στὴν Ἐλισάβετ τὰ πάντα. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μὲ τὴ θαυμαστὴ του λιτότητα μᾶς πληροφορεῖ: α) Ἡ στεῖρα Ἐλισάβετ περιμένει παιδί καὶ ἔτσι ἀρχίζει ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ καὶ β) παραμερίζεται ἡ μεγάλη ντροπὴ τῆς ἀτεκνίας.

Μὲ ΚΕΝΤΡΟ τό:

«Ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον» (Λουκ. α' 17).

διάβασε πάλι προσεκτικὰ τὸ κεφάλαιό σου.

Ἀσκήσεις

- 1) Ἀπὸ ποῦ συμπεραίνεις ὅτι τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου ἔχει μεγάλη σημασία;
- 2) Τί λέγει γενικὰ ἡ ἀγγελία γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἰωάννη;
- 3) Ποιές ἄλλες ἄτεκνες οἰκογένειες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ξέρεis;
- 4) Μήπως ξέρεis σὲ ποιὰ ἐκκλησιαστικὴ μας ἀκολουθία ὁ ἱερέας δίνει τὴν ἀκόλουθη εὐλογία; «Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς. Ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς».

2. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Λουκ. α' 26-38

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ποὺ μᾶς δίνει τὶς σχετικὲς πληροφορίες, ὑπογραμμίζει τὸν πολὺ στενὸ σύνδεσμο τοῦ Ἰωάννη μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία. Ὅπως ἀργότερα ὁ Πρόδρομος θὰ πῇ στοὺς μαθητὲς του γιὰ τὸν Ἰησοῦ «ἶδε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. α' 29), ἔτσι, ἀπὸ τῶρα, χρησιμοποιεῖται τὸ μήνυμα γιὰ τὴ γέννηση τοῦ Ἰωάννη σὰν ὁδοδείκτης. Μᾶς στέλνει στὴ χαρμόσυνη ἀγγελία τῆς γεννήσεως τοῦ Μεσσία.

Χρόνος καὶ τόπος τῆς ἀγγελίας. Χρονικὰ βρισκόμαστε ἔξι μῆνες ἀπὸ τότε ποὺ ἡ Ἐλισάβετ περιμένει παιδί. Τὸ καινούργιο ἐπεισόδιο δὲν γίνεται στὴν ὀρεινὴν περιοχὴ τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ στὸ βόρειο μέρος τῆς Παλαιστίνης, στὴ ΓΑΛΙΛΑΙΑ. Ἐκεῖ, σὲ ἀπόσταση 140 χλμ. ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, βρίσκεται ἡ Ναζαρέτ. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν ἓνα μικρὸ καὶ ἄσημο χωριό. Τὰ Εὐαγγέλια μιλοῦν γιὰ τὴν ἀσημότητα τῆς Ναζαρέτ (Ἰωάν. α' 47). Σήμερα εἶναι μιὰ χαριτωμένη κωμόπολη, λέγεται ENNAZIPA καὶ καὶ ἔχει 10.000 κατοίκους. Βρίσκεται στὸ βόρειο ἄκρο τῆς πεδιάδας Ἑσδραλὼν καὶ ἔχει ὕψος 347 μ. πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας.

Ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴ Μαρία. Στὴ Ναζαρέτ ζοῦσε ἡ Παρθένος *Μαριάμ*, ποὺ ἦταν μνηστευμένη μὲ τὸν Ἰωσήφ. Καὶ οἱ δύο τους ἀνῆκαν στὸν «οἶκο» Δαβίδ. Οἱ ἀπόγονοί του ζοῦσαν, ἀπὸ αἰῶνες τῶρα, μέσα στὴν ἀφάνεια, χωρὶς ὅμως νὰ ξεχνοῦν τὸ δοξασμένο τόπο τῆς καταγωγῆς τους.

Γιὰ τοὺς γονεῖς, τὴ γέννηση καὶ τὴν παιδικὴ ἡλικία τῆς Μαρίας τίποτε δὲν μᾶς ἀναφέρουν τὰ Εὐαγγέλια. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ

ὁμως Παράδοση ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα μᾶς δίνει τὶς σχετικὲς πληροφορίες, πού τὶς βρίσκουμε στὴν ὑμνολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι μαθαίνουμε ὅτι :

« Κοινὴ χαρὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν δικαίων σήμερον Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης γεννᾶται ἡ Θεοτόκος ». (Ὕμνος ἀπὸ τὸ Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου).

« Μετὰ τὸ τεχθῆναι σε, Θεόνυμφε Δέσποινα, παρεγένου ἐν Ναφ̣ Κυρίου, τοῦ ἀνατραφῆναι εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὡς ἡγιασμένη ». (Ὕμνος ἀπὸ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου).

Ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Γαβριήλ. Ὁ ἄγγελος ἐπισκέπτεται στὴ Ναζαρέτ τὴν Παρθένο Μαρία. Δὲν ξέρουμε σὲ ποιοῦ χῶρο. Ἴσως στὸ σπίτι της, ὅπως διαβάζουμε : « Εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε » :

« Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξίν ». Λουκ. α' 28

Εἶσαι πραγματικὰ χαριτωμένη, γιατί βρῆκες χάρη μπροστὰ στὸ Θεό. Αὐτὸ σημαίνει πῶς ὁ Κύριος εἶναι πάντα μαζί σου. Καὶ σὲ εὐλογεῖ ἀνάμεσα σὲ ὅλες τὶς γυναῖκες μὲ ἰδιαίτερο τρόπο. Ἡ δική μου παρουσία τὸ βεβαιώνει (Λουκ. α' 31). Ἡ Παρθένος Μαρία ταραχτήκε ἐσωτερικά, ὅχι τόσο ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ ἀγγέλου, ὅσο ἀπὸ τὰ λόγια του, πού ἦταν ἐντελῶς ἀκατανόητα.

Πραγματικά, ὅταν ὁ Θεὸς μιλῇ στὸν ἄνθρωπο, τοῦ μιλεῖ πολὺ παράδοξα καὶ περίεργα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται τὴ βοήθειά Του γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ Τὸν καταλάβῃ.

Καὶ ὁ ἄγγελος κατόπιν ἔρχεται νὰ βοηθήσῃ τὴ Μαρία, γιὰ νὰ καταλάβῃ τὸ περιεχόμενο τοῦ χαιρετισμοῦ του.

Τὸ περιεχόμενο τῆς ἀγγελίας τοῦ Γαβριήλ. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ὁ φόβος τῆς Μαρίας πρέπει νὰ φύγῃ ἀπὸ μέσα της, γιατί ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ τὴν ἐπισκέφθηκε. Ὁ πνευματικὸς της δεσμός μὲ τὸ Θεὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀκατανόητο μήνυμα τοῦ ἀγγέλου. « Θὰ γεννήσῃς παιδί καὶ θὰ τὸ ὀνομάσῃς Ἰησοῦ ». Ἰησοῦς στὰ ἑβραϊκὰ σημαίνει « ὁ Γιαχβὲ εἶναι σωτηρία ».

Γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ ὁ Γαβριὴλ τῇ Μαρίας, ποὺ βρίσκεται σὲ ἀμηχανία παρουσιάζει:

ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

- α) Θὰ εἶναι μέγας καὶ Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου.
- β) Θὰ Τοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς τὸ θρόνο τοῦ Δαβίδ.
- γ) Ἡ Βασιλεία Του θὰ εἶναι ἀτέλειωτη. Λουκ. α' 32 - 33

Ἡ διαγωγή καὶ ἡ ἀπάντηση τῆς Μαρίας. Ποιὸς δὲν θὰ δοκίμαζε ἀμηχανία, καὶ μόνο νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους τοῦ Γαβριὴλ; Τὴν ἴδια δυσκολία δοκιμάζει καὶ ἡ Παρθένος Μαρία: « Πῶς ἔσται μοι τοῦτο; » Πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ κάτι τέτοιο, ἂν τὸ ἐξετάσουμε ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη καὶ τὴ φυσιολογικὴ του πλευρὰ; Ἡ Μαρία

ὅμως παραδέχεται καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ ἀπορία αὐτὴ ὀφείλεται μόνο στὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ τὸ ἐρώτημά της δὲν ζητεῖ παρὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπόφασή της εἶναι: Νὰ ὑποταχθῇ ὁλοκληρωτικὰ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μὲ τὴ δική Του βοήθεια. Καὶ ὁ Θεὸς ἀγκαλιάζει ἀμέσως τέτοιες καθαρὲς καρδιές. Δὲν δίνει μόνο τὴ βοήθειά Του στὴν περίπτωση αὐτή, ἀλλὰ μὲ τὸν Γαβριὴλ τὴν πληροφορεῖ ὅτι:

« Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί ». Λουκ. α' 35

Ὁ ἄγγελος ἐνισχύει καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πλευρὰ τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς Μαρίας. Τὴ στέλνει στὴ συγγενῇ της, τὴ στείρα Ἐλισάβετ, ποὺ ἔξι μῆνες τώρα περιμένει καὶ αὐτὴ παιδί. Αὐτὸ εἶναι

« Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον... ». (Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, 16ος αἰ.).

ένα μικρό παράδειγμα για να καταλάβη κανείς το « οὐκ ἀδυνατή-
σει παρά τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα » (Λουκ. α' 37). Καί ἡ Μαρία ἀπαντᾷ :

« Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου ».

Λουκ. α' 38

Ἡ Μαρία, ἂν καὶ εἶναι διαλεγμένη για νὰ γίνη μητέρα τοῦ Μεσσία, ἔχει συναίσθηση τῆς ταπεινότητάς της. Γι' αὐτὸ δὲν ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ της ὑπηρετρια ἢ βοηθὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δούλη Του, δηλαδὴ ἓνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ παραπεταμένα καὶ ἐξαθλιωμένα πλάσματα τῆς τότε ἀνθρώπινης κοινωνίας.

Τὸ *Ναὶ* τῆς Μαρίας τὸ δέχτηκε ὁ ἄγγελος. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τέλειωσε. Ἀρχίζει τώρα ἡ σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Ὁ Γαβριὴλ φεύγει γιὰ νὰ μεταφέρει στὸ θρόνο τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπακοή τῆς Μαρίας.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς μεγάλη γιορτὴ στὴν Ἐκκλησία μας. Τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ αἰσθανόταν πάντα μεγάλη εὐγνωμοσύνη καὶ ἐξαιρετικὸ σεβασμὸ γιὰ τὸ πρόσωπο τῆς Θεοτόκου, ἐπειδὴ δέχτηκε μὲ ταπείνωση νὰ πάρῃ μέρος στὸ μυστήριο τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ. Τὴν τιμᾷ πολλὲς φορὲς τὸ χρόνο καὶ τὴν ὕμνῃ ἀδιάκοπα. Τὸν Εὐαγγελισμὸ τὸν γιορτάζουμε στὶς 25 Μαρτίου. Ἡ ὀρθόδοξη ὑμνολογία μας εἶναι ἀσύγκριτη καὶ ἀφτασθη. Γι' αὐτό, μελέτησε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ καθηγητῆ σου τοὺς ὕμνους :

Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον ἀνακαλύπτεται σήμερον, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται, ἵνα τοῦ χείρονος μεταλαβὼν μεταδῶ μοι τοῦ βελτίονος· ἐψεύσθη πάλαι Ἀδὰμ καὶ Θεὸς ἐπιθυμήσας οὐ γέγονεν· ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα Θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσῃται...

Χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει· χαῖρε δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει.
Χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις· χαῖρε τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις. Χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καθέδρα· χαῖρε, ὅτι βαστάζεις τὸν βαστάζοντα πάντα.

(Ὕμνοι Ἀκαθίστου)

Ἀσκήσεις

1) Μελέτησε τὸ Λουκ. α' 35. Πόσα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος συμμετέχουν στὴν ἀγγελία τοῦ Γαβριήλ;

2) Ποιά σχέση βρῖσκεις ἀνάμεσα στὸ χωρίο τοῦ Ἡσαΐα ζ' 14 (Βλέπε Ματθ. α' 22-23) καὶ στὸ γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ;

3) Ψάξε νὰ βρῆς μερικοὺς ὕμνους ἀπὸ τὴ Λειτουργία μας, ποὺ τοὺς ψάλλουμε γιὰ νὰ τιμήσουμε τὴ Θεοτόκο.

Συγκριτικὸς πίνακας τῶν δυὸ ἀγγελιῶν.

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ

Α' ΣΤΟ ΖΑΧΑΡΙΑ (Λουκ. α' 5-25)

1. Παρουσιάστηκε στὰ δεξιὰ τοῦ θυσιαστηρίου.
2. Χωρὶς χαιρετισμό.
3. Ταράχτηκε ὁ Ζαχαρίας, ποὺ τὸν εἶδε.
4. Ἀκούστηκε ἡ δέησή σου.
5. Ἰωάννης: «Μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου».
6. Θὰ ἐτοιμάσῃ γιὰ τὸν Κύριο τὸ λαό.

Β' Ο ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Β' ΣΤΗ ΜΑΡΙΑΜ (Λουκ. α' 26-38)

1. «εἰσελθὼν πρὸς αὐτήν».
2. «Χαῖρε κεχαριτωμένη».
3. Ταράχτηκε ἡ Μαριάμ «ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ».
4. Βρῆκες χάρι κοντὰ στὸ Θεό.
5. Ἰησοῦς: «Μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται».
6. Ἡ βασιλεία Του θὰ εἶναι ἀτέλειωτη.

Β' Η ΜΑΡΙΑΜ

ΣΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΓΑΒΡΙΗΛ

1. «Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο;»	1. «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο;»
2. «Οὐκ ἠδύνατο λαλήσαι».	2. «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου».

3. Προφήτης τοῦ Ὑψίστου.

Λουκ. α' 57-80

Μὲ τὴν ἐπίσκεψη τῆς Μαρίας στὴν Ἑλισάβετ συναντιῶνται οἱ δυὸ γυναῖκες προσωπικὰ καὶ δυναμώνονται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι κρατοῦν στὴν καρδιά τους, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ φυσικὴ χαρὰ τῆς μητρότητας, καὶ τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ Μαρία ἔμεινε τρεῖς μῆνες κοντὰ στὴν Ἑλισάβετ. Μέσα στὸ χρονικὸ τοῦτο διάστημα, καὶ μὲ τὴ διαφορὰ τῶν ἑξὶ μηνῶν,

Ὁ λάκερη ἡ ζωὴ τοῦ Ἰωάννη ἦταν δοσμένη στὸ ἔργο τοῦ Μεσσία. (Φορητὴ εἰκόνα, Σινᾶ, ἀρχὲς 13ου αἰ.).

πού υπήρχε ανάμεσα στις δυο ἀγγελίες, συμβαίνει ἓνα μεγάλο γεγονός. Ἡ γέννηση τοῦ Ἰωάννη.

Ἡ γέννηση τοῦ παιδιοῦ. Ἡ Ἐλισάβετ ἀπόκτησε ἓνα παιδί, πού σκόρπισε μεγάλη χαρὰ στους γονεῖς του, τοὺς γείτονες καὶ τοὺς συγγενεῖς. Ἡ χαρὰ αὐτὴ δὲν προέρχεται μόνο ἀπὸ τὸ φυσικὸ γεγονός τῆς γεννήσεως. Ἡ γέννηση αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ μᾶς συνδέει μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Μεσσία, πού θὰ λυτρώσῃ ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ. Ὅκτὼ μέρες μετὰ τὴ γέννηση δίνουν στὸ παιδί τὸ ὄνομα. Τοῦτο συνδυάζεται μὲ τὴν τελετὴ τῆς περιτομῆς. Ἡ περιτομὴ ἦταν τὸ σημάδι πού ἔδειχνε τὴ γνησιότητα τοῦ Ἰσραηλίτη, ὅτι δηλαδὴ ἀνήκει στὸ λαὸ πού διάλεξε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ προσφέρῃ στους ἀνθρώπους τὴ λύτρωση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Σήμερα τὸ ἔχει ἀντικαταστήσει ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία μὲ τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος (Κολ. β' 11).

Τί ὄνομα ὅμως θὰ δώσουν στὸ παιδί; Ἐδῶ παρουσιάζονταν πολλὲς διαφωνίες, ὅπως καὶ μέχρι σήμερα. Συνήθως στὸ παιδί ἔδιναν τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ. Σ' αὐτὴν ὅμως τὴν ἐξαιρετικὴ περίπτωση ὅλοι συμφωνοῦν νὰ δοθῇ στὸ παιδί τὸ ὄνομα τοῦ γέροντα *Ζαχαρία*. Πρώτῃ διαφωνεῖ ἡ Ἐλισάβετ. Ἐπιμένει νὰ ὀνομαστῇ τὸ παιδί Ἰωάννης. Ἀσφαλῶς θὰ γνώριζε ἀπὸ τὸ Ζαχαρία τὴν ἐντολὴ τοῦ ἀγγέλου. Καὶ ἡ ἐπιμονὴ της εἶναι μιὰ ἔκφραση πίστεως καὶ ὑπακοῆς στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸν τελευταῖο ὅμως λόγο τὸν εἶχε πάντα ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ. Ὅλοι στράφηκαν πρὸς τὸ βουβὸ Ζαχαρία. Μὲ νοήματα τοῦ εἶπαν ὅ,τι ζητοῦσαν. Ἐκεῖνος ζήτησε ἓνα πρόχειρο πινακίδιο ἀλειμμένο μὲ κερὶ καὶ χάραξε: « Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ » (Λουκ. α' 63). Ὅλοι δοκίμασαν ἐκπληξὴ γιὰ τὴν περίεργη συμφωνία τοῦ Ζαχαρία μὲ τὴν Ἐλισάβετ. Ὅμως βαθύτερα διακρινόταν μιὰ ἄλλη πολὺ πιὸ σπουδαία συμφωνία. Ὁ Ζαχαρίας *τώρα* συμφωνεῖ ἐσωτερικὰ μὲ τὴν ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐμπιστεύεται ὁλοκληρωτικὰ στὸν τρόπο πού ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ. Τώρα πιά δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ εἶναι ἄλαλος ὁ Ζαχαρίας. Ἡ ἀφωνία του λύνεται καὶ ὁ Ζαχαρίας ἐξωτερικεύει τὴ συναίσθησή του γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν δοξολογεῖ.

Ἔτσι ἡ γέννηση τοῦ Ἰωάννη, πού τὴ συνοδεύει τὸ θαῦμα νὰ ξαναβρῇ ὁ Ζαχαρίας τὴ χαμένη λαλιά του, προκαλεῖ φόβο σ' ὅλους

ὅσοι βρίσκονταν ἐκεῖ. Ὁ φόβος αὐτός, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, σήμαινε τὴν παραδοχὴ, καὶ τὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴ δύναμη καὶ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (Βλέπε Παροιμίαι Σολ. α' 7 «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου»). Ἡ σκέψη ὅλων στρέφεται στὸ παιδί ποὺ γεννήθηκε. Γιατί ὅλα αὐτὰ πραγματοποιήθηκαν μὲ τὴ γέννησή του ;

« τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται ; »

(Λουκ. α' 66)

Στὴν ἀπορία αὐτὴ ἀπαντᾷ ὁ Ζαχαρίας, ὅχι ὅμως ὡς πατέρας, ἀλλὰ ὡς προφήτης, ποὺ τὸν φωτίζει καὶ τὸν πλημμυρίζει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα (Λουκ. α' 68-79).

Ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς προφητείας ἀνήκει στὸ Θεὸ τοῦ Ἰσραήλ. Εἶναι εὐλογητὸς στοὺς ἀπέραντους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Γιατὶ ἐπισκέφθηκε τὸ λαὸ Του καὶ τοῦ ἔδωσε τὴ λύτρωση. Πραγματοποίησε ὅλα ἐκεῖνα ποὺ εἶχε ἀναγγεῖλει μὲ τὸ στόμα τῶν Πατριαρχῶν, τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἁγίων. Δηλαδὴ θυμῆθηκε τὴ διαθήκη Του τὴν αἰώνια.

Τὸ δεύτερο μέρος τῆς προφητείας ἀναφέρεται στὸ παιδί. Ὁ Ἰωάννης θὰ ὀνομαστῇ προφήτης τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου. Δουλειά του θὰ εἶναι νὰ δείξῃ στὸν κόσμον τὸ δρόμον πρὸς τὸ Θεό. Νὰ ἐτοιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ δεχτοῦν τὸ Μεσσία, ποὺ θὰ φέρῃ τὴ σωτηρία τους. Καὶ σωτηρία εἶναι ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἡ αἰώνια ζωὴ ποὺ ἀκολουθεῖ. Μὲ τὴν ἐξάλειψη τῆς ἁμαρτίας ὁ ἀνθρώπος ποὺ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ συνδέεται καὶ πάλι μαζὶ Του. Ἀλλὰ μόνο μὲ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς Ἀνατολῆς. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔρχεται στὸν κόσμον ἡ εἰρήνη, ποὺ ξεπερνᾷ κάθε ἀνθρώπινο μυαλὸ (Φιλίπ. δ' 7).

Ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία πραγματοποιήθηκε σ' ὅλες τῆς τῆς λεπτομέρειες. Τὸ εἶδαμε ἐμεῖς οἱ μεταγενέστεροι. Ἀκούσαμε τὸν ἴδιον τὸν Κύριον νὰ λέγῃ γιὰ τὸν Ἰωάννην : « μεῖζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἔστιν » (Λουκ. ζ' 28). Τελικὰ δεχτήκαμε ὡς χριστιανοὶ τὴ σωτηρίαν ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὸ σταυρικὸ Του θάνατον.

Ὁ Ἰωάννης ὅμως ἔπρεπε νὰ προετοιμαστῇ γιὰ τὸ ἔργον του ποὺ ἐμεῖς καρπωθήκαμε. Καὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρχε συνήθεια νὰ φεύγουν γιὰ τὴν ἔρημον. Ἦταν ἓνας τρόπος περισυλλογῆς καὶ ἐπαφῆς μὲ τὸ Θεόν. Ἔτσι καὶ ὁ Ἰωάννης ξεκινᾷ, ὥριμος πιά νεανίας,

Ἡ ἔρημος Ἰούδα. Μέσα στή σιωπή της ἐτοιμάζεται ὁ ζωντανὸς κήρυκας τοῦ Θεοῦ.

γιά τὰ νοτιανατολικά τῆς Ἱερουσαλήμ, τὴν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας (βλέπε Ματθ. γ' 1). Ἐτοιμάζεται μέσα στή σιωπή τῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ γίνη ἀργότερα ὁ ζωντανὸς κήρυκας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Παρατήρησε πῶς ἐκπληρώθηκε ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ σ' ἓναν ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ προφητεία

1. « Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
2. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους
3. ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμενοις,
4. τοῦ κατευθῆναι... εἰς ὁδὸν εἰρήνης ».

Ὁ χριστουγεννιάτικος ὕμνος

1. Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν
2. ἀνατολὴ ἀνατολῶν
3. καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ, εὐρο-
μεν τὴν ἀλήθειαν
4. καὶ γὰρ ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη
ὁ Κύριος.

Ἀσκήσεις.

- 1) Διάβασε ἀπὸ τὸ α' κεφ. τοῦ Λουκᾶ τοὺς στίχους 13, 17, 20 καὶ 36. Ἀπὸ ποῦ συμπεραίνεις ὅτι τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἦταν πάνω στὸν Ἰωάννη;
- 2) Ἡ σωτηρία ποῦ μᾶς προσφέρει ὁ Χριστὸς βρίσκεται στὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, σύμφωνα μὲ τὴν προφητεία τοῦ Ζαχαρία. Πῶς τὸ νιώθεις αὐτό;
- 3) Ποιό εἶναι τὸ κεντρικὸ σημεῖο γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο στρέφονται τὰ διάφορα γεγονότα ποὺ σημειώθηκαν ὅταν γεννήθηκε ὁ Ἰωάννης;

4. «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε...».

Λουκ. β' 1-20
Ματθ. α' 18-25

Ὁ Ἰωάννης δὲν εἶναι ὁ Πρόδρομος τοῦ Μεσσία μόνο μὲ τὸ ἔργο του. Τὸν προαναγγέλλει μὲ τὴ γέννησή του, μὲ τὴν ὁποία, ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας, «σάρκωσις Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κόσμῳ κηρύττεται». Χρονικὰ βρισκόμαστε στὸ μεγαλύτερο γεγονὸς ποὺ παρουσιάστηκε ποτὲ στὸν κόσμον. Ὁ αἰώνιος Θεός, τὸ Δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, γίνεται «παῖδ' ἰόν» στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ διάταγμα τῆς ἀπογραφῆς. Αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης εἶναι ὁ Ὁκταβιανὸς Αὐγουστος. Βγάζει διαταγὴ γιὰ τὴν ἀπογραφὴ ὅλων τῶν πληθυσμῶν ποὺ ἔχει στὴν κυριαρχία του. Σκοπὸς του εἶναι νὰ μετρήσῃ τὸν ἀριθμὸ τῶν ὑπηκόων του γιὰ τὸν καθορισμὸ τῆς φορολογίας.

Τὴν ἐκτέλεση τῆς ἀπογραφῆς τὴν ἀναλαμβάνουν οἱ διοικητὲς τῶν ρωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ Παλαιστίνη, ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, ὑπάγεται στὸν ἡγεμόνα τῆς Συρίας. Στὴν ἀπογραφὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἀκολούθησαν τὸ ἀνατολίτικο ἔθιμο: Νὰ ἀπογράφονται οἱ ἄνθρωποι στὸν τόπο ἀπ' ὅπου καταγόταν ὁ «οἶκος» ἢ ἡ «πατρίς» τους. Ὁ Ἰωσήφ εἶναι ἀνάγκη νὰ παρουσιαστῇ μὲ τὴ Μαρίαν στοὺς ἀρμόδιους ὑπαλλήλους τῆς Βηθλεέμ, γιατί ὁ Δαβὶδ εἶχε γεννηθῇ ἐκεῖ.

Στὸ δρόμο γιὰ τὴ Βηθλεέμ. Κόπος, μόχθος καὶ ταλαιπωρία ἦταν οἱ ὁδοιπορίες τῶν ταξιδιωτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οἱ δρόμοι δὲν ἦταν καλοὶ καὶ τὰ μεταφορικὰ μέσα ἦταν πρωτόγονα. Τὸ ταξίδι ιδιαίτερα γιὰ τὴν Παρθένο Μαρίαν ἦταν πολὺ ἐξαντλητικό. Πλησίαζε ὁ καιρὸς, ποὺ θὰ ἔφερνε στὴ ζωὴ «τὸν εὐλογημένον καρπὸ τῆς κοιλίας τῆς».

‘Ο Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία ἀπογράφονται μπροστά στὸν Κυρήνιο καὶ τοὺς ὑπαλλήλους του (Μωσαϊκό, Καχριέ Τζαμί, 14ος αἰ.).

‘Ο Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία φτάνουν ἐπὶ τέλους στὴ Βηθλεέμ. Ἐδῶ τὰ πράγματα εἶναι πολὺ χειρότερα. Ὅλα τὰ σπίτια ἦταν γεμάτα ἀπὸ κόσμο. Οἱ περισσότεροι εἶχαν βουλευτῇ σὲ κάποιο κατάλυμα. Βρῆκαν ὥστόσο ἓνα χάνι, εἶδος ξενοδοχείου γιὰ νὰ ξαποσταίνουν οἱ ὁδοιπόροι καὶ τὰ ζῶα τους. Ἀλλὰ καὶ σ’ αὐτὸ τὸ κατάλυμα δὲν ὑπῆρχε τόπος γιὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴ Μαρία. Τότε ὁ Ἰωσήφ ἀναζήτησε καὶ βρῆκε ἓνα ἥσυχο μέρος μέσα σὲ μιὰ φάτνη. Ἡ φάτνη ἦταν ἓνας στάβλος, πού τὸν εἶχαν κάνει μέσα σὲ μιὰ σπηλιά.

Ἐδῶ, σ’ αὐτὸ τὸ στάβλο, καὶ σὲ μιὰ χρονικὴ στιγμή πού δὲν τὴν περίμενε κανεὶς, πραγματοποιεῖται τὸ αἰώνιο σχέδιο τοῦ Θεοῦ.

« Ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνω-
σεν αὐτόν. »
Λουκ. β’ 7

Αὐτὴ τὴ στιγμή ἐκπληρώνονται τὰ λόγια τοῦ ἀγγέλου Γα-

βριήλ πρὸς τὴ Μαρία: Τὸ παιδί, ποὺ θὰ γεννηθῇ, θὰ εἶναι ὁ κληρονόμος τοῦ θρόνου Δαβὶδ καὶ θὰ βασιλέψῃ στοὺς αἰῶνες χωρὶς τελειωμό. Τὸ παράδοξο εἶναι τοῦτο. Ὁ θρόνος τοῦ νέου βασιλεία βρίσκεται στὴ φάτνη, στὴ μικρὴ καὶ στενὴ σπηλιά. Ἐδῶ χωρεῖ ὁ « ἀχώρητος Χριστὸς ὁ Θεός ».

Ὁ ἄγγελος στοὺς βοσκούς. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς βράδυ παρουσιάζεται ἄγγελος Κυρίου σὲ κάποιους βοσκούς, ποὺ ἔβοσκαν τὰ κοπάδια τοὺς στὰ περίχωρα τῆς Ἱερουσαλήμ. Οἱ βοσκοὶ τρόμαξαν, ὅταν παρουσιάστηκε ὁ ἄγγελος. Ὁ ἄνθρωπος φοβᾶται τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὴν καταλαβαίνει μὲ τὶς λάμπεις τοῦ φωτός. Μὰ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔρχεται ὁ Θεὸς στὸν κόσμο. Γιὰ νὰ διώξῃ τὸ φόβο ἀπὸ μέσα μας.

—Μὴ φοβᾶστε! ἦταν τὰ χαιρετιστήρια λόγια τοῦ ἀγγέλου στοὺς βοσκούς. Σᾶς μεταφέρω τὴν καλύτερη καὶ μοναδικὴ ἀγγελία, ποὺ θρονιάζει τὴ χαρὰ μέσα σας καὶ ἐξορίζει τὸ φόβο. Καὶ ἡ χαρὰ αὕτὴ εἶναι πολὺ μεγάλη. Ἀγκαλιάζει ὅλο τὸν κόσμο. Γιατὶ τὴ φέρνει Ἐκεῖνος ποὺ δημιούργησε ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

« Ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὃς ἐστὶ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΥΡΙΟΣ »
(Λουκ. β' 11).

Τὴ σωτηρία στοὺς ἀνθρώπους μόνο ὁ Σωτὴρας, ὁ Κυρίαρχος τοῦ κόσμου, μπορεῖ νὰ τὴν προσφέρῃ. Τὸ σημάδι ὅμως τῆς δυνάμεως καὶ τῆς κυριαρχίας Του βρίσκεται σ' ἓνα βρέφος σπαργανωμένο μέσα σὲ μιὰ φάτνη.

Ἡ οὐράνια ἀγγελικὴ στρατιά. Ὁ πνευματικὸς κόσμος τῶν ἀγγέλων ξεσπᾷ σὲ μιὰ αὐθόρμητὴ ὕμνωδία καὶ δοξολογεῖ τὸ Θεό, ποὺ ἔχει τὸ θρόνο Του στὸν οὐρανό. Ἀγάλλονται καὶ ὑμνολογοῦν τὴν εἰρήνῃ ποὺ ἔρχεται πάνω σὲ τούτῃ τὴ γῆ. Ἡ εἰρήνῃ συνδέεται μὲ τὴ χάρη καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴ δοξολογία τοὺς οἱ ἄγγελοι ἀναγνωρίζουν στὸ πρόσωπο τοῦ βρέφους τὸν ἴδιο τὸ Θεό, τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Σύγχρονα ὅμως βοηθοῦν καὶ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους νὰ καταλάβουμε τὸ παράδοξο καὶ ξένο μυστήριό τῆς Βηθλεέμ. Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ δοξολογοῦμε καὶ ἐμεῖς τὸ Θεό, παραδεχόμεστε καὶ καταλαβαίνουμε τὸ μυστήριό τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ στὴν Ἐκκλησίᾳ μας ψάλλουμε συνεχῶς καὶ δοξολογοῦμε τὸ Θεό.

« ... Δι' ἡμᾶς γάρ ἐγεννήθη παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός ». (Μωσαϊκό, Δαφνί, 11ος αἰ.).

Οἱ βοσκοὶ τῆς Βηθλεέμ. Πολὺ γρήγορα, χωρὶς καθυστέρηση, τρέχουν οἱ βοσκοὶ στὴ Βηθλεέμ. Βρίσκουν τὸ βρέφος, τὴ Μαρία καὶ τὸν Ἰωσήφ, ὅπως ἀκριβῶς τοὺς εἶχε πεῖ ὁ ἄγγελος. Μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως ποὺ τοὺς χάρισε ὁ Θεός, ἀναγνωρίζουν τὴ Θεότητα καὶ τὴν Κυριότητα τοῦ Βρέφους. Αἰσθάνθηκαν μέσα τους πρωτόγνωρη χαρά. Ἡ καρδιά τους σκίρτησε. Ἀρχισαν νὰ δοξολογοῦν καὶ νὰ ὑμνοῦν τὸ Θεὸ « γιὰ ὅλα ὅσα ἄκουσαν καὶ εἶδαν καὶ τοὺς εἶπαν » (Λουκ. β' 20).

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

« Ἴδου γάρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον ΣΩΤΗΡ ».

(Λουκ. β' 10 - 11)

Ἡ χριστουγεννιάτικη χαρά στήν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας.

« Εὐφραίνεσθε δίκαιοι· οὐρανοὶ
ἀγαλλιᾶσθε· σκιρτήσατε τὰ ὄρη
Χριστοῦ γεννηθέντος... »
« Τὰ σύμπαντα σήμερον χαρᾶς πλη-
ροῦνται· Χριστὸς ἐτέχθη ἐκ τῆς
Παρθένου ».

*Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε·
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε·
Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε·
ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀννυμήσατε, λαοί,
ὅτι δεδοξάσται.*

Ἀσκήσεις.

1) Γιατί ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου χαρίζει χαρά στοὺς πιστοὺς ἀνθρώ-
πους; Ἀνάπτuxe τὴν ἀπάντησή σου διαβάζοντας προσεκτικὰ τὸ σημερινό σου
μάθημα.

2) Διάβασε ἀπὸ τὸ μάθημα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ τὸν προφήτη
Ἡσαΐα τὸ θ' 6. Δείξε μὲ βάση τὸ μάθημά σου πῶς πραγματοποιήθηκε.

3) Σὲ ποιὸν ὕμνο τῆς ἐκκλησίας μας βρίσκεις τὸν ὕμνο τῶν ἀγγέλων;

4) Σύγκρινε τὰ γεγονότα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ τὴ
γέννηση τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου.

5) Ἀντίγραψε στὸ τετράδιό σου καὶ ἀποστήθισε τὸ Ἀπολυτίκιο τῶν
Χριστουγέννων.

5. Ἡ συνάντηση μὲ τὸν Χριστὸν Κύριον.

Λουκ. β' 22 - 40

Ὁ Κύριος, ὡς Ἰσραηλίτης, βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὶς διατάξεις
τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἦταν λοιπὸν ἀνάγκη νὰ τηρηθῇ ἀπὸ τὸν
Κύριο ὁλόκληρος ὁ Νόμος καὶ μάλιστα σ' ὅλες του τὶς λεπτομέρειες.
Τέτοιες διατάξεις ὡς σήμερα ἔχουμε δεῖ τὴν περιτομὴ καὶ τὴν ἀπό-
δοση τοῦ ὀνόματος στὸ παιδί. Ἄλλες ὑποχρεώσεις ἦταν: Ἡ μη-
τέρα ἔπρεπε νὰ παρουσιαστῇ μὲ τὸ παιδί στὸ Ναό, σαράντα ἡμέ-
ρες μετὰ τὴ γέννηση ἐνὸς ἀγοριοῦ καὶ ὀγδόντα μετὰ τὴ γέννηση
κοριτσιοῦ, καὶ νὰ προσφέρῃ στὸ Θεὸ θυσία γιὰ τὴ μεγάλη εὐεργε-
σία Του. Ἡ θυσία αὕτη ἦταν γιὰ τοὺς φτωχοὺς δυὸ τρυγόνια ἢ
δυὸ περιστέρια (Λουκ. β' 24 καὶ Λευϊτικὸν ε' 11). Ἄν ὅμως τὸ
παιδί ἦταν πρωτότοκο, ἀνῆκε δικαιοματικὰ στὸ Θεό. Οἱ γονεῖς

πλήρωναν τότε για την έξαγορά του πέντε σίκλους (240 περίπου σημερινές δραχμές). Ήταν ένα μεγάλο έξοδο για ένα φτωχό εργαζόμενο.

Ὁ Συμεών. Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὴν Μαρία καὶ τὸ Βρέφος ἀνεβαίνουν στὸ Ναὸ γιὰ τὴ θυσία. Μέσα στὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν κανένας δὲν μποροῦσε νὰ ξεχωρίσῃ τὴν Ἁγία Οἰκογένεια. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὅμως βρέθηκε κάποιος, ποὺ μπόρεσε νὰ διακρίνῃ ὅ,τι δὲν μπόρεσαν οὔτε κἂν νὰ φανταστοῦν οἱ ἄλλοι. Ξαφνικά ἐμφανίζεται ἡ σεβάσμια μορφή τοῦ γέροντα *Συμεών*. Κατοικοῦσε στὰ Ἱεροσόλυμα. Ήταν δίκαιος καὶ θεοφοβούμενος. Τὴν πίστη του στὸ Θεὸ τὴν ἐκδήλωνε « προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ » (Λουκ. β' 25 β). Περίμενε δηλαδὴ μὲ πολλὴ καρτερικότητα καὶ ὑπομονὴ τὴν παρηγοριὰ τοῦ Θεοῦ στὸν Ἰσραὴλ, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλῃ ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία στὸν κόσμον. Ἡ πίστη τοῦ Συμεών ἐπιβραβεύεται ἀπὸ τὸ Θεό. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο φωτίζει ὁλόκληρο τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά του καὶ τὸν βεβαιώνει ὅτι, πρὶν πεθάνῃ, θὰ ἀντικρίσῃ « τὸν Χριστὸν Κυρίου » (Λουκ. β' 26).

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ Συμεών. Οἱ γονεῖς καὶ τὸ Θεῖο Βρέφος βρίσκονται αὐτὴ τὴ στιγμή στὸ ἱερὸ τοῦ Ναοῦ. Ἐτοιμάζονται νὰ παρακολουθήσουν τὴν τελετὴ τῆς προσφορᾶς. Πρὶν ὅμως προσφέρῃ ὁ ἱερέας τὴ θυσία, ἕνα ξαφνικὸ γεγονός τοὺς γεμίζει μὲ ἐκπληξη. Παρουσιάζεται ὁ φωτισμένος γέροντας Συμεών. Στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ ἀναγνωρίζει τὸν πραγματικὸ Μεσσία καὶ ἀξιῶνεται ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ Τὸν δεχτῇ στὶς ἀγκάλες του. Τὸ γε-

Δρόμος στὴν παλιὰ Ναζαρέτ. Μέσα σὲ τέτοια ἀτμόσφαιρα μεγάλωσε ὁ Κύριος.

γονός αυτό το ονομάζουμε *Υπαπαντή* του Κυρίου και η Έκκλησία μας τὸ γιορτάζει στις 2 Φεβρουαρίου.

Ἡ εὐχαριστήρια προσευχή τοῦ Συμεών. Ὁ Συμεών δοκιμάζει μιὰν ἀπέραντη χαρὰ πὺν βλέπει τὸ Χριστό. Νιώθει ἀπειρη εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸ Θεό, πὺν τὸν ἀξιῶνει νὰ δῆ τὸ Μεσσία Χριστό, πρὶν φύγη ἀπὸ τὸν κόσμο αὐτό. Ἡ ψυχὴ του ξεχύνεται σὲ θερμότητι εὐχαριστία καὶ δοξολογία τοῦ Θεοῦ:

Α' « Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμα σου, ἐν εἰρήνῃ » (Λουκ. β' 29). Τώρα πιά μπορεῖ νὰ πεθάνῃ. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι τρομερός. Ὁ Μεσσίας, ὁ Κύριος, θὰ πατήσῃ τὸ θάνατο μὲ τὸ δικό Του θάνατο (« θανάτῳ θάνατον πατήσας »). Ἔτσι ἡ εἰρήνη θ' ἀγκαλιάσῃ ὅχι μόνο τὴν καρδιά τοῦ Συμεών, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρου τοῦ κόσμου.

Β' « ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου » (Λουκ. β' 30). Εἶδαν ἀπὸ τώρα τὰ μάτια μου τὴ σωτηρία, πὺν θὰ προσφέρει αὐτὸ τὸ παιδί σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Γ' « ὁ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ » (Λουκ. β' 31 - 32). Αὐτὴ ἡ σωτηρία προετοιμάστηκε γιὰ ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Συμεών ξεπερνᾷ τὴν περιορισμένη ἀντίληψη, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μονάχα γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες. Ἀπὸ τώρα βλέπει τὸ Θεὸ νὰ στέλνῃ τὸ μήνυμά Του ἀνάμεσα στοὺς εἰδωλολάτρες. Ἄν τὸν ἀκουγαν οἱ Φαρισαῖοι, ἀσφαλῶς θὰ ἀγανακτοῦσαν μὲ τὰ λόγια του.

Καὶ ὅμως! Ὁ δίκαιος Συμεών προαισθάνθηκε τὴ διακήρυξη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ μελλοντικό Μεσσία. Θυμήθηκε μὲ εὐγνωμοσύνη τὸν προφήτη:

« Σὲ ἐφύλαξα καὶ σὲ κατέστησα ἐγγύηση τοῦ λαοῦ, φῶς εἰς τὰ ἔθνη ».
(Ἑσ. μβ' 6).

« Θὰ σὲ καταστήσω φῶς τῶν ἐθνῶν, ὥστε ἡ σωτηρία μου νὰ φτάσῃ μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς ».
(Ἑσ. μθ' 6).

Τὸ πιὸ ἀγαπημένο σημάδι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ Μεσσία, γιὰ τὴν Παρουσία Του, εἶναι τὸ φῶς. Τὸ φῶς αὐτὸ προ-

« Δεῦτε ἴδετε Χριστόν, . . . , ὃν βαστάζει Συμεὼν σήμερον ἐν τῷ Ναῶ ».

ορίζεται να φανερωθῇ σὲ ὅλα τὰ ἔθνη, χωρίς καμιά ἐξαίρεση. Αὐτὴ ἡ παγκόσμια ἀποκάλυψη θὰ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ δόξα τοῦ Ἰσραὴλ.

Ἡ προφητεία τοῦ Συμεών. Μετὰ τὴν εὐχαριστήρια προσευχή του, ὁ Συμεών προφητεύει γιὰ τὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Α' « Οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν » (Λουκ. β' 34). Δηλαδή ὅσοι ἀπιστήσουν θὰ χάσουν τὴ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ὅσοι ὅμως τὸν δεχθοῦν θὰ ἀναστηθοῦν καὶ θὰ σωθοῦν.

Β' « Εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον » (Λουκ. β' 34). Θὰ εἶναι σκάνδαλο γιὰ τοὺς ἐγωιστὲς ἀνθρώπους. Τὸν περίμεναν κοσμικὸ ἀρχοντα καὶ τὸν ἀντίκρισαν ἐντελῶς διαφορετικά. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος τοὺς ἔλεγε: « Εὐτυχισμένοι θὰ εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ δὲν θὰ σκανδαλιστῇ μὲ μένα » (Ματθ. ια' 6).

Γ' « Σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία » (Λουκ. β' 35). Τὰ πλήγματα ποὺ θὰ δώσουν στὸ Μεσσία ὅσοι σκανδαλιστοῦν ἀπὸ Αὐτόν, θὰ πληγώσουν τὴν καρδιά τῆς Παρθένου Μαρίας. Ἡ μητρικὴ τῆς καρδιᾶ θὰ σπαραχτῇ ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο πόνο: Τὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

Δίπλα στὸ Συμεών ὑπάρχει καὶ ἡ προφήτισσα Ἄννα. Παρ' ὅλα τὰ ὀγδόντα τέσσερα χρόνια τῆς βρίσκεται καθημερινὰ στὸ Ναό, ὅπου δοξολογεῖ καὶ λατρεῖ τὸ Θεὸ ἀδιάκοπα ἡμέρα καὶ νύχτα. Στὴ σημερινὴ μεγάλῃ στιγμῇ προφητεύει καὶ αὐτὴ τῇ σωτηρίᾳ ποὺ θὰ ἔφερνε ὁ Μεσσίας σ' ὅλους ἐκείνους ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ περίμεναν ἀνυπόμονα τὴ λύτρωσή τους.

Ἡ τελετὴ τῆς προσφορᾶς, τῆς θυσίας στὸ Ναό, τέλειωσε. Ὁ Ἰωσήφ, ἡ Μαρία καὶ τὸ Παιδί γυρίζουν καὶ πάλι στὴ Ναζαρέτ. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς θὰ σταματήσῃ τὶς σχετικὲς του πληροφορίες γιὰ τὸ Θεῖο Βρέφος, διαβεβαιώνοντάς μας ὅτι:

« Τὸ δὲ παιδίον ἡῤῥανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό ». *Λουκ. β' 40.*

Ἀσκήσεις

1) Σὲ ποιά ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπαναλαμβάνει ὁ ἱερέας τὴν εὐχαριστήρια προσευχὴ τοῦ Συμεών;

2) Κατάγραψε στὸ τετράδιό σου περιπτώσεις, ποὺ ὁ Χριστὸς ὡς Θεὸς παρουσιάζεται μὲ τὸ σημάδι τοῦ φωτός.

3) "Ενας ύμνος της Ἐκκλησίας μας, πού τόν ψάλλουμε στή γιορτή της Ὑπαπαντῆς (2 Φεβρουαρίου) λέγει : « Δεῦτε καί ἡμεῖς ἄσμασιν ἐνθόοις Χρυσῶ συναντηθῶμεν καί δεξώμεθα αὐτόν, οὗ τὸ σωτήριον ὁ Συμεὼν ἐώρακεν ». Πῶς νιώθεις αὐτὴ τὴν πρόσκληση ;

4) Διάβασε μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ Καθηγητῆ σου τὸ Ἰωάν. ζ' 41 - 43. Πού βρίσκεις ἐδῶ κάτι παρόμοιο μὲ τὰ ὅσα ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς λέγει ὅτι ὁ Κύριος « κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν... » καὶ « εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον » ;

6. « Μάγοι μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι... ».

Ματθ. β' 1 - 12

Ματθ. β' 13 - 23

« Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν » χαρακτήρισε ὁ γέροντας Συμεὼν τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀγγελίας αὐτῆς τὴν παρουσιάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ὅταν ἐμφανίζῃ τοὺς πρῶτους εἰδωλολάτρες τῆς μακρινῆς Ἀνατολῆς νὰ μαθαίνουν τὴ γέννηση τοῦ Κυρίου. Τὰ σεβάσματα πρόσωπα τῶν Μάγων συνδέονται ἅμεσα μὲ τὸ γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Μάγοι στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ Μάγοι ἐρχονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ μάλιστα στὶς ἡμέρες πού βασιλεῦε ὁ Ἡρώδης. Εἶχαν δεῖ ἕνα περίεργο ἀστέρι, κατάλαβαν ἀπ' αὐτὸ ὅτι γεννήθηκε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ ἦρθαν νὰ Τὸν προσκυνήσουν. Τὸ ἀστέρι ἦταν ἕνα θαυματουργικὸ σημάδι τοῦ Θεοῦ σ' αὐτοὺς καὶ ὄχι ἕνα φυσικὸ φαινόμενο, ὅπως προσπάθησαν πολλοὶ νὰ τὸ παραστήσουν καὶ τὸ ἐξηγήσουν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Μάγων μᾶς εἶναι ἄγνωστος. Στὴν Παράδοση ὅμως ἀναφέρονται τρεῖς. Ἰσως ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν δώρων, πού ἔφεραν στὸ γεννηθέντα Μεσσία. Ἀπὸ τὸν 9ο αἰῶνα κυκλοφοροῦν καὶ τὰ ὀνόματά τους: Γάσπαρ, Μελχιώρ καὶ Βαλτάσαρ. Ἐμεῖς δὲν ἀσχολοῦμαστε τόσο μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν Μάγων, ὅσο μὲ τὴ θαυμάσια διαγωγὴ πού ἔδειξαν στὸν γεννηθέντα Μεσσία.

Μ' ἕνα δύσκολο, κοπιαστικὸ καὶ πολὺ ἐπικίνδυνο ταξίδι καταπιάνονται οἱ Μάγοι. Ἐρχονται πρῶτα στὴν πρωτεύουσα. Ἐλπίζουν ὅτι ἐκεῖ θὰ τοὺς δώσουν τὶς ἀπαραίτητες πληροφορίες πού χρειάζονται. Ἡ πρώτη τους ἐρώτηση ἦταν:

« Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ; »

Ματθ. β' 2

Ἡ ταραχή τοῦ Ἡρώδη. Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα ἔφτασε ἡ ἐρώτηση αὐτὴ καὶ στ' αὐτιά τοῦ Ἡρώδη, πού, ὅπως ἦταν φυσικό, ταραχτήκε ὑπερβολικά. Ὁ ἴδιος ἦταν ὁ βασιλέας καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ῥωτοῦν γιὰ κανένα νέο βασιλέα ποὺ γεννήθηκε. Ὁλόκληρη ἡ πόλη τῶν Ἱεροσολύμων ἀναστατώθηκε. Ὁ Ἡρώδης κάλεσε σὲ συναγεμὸ τὴ φρουρά του γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ἐκεῖνον, ποὺ διεκδικοῦσε τὸ θρόνο του.

Ὁ Ἡρώδης ἔμαθε ὅτι πρόκειται γιὰ κάποιο *θηρησκευτικὸ* βασιλέα. Κάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ ρωτοῦσε γιὰ τὸ μέρος ὅπου περίμεναν νὰ γεννηθῇ ὁ Χριστός. Ἐκεῖνοι τοῦ ἀπάντησαν μὲ τὰ λόγια τοῦ προφήτη Μιχαῖα (ε' 1-2): Ὁ Μεσσίας θὰ γεννηθῇ στὴ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

Ὁ Ἡρώδης προσκάλεσε κρυφὰ τοὺς Μάγους γιὰ νὰ μάθῃ, ποῦ παρουσιάστηκε σ' αὐτοὺς ἐκεῖνο τὸ περίεργο ἀστέρι. Ὁ Ἡρώδης ρωτᾷ, γιατί ἔχει κάνει τὸ σχέδιό του. Θέλει νὰ πετύχῃ στοὺς ὑπολογισμούς του. Γιὰ νὰ μὴ γίνουν ὁμως γνωστὲς οἱ προθέσεις του, συμπεριφέρεται στοὺς μάγους μὲ εὐγένεια καὶ καλωσύνη. Τοὺς παρακαλεῖ νὰ τὸν πληροφορήσουν σχετικὰ μὲ τὸν καινούργιο βασιλέα τῆς Βηθλεὲμ. Γιατί, τάχα, θέλει νὰ τὸν προσκυνήσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὸ δικό του τρόπο (Ματθ. β' 8β).

Οἱ Μάγοι παίρνουν τὸ δρόμο γιὰ τὴ Βηθλεὲμ. Μὲ μεγάλη χαρὰ βλέπουν πάλι τὸ ἴδιο ἀστέρι, ποὺ τοὺς εἶχε παρουσιάστῃ στὴν πατρίδα. Τοὺς ὁδηγεῖ μὲ ἀσφάλεια στὴ Βηθλεὲμ καὶ στέκεται στὸ μέρος ὅπου ἦταν τὸ Παιδί. Οἱ Μάγοι βρῆκαν τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴ Μαρία μέσα σὲ κάποιο σπίτι, ποὺ στὸ μεταξύ εἶχε βρεῖ ὁ προστάτης Ἰωσήφ (Ματθ. β' 11).

Μόλις ἀντίκρισαν οἱ Μάγοι τὸ Παιδί, ἔπεσαν καὶ τὸ προσκύνησαν, ὅπως συνήθιζαν οἱ Ἀνατολίτες νὰ δείχνουν τὸ σεβασμὸ τους σ' ἕνα βασιλέα. Ἄνοιξαν καὶ πρόσφεραν τὰ δῶρα τους. «Χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν» Ὁ λίβανος εἶναι τὸ δέντρο ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζαν τὸ λιβάνι. Σμύρνα ἦταν ἕνα φυτικὸ ἄρωμα ἀπὸ τὸ βαλσαμόδεντρο. Ἦταν πολὺ ἀκριβό. Τὸ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νὰ ἀλείφουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν (Βλέπε Ἰωάν. ιθ' 39).

Τὰ δῶρα τῶν Μάγων ἔχουν καὶ συμβολικὴ σημασία. Τὸ χρυσάφι εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ βασιλέα. Τὸ λιβάνι προσφέρεται στὸ Θεό, ἡ δὲ σμύρνα εἶναι «σύμβολον νεκρώσεως».

‘Ο Ἄγγελος στὸν Ἰωσήφ : « Ἐγερθεῖς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον... » (Ματθ. β’ 13) (Μωσαϊκό, Δαφνί, 11ος αἰ.).

Οἱ Μάγοι ὕστερα ἀπὸ λίγο ἔφυγαν καὶ πάλι γιὰ τὴ χώρα τους. Δὲν πέρασαν ὁμως ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ νὰ μεταφέρουν τὰ νέα στὸν Ἡρώδη. Στὸν ὕπνο τους παρουσιάστηκε ἄγγελος Κυρίου καὶ τοὺς ἀποκάλυψε τὰ φοβερὰ σχέδια τοῦ Ἡρώδη.

Τὸ φοβερὸ σχέδιο τοῦ Ἡρώδη. Ὁ Ἡρώδης, ἀφοῦ μάταια περίμενε νὰ ἐπιστρέψουν οἱ Μάγοι, θύμωσε ὑπερβολικά, γιατί χάλασαν καὶ ἀναποδογύρισαν τὸ ἀρχικὸ του σχέδιο. Τότε πῆρε μιὰν ἀπόφαση ποὺ φανέρωνε καθαρὰ τὸν ἀπάνθρωπο « ἡρωδιακὸ » του χαρακτήρα. Δίνει διαταγὴ νὰ σκοτώσουν ὅλα τὰ ἀγόρια τῆς περιοχῆς τῆς Βηθλεέμ, ποὺ εἶχαν ἡλικία ἀπὸ δύο χρονῶν καὶ κάτω. Μὲ τὸ ἀπαίσιο αὐτὸ σχέδιο θέλει νὰ ἐξαφανίση τὸ Μεσσία, ἀπὸ τὸν ὁποῖο, κατὰ τὴ γνώμη του, κινδύνευε ὁ θρόνος του.

Ἡ φυγὴ στὴν Αἴγυπτο. Πρὶν ὁμως ἐκτελεσθῇ τὸ σχέδιο τοῦ Ἡρώδη, πραγματοποιεῖται ἓνα ἄλλο. Τὸ σχέδιο τῆς προστασίας καὶ τῆς ἀσφάλειας τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸν οὐράνιο Πατέρα Του.

Πρὶν φτάσουν οἱ δολοφόνοι τοῦ Ἡρώδη, παρουσιάζεται ἄγγελος Κυρίου μὲ ὄνειρο στὸν Ἰωσήφ. Τοῦ δίνει τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «Φύγε γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Γιατὶ ὁ Ἡρώδης σκέφτεται νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδί» (Ματθ. β' 13). Ἡ Αἴγυπτος θὰ φιλοξενήσῃ τώρα ὄχι τὴν οἰκογένεια τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλὰ Ἐκείνον ποὺ εἶπε: «Πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι» (Ἰωάν. η' 58).

Μὰ τὸ ταξίδι δὲν ἦταν καθόλου εὐκόλο καὶ εὐχάριστο μὲ τέτοιες συνθήκες. Ἡ ψυχὴ τοὺς ἦταν ταραγμένη, ὁ καιρὸς κακὸς καὶ ὁ τόπος δύσκολος. Ἀπὸ τὴ Βηθλεὲμ θὰ περάσουν στὴ *Χεβρὼν-Βηρσαβεὲ* καὶ κατόπιν θὰ πιάσουν τὸν ἀρχαῖο δρόμο τῶν καρabanῶν, ποὺ εἶναι παράλληλος μὲ τὴν ἀκτὴ τῆς Μεσογείου. Ἀπὸ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου ἀρχίζει ἡ ἀπέραντη ἀμμοθάλασσα. Τὴν ἔρημο αὐτὴ θὰ μπορούσαν μέσα σὲ μιὰ ἐβδομάδα νὰ τὴ διασχίσουν. Πῶς θὰ περνοῦσαν ὅμως αὐτὲς οἱ ἡμέρες; Στὸ *Πηλούσιο*, ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἀρχίζει κανεὶς νὰ μπαίνει στὴν Αἴγυπτο, θὰ μπόρεσε ὁ Ἰωσήφ μὲ τὸ χρυσάφι τῶν Μάγων νὰ προμηθευτῇ τροφίμα. Γιὰ τὴν παραμονὴ τῆς Ἁγίας Οἰκογένειας στὴν Αἴγυπτο δὲν ἔχουμε πληροφορίες. Δὲν ξέρουμε πόσο καὶ ποῦ ἔμειναν.

Ἡ σφαγὴ τῶν νηπίων. Στὸ μεταξὺ οἱ στρατιῶτες τοῦ Ἡρώδη ἐκτελοῦσαν στὴ Βηθλεὲμ καὶ στὰ περίχωρά της τὴν ἀπάνθρωπη διαταγὴ του. Ἐσφαξαν ὅλα τὰ ἀγόρια ἀπὸ δυὸ χρονῶν καὶ κάτω. Ὁ θρῆνος καὶ ὁ ὄδυμος τῶν μητέρων, ποὺ ἐβλεπαν νὰ σφάζονται τὰ παιδιὰ τους, ἦταν ἀπερίγραπτος. Δὲν γνωρίζουμε ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸ τῶν σφαγμένων παιδιῶν. Ἡ παράδοση μᾶς ἀναφέρει ὅτι τὰ νήπια ποὺ σφαγιασθήκαν ἦταν 14000. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως αὐτὸς εἶναι ὑπερβολικός. Ἡ παράδοση θέλει μὲ τὴν ὑπερβολὴ αὐτὴ νὰ μᾶς κἀνὴ πιὸ χτυπητὴ τὴ θηριωδίαν τοῦ Ἡρώδη. Ὁλόκληρη ἡ περιοχὴ τῆς Βηθλεὲμ δὲν μπορούσε τότε νὰ ἔχῃ περισσότερους ἀπὸ 1000-1200 κατοίκους. Καὶ ἡ ἀναλογία τῶν δίσχρονων ἀγοριῶν θὰ ἦταν γύρω στὰ 30-35. Αὐτοὺς τοὺς πρῶτους μάρτυρες τῆς πίστεως τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 29 Δεκεμβρίου.

Ἡ ἐπιστροφὴ. Λίγους μῆνες μετὰ τὴ σφαγὴ τῶν νηπίων, ὁ Ἡρώδης πεθαίνει μὲ φοβερὸ θάνατο. Ὁ Ἰωσήφ παίρνει πάλι ἐντολὴ ἀπὸ τὸν ἄγγελο Κυρίου νὰ ξαναγυρίσῃ στὴ γῆ Ἰσραὴλ. Δὲν γύρισε ὅμως στὴν Ἰουδαία, γιατί φοβήθηκε τὸν ἄγριο γιὸ τοῦ Ἡρώδη, τὸν Ἀρχέλαο, ποὺ βασιλεὺς τῶρα ἐκεῖ. Ὁ Ἰωσήφ φωτί-

ζεται από το Θεό να πάη στη Γαλιλαία και να εγκατασταθῇ πιά οικογενειακῶς στήν πόλη τῆς Ναζαρέτ. Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα ὀνόματά Του, θὰ λέγεται ὁ Κύριος καὶ *Ναζωραῖος*.

Τὸ βαθύτερο νόημα τῶν γεγονότων. Μὲ τὴν προσκύνηση τῶν Μάγων ἀρχίζει νὰ ἀποκαλύπτεται ὁ Σωτήρας Χριστὸς σ' ὅλο τὸν εἰδωλολατρικὸ κόσμο. Ἀργότερα ὁ ἴδιος θὰ πῇ: «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Οἱ Μάγοι γίνονται οἱ πρῶτοι ἱεραπόστολοι στὶς χῶρες τους. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. κη' 19). Εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου στοὺς μαθητές Του, ἀλλὰ καὶ τὸ κύριο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύνθηκε.

Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Στους κόλπους τῆς Ἐκκλησίας ζοῦμε καὶ ἐμεῖς, σ' Αὐτὴν ἀνήκουμε. Εἴμαστε «μέλη Χριστοῦ». Ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐμφανίζεται σ' ὅλα τὰ μέλη Του καὶ σὲ ὁλόκληρη τὴ ζωντανή ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ διωγμοὶ τοῦ Θεοῦ Βρέφους συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καταπολεμεῖται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς. Στὸ τέλος ὅμως πάντοτε θριαμβεύει.

Ἀσκήσεις

1) Ἀνάφερε τίς ὑπηρεσίες τοῦ Ἰωσήφ στὸ Βρέφος καὶ στήν Παρθένη Μαρία. Ποιὰ εἶναι ἡ προσωπικὴ σου ἐκτίμηση;

2) Ἀνάφερε περιπτώσεις καὶ ἄλλων διωγμῶν στὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου. Πῶς ἐξηγεῖς τὴ συμπεριφορὰ τῶν διωκτῶν Του;

3) Πῶς ἐκδηλώνουν οἱ Μάγοι τὴν πίστη τους στὸ γεννηθέντα Μεσσία;

4) Σύγκρινε τὴ διαγωγὴ, ποὺ ἔδειξαν: α) οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων καὶ β) οἱ Μάγοι κατὰ τὴ Γέννηση τοῦ Κυρίου.

7. Ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς, ὁ Υἱὸς τοῦ Οὐράνιου Πατέρα.

Λουκ. β' 40-52

Γιὰ τὴν παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν μᾶς δίνουν οἱ Εὐαγγελιστὲς παρὰ ἐλάχιστες πληροφορίες. Ὁ σκοπὸς τους ὅταν ἔγραφαν τὰ Εὐαγγέλιά τους, ἦταν νὰ παρουσιάσουν τὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου μέσα ἀπὸ τὴ δημόσια διδασκαλία Του. Γι' αὐτὸ καὶ σωπαίνουν γιὰ τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Κυρίου. Τὴ σιωπὴ αὐτὴ

τῇ σπάξει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς. Μᾶς παρουσιάζει ἓνα πολὺ σημαντικό γεγονός τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὅταν βρισκόταν στὴν ἡλικία τῶν δώδεκα χρόνων.

Ἡ ἐπίσημος ἀνοδος τοῦ Ἰησοῦ στοὺς Ναοὺς. Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ὄριζε νὰ θεωρῇται ὁ Ἰσραηλῆτης μεγάλος καὶ νὰ γίνεται ἐπίσημα πᾶς μέλος τῆς θρησκευτικῆς κοινότητος, ὅταν συμπλήρωνε τὰ δώδεκα χρόνια. Ἀπὸ τὴν ἡλικία αὕτῃ ἀρχίζει νὰ παίρνη μέρος σὲ ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα. Γιὰ νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ Ἰσραηλῆτης τὰ καθήκοντα αὐτά, ἔπρεπε νὰ ἀνεβῇ στοὺς Ναοὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅταν ἔφταναν οἱ μεγάλες γιορτές.

Αὕτῃ τῇ φορᾷ ἀνεβαίνει ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς ἐπίσημα μαζί με τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Παρθένο Μαρίαν στοὺς Ναοὺς. Ὁ Ἰησοῦς βρίσκει τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρουσιάσῃ στοὺς γονεῖς Του καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον μιὰν ὑπερφυσικὴ μαρτυρία: Εἶναι ὁ *Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ*. Ὁ ἔρχομός Του στοὺς Ναοὺς, δηλαδὴ στὴν κατοικίαν τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του, σημαίνει πὺς ἐξαρτιέται ὁλοκληρωτικὰ ἀπὸ Ἐκεῖνον. Ὅλες οἱ ἄλλες σχέσεις Του ἐρχονται σὲ δεύτερη σειρά. Ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ δὲν θὰ εἶναι βέβαια εὐχάριστη γιὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Μαρίαν. Μὰ θὰ συνδέεται με γεγονότα, ποὺ θὰ τοὺς δείξουν ὅτι ὁ σύνδεσμος με τὸν οὐράνιο Πατέρα Του ξεπερνᾷ κάθε ἄλλο συγγενικὸ δεσμό.

Τὸ ταξίδι γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Πολὺς κόσμος ἀνέβαινε στὰ Ἱεροσόλυμα τὶς μεγάλες γιορτές. Τὰ διάφορα караβάνια χωρίζονταν σὲ μικρότερες ὁμάδες ἀπὸ συγγενεῖς, φίλους καὶ γνωστούς. Σ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ ταξιδιοῦ κουβέντιαζαν μαζί, προσεύχονταν στοὺς Θεοὺς καὶ ἔψαλλαν διάφορους θρησκευτικοὺς ὕμνους, παίζοντας καὶ τὶς λύρες τους.

Τὸ βράδυ διανυκτέρευαν ὅλοι μαζί στοὺς διάφορους σταθμούς. Γιὰ τὴν διαδρομὴ ἀπὸ τὴν Ναζαρετ ὡς τὰ Ἱεροσόλυμα χρειάζονταν 4-5 ἡμέρες. Ὁ δρόμος ποὺ ἀκολουθοῦσαν δὲν περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὴν Σαμάρεια, γιατί ὑπῆρχε διάσπαση ἀνάμεσα στοὺς Σαμαρεῖτες καὶ στοὺς Ἰουδαίους. Βάδιζαν παράλληλα πρὸς τὴν ἀριστερὴν ὁχτὴ τοῦ Ἰορδάνη καὶ κατόπιν, περνώντας τὴν Ἱερὴχώ, ἔφταναν στὴν Ἱερουσαλὴμ.

Οἱ προσκυνητὲς λοιπὸν αὐτῆς τῆς χρονιᾶς βρίσκονται ἐδῶ καὶ δυὸ ἡμέρες στὴν πρωτεύουσα. Ἐχουν ἐκτελέσει τὰ πασχαλινὰ

θηρσκευτικά τους καθήκοντα και έτοιμάζονται για τὸ γυρισμὸ στὴν πατρίδα τους.

Ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς. Τὰ καραβάνια εἶχαν πειθαρχία. Ὁ καθένας ἦταν ὑποχρεωμένος τὸ βράδυ στὴ διανυκτέρευση νὰ βρεθῇ μὲ τὴν παρέα ὅπου ἀνῆκε. Τὴν ἡμέρα ὅμως καὶ στὴ διάρκεια τῆς διαδρομῆς μπορούσε νὰ ἀνακατεῦεται καὶ μὲ τὶς ἄλλες παρέες. Ἡ χαρὰ τῶν παιδιῶν ἰδιαίτερα σὲ τέτοιες περιπτώσεις εἶναι ἀπερίγραπτη. Ἀσφαλῶς θὰ σχημάτιζαν δικές τους συντροφίες καὶ θὰ ἔδιωχναν μὲ τὸν τρόπο τους τὴν κούραση ἀπὸ τὴν ὁδοιπορία.

Στὴν πρώτη ὅμως διανυκτέρευση ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία διαπίστωσαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔλειπε. Ἐψάξαν καὶ ρώτησαν παντοῦ. Ἀλλὰ πουθενὰ δὲν Τὸν βρῆκαν. Ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀγωνία τῆς Μαρίας ἦταν ὑπέρμετρη. Ξαναγυρίζουν καὶ οἱ δύο τους στὰ Ἱεροσόλυμα. Διαθέτουν τρεῖς ἡμέρες γιὰ ψάξιμο. Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀρνητικό. Ξαφνικά βρέθηκαν καὶ πάλι στὸ Ναό.

Ὁ Ἰησοῦς ἀνάμεσα στοὺς διδασκάλους. Ἡ ἐκπληξή τους ἦταν τρομερή, ὅταν ξεχώρισαν ἀπὸ μακριὰ τὸν Ἰησοῦ νὰ κάθεται ἀνάμεσα στοὺς διδασκάλους τοῦ Ἰσραὴλ καὶ νὰ κουβεντιάζει. Ἡ ὁμιλία Του ἦταν θαυμαστή καὶ ἐλκυστική. Ὅλοι οἱ σοφοὶ ραββίνοι θαύμαζαν τὴ σύνεση πού εἶχαν οἱ ἀπαντήσεις ἐνὸς δωδεκάχρονου ἀγοριοῦ.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωσήφ ξαφνιαστήκαν μὲ τὴ σοφία Του. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερο μὲ τὴ διαγωγή Του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ θλιμμένη μητέρα τὸν ρωτᾷ μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως:

« Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ » (Λουκ. β' 47) (Χριστός, Ἀθῆναι 14ος - 15ος αἰ.).

« Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως ; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ
ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε ».

Λουκ. β' 48

Ὁ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται. Ὁχι ὁμως ὡς Υἱὸς τῆς Παρθένου Μαρίας, ἀλλὰ ὡς Υἱὸς τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ λόγια Του δὲν μπόρεσαν νὰ τὰ καταλάβουν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν ἀναλάβει τὴν προστασία Του. Τὸ τονίζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (Λουκ. β' 50), γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ τὸ καταλάβουμε κι' ἐμεῖς.

Τὰ λόγια Του δὲν κατανοοῦνται μὲ βάση τὴ συγγενικὴ σχέση Του πρὸς τὴ Μαρία καὶ τὸν Ἰωσήφ, ἀλλὰ μόνο μὲ τὴ σχέση Του πρὸς τὸ Θεό. Εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ: « Δὲν ξέρατε, τοὺς εἶπε, ὅτι βρισκόμουνα μέσα στὸ χῶρο ὅπου κατοικεῖ ὁ Πατέρας μου; » (Λουκ. β' 49). Γιὰ πρώτη φορὰ παρουσιάζει ὁ Ἰησοῦς αὐτὴ τὴν προσωπικὴ Του μαρτυρία. Μιλεῖ μὲ βάση τὴ μαρτυρία ποὺ ἀργότερα θὰ δώσῃ ὁ οὐράνιος Πατέρας Του στὴ Βάπτισή Του. « Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα » (Ματθ. γ' 17). Γι' αὐτὸ καὶ δὲν Τὸν κατάλαβαν. Τοὺς μίλησε μ' ἓναν τρόπο ἀκατάληπτο. Τοὺς μίλησε ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι φανέρωσε σ' ὅλους μας ὅτι ὁλόκληρη ἡ ζωὴ Του βρίσκεται μέσα στὰ χέρια καὶ στὴν ἐξουσία τοῦ Πατέρα Του, μὲ τὸν Ὅποιο εἶναι ἓνα στὴν οὐσία.

Ὁ καιρὸς ὁμως γιὰ νὰ ἀρχίσῃ τὴ δημόσια ζωὴ Του ὡς Μεσσίας δὲν ἔχει ἀκόμη ἔρθει. Βρίσκεται ἀκόμη στὴν ἀφάνεια. Καὶ παραδίνεται πάλι στοὺς ἐπίγειους προστάτες Του.

Ἐπιστρέφει μαζί τους στὴ Ναζαρέτ. « Καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς » (Λουκ. β' 51). Τώρα *παραδίνει τὸν ἑαυτό Του* στὶς ἀνάγκες τῆς οἰκογένειάς Του, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἐκείνη ἡ εὐλογημένη ὥρα, ποὺ θὰ *παραδοθῇ* γιὰ τὴ σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ κόσμου.

Ἔτσι κλείνει ὁλόκληρη ἡ περίοδος τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Κυρίου μὲ τὶς παρακάτω πληροφορίες τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ:

« Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ
Θεῶ καὶ ἀνθρώποις ».

Λουκ. β' 52

Λουκ. β' 51. Παρατήρησε: Τί κρατεῖ ἡ Παρθένος Μαρία στὴν καρδιά της.

Ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς

1. Ἀνεβαίνει στοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ.
2. Στὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα.
3. Τρεῖς ἡμέρες χαμένος.
4. Τὸν ξαναβρίσκουν.
5. « Πρέπει νὰ βρίσκωμαι στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα μου ».
6. Κατέβηκε στὴ Ναζαρέτ.

Ὁ Ἰησοῦς 33 χρονῶν

1. Ἀνεβαίνει στοῦ Γολγοθᾶ τῆς Ἱερουσαλήμ.
2. Στὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα.
3. Τρεῖς ἡμέρες στὸν τάφο.
4. Ἀναστήθηκε.
5. « Γενηθῆτω τὸ θέλημά σου ».
(Ματθ. κατ' 42).
6. Ἀνέβηκε στὸν οὐρανό.

Ἀσκήσεις

1) Τί ἀποκαλύπτει ὁ Ἰησοῦς μὲ τὴ φράση « ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με ; »

2) Τί συμπεράσματα μπορεῖς νὰ βγάλῃς ἀπὸ τὴ διαγωγὴ τοῦ Ἰησοῦ μέσα στὸ πνευματικὸ σπίτι τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του ;

3) Γιατί χρειαζόταν ὁ Ἰησοῦς νὰ μαρτυρήσῃ στὸν κόσμον καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἡλικία ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ;

4) Διάβασε τὸ στίχο Λουκ. β' 52. Πῶς τὸν καταλαβαίνει; Γράψε τὴν ἀνάπτυξη τοῦ στίχου αὐτοῦ στὸ τετράδιό σου.

*Ματθ. γ' 1 - 12**Μάρκ. α' 2 - 11**Λουκ. γ' 1 - 20**Ίωάν. α' 6 - 28***1. Ἡ μαρτυρία τοῦ Προδρόμου —
« Χριστὸς ἐφάνη ἐν Ἰορδάνῃ ».**

Ὁ δρόμος πού μᾶς ὁδηγεῖ στὴ δημόσια δράση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ περνᾷ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ Εὐαγγελιστὲς μᾶς δίνουν τὶς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη.

Ὁ Ἰωάννης στὴν ἔρημο. Ὁ Ἰωάννης, μεγαλωμένος πιὰ, βρίσκεται στὴν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας καὶ ἐτοιμάζεται γιὰ τὸ μεγάλο ἔργο του. Ζοῦσε σὰν ἐρημίτης μέσα στὴ σιωπὴ καὶ στὴν προσευχὴ του μὲ τὸ Θεό. Περίμενε τὴν ὥρα πού ὁ Θεὸς θὰ τὸν καλοῦσε ν' ἀρχίσῃ ἐπίσημα πιὰ τὸ δημόσιο ἔργο του. Ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ περνοῦσε μὲ συνεχῆ ἄσκηση, συνηθισμένη τότε στὴ ζωὴ τῶν ἐρημιτῶν. Ὁ μανδύας του ἦταν ὑφασμένος μὲ τρίχες καμήλας. Μιὰ δερμάτινη ζώνη ἔσφιγγε τὴ μέση του. Καὶ τὸ φαγητό του ἦταν « ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριο ». Ὡς τὰ σήμερα ἀκόμη οἱ Βεδουῖνοι τῆς Παλαιστίνης χρησιμοποιοῦν τὰ ἔντομα αὐτὰ γιὰ φαγητό. Ἄλλοτε τὰ ξεραίνουν καὶ τὰ ἀλέθουν γιὰ ψωμί. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ γεύση τους εἶναι πικρή, γι' αὐτὸ τρῶνε μαζί καὶ μέλι ἀπὸ ἄγριες μέλισσες.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη. Στὸ 15ο χρόνο τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου (δηλαδὴ γύρω στὰ 27 - 29 μ.Χ.) παίρνει ὁ γιὸς τοῦ Ζαχαρία διαταγὴ ἀπὸ τὸ Θεὸ ν' ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του. Τετρακόσια ὁλόκληρα χρόνια εἶχαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ δοῦν καὶ νὰ ἀκούσουν προφήτη σταλμένο ἀπὸ τὸ Θεό. Ἔτσι πραγματοποιεῖται ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐα μ' 3: « Ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου πού φωνάζει μέσα στὴν ἔρημο καὶ λέει: ἐτοιμάστε τὸ δρόμο ἀπ' ὅπου θὰ περάσῃ ὁ Κύριος... »

Ὁ Ἰωάννης ἀρχίζει τὸ ἔργο του μὲ τὰ λόγια:

«'Αλλάξτε τὸν τρόπο πού σκέφτεστε, γιὰ νὰ δεχτῆτε μέσα σας τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πού πλησιάζει...». Ὁ Ἰωάννης εἶχε νὰ πῇ μεγάλες ἀλήθειες καὶ τὶς κήρυττε στοὺς ὄχλους, πού κυριολεκτικὰ τὸν πολιορκοῦσαν. Ἄλλωστε εἶχαν τόσα χρόνια νὰ δοῦνε προφήτη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰωάννης ὅμως μιλοῦσε μὲ εἰλικρίνεια. Ἡ περιγραφή τῆς πραγματικότητος ἦταν ἀρκετὰ σκληρή. Ἐμοιαζε μὲ τὴν ἀξίνα, πού εἶναι ἔτοιμη νὰ κόψη τὸ σάπιο δέντρο ἀπὸ τὴ ρίζα του. Ὁ Ἰωάννης λοιπὸν ζητοῦσε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους :

1) Μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ στὴ σκέψη τοῦ ἀνθρώπου (μετανοία). Ὁ ἄνθρωπος, μετὰ τὴν ἁμαρτία πού διέπραξε, σκέφτεται πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ Θεό. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ τοῦ νοῦ μᾶς ὁδηγεῖ :

2) Στὴν ἐγκατάλειψη τῆς ὑπερβολικῆς ἐμπιστοσύνης στὸν ἑαυτό μας. Δὲν ἔχουμε ἐξασφαλίσει τὴ βασιλεία ἐπειδὴ εἴμαστε ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ καθένας χρειάζεται νὰ παρουσιάσῃ τοὺς δικούς του καρπούς. Ἄλλωστε τὸ δέντρο γίνεται γνωστὸ ἀπὸ τοὺς καρπούς του. Ὁ σημαντικότερος καρπὸς τοῦ ἀνθρώπου πού ἀρνεῖται τὸν ἑαυτό του καὶ δέχεται τὸ Θεό, εἶναι ἡ *μετανοία*.

3) Ὁ Θεὸς σκέφτεται πολὺ παράδοξα. Μπορεῖ ἀπὸ τὰ λιθάρια νὰ ἀναστήσῃ παιδιὰ γιὰ τὸν πατέρα Ἀβραάμ (Λουκ. γ' 8).

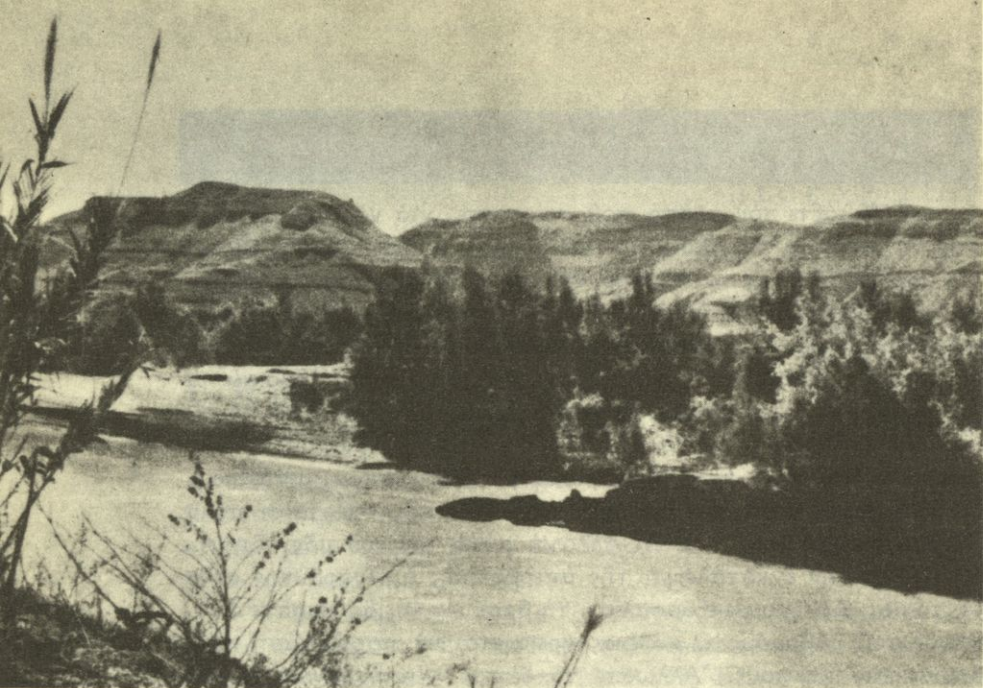
Μὲ βάση τὶς μεγάλες αὐτὲς ἀλήθειες καλοῦνται :

α) Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ δείξουν ἔργα φιλανθρωπίας (Λουκ. γ' 11).

β) Οἱ τελῶνες : Ἔργα δικαιοσύνης. Ὅχι περισσότερες ἀπὸ τὶς δίκαιες εἰσπράξεις.

γ) Οἱ στρατιῶτες : Εἰλικρίνεια καὶ ὀλιγάρκεια. Οἱ εἰδωλόατρες στρατιῶτες συνήθως ἐκτελοῦσαν τὴν ὑπηρεσίαν τους μὲ συκοφαντίες καὶ ἀρπαγές.

Τὴν ἐσωτερικὴ αὐτὴ ἀλλαγὴ ἔπρεπε ὁ ἄνθρωπος νὰ τὴν παρουσιάσῃ μὲ δυὸ ἐξωτερικὰς ἐνδείξεις : Μὲ τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας. Τὸ βάπτισμα ὅμως αὐτό, δὲν εἶναι ἐκεῖνο πού θὰ φέρῃ στοὺς ἀνθρώπους ὁ Μεσσίας. Ὁ Ἰωάννης τὰ ξεχωρίζει. Τὸ δικό του βάπτισμα γίνεται μὲ νερό. Τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει σὰ φωτιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς ἁμαρ-

‘Ο ‘Ιορδάνης. Κάπου ἐδῶ σύμφωνα μὲ ἀρχαία παράδοση ὁ ‘Ιωάννης βάπτισε τὸν Κύριο.

τίες, μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ ‘Αγίου Πνεύματος.

‘Η Βάπτισις τοῦ Κυρίου (Ματθ. γ’ 13-17, Μάρκ. α’ 9-11, Λουκ. γ’ 21-22). Τὸ κήρυγμα τοῦ ‘Ιωάννη εἶχε τεράστια ἐπιτυχία στὸ λαό. ‘Ατέλειωτες σειρὲς ἄνθρωποι περίμεναν στὶς ὄχθες τοῦ ‘Ιορδάνη ποταμοῦ, γιὰ νὰ δεχτοῦν τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας.

‘Η ὥρα γιὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἔφτασε. Εἶναι κρίσιμη γιὰ τὸν Πρόδρομο καὶ γιὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρο. Εἶναι ἡ ὥρα πού ὁ ἀναμάρτητος Κύριος ἔρχεται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ‘Ιωάννη τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας του. Στέκεται ὥρες ὁλόκληρες καὶ περιμένει στὴ σειρά Του. ‘Ο ‘Ιωάννης οὔτε κἂν τὸν γνωρίζει. Δὲν Τὸν ἔχει δεῖ ὡς τώρα, ἂν καὶ εἶναι συγγενὴς του. ‘Η φωνὴ τοῦ ‘Αγίου Πνεύματος τὸν βοήθησε νὰ ἀναγνωρίσῃ ἀνάμεσα στὸ πλῆθος τῇ μορφῇ τοῦ ‘Ιησοῦ Χριστοῦ (‘Ιωάν. α’ 33). Τὰ πόδια τοῦ ‘Ιωάννη λύθηκαν ἀπὸ τὴν ἐκπληξη καὶ τὴν ἀδυναμία πού ἐνίωσε. Τί σχέση ἔχει ὁ ἀναμάρτητος Κύριος μὲ τὸ βάπτισμα τῶν ἁμαρ-

τωλῶν ἀνθρώπων ; Τὸ μυαλό του δὲν μπορεῖ νὰ τὸ χωρέσῃ. Καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Κύριο.

« Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ
πρὸς με ; » Ματθ. γ' 14

Ἡ δικαιοσύνη ὅμως τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ὁλοκληρωθῇ. Ἀρχισε μὲ τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου. Συνεχίζεται μὲ τὴν πανηγυρική καὶ μεγαλόπρεπην ἐμφάνισιν τοῦ Μεσσία στὴ δημόσια ζωὴ. Καὶ μὲ τὸ ἔργο Του θὰ δείξῃ στοὺς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι πολὺ κοντὰ μας. Ἔρχεται καὶ γίνεται ὁ *πραγματικὸς ἀδερφός μας*. Παίρνει ἐπάνω του ὅλο τὸ φορτίο τῆς ἁμαρτίας μας, Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν γνώρισε ποτὲ τὴν ἁμαρτία. « Δὲν βρέθηκε στὸ στόμα Του ποτὲ δόλιος λόγος » (Ἀ' Πέτρ. β' 22, Ἡσ. νγ' 9). Μὲ τὴ Βάπτισή Του ὁ Κύριος γίνεται ἐπίσημα πλέον ἀδερφός μας. Παίρνει ἀπὸ ἐπάνω μας τὸ βαρὺ φορτίο μὲ τὶς ἁμαρτίες μας γιὰ νὰ ξανασάνουμε. Ἔτσι μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου καὶ μᾶς ἀνασταίνει γιὰ μιὰ αἰώνια ζωὴ μαζί Του.

Ὁ Ἰωάννης ὑποχωρεῖ καὶ ἀρχίζει τὸ ἔργο του. Ὁ Ἰησοῦς βρίσκεται τώρα μέσα στὸ ποτάμι. Δὲν πρόλαβε ὅμως καλὰ καλὰ νὰ μπῇ μέσα καὶ « ἀνέβῃ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος » (Ματθ. γ' 16). Συνήθως παρέμεναν οἱ ἄνθρωποι μέσα στὸ νερό, γιὰτὶ ἐξομολογιοῦνταν τὶς ἁμαρτίες τους. Ὁ ἀναμάρτητος ὅμως Κύριος τί νὰ ἔλεγε ; Ὁ ἴδιος φυσικὰ τίποτε. Κάποιος ἄλλος μαρτυρεῖ γι' Αὐτόν. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Πατέρα Του ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ :

« Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα ».

Ματθ. γ' 17

Ἡ μαρτυρία ὁλοκληρώνεται μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος « ἐν εἶδει περιστερᾶς ». Τώρα ὁ Κύριος ἀρχίζει ἐπίσημα τὴ δημόσια δράση Του. Ἔχει μαζί Του τὴ « μαρτυρίαν » τοῦ Οὐρανοῦ. Εἶναι ἡ δευτέρη· ἡ πρώτη παρουσιάστηκε στὴ θαυμαστὴ Γέννησή Του.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει μὲ μεγαλοπρέπεια τὰ Θεοφάνια στὶς 6 Ἰανουαρίου. Εἶναι πρωτόφαντη ἡ ἐκπλήξη γιὰ τὸ μεγάλο μυστήριον. Ἀλλὰ καὶ ἡ χαρὰ ἀνέκφραστη. « Τὰ σύμπαντα σήμε-

«'Εν 'Ιορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε,...» (Μωσαϊκό, Δαφνί, 11ος αἰ.).

ρον ἀγαλλιάσθω. Χριστὸς ἐφάνη ἐν 'Ιορδάνῃ». Οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μᾶς βοηθοῦν νὰ πλησιάσουμε τὸ γεμάτο μυστήριο γεγονός, τῇ Βάπτισι τοῦ Κυρίου μας ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, πὺ ἐργαζόταν ἀδιάκοπα δειχνοντας τὸ δρόμο πρὸς τὸ Χριστό.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Ἀπολυτίκιο τῆς γιορτῆς μελέτησε καὶ τὸ τροπάριο:

«Ἡ Τριάς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐαυτὴν ἡμῖν σήμερον πεφανέρωκεν· ὁ μὲν γὰρ Πατὴρ ἐναργῆ μαρτυρίαν τῷ συγγενεῖ ἐπεφώνησε· τὸ Πνεῦμα περιστερῶς ἐν εἰκόνι κατέπτη οὐρανόνθεν· ὁ Υἱὸς τὴν ἄχραντον κορυφὴν τῷ Προδρόμῳ ὑπέκλινε· καὶ βαπτισθεὶς τὸ ἀνθρώπινον ἐκ δουλείας ἐρρύσατο, ὡς φιάνθρωπος». (Ἀπὸ τὴν ὕμνολογία τῶν Θεοφανίων)

Ἀσκήσεις

- 1) Ποιὰ ἀλήθεια τῆς πίστεώς μας ἀποκαλύφθηκε στὴ Βάπτισι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ ποῖο τρόπο;
- 2) Ποιὰ εἶναι ἡ σχέση τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος μὲ τὴν Ἁγία Τριάδα;
- 3) Ποιὸ εἶναι τὸ βαθύτερο νόημα τῆς Βαπτίσεως τοῦ Κυρίου στὸν Ἰορδάνη ποταμό;
- 4) Πῶς δείχνει ὁ Ἰωάννης τὸ δρόμο τῆς πραγματικῆς μετανοίας;
- 5) Τί θ' ἀπαντοῦσε ὁ Ἰωάννης ἀν τὸν ρωτοῦσε: Τί χρειάζεται νὰ κάμω γιὰ νὰ δεχτῶ μέσα μου τὸ Μεσσία;

2. Οἱ πρῶτοι φαράδες ἀνθρώπων.

Ἰωάν. α' 19-52

Πρὶν ἀρχίσῃ ὁ Κύριος τὸ ἐπίσημο ἔργο Του, περνᾷ μιὰ περίοδο προπαρασκευῆς. Φεύγει γιὰ τὴν ἔρημο. Καὶ μένει ἐκεῖ σα-

ράντα όλόκληρες ημέρες (Ματθ. δ' 1-11). Φέρνει μαζί Του τη μαρτυρία τῆς Βαπτίσεως. Θέλει ὅμως νὰ μᾶς δώση καὶ ἄλλη μιὰ μαρτυρία. Ὅτι εἶναι ὁ Ἀρχιερέας μας, πού μπορεῖ νὰ συμπαθήσῃ τὶς ἀνθρώπινες ἀμαρτίες μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιτρέπει στὸ Σατανᾶ νὰ τὸν βάζῃ σὲ πειρασμό. Δίνει ἔτσι σ' ὅλους μας τὸ παράδειγμα καὶ μᾶς δυναμώνει στὶς ἀσθένειες καὶ στὶς ἀδυναμίες μας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς βγαίνει νικητὴς ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, γιατί παραμερίζει τὸ Σατανᾶ μὲ τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη καὶ ὑπακοή, πού ἔχει στὸν οὐράνιο Πατέρα Του, μὲ τὸν Ὅποῖον ταυτίζεται ὡς πρὸς τὴν οὐσία.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Προδρόμου γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Τὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη μὲ τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας εἶχε μεγάλη ἀπήχηση σ' ὅλο τὸ λαό. Γεννιέται ὅμως μιὰ βαθύτερη σκέψη μέσα τους: Μήπως ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ Μεσσίας πού περιμένουν; Τὸ ξεκαθάρισμα αὐτὸ τὸ ἀναλαβαίνουν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖτες. Καὶ τὸν ρωτοῦν: «Ἐσὺ ποιός εἶσαι;» Οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Ἰωάννη εἶναι ξάστερες καὶ κατακάθαρες. «Ἐγὼ δὲν εἰμαι ὁ Χριστός, οὔτε ὁ Προφήτης (γιὰ τὸν ὁποῖο μίλησε ὁ Μωυσῆς), οὔτε ὁ Ἥλιος. Ἐγὼ εἰμαι ἡ φωνὴ ἐκείνου πού φωνάζει στὴν ἔρημο. Ἰσιῶστε τὸ δρόμο ἀπ' ὅπου θὰ περάσῃ ὁ Κύριος» (Ἡσ. μ' 3, Ἰωάν. α' 20-23). Τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννη θέλει νὰ δείξῃ Ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Δὲν εἶναι ἄξιος ὁ Ἰωάννης οὔτε καὶ τὸν «ἱμάντα» τῶν ὑποδημάτων Του νὰ λύσῃ.

Ἡ μαρτυρία ὅμως τοῦ Ἰωάννη ὁλοκληρώνεται σὲ μιὰ συνάντησή του μὲ τὸν ἴδιο τὸ Μεσσία. Ὁ Κύριος ἔχει γυρίσει ἀπὸ τὴ νηστεία τῶν σαράντα ἡμερῶν. Ὁ Ἰωάννης τὸν ξεχωρίζει μέσα στὸ πλῆθος τοῦ κόσμου καὶ τὸν δείχνει μὲ τὸ δάχτυλό του στοὺς μαθητές του, λέγοντας:

«Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου».

Ἰωάν. α' 29

Οἱ μαθητὲς καὶ οἱ ἀκροατὲς καλοῦνται νὰ στρέψουν ὄχι μόνο τὰ μάτια τους πρὸς τὸ Μεσσία, ἀλλὰ καὶ τὸ νοῦ τους στὶς τρεῖς βασικὲς σημασίες, πού εἶχε ἡ ἔννοια τοῦ ἀμνοῦ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη:

1. Σύμβολο ἀθωότητος: « Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν
ῥήθη καὶ ὡς ἄμνος... ἄφρονος ». *Ἡσ. γγ' 7β*
2. Σύμβολο θυσίας: Τὸ αἷμα τοῦ πασχαλίνου ἄμνου.
Ἐξ. ιβ' 3-5
3. Σύμβολο ἐξιλασμοῦ: Ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος (*χίμαρος*).
Λευϊτ. ιστ' 21

Ἡ κλήση τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Κυρίου. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἀκριβῶς βρέθηκε ὁ Ἰωάννης μὲ δυὸ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του. Μόλις εἶδε τὸν Ἰησοῦ νὰ περπατῇ, τοὺς λέει: « Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ». Αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ τοὺς δυὸ μαθητὲς. Ἀποχωρίζονται τὸ δάσκαλο τους καὶ ἀκολουθοῦν τὸν Ἰησοῦ, τὸ Μεγάλο Ψαρά. Ὅταν ὅμως τὸν ρωτοῦν « ραββί, ποῦ μένεις; », λαβαίνουν μιὰ ἐξαίσιον πρόσκληση: « ἔλᾱτε νὰ δῆτε ποῦ μένω » (Ἰωάν. α' 40).

Ἔμειναν μαζί τὴν ἡμέρα αὐτή. Τὰ λόγια ποὺ τοὺς εἶπε ὁ Χριστός, χαράχτηκαν βαθιὰ μέσα στὴν καρδιά τους. Ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δυὸ, ὁ Ἰωάννης, ὅταν ἔγραφε μετὰ ἀπὸ ἐξήντα περίπου χρόνια τὸ Εὐαγγέλιό του, σημείωνε καὶ τὴν ἀκριβὴ ἀκόμη ὥρα τῆς πρώτης αὐτῆς συναντήσεως: « Ὡρα ἦν ὡς δεκάτη » (Ἰωάν. α' 41).

Ὁ Ἀνδρέας, ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς δυὸ πρώτους μαθητὲς τοῦ Κυρίου, βρίσκει ἀμέσως τὸν ἀδερφό του, τὸ Σίμωνα, καὶ τὸν ὀδηγεῖ στοῦ Χριστοῦ λέγοντάς του μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα: « Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν ». Ὁ Ἰησοῦς δίνει νέο ὄνομα στοῦ Σίμωνα, τὸ γιὸ τοῦ Ἰωνᾶ. Θὰ ὀνομαστῇ Πέτρος. Ὁ Πέτρος ἀσφαλῶς δὲν θὰ κατάλαβε τὴ σημασία αὐτῆς τῆς ὀνομασίας. Θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ ξανακούσῃ τὴ δεύτερη ἐπεξήγηση τοῦ ὀνόματος. « Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν » (Ματθ. ιστ' 18).

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Κύριος ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν Πέραν τοῦ Ἰορδάνη χώρα στὴ Γαλιλαία. Συναντᾷ τὸ Φίλιππο καὶ τὸν καλεῖ. « Ἀκολουθεῖ μοι ». Ἡ ἀνταπόκριση τοῦ Φίλιππου στὴν πρόσκληση τοῦ Κυρίου τὸν φέρνει κοντὰ στοῦ φίλου του Ναθαναὴλ. Ἡ δυσπιστία καὶ ἡ ἀπορία τοῦ Ναθαναὴλ « ἐκ Ναζαρετ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; » (Ἰωάν. α' 47) ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ συναντᾷ προσωπικὰ τὸν Ἰησοῦ. Ἦρθε καὶ εἶδε. Ὅχι φυσικὰ μὲ τὰ μάτια τοῦ μυαλοῦ του, ἀλλὰ μὲ τὰ μάτια τῆς καρδιᾶς, ποὺ ἦταν πραγματικὰ ἄδολη καὶ καθαρὴ. « Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ

δόλος οὐκ ἔστι», τὸν διαβεβαιώνει ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος. Καὶ εἶναι ὁ Ναθαναὴλ ἀπὸ τοὺς πρῶτους μαθητὲς ποὺ ἀξιῶνεται ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ ὁμολογήσῃ: «Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ» (Ἰωάν. α' 50). Δὲν ὑπῆρχε μέσα του προκατάληψη, οἱ ἀπορίες του ἔβγαιναν ἀπὸ καθαρὴ καρδιά. Αὐτὲς οἱ καρδιὲς εἶναι εὐτυχισμένες. Γιστὶ μόνον αὐτὲς θὰ δοῦν τὸ Θεό, βεβαιώνει ὁ Κύριος λίγο ἀργότερα (Ματθ. ε' 8).

Ἡ κλήση τῶν πρῶτων μαθητῶν.

1. Ἀνδρέας - Ἰωάννης: Τοὺς βοηθεῖ ὁ Πρόδρομος: «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ».
2. Σίμων υἱὸς Ἰωνᾶ: (Κηφᾶς - Πέτρος). Τὸν βοηθεῖ ὁ Ἀνδρέας.
3. Φίλιππος: Τὸν καλεῖ ὁ Κύριος: «Ἀκολουθεῖ μοι».
4. Ναθαναὴλ: Ἀπὸ τὸ Φίλιππο τὸ «ἔρχου καὶ ἴδε». Ἀπὸ τὸν Κύριο πείθεται.

Ἀσκήσεις

1) Διάβασε τὸ Ἰωάν. α' 29. Βρίσκεις κάτι παρόμοιο μέσα στὴ δοξολογία ποὺ ψάλλουμε στὴν Ἐκκλησία;

2) Ποιὰ ἐπίδραση εἶχε ἡ ἀπάντηση τοῦ Κυρίου «ἔρχεσθε καὶ ἴδετε» στὸν Ἀνδρέα καὶ στὸν Ἰωάννη; (Ἰωάν. α' 40-43).

3) Μὲ ποιοὺς τρόπους μπορεῖ ὁ Κύριος νὰ καλέσῃ σήμερα ἕναν ἄνθρωπο νὰ Τὸν ἀκολουθήσῃ;

3. Ἡ εὐλογία τοῦ κρασιοῦ καὶ ἡ Βασιλεία τοῦ Μεσσία.

Ἰωάν. β' 1-11

Μὲ τοὺς πρῶτους μαθητὲς ἀρχίζει τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀποστολή Του εἶναι νὰ παρουσιάσῃ στὸν κόσμον τὴ μεσσιανικὴ Του ιδιότητα. Νὰ τοὺς δείξῃ δηλαδὴ ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀναμενόμενος Λυτρωτής. Ἀλλωστε στὸ Ναθαναὴλ ἔδειξε ἕνα τέτοιο σημάδι λέγοντάς του πῶς τὸν εἶδε νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴ συκιά, πρὶν ἀκόμη τοῦ μιλήσῃ ὁ Φίλιππος. Ὁ Ναθαναὴλ ὁρμητικὰ ὁμολόγησε: «Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὁ Κύριος τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ δῇ περισσότερα πράγματα (Ἰωάν. α' 51). Θὰ παρουσιαστοῦν δηλαδὴ καὶ ἄλλα *σημεῖα* μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτό. Τὰ σημεῖα αὐτὰ τὰ ὀνομάζουμε *θαύματα*. Καὶ τὸ πρῶτο θαῦμα τοῦ Κυρίου ἀρχίζει στὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας.

‘Ο Γάμος. ‘Ο Κύριος καὶ οἱ πρῶτοι μαθητές Του παίρνουν πρόσκληση νὰ πᾶνε σ’ ἓνα γάμο στὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Ἐκεῖ βρῆκε ὁ Κύριος καὶ τὴ μητέρα Του, ποὺ εἶχε νὰ τὴ δῇ ἀπὸ τότε ποὺ εἶχε πᾶει στὴν ἔρημο. Ἡ παρουσία της στὸ γάμο μᾶς βοηθεῖ νὰ συμπεράνουμε ὅτι ἡ Μαρία θὰ εἶχε κάποια συγγένεια μὲ τοὺς μελλόνυμφους.

‘Ο γάμος γιὰ τοὺς Ἰουδαίους ἦταν τὸ μεγαλύτερο γεγονός στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Γι’ αὐτὸ καὶ τοῦ ἔδιναν τὴν ὄψη ἑνὸς μεγάλου πανηγυριοῦ, ποὺ κρατοῦσε ἑπτὰ ὁλόκληρες ἡμέρες, σύμφωνα μὲ τὸ τυπικὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱεροτελεστίας. Στὶς διάφορες πομπὲς τῶν μελλονύμφων ἔπαιρναν μέρος ὅλοι οἱ ξένοι μὲ τραγούδια καὶ χοροὺς.

Τὸ κύρος αὐτῆς τῆς γιορτῆς τὸ σέβονταν καὶ οἱ ραββίνοι, ποὺ σταματοῦσαν τὰ μαθήματά τους γιὰ νὰ πᾶνε καὶ αὐτοὶ μαζί μὲ τοὺς μαθητές τους. Σὲ μιὰ τέτοια γιορτὴ τὰ φαγητὰ ἦταν διαλεχτά, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἰδιαίτερα πρόσεχαν, ἦταν τὸ κρασί. Κρατοῦσαν καὶ φύλαγαν εἰδικὰ κρασιά γιὰ τὸ γάμο. Ἀλλωστε οἱ Ἑβραῖοι διάβαζαν στοὺς ψαλμοὺς καὶ μάλιστα στὸν 103,15 ὅτι τὸ κρασί εὐφραίνει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Ἦσαν ἀκόμη ὅτι τὸ σταφύλι καὶ τὸ κρασί ἦταν ἓνα συμβολικὸ σημάδι γιὰ τὸν ἐρχόμενο Μεσσία.

Μέσα στὸν πλοῦτο τοῦ κρασιοῦ ἔβλεπαν τὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας τοῦ Μεσσία. Διάβαζαν καὶ τὶς προφητεῖες γιὰ τὸ Μεσσία ποὺ εἶχαν σχέση μὲ τὸ κρασί. Ἔτσι στὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως στὴν Παλαιὰ Διαθήκη μθ’ 11 ἔγραφε ὁ Μωυσῆς :

« Θὰ δέση τὸ πουλᾶρι του σ’ ἓνα ἀμπέλι μὲ σταφύλια, θὰ πλύνῃ τὴ στολὴ του στὸ κρασί καὶ τὰ ρούχα του στὸ αἷμα τοῦ σταφυλίου ».

Γένεση μθ’ 11

Νὰ λοιπὸν γιὰτὶ ὁ Κύριος φανερῶνει τὰ πρῶτα σημάδια τοῦ μεσσιανικοῦ Του ἔργου σ’ ἓνα γάμο. Δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο τὸ γεγονός. Ἡ παρουσία ἐπίσης τοῦ Κυρίου στὸ γάμο καὶ ἡ εὐλογία ὅλης τῆς τελετῆς μᾶς θυμίζει τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕα, ὅταν τοὺς δόθηκε ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ ἡ εὐλογία νὰ αὐξάνουν καὶ νὰ πληθαίνουν μέσα στὴν ἁγιασμένη οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα. Ἡ

Χάρη τοῦ Θεοῦ συνοδεύει ὅσους συνδέουν ὁλόκληρη τὴ ζωὴ τους μὲ τὶς εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἔλλειψη τοῦ κρασιοῦ. Ὁ Ἰησοῦς βρίσκεται μαζί μὲ τοὺς μαθητὲς Του ἀνάμεσα στοὺς καλεσμένους. Ἡ παρουσία Του δίνει ἓνα ἰδιαίτερο τόνο στὴν ἔκφραση τῆς λαϊκῆς χαρᾶς. Ἡ μητέρα Του φαίνεται ὅτι παρακολουθοῦσε τὶς διάφορες ἀνάγκες τῆς γιορτῆς. Ξαφνικά ἀνακαλύπτει ὅτι παρουσιάστηκε ἔλλειψη στὸ κρασί. Φαίνεται ὅτι ἦρθαν περισσότεροι καλεσμένοι ἀπὸ ὅσους περίμεναν. Σκέφτηκε λοιπὸν σὰν μητέρα ὅτι τῆς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ δείξῃ στὸν κόσμο τὶς θαυμαστὲς δυνάμεις τοῦ γιοῦ της. Ἀμέσως πᾶει καὶ Τοῦ μιλεῖ. « Δὲν ἔχουν κρασί », τοῦ λέγει. Καὶ τὸ βλέμμα της, ποὺ παίζει ἐδῶ τὸν πιὸ σημαντικὸ ρόλο, ἐκφράζει αὐτὸ ποὺ σκέφτεται. Ὁ Κύριος ἀπορρίπτει τὴν παράκλησή της. Ὅχι, δὲν ἔχει ἔρθει ἡ ὥρα Του γιὰ θαυματουργία. Καὶ ἀρνιέται νὰ ἐξαρτήσῃ τὸ ἔργο Του ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία ἑνὸς ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς εἶναι τὸ ἀγαπημένο πρόσωπο τῆς μητέρας Του. Τὸ σεβασμὸ πρὸς τὴν μητέρα τὸν ἐκφράζει ὁ Κύριος μὲ τὴν ἐβραϊκὴ φράση : « Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι ; » Ἡ λέξις « γύναι » εἶναι ἔκφραση ἰδιαίτερον σεβασμοῦ ἐνὸς παιδιοῦ πρὸς τὴν μητέρα.

Τὸ θαῦμα. Ὁ Ἰησοῦς ξαφνικά ἀποφασίζει νὰ κάμῃ τὸ πρῶτο Του θαῦμα-σημεῖο. Ὅχι ἀπὸ τὴν παρότρυνση τῆς μητέρας Του. Ἀλλὰ ἀπὸ θεϊκὴ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ περίμεναν τὴ φανέρωση τοῦ Μεσσία. Δίνει ἐντολὴ νὰ γεμίσουν τὶς ἑξή λίθινες ὑδρίες μὲ νερό. Αὐτὲς τὶς εἶχαν γιὰ τὸ νίψιμο τῶν χειρῶν καὶ τῶν διαφόρων σκευῶν. Τὸ μέγεθος κάθε ὑδρίας ἦταν δυὸ ἢ τρεῖς μετρητὲς. Ὁ κάθε μετρητὴς χωροῦσε 39 κιλὰ νερό. Μόλις γέμισαν τὶς ὑδρίες μὲ νερό, ὁ Κύριος ἔδωσε τὴν ἐντολή : « Πάρτε τώρα ἀπὸ αὐτὸ καὶ δώστε στὸν ἀρχιτρίκλινο » (Ἰωάν. β' 8). Ὁ ἀρχιτρίκλινος ἦταν ὁ εἰδικὸς προμηθευτὴς γιὰ τὸ κρασί, ὅμως δὲν εἶχε καταλάβει ἀκόμη τὴν ἔλλειψη τοῦ κρασιοῦ. Ἀλλὰ ὅταν γεύτηκε ὁ ἀρχιτρίκλινος ὅ,τι τοῦ ἔφεραν, διαπίστωσε πρῶτος τὴν ἐξαιρετικὴ ποιότητα τοῦ κρασιοῦ. Ἀπόρησε λοιπὸν καὶ ρώτησε τὸ γαμπρό : « Γιατί κράτησες τὸ καλὸ κρασί γιὰ τὸ τέλος τῆς γιορτῆς ; » Στὴν ἀπορία του αὐτὴ ὁ ἀρχιτρίκλινος δὲν πῆρε καμιὰ ἀπολύτως ἀπάντηση. Ἀλλὰ οὔτε κατάλαβε τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ἄλλαξε θαυματουργικὰ τὸ νερό καὶ τὸ ἔκανε θαυμάσιο κρασί.

Τὸ θαῦμα στὴν Κανᾶ. (Τοιχογραφία, Μετέωρα).

Ἡ ἐπενέργεια τοῦ θαύματος. Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ποὺ ἦταν παρὼν στὸ γάμο, δὲν μᾶς ἀναφέρει τίς ἐντυπώσεις τοῦ κόσμου γιὰ τοῦτο τὸ θαῦμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οἱ μόνοι ποὺ τὸ πρόσεξαν, ἦταν οἱ μαθητές. Ἡ ἐμπιστοσύνη ποὺ εἶχαν στὸν Ἰησοῦ τοὺς βοήθησε νὰ ἀνακαλύψουν τὴ μεσσιανικὴ Του δόξα ποὺ φανερώθηκε μὲ αὐτὴ τὴν ἀρχὴ τῶν σημείων.

Ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲ γίνονται ἀντιληπτά ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἔχουν μαζί Του καμμιά *προσωπικὴ* γνωριμία, κανένα *σύνδεσμο ἀγάπης*. Θὰ δοῦμε καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις θαυμάτων ὅτι τὰ σημάδια αὐτὰ τοῦ Ἰησοῦ τὰ ἀναγνώριζαν μόνον ἐκεῖνοι ποὺ πίστευαν στὸ μεσσιανικὸ Του Πρόσωπο. Τὰ σημεία αὐτὰ δὲν τὰ ἔδινε ὁ Ἰησοῦς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ τοὺς ἐντυπωσιάσῃ καὶ νὰ τοὺς καταπλήξῃ, μὰ γιὰ νὰ τοὺς δυναμώσῃ καὶ νὰ τοὺς αὐξήσῃ τὴν πίστη στὸ Πρόσωπό Του. ✓

Ἀσκήσεις

1) Ποιὸς εἶναι ὁ μεσσιανικὸς χαρακτήρας τοῦ πρώτου θαύματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας;

2) Ἡ μεταβολὴ τοῦ νεροῦ σὲ κρασί, μήπως σοῦ θυμίζει καμιὰν ἄλλη μεταβολὴ τοῦ κρασιοῦ, ποὺ γίνεται στὸ τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ ; (Α' Κορ. 1α' 23-30).

3) Πῶς ἐξηγεῖς τὴ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴ μητέρα Του ;

4) Σὲ τί βοήθησαν τοὺς ἀνθρώπους τὰ θαυματουργικὰ σημεῖα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ;

5) Γιατί ὁ Κύριος ἔκαμε τὸ πρῶτο Του θαῦμα μεταβάλλοντας τὸ νερὸ σὲ κρασί ;

4. Οἱ δώδεκα θεμέλιοι λίθοι.

Λουκ. στ' 12-16

Ἔχουν περάσει ἕξι περίπου μῆνες ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Ἰησοῦς ἔχει κάνει τὴν ἐμφάνισή Του στὴ Γαλιλαία καὶ κηρύττει. Τὸ κήρυγμά Του « μετανοεῖτε ἡγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν » εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἔδειχνε μόνο τὸν « ἀναμενόμενο » Βασιλέα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κηρύττει τώρα ὅτι *Αὐτὸς* ὁ ἴδιος εἶναι ὁ Βασιλέας. Ἡ μετάνοια λοιπὸν θὰ γίνῃ *προσωπικὰ* στὸν Ἰησοῦ. Αὐτὸς μόνος, ὡς Θεός, μπορεῖ νὰ δώσῃ συγχώρηση στὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο καὶ ἔτσι νὰ τὸν κάνει παιδί Του.

Σιγὰ σιγὰ ἄρχισε νὰ τραβᾷ πολλοὺς κοντά του. Ἄλλοι ὅμως παρουσίαζαν μιὰ φοβερὴ ἀντίδραση στὸ σωτήριο ἔργο Του. Ἰδιαίτερα οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δὲν ἤθελαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὸ Χριστὸ γιὰ Μεσσία. Χρειαζόταν λοιπὸν νὰ συγκροτηθῇ μιὰ μόνιμη ομάδα ἀπὸ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, ποὺ θὰ ἀναλαμβάνουν νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τοῦ Μεσσία καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Παλαιστίνης.

Προετοιμασία γιὰ τὴν ἐκλογή. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν παρουσιάζει μιὰ μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη σοβαρότητα καὶ σπουδαιότητα. Μᾶς τὸ δείχνει ὁ Κύριος. Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο Του, ἀποσύρεται γιὰ νὰ προσευχηθῇ στὸν οὐράνιο Πατέρα Του. Καὶ ἡ προσευχή κρατᾷ μιὰ ὁλόκληρη νύχτα. Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα ἔρχεται ἡ μεγάλη στιγμή. Καλοῦνται ὅλοι οἱ μαθητὲς *προσωπικὰ*, μὲ τὰ ὀνόματά τους. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔχουμε κι' ὅλας γνωρίσει σὲ προηγούμενα μαθήματα.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Κύριος ὀνόμασε τοὺς μαθητὲς « *Ἀποστόλους* » (Λουκ. στ' 12-13). Ἀπόστολος σημαίνει τὸν ἀπεσταλμένο γιὰ τὴ διεκπεραίωση μιᾶς ὁποιασ-

«Θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἁγίου» (᾿Αποκ. κα 14) (Μικρογραφία, ᾿Αθήναι, 12ος αἰ.).

δήποτε ἐργασίας. Ἐδῶ Ὁ Ἀπόστολος σημαίνει τὸν ἀπεσταλμένο ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὴ μετάδοση τῆς καλῆς ἀγγελίας Του στοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ ἀριθμὸς «δῶδεκα» τῶν Ἀποστόλων μαθητῶν Του ἔχει πλήρη ἀντιστοιχία μὲ τὶς δώδεκα φυλές τοῦ Ἰσραὴλ. Εἶναι οἱ δώδεκα νέοι πνευματικοὶ ἡγέτες ὁλόκληρου τοῦ κόσμου, τοῦ «νέου Ἰσραὴλ» (Ἀποκ. κα' 12 - 14). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς «δῶδεκα» κρατήθηκε μὲ μεγάλο σεβασμὸ καὶ τιμὴ ἀπὸ τὴν πρώτη χριστιανικὴ γενιά. Τὸ ἔδειξαν οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὴ συμπλήρωση τῆς θέσεως τοῦ Ἰούδα (Βλέπε Πράξ. α' 21 - 26). Πολὺ συχνὰ γίνεται στὴν Καινὴ Διαθήκη μιὰ ἀντικατάσταση τοῦ ὀνόματος «Ἀπόστολοι» μὲ τὸ ὄνομα «Δώδεκα».

Τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν. Ὁ κατάλογός τους μᾶς παραδίνεται 4 φορές. Ἀπὸ τὸ Ματθαῖο ι' 2 - 4, τὸ Μάρκο γ' 16 - 19, τὸ Λουκᾶ στ' 14 - 16 καὶ Πράξ. α' 13. Ἰδιαίτερα παρουσιάζονται τρεῖς ὁμάδες ἀπὸ τέσσερα ὀνόματα:

Ὁμάδα πρώτη

1. Σίμων Πέτρος	}	ἀδέρφια
2. Ἀνδρέας		
3. Ἰάκωβος	}	γιοί
4. Ἰωάννης		
		Ζεβεδαίου

Ὁμάδα δεύτερη

5. Φίλιππος
6. Βαρθολομαῖος - Ναθαναὴλ
7. Θωμᾶς ὁ Δίδυμος
8. Ματθαῖος ὁ Τελώνης

Ὁμάδα τρίτη

9. Ἰάκωβος ὁ Ἀλφαίου
10. Θαδδαῖος ἢ Λεββαῖος
11. Σίμων Καναναῖος
12. Ἰούδας Ἰσκαριώτης

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Κύριος διάλεξε καὶ κάλεσε τοὺς μαθητὲς Του δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸς γιὰ ὅλο τὸν ἀριθμὸ τους. Ζέρουμε πάντως πῶς κάλεσε τὸν Ἀνδρέα καὶ τὸν Ἰωάννη, τὸ Σίμωνα, τὸν Ἰάκωβο τὸν ἀδερφὸ τοῦ Ἰωάννη, τὸ Φίλιππο καὶ τὸ Ναθαναὴλ (Βαρθολομαῖο) καὶ τελευταῖα τὸν Τελώνη Ματθαῖο (Ματθ. θ' 9 - 11).

Πολύ χαρακτηριστική είναι η σημασία, που έχουν τα όνόματα πολλών από τους μαθητές :

Όνομα	Σημασία	Αγιογραφικά χωρία
Σίμων, υιός 'Ιωανᾶ	Κηφᾶς = Πέτρος (πέτρα)	'Ιωάν. α' 43.
'Ιωάννης και 'Ιάκωβος	Βοανεργῆς = υιοὶ βροντῆς	Μάρκ. γ' 17.
Θωμᾶς		ἀραμαϊκὰ <i>τωμα</i> = διδυμος
'Ιούδας (προδότης)	'Ισκαριώτης = ἰς Κεριγιώθ ('Ασερών) = πόλη τῆς 'Ιουδαίας	'Ιωάν. κ' 24.
Θαδδαῖος ἢ Λεββαῖος	ἀραμαϊκὰ Θαδδαγιά = στήθος	'Ιησ. Ναυῆ ιε' 25.
Κίμων Καναναῖος	ἀραμαϊκὰ Λιββᾶ = καρδιά	ἄνθρωπος μέ πλατιά καρδιά (στήθος) Ματθ. ι' 3.
	ἀραμαϊκὰ Καν' ἀνά = ζηλωτής	Λουκ. στ' 15.

Τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων :

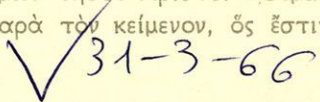
Α' *Παίρνουν μιὰ μεγάλη ἐντολή.* Τοὺς στέλνει ὁ Χριστὸς στὴ Γαλιλαία (Λουκ. θ' 1-3). Εἶναι πολὺ μεγάλο τὸ ἔργο τους καὶ ὁ Κύριος προσεύχεται γι' αὐτοὺς. Τοὺς δίνει τὴ μεγάλη ἐντολή τῆς ἱεραποστολῆς : « Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη » (Ματθ. κη' 18-20). Τοὺς ἐμφανίζει σὰν ἀντιπροσώπους Του μέσα στὸν κόσμον (Λουκ. ι' 16) γιὰ νὰ ἐννοήσουν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὑψηλὸ τους ἔργο.

Β' *Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι οἱ κύριοι μάρτυρες τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου.* Χρωστᾶμε πολλὰ στοὺς Ἀποστόλους. Αὐτοὶ μᾶς παράδωσαν ἐκεῖνα πού εἶδαν καὶ ἔζησαν κοντὰ στὸ Χριστό. Ἡ μαρτυρία τους εἶναι γεμάτη ἀπὸ πίστη καὶ ἀγάπη στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Καὶ δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἱστορική εἰδηση, εἶναι ζωντανὴ πληροφορία, πού ἀναβρῦζει ἀπὸ τὴ γεμάτη πίστη ζωὴ τους (Βλέπε Πράξ. α' 22 καὶ Πράξ. β' 32).

Γ' *Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι τὸ θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας.* Ὁ ἀριθμὸς τῶν δώδεκα ἀποστόλων, εἶπαμε, μᾶς ὑπενθυμίζει τὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ 'Ισραὴλ. Ἡ Ἐκκλησία μας λοιπὸν παρουσιάζεται ὡς « νέος 'Ισραὴλ », ὡς « νέα, οὐράνια 'Ιερουσαλὴμ ». Θυμήσου τὸν ὠραῖο ὕμνο πού ψάλλουμε στὴν Ἐκκλησία μας τὸ Πάσχα : « Φωτίζου,

φωτίζουν, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ». Τὸ τεῖχος τῆς οὐράνιας αὐτῆς πό-
λεως ἔχει :

« θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν
δώδεκά ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου ». *Ἀποκ. κα' 14*

Ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία ἔχει οἰκοδομηθῇ ἀπάνω στὸν αἰῶνιο
« θεμέλιον », τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. « Θεμέλιον γὰρ ἄλλον
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χρι-
στός ». (Α' Κορ. γ' 11)

Ἀσκήσεις

1) Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων βρίσκονται διατυπωμένα, μὲ
τὸν καλῦτερο τρόπο, στὸν ἀκόλουθο ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας. Μελέτησέ τον
μὲ προσοχὴ καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Καθηγητῆ σου :

« Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι οἱ Ἀπόστολοι, τῷ δεσπόζοντι
τῶν ὅλων ἑαυτοὺς Χριστῷ ἀναθέμενοι, ὡραίους πόδας ἐξαπενίζοντο (= ἐκαθα-
ρίζοντο) εὐαγγελιζόμενοι πᾶσιν εἰρήνην ».

2) Σὲ ποιούς καὶ μὲ ποῖό τρόπο πραγματοποιήθηκε ὁ στίχος τοῦ
Δαβίδ : Ψαλμ. 18,5 « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ
πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ρήματα αὐτῶν ».

3) Πῶς αἰσθάνεσαι τὴν ὀφειλὴ σου ἀπέναντι στοὺς ἁγίους Ἀποστό-
λους ;

4) Γιατί διάλεξε ὁ Κύριος αὐτοὺς τοὺς ἀγράμματους ψαράδες γιὰ Ἀπο-
στόλους Του ;

1. 'Ο 'Ιησοῦς Χριστὸς καὶ τὰ θαύματά Του.

Ἡ ἀποστολή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι νὰ παρουσιάσῃ στοὺς ἀνθρώπους τὸν ἑαυτὸ Του ὡς πραγματικὸ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἔργο ὅμως αὐτὸ χρειάζοταν νὰ τὸ προσαρμόσῃ καὶ νὰ τὸ παρουσιάσῃ σύμφωνα μὲ τὶς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οἱ Ἰουδαῖοι π.χ., γιὰ νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν Ἰησοῦ ὡς *Μεσσία*, περίμεναν ἀπὸ Αὐτὸν ὀρισμένα σημάδια. Τὸ νὰ εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ σημαίνει ὅτι εἶσαι ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Καὶ ὁ Θεός, ὅπως Τὸν βλέπουν μέσα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, εἶναι ὁ Ἐξουσιαστὴς ὅλου τοῦ κόσμου.

Τὴν ἐξουσία Του αὐτὴ ὁ Θεὸς τὴ δείχνει :

- 1) Στὴν ἁμαρτία καὶ στὸ θάνατο.
- 2) Στὸ Μωσαϊκὸ νόμο.
- 3) Στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντα καὶ
- 4) Στὸ Σάββατο.

Ὁ πραγματικὸς λοιπὸν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος, σύμφωνα μὲ τὶς ἀντιλήψεις τῶν Ἰουδαίων, δείχνει τὴν ἐξουσία Του πάνω σ' ὅλα τοῦτα.

Νὰ λοιπόν, γιατί ὁ Κύριος ἀρχίζει νὰ ἐργάζεται μὲ *σημεῖα* ἀνάμεσα στὸ λαό. Μὲ τὸ θαῦμα ὁ Κύριος δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ καταπλήξῃ τὸν κόσμο. Ὁ πρῶτος καὶ βασικὸς σκοπὸς τοῦ θαύματος δὲν εἶναι ἡ θεραπεία μιᾶς ἀρρώστιας ἢ ἡ ἀνάστασις ἀπὸ τὸν κόσμὸ τῶν νεκρῶν. Κάτι παραπάνω: Εἶναι ἓνας ἀγωγὸς μέσα ἀπὸ τὸν ὁποῖο διοχετεύεται ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Χριστὸς βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἐνισχύει νὰ δεχτῇ καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα δῶρα, ποὺ τοῦ προσφέρει

ὁ Θεός : Τὴν *πίστη*.
Γιὰ νὰ γεννηθῇ καὶ
νὰ δυναμώσῃ ἡ *πί-*
στη ἐνδιαφέρεται
πρῶτα ἀπὸ ὅλα ὁ
Κύριος. Τὴν ἀπα-
ραίτητη βοήθειά
Του μᾶς τὴν προσ-
φέρει μὲ τὰ θαύμα-
τά Του.

Ἕνας ὕμνος
τῆς Ἐκκλησίας μας
ἐκφράζει ωραιότατα
τὴν ἀλήθεια αὐτή :

Ἡ λίμνη Γενησαρέτ. Στὶς ὄχθες τῆς δίδαξε καὶ θαυ-
ματούργησε ὁ Κύριος.

Κύριε, ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν παρανόμων,
προῆλθες ἐκ τοῦ μνήματος,
καθὼς ἐτέχθης ἐκ τῆς Θεοτόκου·
οὐκ ἔγνωσαν πῶς ἐσαρκώθης οἱ ἀσώματοί σου ἄγγελοι·
οὐκ ἤσθοντο πότε ἀνέστης οἱ φυλάσσοντές σε στρατιῶται·
ἀμφότερα γὰρ ἐσφράγισται τοῖς ἐρευνῶσι·
πεφανέρωται δὲ τὰ θαύματα, τοῖς προσκυνοῦσιν
ἐν πίστει τὸ μυστήριον...

Τὸ *θαῦμα*, ὡς σημάδι τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀναγνωρίζει
μονάχα ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀφίνει νὰ ἀνάψῃ ὁ Θεὸς μέσα στὴν καρδιά
του τὴ φλόγα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πίστεως. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ
δὲν ἔχει αὐτὰ τὰ μυστικά μάτια, δὲν παραδέχεται τὸ *θαῦμα* καὶ τὸ
Χριστό. Ὅμοια καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲ τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φα-
ρισαίους. Δὲν πίστεψαν στὰ θαύματα οὔτε καὶ στὸν ἴδιο τὸ Χρι-
στό. Τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι στὸ « ὄνομα τοῦ ἄρχοντα τῶν δαι-
μονίων βγάζει τὰ δαιμόνια » (Λουκ. ια' 15).

Τέτοια θαύματα θὰ παρακολουθήσουμε καὶ ἐμεῖς στὴ συνέ-
χεια τῶν μαθημάτων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Δὲν πρόκειται νὰ τὰ
ἐξαντλήσουμε ὅλα. Θὰ ἐξετάσουμε ὅμως ὀρισμένα, ποὺ εἶναι ἀντι-
προσωπευτικά. Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου δὲν θὰ τὰ περιορίσουμε
μόνο σὲ μερικές περιπτώσεις. Γιατὶ τὸ ἴδιο τὸ Πρόσωπο τοῦ Κυ-

ρίου και όλόκληρη ή Ζωή Του είναι για μάς τούς ανθρώπους ένα συνεχές θαῦμα. Θαῦμα είναι ή Γέννησή Του. Θαῦμα ό λόγος και ή διδασκαλία Του. Θαῦμα τὰ διάφορα «σημεῖα» Του. Θαῦμα ή σταυρική Του Θυσία. Θαῦμα θαυμάτων τελικά είναι και ή 'Ανάστασή Του.

1) Τό θαῦμα τοῦ λόγου, τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου, θά τὸ ἐξετάσουμε στή Δευτέρα τάξη τοῦ Γυμνασίου. Μὲ τὴν ὁμιλία Του πάνω στοῦ "Όρος ὁ Κύριος θά δείξη στοὺς ἀνυπόμονους 'Ιουδαίους τὴν ἐξουσία Του πάνω στοῦ Μωσαϊκὸ νόμο.

2) Τὴν ἐξουσία Του ἐπάνω στὴν ἁμαρτία και στοῦ θάνατο θά μάς τὴ δείξη μὲ τὴν ἐξουσία ποὺ ἔχει νὰ συγχωρῇ τὴν ἁμαρτία και νὰ καταργῇ τὸ κέντρο τῆς ἁμαρτίας, τὸ θάνατο (Α' Κορ. ιε' 54-56) και νὰ χαρίζῃ ζωὴ αἰώνια (Ρωμ. στ' 23).

3) Στοῦ Ναὸ τοῦ Σολομώντα, στὸν οἶκο τοῦ Πατέρα Του εἶναι ἐξουσιαστής, γι' αὐτὸ και τὸν καθαρίζει ἀπὸ τὶς βρώμικες πράξεις τῶν ἀνθρώπων, και

4) Γίνεται Κύριος τοῦ Σαββάτου «παραβαίνοντας» τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου και ἀντικαθιστώντας τὴν μὲ ἔργα τῆς 'Αγάπης Του.

Ἀσκήσεις

- 1) Για ποῖό σκοπὸ δείχνει ὁ Κύριος τὰ σημεῖα - θαύματα;
- 2) Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀναγνωρίσῃ ἓνα θαῦμα και νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ αὐτό;
- 3) Γιατί οἱ 'Ιουδαῖοι δὲν μπόρεσαν νὰ πιστέψουν στὰ θαύματα τοῦ Κυρίου;
- 4) Γίνονται και σήμερα θαύματα στοῦ ὀνομα τοῦ Χριστοῦ;

2. Ἡ ἀγάπη και ἡ συγχώρηση τῆς ἁμαρτίας.

*Λουκ. ζ' 36-50
Ματθ. κατ' 6-14*

Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ Κυρίου μὲ τούς ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους ἦταν μεγάλο σκάνδαλο για τοὺς 'Ιουδαίους. Δὲν χωροῦσε τὸ μυαλό τους ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἦρθε στὴ γῆ για νὰ ἀνταμείψῃ και νὰ παινέψῃ τοὺς δίκαιους, μὰ για νὰ καλέσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς σὲ μετάνοια (Ματθ. θ' 13). Ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἀνησυχοῦσε φοβερά, ἦταν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου:

Οἱ Ἰουδαῖοι γνώριζαν πῶς μόνον ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ συγχωρῇ τὶς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων (Λουκ. ε' 21). Ἔτσι ὁ Κύριος, γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀληθινὸς Θεός, δείχνει τὴν Ἐξουσία Του πάνω στὴν ἁμαρτία. Καὶ ἐξαλείφει τὴν ἁμαρτία μὲ τὴ συγχώρησή Του.

Μιά τέτοια *προσωπικὴ* συνάντηση τοῦ Κυρίου μας μὲ μιὰ ἁμαρτωλὴ γυναῖκα θὰ παρακολουθήσουμε σήμερα. Θὰ διακρίνουμε τὴ θεϊκὴ Του δύναμη ποὺ κρύβεται μέσα σ' αὐτὴ τὴ συγχώρηση.

Ὁ Ἰησοῦς καλεσμένος σὲ δεῖπνο. Οἱ Φαρισαῖοι ἔχουν ἀρχίσει τὶς κατηγορίες τοὺς ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ. Ὅμως κρατοῦν ἀπέναντί Του μιὰ ὑποκριτικὰ φιλικὴ στάση.

Κάποιος Φαρισαῖος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Σίμωνα, προσκαλεῖ τὸν Ἰησοῦ σὲ δεῖπνο, στὸ σπίτι του. Οἱ καλεσμένοι ξαπλώνονταν σ' ἓνα ἡμικυκλικὸ τραπέζι καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ μέρος τοῦ κύκλου. Στηρίζονταν στὸν ἓναν ἀγκῶνα καὶ τὰ πόδια τοὺς ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι. Ὁ οἰκοδεσπότης ἔπρεπε, σύμφωνα μὲ τὰ ἰουδαϊκὰ ἔθιμα, νὰ ὑποδεχτῇ τὸν ἐπίσημο καλεσμένο στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ του, νὰ τοῦ πλύνῃ τὰ πόδια, νὰ τοῦ ἀλείψῃ τὸ κεφάλι μὲ ἄρωμα καὶ νὰ τὸν φιλήσῃ. Ὁ Σίμων τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν πρόσφερε στὸν Ἰησοῦ.

Ἡ ἁμαρτωλὴ γυναῖκα. Ξαφνικὰ παρουσιάζεται ἀνάμεσα στοὺς ὑπηρέτες μιὰ γυναῖκα. Γονατίζει στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ βρέχει μὲ τὰ δάκρυστά της, τὰ ραντίζει μὲ ἄρωμα, ποὺ ἦταν μέσα σὲ ἓνα ἀλαβάστρινο δοχεῖο, καὶ ὕστερα τὰ σκουπίζει μὲ τὰ μακριὰ της μαλλιά.

Ὁ Σίμων παρακολουθεῖ αὐτὴ τὴ συγκινητικὴ σκηνὴ ἀπὸ ἀπέναντι. Ἀντὶ νὰ δοκιμάσῃ συντριβὴ καὶ συγκίνηση, ἀνακατεύεται ἐσωτερικὰ ἀπὸ τὴν ἀηδία ποὺ τοῦ προκαλεῖ ἡ ἁμαρτωλὴ αὐτὴ γυναῖκα. Καὶ σκέφτεται: «Ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν προφῆτης, θὰ γνώριζε τὸ παρελθὸν τῆς γυναίκας αὐτῆς» (Λουκ. ζ' 39). Τὴν ἴδια ὁμως ὥρα, ποὺ ἀρνιέται τὶς προφητικὲς ἰκανότητες τοῦ Κυρίου, παίρνει μιὰ ἀπάντηση μὲ τὴν ὁποία ἐρχονται στὸ φῶς ὅλες οἱ μυστικές του σκέψεις.

« Διάλυσον τὸ χρέος ὡς κἀγὼ τοὺς πλοκάμους... » (Ἡ ἁμαρτωλὴ γυναῖκα, Μωσαϊκὸ, Tavole).

ζεται νὰ τροφοδοτηθῇ μὲ ἀγάπη. Ὁ Κύριος τοῦ δείχνει τὴν ἁμαρτωλὴ γυναῖκα, ποὺ βρίσκεται ἀπέναντί του. Ὁ Σίμων πρὶν ἀπὸ λίγο ἔκανε σκέψεις γεμάτες περιφρόνηση γι' αὐτή. Μὰ τώρα ἐκείνη, μὲ τὴ σειρά της, γίνεται ὁ δάσκαλος. Γιατὶ δὲν παράλειψε νὰ προσφέρῃ στὸν Ἰησοῦ ἐκεῖνο ποὺ ὁ οἰκοδεσπότης ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ προσφέρῃ.

Ὁ Σίμων

1. Δὲν ἔπλυνε τὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ.
2. Δὲν ἔδωσε φίλημα.
3. Δὲν ἔλειψε τὴν κεφαλὴ μὲ λάδι.

Ἡ γυναῖκα

1. Τὰ μούσκεψε μὲ τὰ δάκρμά της καὶ τὰ σκούπισε μὲ τὰ μαλλιά της.
2. Καταφίλησε τὰ πόδια Του.
3. Ἄλειψε μὲ μύρο τὰ πόδια.

Ἡ διαγωγή τοῦ Σίμονα εἶναι ἀποκρουστική. Ἡ καρδιά του

Ὁ Ἰησοῦς συζητεῖ μὲ τὸ Σίμωνα. Ὁ Ἰησοῦς θέλει νὰ πῇ κάτι ἰδιαίτερο στὸ Σίμωνα. Τοῦ λέγει λοιπὸν :

— Κάποιος δανειστής χάρισε σ' ἓνα χρεοφειλέτη 500 δηνάρια (δηλαδὴ 6000 περίπου δραχμὲς) καὶ σὲ κάποιον ἄλλον 50 δηνάρια. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ θὰ δοκιμάσῃ μέσα του μεγαλύτερη εὐγνωμοσύνη καὶ ἀγάπη γιὰ τὸν δανειστή ;

Ὁ Σίμων ἀπαντᾷ μὲ φρόνηση :

— Ἐκεῖνος, στὸν ὁποῖο χάρισε τὰ περισσότερα.

Ὁ Κύριος ἐπιδοκιμάζει τὴν κρίση, τὸ μυαλὸ τοῦ Σίμονα καὶ ἀποκαλύπτει σὲ ὅλους τὴν ἄδειαν τὴν καρδιά. Ἡ καρδιά του ἔχει πάψει πιά νὰ χτυπᾷ ἀπὸ ἀγάπη. Χρειάζεται νὰ τροφοδοτηθῇ μὲ ἀγάπη.

δέν τροφοδοτείται μὲ τὸ αἷμα τῆς ἀγάπης. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ συμπεριφορά του εἶναι ἀπέναντι στοῦ Χριστοῦ πολὺ προσβλητικὴ καὶ δίχως εὐγένεια. Στὴ γυναῖκα συμπεριφέρεται περιφρονητικὰ καὶ ἀπάνθρωπα.

Δὲν χρειάζεται τὴν ἀγάπη ὁ Σίμων, γιατί σὰν Φαρισαῖος εἶναι δίκαιος, δηλαδὴ ἐφαρμόζει τὸ Μωσαϊκὸ νόμο πέρα γιὰ πέρα. Ἐπομένως δὲν αἰσθάνεται ἁμαρτωλὸς, ὅπως αὐτὴ ἡ γυναῖκα. Ἀντίθετα ἡ γυναῖκα ἔχει βαθιὰ συναίσθηση τῆς ἁμαρτίας της καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ἀγάπη. Ἡ κινητήρια δύναμη τῆς ἀγάπης τὴν τραβᾷ κοντὰ στοῦ Χριστοῦ. Ψάχνει ἡ ἴδια καὶ τὸν βρίσκει. Ἡ ἀγάπη τὴν ὁδηγεῖ σὲ μιὰ εἰλικρινῇ μετάνοια. Ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ βάρος καὶ τὴν ἐνόχληση τῶν ἁμαρτιῶν της. Δὲν ὑπολογίζει λοιπὸν τὴν περιφρόνηση τοῦ Σίμονα καὶ τῶν ἄλλων Φαρισαίων.

Ἡ ἀγάπη λοιπὸν τὴν ὁδηγεῖ στὴ μετάνοια καὶ ἡ μετάνοια τῆς χαρίζει μιὰν ἀπέραντη σὲ βάθος καλλιέργεια τῆς ἀγάπης στὴν καρδιά της.

Ἡ συμπεριφορά τοῦ Κυρίου ἀπέναντί της φαίνεται πολὺ παρὰ ξενη στοὺς Φαρισαίους. Ὁ Κύριος δέχεται τὴν ἐκφραση τῆς ἀγάπης αὐτῆς τῆς γυναίκας, τὴν ἐπαινεῖ μπιστὰ σ' ὅλους, παίρνει τὸ μέρος της, καὶ τὸ σπουδαιότερο, συγχωρεῖ ὅλες τὶς ἁμαρτίες της. Τὴ συγχώρηση τὴ συνδέει ὁ Κύριος μὲ τὴν παρουσία τῆς ἀγάπης. Ὅσο περισσότερο κανεῖς ἀγαπᾷ, τόσο καὶ ζητεῖ θερμότερα νὰ τοῦ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες. Ὅποιος ὅμως ἀγαπᾷ λίγο, πολὺ δύσκολα αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν του. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα:

Ὁ Κύριος συγχωρεῖ τὶς ἁμαρτίες στὶς καρδιὲς ποὺ δέχονται μέσα τους τὴν «ἀγάπη τοῦ Θεοῦ... διὰ Πνεύματος Ἁγίου» (Ρωμ. ε' 5). Ἡ ἁμαρτωλὴ γυναῖκα ἐπιβραβεύεται μὲ τὴ συγχώρηση. Ἡ ἐμπιστοσύνη της στοῦ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου τὴν ἔσωσε. Οἱ Φαρισαῖοι ἀντίθετα δυσκολεύονται πολὺ νὰ διακρίνουν ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Μεσσίας, ἂν καὶ βλέπουν ὅτι εἶναι ὁ Κύριος τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴ συγχωρεῖ. Ἐκεῖ τοὺς ὁδηγεῖ ἡ ἔλλειψη τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ Χριστό. Δὲν τὸν ἀγαποῦν καὶ ἔτσι δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσουν τὴ συγχώρηση τῶν δικῶν τους ἁμαρτιῶν. Ἄν τὸ ἀποφάσιζαν, τότε θὰ ἀναγνώριζαν τὸ Μεσσία,

που δίνει τη συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, σ' ὅσους ὁμως τοῦ τῇ ζητοῦν. Καὶ δὲν θὰ ἔμεναν μὲ τῇ μόνιμῃ ἀπορία τους:

« Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; » Λουκ. ζ' 49

Ἀσκήσεις

1) Διάβασε προσεκτικὰ τὸ Α' Πέτρ. δ' 8. Πῶς τὸ συνδέεις μὲ τὸν βασικὸ πυρήνα τοῦ σημερινοῦ σου μαθήματος;

2) Ποιὰ τμήματα τῆς Κυριακῆς προσευχῆς ἀναφέρονται στὸ μάθημα;

3) Ποῦ ὀφείλεται, κατὰ τὴ γνώμη σου, ἡ ἔλλειψη τῆς ἀγάπης στὴν καρδιὰ τοῦ Σίμωνα;

4) Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ χαρακτηρίζει τὴ διαγωγή τῆς ἁμαρτωλῆς γυναίκας;

3. Ὁ γιατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων.

Λουκ. η' 40-56

Ματθ. θ' 18-26

Μάρκ. ε' 22-43

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς Κυρίαρχος τῆς ἁμαρτίας, εἶναι σύγχρονα καὶ Ἐξουσιαστής τοῦ θανάτου: « Διὰ τῆς ἁμαρτίας εἰσῆλθε εἰς τὸν κόσμον ὁ θάνατος » (Ρωμ. ε' 12). Ἐμεῖς θὰ παρακολουθήσουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, ποὺ φανερώνουν αὐτὴ τὴν Ἐξουσία Του πάνω στὸ θάνατο.

Ὁ ἄρχοντας Ἰάειρος. Ὁ Ἰησοῦς βρισκόταν στὴν Καπερναοὺμ, ἔχοντας γυρίσει ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Γαδαρηνῶν, ποὺ ἦταν ἀπέναντι ἀπὸ τὴ λίμνη τῆς Γενησαρέτ. Στὴ χώρα αὐτὴ θεράπευσε ἕνα δαιμονισμένο (Λουκ. η' 26-39).

Στὴν Καπερναοὺμ Τὸν περίμενε πολὺς κόσμος. Ἀλλὰ πιὸ πολὺ ἕνας ἄρχοντας τῆς Συναγωγῆς, ὁ Ἰάειρος. Μόλις ὁ Ἰάειρος ἀντίκρισε τὸν Κύριο, τοῦ διατύπωσε χωρὶς καθυστέρηση τὴν παράκλησή του: Νὰ ἔρθῃ στὸ σπίτι του, γιατί ἡ κόρη του ἦταν ἐτοιμοθάνατη. Ἡ τραγικότητα τῆς καταστάσεως παρουσιάζεται ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ μὲ τὶς δυὸ ὑπογραμμισμένες λέξεις: Ἡ κόρη ἦταν *μονάκριβη* καὶ μόλις *δώδεκα* ἐτῶν.

Ἡ ἄρρωστη γυναίκα καθυστερεῖ τὸν Ἰησοῦ. Ὁ Κύριος προχωρεῖ μὲ τὸ θλιμμένο πατέρα γιὰ τὸ σπίτι τῆς ἐτοιμοθάνατης. Ὅσο πιὸ γρήγορα, τόσο καλύτερα, τόσο καὶ περισσότερες πιθανο-

νόητες νὰ σωθῇ ἡ κόρη, συλλογιζόταν ὁ Ἰάειρος. Ὁ κόσμος ποὺ συνοδεύει τὸν Ἰησοῦ ἦταν τόσο πολὺς, ὥστε « συνέπνιγον αὐτόν », σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (Λουκ. γ' 42). Οἱ μαθητὲς Του τὰ ἔχουν κυριολεκτικὰ χαμένα. Δὲν μποροῦν νὰ Τοῦ προσφέρουν τὴν παραμικρὴ βοήθεια. Τὰ χέρια τους εἶναι ἄχρηστα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ φοβερὰ σπρωξίματα τοῦ κόσμου. Οἱ μαθητὲς δὲν παραπονοιοῦνται. Καταλαβαίνουν καὶ συμπαθοῦν τὸν κόσμο.

Ζαφνικὰ ὅμως βρίσκονται σὲ μεγάλη ἀμηχανία, ὅταν ὁ Κύριος, μέσα στὴν κοσμοπλημμύρα, τοὺς ρωτᾷ: « Ποιὸς ἀκούμπησε πάνω μου, αὐτὴ τῇ στιγμῇ; ». Δὲν μπόρεσαν νὰ καταλάβουν τὴν ἐρώτηση. Ἀπαντοῦν λοιπὸν πρόχειρα στὸν Ἰησοῦ: « Κύριε, ὁ κόσμος μᾶς περικύκλωσε καὶ μᾶς πιέζει τόσο καὶ Σὺ μᾶς ρωτᾷς ποιὸς ἀκούμπησε ἀπάνω Σου; ». Ὁ Ἰησοῦς ξεκαθαρίζει τὸ ἐρώτημα: « Κάποιος ἀκούμπησε ἀπάνω μου, ἀλλὰ πολὺ διαφορετικὰ. Γιατὶ ἐνίωσα νὰ βγαίῃ ἀπὸ μέσα μου θεραπευτικὴ δύναμη ».

Ἀλήθεια, μιὰ γυναίκα ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο τῆς πέφτει στὰ γόνατα καὶ διηγίεται, μπροστὰ στὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν κόσμο, τί ἀκριβῶς ἔγινε. Ἐδῶ καὶ δώδεκα χρόνια ὑπέφερε ἀπὸ ἀσταμάτητη αἱμορραγία. Κανένας γιατρὸς δὲν μπόρεσε νὰ τὴ βοηθήσῃ (Μάρκ. ε' 26). Εἶχε πιά ἐξαντληθῇ. Διαθέτει τίς τελευταῖες δυνάμεις τῆς, γιὰ νὰ πλησιάσῃ τὸ μεγάλο Θεραπευτὴ. Ἡ μόνη ἐλπίδα τῆς εἶναι ὁ Χριστός. Ντρέπεται ὅμως νὰ Τὸν ἐνοχλήσῃ. Δὲν τῆς ἀξίζει νὰ κουβεντιάσῃ μαζί Του. Ἀλλὰ πιστεύει πῶς, ἂν ἀκουμπήσῃ ἀπάνω Του θὰ γίνῃ καλὰ. Καὶ ἡ πίστη στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου τὴν ἔσωσε, ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τῆς, ἀλλὰ, τὸ σπουδαιότερο, καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ὁ δρόμος τῆς τώρα εἶναι ὅλο θάρρος καὶ εἰρήνη.

Ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰάειρου. Μὲ τὴν καθυστέρηση αὐτὴ τοῦ Κυρίου 'κοντὰ στὴν ἄρρωστη γυναίκα ἦρθε μιὰ θλιβερὴ εἴδηση: Ἡ κόρη τοῦ Ἰάειρου *πέθανε*. Ὁ θλιμμένος πατέρας δοκιμάζεται. Αἰσθάνθηκε μεγάλο κλονισμό. Δὲν χάνει ὅμως τὸ θάρρος του. Ὁ Κύριος ἀμέσως τὸν ἐνισχύει ἐσωτερικά: « Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται » (Λουκ. γ' 50). Ὁ Ἰάειρος ἔχει πραγματικὴ ἐμπιστοσύνη στὸν Κύριο. Τὸ μαρτυρεῖ ἡ διαγωγή του:

1. Ἀφήνει τὴν ἐτοιμοθάνατη κόρη του καὶ ἔρχεται στὸν Ἰησοῦ.
2. Δὲν παραπονιέται στὸ Θεὸ γιὰ τὴ συμφορὰ του.
3. Ἡ πίστη του εἶναι ἐλεύθερη. Δὲν φοβᾶται τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους οὔτε ὑπολογίζει τοὺς χλευασμούς τους.

Ἡ ἀνάσταση τῆς θυγατέρας. Ἡ πίστη αὐτῆ τοῦ Ἰαίρου ἐνισχύεται πολὺ περισσότερο μὲ τὴ θαυματουργὴ ἐνέργεια τοῦ Κυρίου ποὺ ἐπακολούθησε. Τὸ σπίτι ἦταν γεμάτο κόσμος. Ὅλοι τους παρακολουθοῦσαν μὲ συγκίνηση τὴν ἀπαραίτητη τελετὴ τοῦ μοιρολογιοῦ (Ματθ. θ' 23β). Ὁ Κύριος βρίσκει τὴν εὐκαιρία καὶ ὑπογραμμίζει σὲ ὅλους: «Τὸ κορίτσι δὲν πέθανε, ἀλλὰ κοιμᾶται» (Λουκ. η' 53). Ὁ θάνατος, λέγει ὁ Ἰησοῦς, δὲν εἶναι τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου. Δίνοντας πάλι τὴ ζωὴ σὲ νεκροὺς ὁ Κύριος δείχνει ἀπὸ τώρα τὴν τελικὴ νίκη Του πάνω στὸ θάνατο, ποὺ θὰ ὁλοκληρωθῇ μὲ τὴ δική Του Ἀνάσταση.

Στὸ δωμάτιο τοῦ κοριτσιοῦ ἔμειναν μόνον οἱ γονεῖς, καὶ ἀπὸ τοὺς μαθητές, ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Εἶναι οἱ προσωπικοὶ μάρτυρες τοῦ θαύματος. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἐπίσης μᾶς παραδίνει τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸ νεκρὸ κορίτσι:

«Ταλιθά, κοῦμι (τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε)». *Μάρκ. ε' 41*

Καὶ ἀμέσως ἡ *ζωὴ* γύρισε καὶ θέρμανε πάλι τὸ παγωμένο σῶμα τοῦ κοριτσιοῦ. Ὁ Κύριος πρόσταξε νὰ τῆς δώσουν ἀμέσως φαγητό. Τὸ κορίτσι ἦταν καλὰ καὶ μποροῦσε νὰ φάγη. Ὁ ὀργανισμός της λειτουργοῦσε ὅπως πρῶτα.

Ἡ χαρὰ ὅλου τοῦ κόσμου, μὰ ἰδιαίτερα τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας, ἦταν ἀπερίγραπτη. Ἀσφαλῶς ὁ Ἰάειρος θὰ θυμήθηκε τὰ λόγια, ποὺ τοῦ εἶχε πεῖ ὁ Κύριος προηγουμένως:

«Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται». *Λουκ. η' 50*

ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΠΡΟΣΕΧΤΙΚΑ

Ἡ Ἑξουσία τοῦ Ἰησοῦ πάνω στο θάνατο

Καينὴ Διαθήκη

Υμνολογία

1. « Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἐξησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ » (Ρωμ. ιδ' 9).
 2. « Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει » (Ρωμ. στ' 8-9).
- Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν,
 Ἄδου τὴν καθαίρεσιν,
 ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου
 ἀπαρχὴν καὶ σκιρτῶντες
 ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
 τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων
 Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.
 (Ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα)

Ἀσκήσεις

- 1) Διάβασε τὸ Λουκ. η' 45-47. Τί μπορεῖς νὰ διδαχθῇς ἀπὸ τὸ κείμενο αὐτό, ἀν ἔχῃς κάνει μιὰ παρακοὴ καὶ ντρέπεσαι νὰ τὴν ὁμολογήσῃς ;
- 2) Γιὰ ποῖό πράγμα ἤθελε ὁ Κύριος νὰ βεβαιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν τοὺς ἔλεγε : « τὸ κορίτσι δὲν πέθανε, ἀλλὰ κοιμᾶται » ;
- 3) Πῶς θὰ μποροῦσε ἡ κόρη τοῦ Ἰαίριου νὰ διηγηθῇ σὲ μιὰ φίλη της, τί ἀκριβῶς τῆς συνέβη ;
- 4) Ποιὲς σκέψεις εἶχε στὴν καρδιά της ἡ ἄρρωστη γυναίκα, ὅταν πλησίαζε τὸν Κύριο ;
- 5) Μὲ ποῖο τρόπο ἀντιμετώπισε τὴ σκληρὴ του δοκιμασία ὁ Ἰαίριος ;

4. Ἡ ἀποκεφάλιση

Ματθ. ιδ' 1-12

τοῦ τελευταίου Προφήτη.

Μάρκ. στ' 17-29

Οἱ Φαρισαῖοι ἀντιδρῶν ἀδιάκοπα στὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Δὲν εἶναι ὅμως ὁ κατάλληλος καιρὸς γιὰ νὰ Τοῦ ἐπιτεθοῦν ἐπίσημα καὶ φανερά. Ἔτσι διαλέγουν γιὰ στόχο τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο. Ἡ παρουσία του τοὺς ἐνοχλεῖ φοβερά, γιὰ τὸν παραπέμπει συνεχῶς στὸν Ἰησοῦ. Πιστεύουν πῶς, ἅμα δέσουν τὰ χέρια τοῦ Βαπτιστῆ, θὰ ἐμποδίσουν νὰ ἀναπτυχθῇ τὸ ἔργο τοῦ Μεσσία. Συντελοῦν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ στὴ σύλληψη τοῦ Προδρόμου.

Σύλληψη τοῦ Ἰωάννη. Οἱ Εὐαγγελιστὲς Ματθαῖος καὶ Μάρκος μᾶς ἀναφέρουν ὅτι ὁ Ἰωάννης παραδόθηκε. Ἐπομένως οἱ Φα-

« Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ». (Ματθ. ια' 11 - Βυζ. Μουσείο, 17ος αἰ.).

ρισαῖοι σὲ μιὰ τέτοια παράδοση θὰ ἔπαιξαν καλὰ τὸ ρόλο τους. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἴσιος καὶ εἰλικρινὴς ἄνθρωπος. Ὁ ἔλεγχός του δὲν ἀπευθυνόταν μόνον στοὺς Φαρισαίους (τοὺς ὀνόμαζε: ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν) ἀλλὰ καὶ στὸν Ἡρώδη τὸν Ἀντίπα. Αἰτία τοῦ ἐλέγχου ἦταν ἡ ἀνὴθικη ζωὴ τοῦ Ἡρώδη, ποὺ παρόλα αὐτὰ σεβόταν καὶ φοβόταν τὸν Ἰωάννη.

Ὅταν ὅμως οἱ Φαρισαῖοι ἄρχισαν νὰ δημιουργοῦν φασαρίες καὶ ἀναστατώσεις ἀνάμεσα στὸ λαὸ μὲ τὶς κατηγορίες τους ἐναντίον τοῦ Ἰωάννη, τότε ὁ Ἡρώδης ἀναγκάστηκε νὰ πάρῃ τὰ μέτρα του. Φυλάκισε λοιπὸν τὸν Ἰωάννη.

Ὁ Ἰησοῦς γιὰ τὸν Ἰωάννη. Ὁ Ἰησοῦς μαθαίνει τὴ φυλάκιση τοῦ Ἰωάννη. Δὲν κάνει ὅμως καμιὰ ἀπολύτως ἐνέργεια γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Πολλοὶ θὰ σκέφτηκαν: Ὁ Ἰωάννης θὰ πρέπει ὅπωςδὴποτε νὰ ἐλευθερωθῇ, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασία του. Ἦταν ἀπαραίτητος γιὰ τὸ ἔργο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τὶς περισσότερες φορές ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκεῖνο ποὺ ζητεῖ ὁ Θεὸς αὐτὴ τὴ στιγμή ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, δὲν εἶναι ἡ ἐργασία του γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ μαρτυρία τῆς Βασιλείας μὲ τὴ θυσία τῆς ζωῆς του. Ἐξηγεῖται λοιπὸν ἡ φαινομενικὴ ἀδιαφορία τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὸ φυλακισμένο Ἰωάννη.

Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς δίνει τοὺς μοναδικούς χαρακτηρισμοὺς γιὰ τὸν Ἰωάννη. Τὸν θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλύτερο προφῆτη. Χρησιμοποιεῖ τὴν προφητεία τοῦ Μαλαχία γ' 1:

« Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἐμπροσθέν σου ».

Ματθ. ια' 10

Καὶ ἐπιβεβαιώνει: « Δὲν ἐμφανίστηκε κανένας στὸν κόσμον αὐτό, ποὺ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ γυναῖκα καὶ νὰ ἦταν μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸ Βαπτιστὴ » (Ματθ. ια' 11).

Ἡ ἀποκεφάλιση τοῦ Ἰωάννη. Ὁ Ἡρώδης σεβόταν καὶ φοβόταν τὸν Ἰωάννη, ποὺ τὸν θεωροῦσε « ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον » (Μάρκ. στ' 20). Στὴν πραγματικότητα δὲν ἤθελε τὸ θάνατό του. Ὅμως κάποιος ἄλλος καιροφυλακτοῦσε καὶ περίμενε τὴν κατάλλη-

λη στιγμή για νά δράση. Ήταν ή 'Ηρωδιάδα ή γυναίκα τοῦ 'Ηρώδη. Καί βρῆκε τήν εὐκαιρία στά γενέθλια τοῦ 'Ηρώδη. Μαζί της βρισκόταν καί ή κόρη της ή Σαλώμη, πού χόρευε θαυμάσια γιά χάρη τοῦ 'Ηρώδη. Ὁ καταμαγεμένος 'Ηρώδης δίνει μιὰ υπόσχεση καί μάλιστα μέ ὄρκο στή Σαλώμη : Θά τῆς προσφέρῃ ὅπως-δήποτε ὅ,τι ζητήσῃ.

Γιά τήν 'Ηρωδιάδα ἔφτασε ή ὥρα νά ἐδικηθῇ τόν 'Ιωάννη. Συμβουλεύει τήν κόρη της νά ζητήσῃ ἀπό τόν 'Ηρώδη τὸ κεφάλι τοῦ 'Ιωάννη (Μάρκ. στ' 24). Ὁ 'Ηρώδης λυπήθηκε μέ τήν ἀπαίτηση τούτη, ἀλλά δέν θέλησε νά ἀρνηθῇ τήν υπόσχεση πού εἶχε δώσει. Ἔστειλε τὸ δῆμιο στή φυλακὴ καί ή διαταγὴ γιά τήν ἀποκεφάλιση ἐκτελέστηκε.

Ὁ 'Ιωάννης ὁλοκλήρωσε τὸ ἔργο καί τὸ κήρυγμα μέ τὸ μαρτυρικό του θάνατο. Ὁ φλογερὸς προφήτης, Πρόδρομος καί Βαπτιστὴς τοῦ Κυρίου μας, δέν ζῆ πιά πάνω στή γῆ, ἀλλὰ στὸν οὐρανό. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ ιδιαίτερα τήν Ἀποκεφάλιση τοῦ 'Ιωάννη τοῦ Προδρόμου στίς 29 Αὐγούστου.

Ἡ μεγάλη προσωπικότητα τοῦ 'Ιωάννη μᾶς ὑποχρεώνει νά ξαναθυμηθοῦμε μερικὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ γνωρίσματα τῆς ζωῆς καί τοῦ ἔργου του.

Γέννηση	Κήρυγμα -	Σύλληψη -
Παιδικὴ ἡλικία	Δράση	Θάνατος
1. Ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ μέ τὸν ἄγγελο Γαβριήλ.	1. Κήρυγμα μετanoίας.	1. Δείχνει στοὺς μαθητὲς του τὸν Ἰησοῦ.
2. Θαυματουργικὴ ἐπιβεβαίωση (Ζαχαρίας ἄφωνος).	2. Πλήρης ἐπιτυχία.	2. Ὑψιστὴ ταπείνωση ('Ιωάν. γ' 30).
3. Προφητεία Ζαχαρία.	3. Ἀποκτᾷ μαθητὲς.	3. Οἱ μαθητὲς του τὸν ἐγκαταλείπουν.
4. Αὐξηση μέ "ΑγιοΠνεῦμα.	4. Βάπτισις Ἰησοῦ.	4. Φυλακίζεται.
5. Ἔρμος.	5. Ἐλέγχει τήν ἁμαρτία.	5. Μαρτυρικός θάνατος.

Ἀσκήσεις

1) Ποιά συμπεράσματα βγάζεις ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου ;

2) Διάβασε τὰ χωρία : Λουκ. γ' 7-9 καὶ ζ' 30-33. Πῶς χαρακτηρίζεις τὶς σχέσεις τοῦ Ἰωάννη μὲ τοὺς Φαρισαίους ;

3) Μελέτησε τὸν ὠραῖο ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸν Ἰωάννη : « Διὰ τὸν νόμον Κυρίου, τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθης, ὦ πανάγιε Ἰωάννη. Ἦλεγξας βασιλέα παρανομήσαντα, παρρησίᾳ ἀμέμπτῳ διὸ θαυμάζουσί σε στρατιαὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ Μαρτύρων· τιμῶμεν σου καὶ ἡμεῖς τὴν ἐτήσιον μνήμην, πανένδοξε, δοξάζοντες τὴν Ἀγίαν Τριάδα, τὴν σὲ στεφανώσασαν, Πρόδρομε μακάριε ».

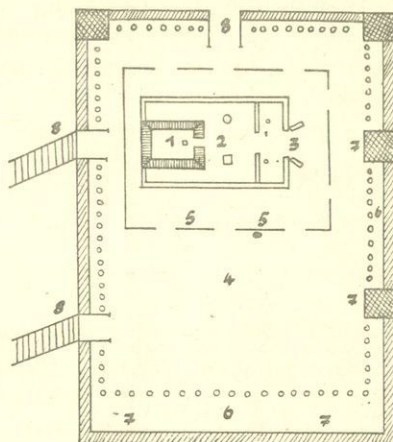
14 ✓ **Ο Κύριος και Ἐξουσιαστής
τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντα.***Ἰωάν. β' 13-25*

Ὡς τώρα ὁ Ἰησοῦς ἔχει δείξει τὴν Ἐξουσία Του πάνω στὴν ἁμαρτία καὶ στὸ θάνατο. Κλονιζόταν πιά ἡ βεβαιότητα τῶν Ἰουδαίων ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἓνας κοινὸς ἄνθρωπος, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι (βλέπε Λουκ. ζ' 49 β). Ἦρθε ὅμως ἡ ὥρα ποὺ ὁ Ἰησοῦς θὰ δείξει πολὺ καθαρά στοὺς ἄνθρώπους τὴν ἀπόλυτη Κυριαρχία Του πάνω στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντα. Ὁ Ἰησοῦς ἀνεβαίνει στὸ Ναό. Συναντᾷ μιὰν ἀπαράδεκτη κατάσταση, ποὺ τὴν εἶχαν δημιουργήσει οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἐμπορίου. Ἡ συμπεριφορά του πρὸς αὐτοὺς εἶναι μαζὶ καὶ μιὰ ὁμολογία: Εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ταξίδι γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Λίγοι μῆνες ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴ Βάπτιση τοῦ Κυρίου. Πλησιάζει ἡ γιορτὴ τοῦ Πάσχα. Εἶναι τὸ πρῶτο ποὺ θὰ γιορτάσῃ ὁ Ἰησοῦς, ἀπὸ τότε ποὺ ἐπίσημα ἄρχισε τὴ δημόσια δράση Του. Ἀπὸ τὴ Γαλιλαία θὰ κατεβῇ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ὅχι ὅμως μόνος Του. Οἱ προσκυνητὲς τῆς Γαλιλαίας χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τόπο συγκεντρώσεως τὴν Καπερναοὺμ. Περνᾷ λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους παίρνουν τὸ γνωστὸ δρομολόγιο. Κατηφορίζουν τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνη πρὸς τὴν Ἰεριχὼ καὶ κατόπιν τραβοῦν κατευθεῖαν γιὰ τὴν πρωτεύουσα. Τὸ ταξίδι τέλειωσε. Τὰ πολυθόρυβα Ἱεροσόλυμα φάνηκαν μπροστὰ τους. Σὲ λίγο ἔφτασαν στὸ Ναό, ἀλλὰ ἐκεῖ ἀντίκρισαν μιὰ παράξενη εἰκόνα.

Γιορταστικὴ εἰκόνα τοῦ Ναοῦ. Ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ θυμᾶσαι πῶς γιόρταζαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Πάσχα. Ὅσες οἱ οἰκογένειες ποὺ ἀνέβαιναν στὸ Ναό, τόσα καὶ τὰ ἄρνια ποὺ ἔσφαζαν ἐκεῖ. Τὸ αἶθροιο τῶν ἐθνικῶν (ἀριθ. 4 στὸ σχῆμα) εἶχε γίνῃ ἓνας μεγάλος στάβλος, μέσα στὸν ὁποῖο βρῖσκονταν φυ-

λακισμένα τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα. Τὰ μουγκρίσματα καὶ τὰ βελάσματα τῶν ζώων τὰ σκέπαζαν οἱ ἄγριες καὶ δυνατὲς φωνὲς τῶν ἐμπορέων πού διαλαλοῦσαν τὸ ἐμπόρευσμά τους. Τὰ στοιβαγμένα καλάθια μὲ τὰ τρυγόνια καὶ τὰ περιστέρια ὀλοκλήρωναν τὴν ὄψη αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ζωοπανηγυριοῦ. Πιὸ πέρα, στὰ τραπέζια μὲ τοὺς χρηματιστὲς («κερματισταί»), ὁ κόσμος σπρωχνόταν γιὰ νὰ ἀλλάξη τὰ χρήματά του. Μέσα σὲ ὅλη τὴ φασαρία ἔπρεπε νὰ πληρώσουν καὶ τὸ φόρο γιὰ τὸ Ναό. Ὅχι ὅμως μὲ ἑλληνικὰ (δραχμὲς) ἢ ρωμαϊκὰ (δηνάρια) νομίσματα, ἀλλὰ μόνο μὲ Ἰουδαϊκὰ χρήματα (σίκλους). Ἀπὸ τὴν περιγραφή αὐτὴ καταλαβαίνουμε ὅτι ὁ Ναὸς εἶχε γίνει σωστὸ παζάρι. Οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ Ναοῦ δὲν ἔδιναν σημασία σ' ὅλα αὐτά. Φρόντιζαν μόνο νὰ εἰσπράττουν τὰ χρήματα ἀπὸ τὶς θέσεις πού νοίκιαζαν στοὺς ἐμπόρους.

Σχεδιάγραμμα τοῦ Ναοῦ (στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡρώδη). 1. Ὁ Κύριος Ναός. 2. Αἶθριο (ὑπαίθρια αὐλὴ) γιὰ τοὺς ἱερεῖς. 3. Αἶθριο (ὑπαίθρια αὐλὴ) γιὰ τοὺς Ἰουδαίους. 4. Αἶθριο γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρες. 5. Γραμμὴ πού χωρίζει τοὺς εἰδωλολάτρες ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. 6. Στοιές. 7. Τεῖχη καὶ Πύργοι. 8. Ἀνοδοὶ καὶ Πύλες.

Ὁ Ναὸς καθαρίζεται. Τὴ φοβερὴ αὐτὴ εἰκόνα τὴν εἶχε ἀντικρίσει ὁ Κύριος καὶ ἄλλες φορές, ὅταν ἀνέβαινε στὸ Ναό. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως θὰ δεῖξη στὸν κόσμο τὴν ἐξουσίαν του. Εἶναι ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας. Θὰ δεῖξη ὅτι ὁ Ναὸς εἶναι ἡ κατοικία τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του. Ὁ Πατέρας Του Τὸν ἔστειλε στὸν κόσμο γιὰ νὰ καθάριση ἐσωτερικὰ τὸ χῶρο ὅπου ὁ Θεὸς συναντιέται μὲ τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ὁ χῶρος τῆς προσευχῆς. Ἡ ἐμπορικὴ συναλλαγὴ δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴν προσευχή. Καὶ ὁ Ἰησοῦς κάνει τοὺς ἀνθρώ-

πους νὰ τὸ νιώσουν καθαρίζοντας τὸ Ναὸ ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους. Μὲ τὸ φραγγέλιο στὰ χέρια ἀπομακρύνει ἐκείνους ποὺ ἤθελαν μὲ τὴ διαγωγή τους νὰ ἀπομακρύνουν τὸ Θεὸ ἀπὸ τὸ σπίτι Του. Οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰ ζῶα τους ὀπισθοχωροῦν καὶ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὸ Ναὸ χωρὶς δευτέρη κουβέντα. Τὰ τραπέζια τῶν χρηματιστῶν ἀναποδογυρίζονται ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὰ χρήματα κατρακυλοῦν μέσα στὴν αὐλή. Τὰ τρυγόνια καὶ τὰ περιστέρια δὲν τὰ διώχνει ὁ ἴδιος, γιατί οἱ ἰδιοκτῆτες τους δὲν θὰμποροῦσαν νὰ τὰ ξαναμαζέψουν, ἂν λευτερώνονταν καὶ πετοῦσαν στὸν ἀέρα. Δίνει ὅμως αὐστηρή ἐντολή:

« Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν ».

(Ἰωάν. β' 16)

« Μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου ».

(Ἰωάν. β' 16)

Οἱ μαθητές, ποὺ βρέθηκαν μάρτυρες αὐτῆς τῆς σκηνῆς, σκέφτηκαν ἀμέσως τοὺς προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ποὺ μίλησαν γιὰ ἓνα τέτοιο καθάρισμα τοῦ Ναοῦ:

« Στὸν οἶκον τοῦ παντοκράτορα Κυρίου δὲν θὰ ξαναβρεθῇ τὴν ἡμέρα ἐκείνη (τοῦ Μεσσία) Χανααῖος (ἐμπορος) ».

(Ζαχ. ιδ' 21)

« Ὁ οἶκος μου θὰ ὀνομασθῇ οἶκος προσευχῆς γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη ».

(Ἰσ. νστ' 7)

« Μήπως ὁ οἶκος μου εἶναι σπήλαιον ληστῶν ; »

(Ἰερ. ζ' 11)

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς Ναὸς τοῦ Θεοῦ.
Ἡ κάθαρση τοῦ Ναοῦ τέλειωσε. Ἡ ἐξωτερικὴ ἡσυχία μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἰουδαίους νὰ καταλάβουν αὐτὸ τὸ οὐσιαστικὸ σημάδι τῆς θεϊκῆς ἐξουσίας τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ ἄρχοντες τοῦ Ναοῦ θύμωσαν φοβερὰ γιατί ὁ Ἰησοῦς τοὺς παραμέρισε. Ἐκανε μιὰ πράξη, ποὺ μόνον οἱ διευθύνοντες τοῦ Ναοῦ μποροῦσαν νὰ τὴν κάμουν. « Ποιό

« Μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου » (Ἰωάν. β' 16). (Πίνακας Γκρέκο).

εἶναι τὸ σημάδι τῆς ἐξουσίας σου, μὲ τὴν ὁποία κάνεις ὅλα αὐτά; »
ρωτοῦν ἀνυπόμονα οἱ ἄρχοντες τὸν Ἰησοῦ.

Κατάλαβαν ὅλοι ὅτι πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ καθάρισμα κρύβεται
μιὰ ἄλλη κάθαρση, πού μόνον ὁ Θεὸς εἶναι σὲ θέση νὰ τὴν κάνη.
Ἡ κάθαρση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ὁ Ἰησοῦς δίνει μιὰν
ἀπάντηση, πού θὰ τὴν ἐξηγήσουν σωστά μόνον ὕστερα ἀπὸ πολ-
λούς μῆνες. « Γκρεμίστε τὸ Ναὸ αὐτὸν καὶ ἐγὼ θὰ τὸν ξαναχτίσω
πάλι σὲ τρεῖς ἡμέρες » (Ἰωάν. β' 19). Οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων
δὲν κατάλαβαν τίποτε. Τὸ μυαλό τους πῆγε στὸ κτίριο τοῦ Ναοῦ.
« Σαρανταεῖς χρόνια χρειάστηκαν γιὰ νὰ χτιστῇ καὶ σὺ ζητᾷς τρεῖς
ἡμέρες γιὰ τὴν ἀνέγερσή του; »

Σκάνδαλο εἶναι τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ. Ὁχι μόνο γιὰ τοὺς Ἰου-
δαίους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς μαθητές. Μετὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυ-
ρίου κατάλαβαν ὅλοι τὴν ἀληθινὴ τους σημασία. Ὁ Ναὸς γιὰ τὸν
ὁποῖο μιλεῖ ὁ Ἰησοῦς, εἶναι τὸ ἴδιο τὸ σῶμα Του. Ὁ ζωντανὸς αὐ-

τὸς Ναὸς θὰ θανατωθῇ, καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρες θὰ ἀναστηθῇ. Στὸ θά-
νατο καὶ στὴν Ἀνάστασι τοῦ Ἰησοῦ φαίνεται ἡ ἀπόλυτη Ἐξουσία
Του.

« Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο ».

(Ἰωάν. α' 14)

« Ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σω-
ματικῶς »
(Κολ. β' 9).

Θυσία

« Τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ αἷμα
μου... εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ».
(Ματθ. κατ' 28).

Θάνατος

« ... τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυ-
ρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιεποιή-
σατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ».
(Πρὸς. κ' 28)

Ὁ Κύριος ἐξουσιάζει ὁλόκληρο τὸν κόσμον, ποὺ « ἐξηγόρασε
ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου τῷ τιμίῳ (αὐτοῦ) αἵματι », ψάλλει ἡ
Ἐκκλησία μας. Σ' αὐτὴ τὴν Ἐκκλησίαν ἀνήκουμε καὶ ἡμεῖς. Καὶ γι'
αὐτὴν συνεχῶς προσευχόμαστε:

« Στερῶσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ
σου αἵματι » (Ὑμνολογία).

Ἀσκήσεις

- 1) Τί ἦταν ὁ Ναὸς σύμφωνα μὲ τὶς ἀντιλήψεις τῶν Ἰουδαίων;
- 2) Τί ἀποκαλύπτει ὁ Ἰησοῦς μὲ τὴν κάθαρση τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τοὺς ἐ-
μπόρους;
- 3) Κατάγραψε μερικὲς συστάσεις πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες τῆς Ἐκκλησίας,
μὲ τὶς ὁποῖες νὰ τοὺς προτρέπης γιὰ μιὰ ἀληθινὴ καὶ πνευματικὴ λατρεία
τοῦ Θεοῦ.
- 4) Διάβασε τοὺς στίχους: « Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε,
τῶν δυνάμεων. Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου »
(Ψαλμ. 83, 2-3). Πῶς τοὺς συνδέεις μὲ τὸ σημερινό σου μάθημα;

2. Μιὰ νυχτερινὴ συζήτηση.

Ἰωάν. γ' 1-21

Ἡ κάθαρση τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τὸν Κύριο ἔφερε ἀνάλογα ἀποτε-
λέσματα ἀνάμεσα στὸν κόσμο. Τὰ σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάν-
νης: « Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πίστεψαν στὸ ὄνομα τοῦ Ἰ-

ησοῦ, ἐπειδὴ παρακολουθοῦσαν τὰ σημάδια πού συνεχῶς παρουσίαζε» (Ίωάν. β' 23). Οἱ ἄνθρωποι δοκίμαζαν ἀφάνταστο θαυμασμό γιὰ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ. Τὸν πίστευαν μόνο ἐπειδὴ ἔκανε θαυμαστὰ πράγματα. Ὁ Κύριος ὅμως δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τέτοια «ἐγκεφαλικὴ» πίστη. Θέλει μιὰ ζωντανὴ πίστη, πού νὰ ξεπηδᾷ ἀπὸ τὴν καρδιά. Τὰ θεμέλια τῆς σωστῆς πίστεως τὰ παρουσιάζει ὁ Κύριος σὲ μιὰ θαυμάσια συζήτηση πού ἔχει μ' ἓναν ἄρχοντα τῶν Ἰουδαίων, τὸ Νικόδημο.

Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Νικόδημου στὸ Χριστό. Ὁ Νικόδημος, πού καταγόταν ἀπὸ φαρισαϊκὴ οἰκογένεια, ἦταν ἄρχοντας τῶν Ἰουδαίων. Δηλαδή ἦταν μέλος τοῦ μεγάλου Συνεδρίου, πού εἶχε ἑβδομήντα μέλη καὶ ἓναν πρόεδρο, τὸν Ἀρχιερέα. Τὸ Συνέδριο τοῦτο ἦταν ἡ πιὸ μεγάλη διοικητικὴ καὶ δικαστικὴ ἀρχὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπειδὴ ἡ θέση τοῦ Νικοδήμου ἦταν πολὺ σπουδαία, φυλάχτηκε, ὅταν πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Χριστό. Προτίμησε τὴ νύχτα, τὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ, πού δὲν ἄφηνε εὐκόλα νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ὁ κάθε περίεργος διαβάτης τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Ἡ συζήτηση. Ὁ Νικόδημος εἶναι πολὺ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴ θαυματουργὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ. Ζέρει σὰν Φαρισαῖος πῶς ὁ ἄνθρωπος μόνος του δὲν ἔχει τὴν δύναμη νὰ παρουσιάσῃ τέτοια σημάδια. Χρειάζεται νὰ ἔχῃ μαζί του τὸ Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζει τὸν Ἰησοῦ «διδάσκαλο, πού τὸν ἔχει στείλει ὁ Θεὸς» (Ίωάν. γ' 2). Τὸ μυαλὸ τοῦ Νικόδημου φτάνει ὥς ἐδῶ. Δὲν προχωρεῖ καὶ δὲν ὀνομάζει τὸν Κύριο «Υἱὸ τοῦ Θεοῦ». Τοῦτο ἀκριβῶς τὸν ἐμποδίζει νὰ καταλάβῃ τὰ λόγια πού τοῦ ἀπευθύνει ὁ Χριστός.

Ὁ Κύριος σὰν πρῶτο πρόβλημα τοῦ προβάλλει τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι εἶχαν μέσα τους μιὰ βεβαιότητα, πού τοὺς τὴν ἔδινε ἡ ἐκτέλεση τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ἦταν τὰ ἐκλεκτὰ παιδιὰ τοῦ Ἀβραάμ. Καὶ συνεπῶς εἶχαν ἐξασφαλισμένη τὴν πρώτην θέση στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Αὕτῃ τὴν ἀνθρώπινη βεβαιότητα τὴν ἀπορρίπτει ὁ Ἰησοῦς. «Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, δὲν μπορεῖ νὰ κληρονομήσῃ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Ίωάν. γ' 3). Τὸ μυαλὸ τοῦ Νικόδημου πῆγε ἀμέσως στὴ φυσικὴ γέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν καταλαβαίνει πῶς εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ γεννηθῇ γιὰ δευτέρη φορὰ, ἀφοῦ ἔχει φτάσει πιά στὰ γεράματα.

Ὁ Κύριος βοηθεῖ τὸ μορφωμένο ἄρχοντα τῶν Ἰουδαίων νὰ νιώσῃ ὅτι ἡ ἀνθρώπινη μόρφωση εἶναι ἄχυρο μπροστὰ στὸ Θεό. Ἡ γέννηση γιὰ τὴν ὁποία μιλεῖ ὁ Κύριος, εἶναι ἡ « ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος » (Ἰωάν. γ' 5). Ἐδῶ ἐμφανίζεται τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, μὲ τὸ Ὅποιο ὁ βαπτιζόμενος μπαίνει πραγματικὰ στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ Πνεῦμα πηγαίνει ὅπου θέλει. Ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου μέσα στὴ φύση εἶναι ἀόρατη, ἀλλὰ τὴν αἰσθανόμαστε πραγματικὰ. Καὶ ἡ πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μιὰ πραγματικότητα, ποὺ δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος μόνος του νὰ τὴ συλλάβῃ. Χρειάζεται νὰ γεννηθῇ σὲ μιὰ νέα ζωὴ, ποὺ νὰ ἐκπηγάξῃ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ Ἅγιο.

« Πῶς εἶναι δυνατό νὰ γίνουν ὅλα αὐτά; » Μὲ τὴν ἐρώτηση αὐτὴ ὁ Νικόδημος ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἐννοεῖ τίποτε, γιὰτὶ δὲ βρίσκεται ἰσχυρὰ στὸ ἀπέραντο πέλαγος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ὁ μόνος δρόμος, ποὺ βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ὁ Χριστός. Κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ ξαναβῇ πάλι ἐκεῖ, ἀλλὰ ὄχι μονάχος Του. Θέλει νὰ τραβήξῃ κοντὰ Του καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἔλξη τούτῃ θὰ γίνῃ τότε μόνον, ὅταν ὁ Κύριος ἀνεβῇ ἐπάνω στὸ Σταυρό. Ὁ ἴδιος ἀργότερα τὸ ἐπιβεβαιώνει :

« Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἑμαυτόν ».

Ἰωάν. ιβ' 32

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὴ *Σωτηρία*, τὴ *Λύτρωση*, τὴν *Ἀναγέννηση*. Ἀρκεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ βλέπῃ τὸ Σταυρωμένο Κύριο μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως. Τότε σώζεται πραγματικὰ.

Μιὰ ἰσχυρὴ ἐπιβεβαίωση τῆς σωτηρίας αὐτῆς εἶναι τὸ ὑψωμένο φίδι τῆς ἐρήμου μὲ τὸ Μωυσῆ (βλέπε τὸ σχετικὸ μάθημα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης). Ὅποιος τὸ ἐβλεπε μὲ ἐμπιστοσύνη, σωζόταν ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη δαγκώματα τῶν φιδιῶν.

Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. « Τόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔστειλε τὸν Υἱό Του τὸ Μονογενῆ, γιὰ νὰ ἔχῃ ζωὴ αἰῶνια ὅποιος θὰ πιστεύῃ σ' Αὐτόν » (Ἰωάν. γ' 16).

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ Φῶς τὸ ἀληθινὸ πού « φωτίζει κάθε ἄνθρωπο πού ἔρχεται στὸν κόσμος » (Ἰωάν. α' 9). Αὐτὸ τὸ φωτισμὸ ἄλλοι ἄνθρωποι θὰ τὸν δεχτοῦν, ἄλλοι ὅμως θὰ τὸν ἀρνηθοῦν. Ὅσοι ἀποστραφοῦν τὸ Φῶς, θὰ βρεθοῦν στὸ σκοτάδι τῆς ἀπιστίας. Καὶ τὰ ἔργα τους θὰ εἶναι πονηρὰ καὶ κακά. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μισοῦν τὸ Φῶς, γιατί τὸ φῶς θὰ φανερώσῃ τὰ πονηρὰ τους ἔργα.

Οἱ ἄνθρωποι ὅμως πού πιστεύουν στὴν ἀλήθεια, στὸν ἴδιο τὸ Χριστό, τρέχουν πρὸς τὸ Φῶς, γιατί τὸ ἀγαποῦν. Τὸ φῶς θὰ φωτίσῃ τὰ ἔργα τῆς πίστεώς τους, πού θὰ τὰ κατορθώσουν μόνο μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Ἐδῶ τελειώνει ἡ θαυμάσια συζήτηση τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὸ Νικόδημο. Τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ φώτισε τὸ Νικόδημο καὶ ἄναψε μέσα στὴν καρδιά του τὴ φλόγα τῆς πίστεως. Τὴν ἔδειξε ἀργότερα στὸ Πάθος τοῦ Κυρίου. Γιατί στὸ Συνέδριο ὁ Νικόδημος θὰ ὑποστηρίξῃ τὸν κατηγορούμενο Ἰησοῦ (Ἰωάν. ζ' 50 - 51). Στὴν Ἀποκαθήλωση τοῦ Κυρίου θὰ βοηθήσῃ τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ θὰ φέρῃ μαζί του ἑκατὸ λίτρες (32,7 κιλά) ἀρώματα γιὰ νὰ ἀλείψῃ τὸ ἄχραντο Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦταν ὁ μεγαλύτερος σεβασμός, πού μποροῦσε νὰ δείξῃ κανεὶς σ' ἓναν ἄνθρωπο.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τοὺς ὕμνους της μακαρίζει τὸ Νικόδημο, πού τὸν ἀξίωσε ὁ Θεὸς μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ καὶ μὲ « πληθύν νοερῶν στρατιῶν » νὰ τοποθετήσῃ « τὸν ἀχώρητον ἐν μνήματι σμικρῷ ». Τώρα ὁ Νικόδημος νιώθει τὸ βαθύτερο ἀληθινὸ νόημα τῶν λόγων, πού ὁ Κύριος τοῦ εἶπε στὴν ἀρχὴ τῆς συζητήσεώς τους:

« Ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. γ' 5 »

Ἀσκήσεις

1) Ποιά εἶναι τὰ ἀγαθὰ τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως, γιὰ τὴν ὁποία μιλεῖ ὁ Κύριος, στὸ Νικόδημο;

2) Διάβασε τὸν προφητικὸ στίχο: « Καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην » (Ἰεζ. λστ' 26). Πῶς τὸν συνέεισε μὲ τὸ σημερινὸ σου μάθημα;

3) Ἀνάπτυξε τὸν ἐξοχο ἐκκλησιαστικὸ μας ὕμνο: « Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε, Ἀλληλούϊα ».

3. Κοντά στο πηγάδι του 'Ιακώβ — «Τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν».

Ἰωάν. δ' 4-42

Ὁ Κύριος ἐπικοινωνεῖ καὶ κουβεντιάζει συνεχῶς μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ συζήτησή Του εἶναι πολλές φορές προσωπική καὶ ἰδιαίτερη. Τὸν εἶδαμε νὰ κουβεντιάξη μὲ τὸ Νικόδημο. Μόνον ὕστερα ἀπὸ μιὰ τέτοια ἐπαφή μὲ τὸ Χριστὸ ἀξιῶνεται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀναγνώρισῃ ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Σωτὴρας τοῦ κόσμου (Ἰωάν. δ' 42). Τέτοια εἶναι καὶ ἡ συνάντησις τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὴ Σαμαρείτισσα. Τῆς ἀποκαλύπτει μὲ τὸν πιὸ καθαρὸ τρόπο ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ Μεσσίας ποὺ μιλεῖ μαζί της.

Ὁ Ἰησοῦς στὴ Συχέμ (Συχάρ). Ὁ πόλεμος τῶν Φαρισαίων ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀρχίσει. Ὁ Κύριος ὑποχωρεῖ, γιατί ἡ ὥρα Του δὲν ἔχει ἔρθῃ ἀκόμη. Ζαναπαίρνει τὸ δρόμο γιὰ τὴ Γαλιλαία. Ἀποφασίζει ὅμως νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐχθρικό ἐδαφος, ἀπὸ τὴ Σαμάρεια. Γνωρίζεις ἀπὸ τὴν Παλαιὰ σου Διαθήκη τὴν ἐχθρὰ ποὺ ὑπῆρχε ἀνάμεσα στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς Σαμαρείτες. Ὁ Ἰησοῦς μπαίνοντας στὴ Σαμάρεια περνᾷ μιὰ στενὴ πεδιάδα, ποὺ σχηματίζεται ἀπὸ τὰ ὄρη Γαιβὰλ καὶ Γαριζείν. Ἐκεῖ σταματοῦσαν γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν σὲ μιὰ παλιὰ πόλη (2000 π.Χ.) τὴ Συχέμ (Συχάρ). Στὰ ἀνατολικά της βρισκόταν ὁ τάφος τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἕνα βαθὺ πηγάδι, ποὺ εἶχε τὴν ἀρχὴ του στὸν Πατριάρχη Ἰακώβ.

Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ νερό. Σ' αὐτὸ τὸ πηγάδι κάθεται ὁ Ἰησοῦς γιὰ νὰ ξαποστάσῃ. Οἱ μαθητὲς ἀπομακρύνονται γιὰ νὰ ἀγοράσουν τροφές. Ξαφνικὰ παρουσιάζεται μιὰ Σαμαρείτισσα, ποὺ ἔρχεται νὰ πάρῃ νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Ἰησοῦς θέλει νὰ κουβεντιάσῃ μαζί της. Τὸν ἔκαιγε ἡ δίψα. Ἦταν εὐκαιρία.

—Δώσε μου νερὸ νὰ πιῶ, παρακαλεῖ πρῶτος ὁ Ἰησοῦς, ποὺ ἦταν Ἰουδαῖος.

—Γιατί ζητᾷς νερό, ἀφοῦ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔχουν καμιὰ σχέση μὲ μᾶς τοὺς Σαμαρείτες;

—Ἄν ἤξερες τὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ σοῦ λέει δώσε μου νὰ πιῶ, ἐσύ θὰ τοῦ γύρευες καὶ θὰ σοῦ ἔδινε τὸ ζωντανὸ νερό.

Ἡ συζήτησις ἄρχισε. Ἡ Σαμαρείτισσα ἀμύνεται, γιατί δὲν ξέρει ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀπέναντί της.

Τὸ τρεχούμενο νερό. Ἀπὸ τὴ στιγμή, πού θά μάθαινε ἡ Σαμαρείτισσα ποιὸς εἶναι ὁ ἄγνωστος Ἰουδαῖος, δὲ θά ἔπαυε νὰ ζητῇ «τὸ ζωντανὸ νερό», πού ἀνάβρυζε ἀπὸ Αὐτόν. Ἡ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ δὲν τῆς εἶχε ἀκόμη ἀποκαλύψει τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία Ἰησοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ γυναῖκα σκέφτεται ἀνθρώπινα. «Πῶς μπορεῖ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ πιάσῃ νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι, ἀφοῦ δὲν ἔχει μαζί του τὰ ἀπαραίτητα σύνεργα;»

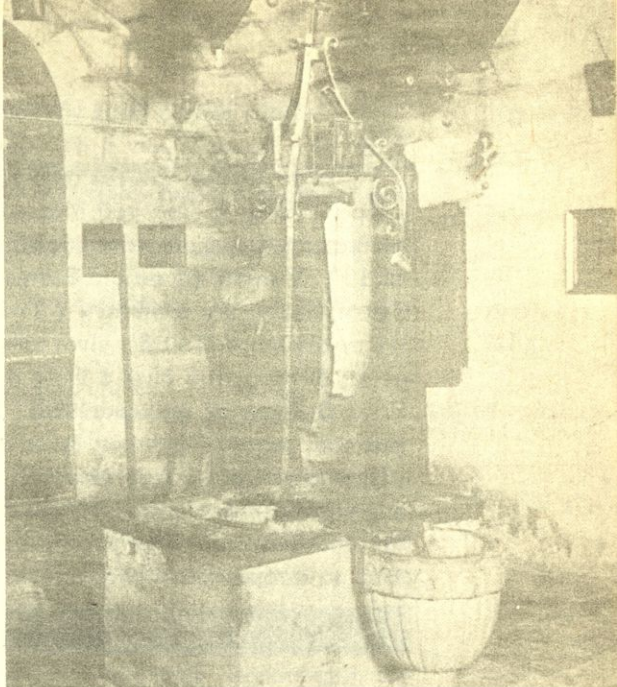
Τὸ πηγάδι εἶναι βαθύ, σχεδὸν 32 μέτρα.

«Καὶ σύ, Κύριε, δὲν ἔχεις ἄντλημα. Πῶς μπορεῖς λοιπὸν νὰ βγάλῃς νερό; Μήπως εἶσαι πιὸ μεγάλος ἀπὸ τὸν πατέρα μας τὸν Ἰακώβ;» (Ἰωάν. δ' 11 - 12).

Ὁ Κύριος βοηθεῖ τὴ γυναῖκα νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ δικό Του νερὸ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ φυσικὸ νερὸ πού σκέφτεται αὐτή. Ἡ Σαμαρείτισσα ὅμως πάλι δὲν κατάλαβε. Ζητεῖ αὐτὸ «τὸ νερό», γιὰ νὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸν καθημερινὸ κόπο.

Ἡ βαθιὰ ἔρευνα τῆς καρδιάς. Ὁ Ἰησοῦς ἀρχίζει νὰ φανερώνῃ στὴ γυναῖκα ὅχι τὸ δικό Του ἑαυτό, ἀλλὰ τὸ δικό της. Ξεσκεπάζει ὁλόκληρὴν τὴν προσωπικὴν της τραγωδίαν. Ἡ διάλυση τῆς οἰκογένειας ἐπαναλήφθηκε πέντε φορές, χωρὶς θετικὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ γυναῖκα ἀναγνωρίζει τὶς προφητικὰς ἱκανότητες τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ σημάδι τοῦτο τὴ βοήθησε νὰ θυμηθῇ τὸν ψαλμωδὸ Δαβίδ. «Αὐτὸς πού ἐξετάζει τὶς καρδιὰς καὶ τοὺς νεφροὺς τῶν ἀνθρώπων εἶναι μονάχα ὁ Θεὸς» (Ψαλμ. ζ' 10 καὶ Ἀποκ. β' 23).

Ἡ ἀληθινὴ προσκύνηση τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀνέβασμα ἄρχισε. Ἡ Σαμαρείτισσα ρωτᾷ γιὰ τὴν ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Τὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ, ὅπως σώζεται μέχρι σήμερα.

— Ποῦ θέλει ὁ Θεὸς νὰ Τὸν προσκυνοῦν οἱ ἄνθρωποι; Στὸ Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων ἢ στὸ ὄρος Γαριζεῖν;

Ἡ ἀπάντησις δίνεται ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ μὲ βάσιν τὴν καινούργια « ὥρα ». Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ Μεσσία. Καὶ οἱ παλιεὶς ἀντιλήψεις δίνουν τὴ θέσιν τοὺς στὴ νέα κατάστασις « τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ » (Ἰωάν. α' 13). Σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ δόθηκε ἡ δύναμις νὰ προσκυνοῦν τὸ Θεὸ « ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ » (Ἰωάν. δ' 24). Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα. Ἡ προσκύννησί Του δὲν εἶναι ἀνθρώπινο κατόρθωμα, ἀλλὰ γίνεται μὲ τὴ δύναμις ποὺ δίνει ὁ Θεὸς σὲ ὅσους Τὸν πιστεύουν.

Ὁ Μεσσίας φανερώνεται. Ἡ Σαμαρείτισσα δέχεται τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ. Τὰ θαρρεῖ ὅμως γιὰ μελλοντικὰ ὁράματα, ποὺ θὰ γίνουν στὰ χρόνια τοῦ Μεσσία, τοῦ λεγόμενου Χριστοῦ. Ἡ καρδιά της ἀπὸ τότε τοποθετήθηκε στὴν περιοχὴ τοῦ Μεσσία. Εἶναι εὐτυχισμένη ποὺ δέχεται τὴ μοναδικὴ προσωπικὴ ἀποκάλυψιν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου :

« Ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι ».

Ἰωάν. δ' 26

Εἶναι τὸ κορύφωμα στὴ σημερινὴ συζήτησι. Πουθενὰ δὲν εἶχε ἀποκαλύψει ὁ Ἰησοῦς τὸν ἑαυτὸ Του μὲ τέτοιο τρόπο. Ἡ Σαμαρείτισσα συγκινήθηκε πολὺ. Ἄφησε τὴ στάμνα της καὶ ἔτρεξε νὰ μεταδῶσι τοὺς συμπατριῶτες της τὴ μεγάλη εἰδησι. « Ἐλᾶτε νὰ δῆτε ἕναν ἄνθρωπο. Μοῦ εἶπε ὅλα ὅσα ἔχω κάνει στὴ ζωὴ μου. Μήπως αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός; » (Ἰωάν. δ' 29).

Ἡ πίστις στὸ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Στὸ μεταξὺ οἱ μαθητὲς εἶχαν γυρίσει φέρνοντας τρόφιμα. Ὁ Κύριος, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἱεραποστολικὴ διάθεσι τῆς Σαμαρείτισσας, μιλεῖ στοὺς μαθητὲς Του γιὰ τὸ ἔργο τοῦ πνευματικοῦ θερισμοῦ. Τοὺς στέλνει νὰ θερίσουν ἐκεῖ ὅπου οἱ ἴδιοι δὲν ἔσπειραν. Ὁ πρῶτος θερισμὸς θὰ γίνῃ σὲ τόπο ἀναπάντεχο: Στὴ *Σαμάρεια*. Οἱ Σαμαρεῖτες βρέθηκαν κοντὰ στὸν Ἰησοῦ. Ἐζήσαν προσωπικὰ ὅσα τοὺς εἶχε διηγηθῇ ἡ γυναίκα. Καὶ Τὸν κράτησαν μαζί τοὺς δυὸ ἡμέρες. Δὲν χρειάζονταν πιὰ τὰ λόγια τῆς γυναίκας. Οἱ ἴδιοι ἄκουσαν, εἶδαν καὶ γνώρισαν μὲ τὴν καρδίαν τοὺς ὅτι :

« Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός ».

Ἰωάν. δ' 42

Ἀσκήσεις

- 1) Πῶς συμπεριφέρθηκε ὁ Κύριος στοὺς Σαμαρεῖτες καὶ γιὰ ποιό λόγο;
- 2) Διάβασε τὸ Ἰωάν. δ' 42. Ποιὰ βαθύτερα νοήματα διακρίνεις σ' αὐτὸ τὸ στίχο;
- 3) Σύγκρινε τὶς συζητήσεις τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὴ Σαμαρείτισσα καὶ τὸ Νικόδημο.
- 4) Πῶς προετοιμάζει ὁ Κύριος τὴ Σαμαρείτισσα γιὰ νὰ δεχτῇ μέσα της τὴ μοναδική Ἀποκάλυψη;

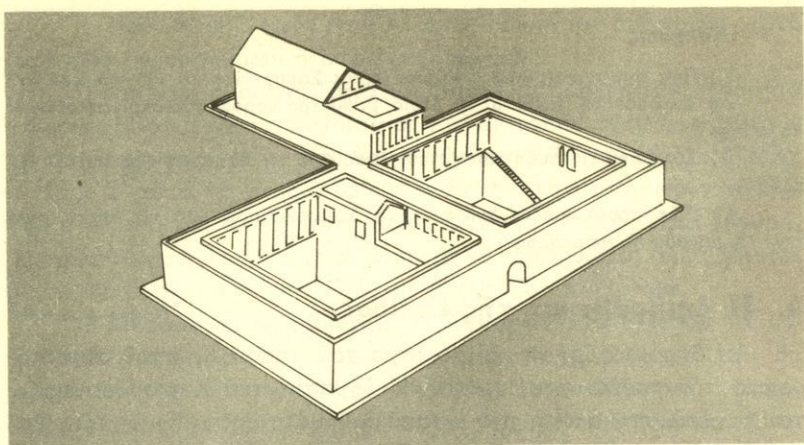
4. Ἡ ἐπιβράβευση τῆς ἐλπίδας.

Ἰωάν. ε' 1 - 47

Ἡ δημόσια δράση καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συμπλήρωσαν τὸν πρῶτο τους χρόνο. Ἡ ἐργασία τοῦ Κυρίου συνεχίζεται καὶ μάλιστα ἀκόμη πιὸ ἐντατικά. Ἡ ἀντίδραση ὅμως τῶν Φαρισαίων ἔχει φουντώσει. Γιατὶ ὁ Κύριος ἐργάζεται στὸ ὄνομα τοῦ Οὐράνιου Πατέρα Του (Ἰωάν. ε' 17). Ἡ ἀποκάλυψη τούτη τοὺς ἐνοχλεῖ φοβερά. Ὁ Ἰησοῦς θὰ δώσῃ σκληρὲς μάχες ἐνάντια σ' αὐτὴ τὴ σκληροκαρδία τῶν Φαρισαίων. Καὶ τὴ φορὰ αὐτὴ βρίσκει τὴν πιὸ κατάλληλη στιγμή γιὰ νὰ ἀποκαλύψῃ στὰ Ἱεροσόλυμα τὸν ἑαυτὸ Του. Εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος τοῦ Σαββάτου.

Ἡ κολυμβήθρα Βηθεσδά. Ὁ Ἰησοῦς ἀνέβηκε καὶ πάλι στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ μιὰ γιορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Δὲν ξέρομε ποιά ἀκριβῶς ἦταν. Πάντως μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες. Ὁ Κύριος βρέθηκε στὰ βορινὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, σὲ μιὰ νέα συνοικία, ποὺ ἦταν κοντὰ στὴν παλιὰ πύλη τῆς πόλεως. Ἡ πύλη αὐτὴ λεγόταν « Προβατική » (δηλαδὴ τῶν προβάτων). Ἐκεῖ ὑπῆρχε μιὰ δεξαμενὴ, ποὺ τὴν ὀνόμαζαν Βηθεσδά. Τὸ ὄνομα σημαίνει τὸ σπίτι τοῦ ἐλέους, τῆς εὐσπλαγχνίας. Γιατὶ τὸ νερὸ τῆς δεξαμενῆς εἶχε θεραπευτικὲς ιδιότητες. Ἐνα μεγάλο πλῆθος ἀπὸ ἀρρώστους περίμεναν ἐκεῖ μὲ ἀνυπομονησίαν τὴν ὥρα τῆς θεραπείας τους. Ἐπειδὴ ἦταν πάρα πολλοὶ οἱ ἀρρώστοι, εἶχαν χωρίσει τὴ δεξαμενὴ σὲ τέσσερις στοῆς καὶ στὴ μέση ὑπῆρχε ἄλλη μιὰ, ἡ πέμπτη, ποὺ χώριζε τὴ δεξαμενὴ σὲ δυὸ μικρότερες.

Ὁ Παράλυτος. Τὰ σπλαχνικὰ μάτια τοῦ Κυρίου καρφώθηκαν πάνω σ' ἕνα παράλυτο. Ἦταν κατάκοιτος τριάντα ὀχτὼ ὁλόκληρα χρόνια. Περνώντας ἀπὸ μπροστά του τὸν ρώτησε: « Θέλεις

Ἐναπαράσταση τῆς δεξαμενῆς Βηθεσδὰ μετὰ τὰς πέντε στοὰς αὐτῆς.

νὰ γίνῃς καλά;» Ὁ ἄνθρωπος ἦταν πολὺ ταλαιπωρημένος ἀπὸ τὴν ἀρρώστια του. Οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει ὁλοκληρωτικὰ. Δὲν μπόρεσε λοιπὸν νὰ ἀπαντήσῃ θετικὰ. Τοῦ φαινόταν ψεύτικη ἡ ἐρώτηση. Φανέρωσε μόνον ἓνα παράπονο, ποὺ τὸν ἔτρωγε χρόνια ὁλόκληρα. «Κύριε, δὲν ἔχω ἄνθρωπο νὰ με βοηθήσῃ νὰ μπῶ μέσα στὴν κολυμβήθρα». Ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀκούγεται μετὰ ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια:

«Ἐγείρε, ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει».

Ἰωάν. ε' 8

Δὲν πρόλαβε ὁ ἄνθρωπος νὰ καλοσκεφτῇ τὴ διαταγὴ τοῦ Κυρίου. Ἀμέσως αἰσθάνθηκε μέσα του μιὰ πελώρια ἀνορθωτικὴ δύναμη, ποὺ τὸν σήκωνε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του. Καὶ ὕστερα αὐτὸς ὁ ἴδιος σήκωσε μετὰ τὴ σειρά του τὸ κρεβάτι καὶ ἄρχισε νὰ περπατᾷ. Τὸ θαῦμα εἶχε γίνῃ.

Δὲν περιορίστηκε ὁμως ὁ Χριστὸς μόνο στὴ θεραπεία.

Τὸ θαῦμα καὶ τὸ Σάββατο. Ἦταν Σάββατο. Οἱ Ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν ὑποκίνηση καὶ πάλι τῶν Φαρισαίων, ἐξοργίστηκαν φοβερά. Ὅχι γιατί ἓνας δυστυχισμένος ἄνθρωπος εἶδε τὴν ὑγεία του. Ἀλλὰ γιατί ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου ἦταν γι' αὐτοὺς πολὺ σημαντικὴ.

Οἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ νόμου ἦταν ξεκαθαρισμένες. Στὸν παράλυτο δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ σηκώσῃ τὸ κρεβάτι του. Ὅλοι ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ τηροῦν τὶς ἐντολές. Μιὰ καὶ μοναδική ἦταν ἡ ἐξαίρεση : Ὁ ἴδιος ὁ Θεός.

Στὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ Ἰησοῦ δοκίμαζαν μεγάλη στενοχώρια, γιατί εἶχε παραβῇ τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου. Γιατί μέσα τους, εἶχαν βγάλει τὴν ἀπόφασιν : Ὁ Ἰησοῦς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ πραγματικὸς Μεσσίας. Ἐξηγεῖται ἔτσι ὅλη ἡ ἀντίδραση ποὺ ἔδειξαν οἱ Ἰουδαῖοι μὲ τὸ καινούργιο θαῦμα. Καὶ καταδίδωκαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦ « ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ » (Ἰωάν. ε' 16).

Τὸ Θαῦμα καὶ ἡ ἁμαρτία. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ θεραπεύθηκε, δὲν γνώριζε καθόλου ποιὸς τοῦ εἶχε δώσει τὴν ἐντολὴ νὰ σηκώσῃ τὸ κρεβάτι του. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ξανασυναντᾷ στὸ Ναὸ καὶ τοῦ ὑπενθυμίζει μιὰ μεγάλη πραγματικότητα.

« Ἴδε ὑγίης γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοὶ
τι γένηται ».

Ἰωάν. ε' 14

Ἡ ἁρρώστια δὲν ἦταν βέβαια καμιά τιμωρία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὶς ἁμαρτίες του. Ὅμως τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ ἁρρώστια εἶναι μιὰ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Τὸ βάρος τοῦ θαύματος λοιπὸν πέφτει πολὺ περισσότερο στὸ « μηκέτι ἁμάρτανε » καὶ λιγότερο στὸ « ὑγίης γέγονας ». Τὴν προσωπικὴ του πίστη στὸ Χριστὸ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὴν ἐκφράζει διακηρύσσοντας τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ στοὺς μανιασμένους καὶ λυσσασμένους Ἰουδαίους.

Ὁ Ἰησοῦς Μεσσίας ἀποκαλύπτεται. Πραγματικά οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν πάρει τὴν ἀπόφασή τους. Ἐψαχναν νὰ βροῦν τὴν κατάλληλη στιγμή γιὰ νὰ κάνουν μεγάλο κακὸ στὸν Ἰησοῦ. Τὸ θαῦμα τοὺς θύμωσε. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ τοὺς ἄναψε ἦταν ἡ περιφρόνησις τοῦ Σαββάτου. Μόλις εἶχαν ἀρχίσει νὰ σκέφτονται τὶς συνέπειες μιᾶς τέτοιας κυριαρχίας τοῦ Ἰησοῦ πάνω στὸ Σάββατο, καὶ νὰ βρίσκουν καινούργιες κατηγορίες. Ὁ Ἰησοῦς ὀνομάζει τὸ Θεὸ Πατέρα Του. Τὸ μεγάλο ὅμως σκάνδαλο εἶναι πῶς τοποθετεῖ Τὸν Ἐαυτὸ Του στὴν ἴδια θέση μὲ τὸ Θεὸ (Ἰωάν. ε' 18). Τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ συνεχίζεται μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἡ ἐπίσημη μεσσιανικὴ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰησοῦ μπροστὰ στοὺς Ἰουδαίους εἶναι πλήρης καὶ ὁλοκληρωμένη.

Χωρία Κ.Δ.	Τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ	Τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
Ἰωάν. ε' 17	1. Ὁ Πατέρας ἐργάζεται...	Κι' ἐγὼ ἐργάζομαι.
Ἰωάν. ε' 19	2. Ὅ,τι κάνει ὁ Πατέρας...	Κάνει καὶ ὁ Υἱός.
Ἰωάν. ε' 21	3. Ὁ Πατέρας ἀνασταίνει νεκρούς.	Ὁ Υἱὸς ζωοποιεῖ ὁποίους θέλει.
Ἰωάν. ε' 22	4. Ἡ τιμὴ τοῦ Πατέρα...	Εἶναι τιμὴ καὶ τοῦ Υἱοῦ.
Ἰωάν. ε' 26	5. Ὁ Πατέρας ἔχει ζωὴ «ἐν ἑαυτῷ...»	Ἔδωκε στὸν Υἱὸ νὰ ἔχη ζωὴ ἐν «ἑαυτῷ.»
Ἰωάν. ε' 27	6. Ὁ Πατέρας δίνει...	Στὸν Υἱὸ τὴν κρίση.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀρνοῦνται τὸ Μεσσία. Τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ καλὺτερη μαρτυρία καὶ ἐπιβεβαίωση ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Μεσσίας ποὺ ἔστειλε ὁ Θεὸς στὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς ὑπογραμμίζει στοὺς Ἰουδαίους τὶς αἰτίες ποὺ δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ πιστέψουν.

- α) Δὲν ἀκοῦν μέσα τους τὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. ε' 37).
- β) Δὲν πιστεύουν στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. ε' 38).
- γ) Πιστεύουν μόνο στὸν ἑαυτό τους (Ἰωάν. ε' 39).
- δ) Δὲν ἔχουν μέσα τους τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. ε' 42).
- ε) Ζητοῦν τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. ε' 44).
- στ) Δὲν πιστεύουν στὸ Μωυσῆ (Ἰωάν. ε' 46).

Ὁ Ἰησοῦς φυλαγόταν πάντως ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Ἡ ὥρα Του ἀκόμη δὲν εἶχε ἔρθει. Καὶ περιόδευε περισσότερο στὴ Γαλιλαία καὶ ὄχι στὴν Ἰουδαία. Ἐκεῖ ἐργαζόταν πιὸ ἀνετα, ἐνῶ ἐδῶ οἱ Ἰουδαῖοι ζητοῦσαν τὴν εὐκαιρία νὰ Τὸν σκοτώσουν (Ἰωάν. ζ' 1).

Ἀσκήσεις.

1) Συγκέντρωσε ἀπὸ τὰ προηγούμενα μαθήματά σου σχετικές μαρτυρίες γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό:

- α) Τί λέγει ὁ Θεός, ὁ Πατέρας, γι' Αὐτόν;
- β) Τί λέγει ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς;
- γ) Τί λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος;

2) Ποιὸ εἶναι τὸ κεντρικὸ σημεῖο τοῦ σημερινοῦ σου μαθήματος; Ἀνάπτυξέ το μὲ λίγα λόγια στὸ τετράδιό σου.

3) Γράψε μερικές σκέψεις: Πῶς καταλαβαίνει τὸ παραπάνω σχεδιάγραμμα «Τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ - Τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»;

1. Οί βαθμίδες τῆς Πίστεως.*Ἰωάν. δ' 43 - 54*

Ὁ Ἰησοῦς, μετὰ τὴ Σαμάρεια, βρέθηκε ξανὰ στὴ Γαλιλαία. Γιὰ τὶς ἀντιδράσεις αὐτοῦ τοῦ τόπου εἶχε πεί: «Κανένas προφήτης δὲν εἶναι δεκτὸς στὴν ἰδιαιτέρῃ του πατρίδα» (Λουκ. δ' 24). Ὅμως οἱ Γαλιλαῖοι ποὺ παραβρέθηκαν στὴν τελευταία γιορτὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐπιδοκίμασαν μὲ κάποια ἱκανοποίηση τὸ συμπατριώτη τους γιὰ τὰ σημάδια ποὺ παρουσίαζε. Τὰ «σημεῖα» ὅμως αὐτά, ὅπως ἔχουμε δῆ, σκόπευαν νὰ βοηθήσουν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν Πίστη στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Τέτοια καλλιέργεια τῆς πίστεως βρίσκει ὁ Κύριος, ὅταν συναντιέται μ' ἓνα βασιλικὸ ὑπάλληλο.

Ὁ βασιλικὸς ὑπάλληλος. Ὁ Κύριος βρίσκεται γιὰ δεύτερη φορὰ στὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου εἶχε ἀρχίσει τὰ θαύματά Του. Ἐδῶ τὸν ἐπισκέφθηκε ἓνας ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοῦ Ἡρώδη τοῦ Ἀντίπα. Ὁ Ἡρώδης ὀνομαζόταν ἀπὸ τὸ λαὸ βασιλέας, ἂν καὶ δὲν ἦταν. Εἶχαν ὅμως συνηθίσει ἀπὸ τὸν πατέρα του, τὸν Ἡρώδη τὸ Μέγα.

Ὁ κυβερνητικὸς ὑπάλληλος ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καπερναοὺμ. Περπατεῖ ἕξι - ἑπτὰ ὥρες γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν Κανᾶ. Ἡ Καπερναοὺμ δὲν ἦταν κέντρο μόνο πολιτικὸ, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὸ. Ἐδῶ ἦταν τὰ σύνορα δυὸ Τετραρχιῶν. Τοῦ Ἡρώδη τοῦ Ἀντίπα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ Φιλίππου (Λουκ. γ' 1 - 2). Εἶχε ἀξιόλογη θρησκευτικὴ κίνηση καὶ Συναγωγὴ.

Ἡ δοκιμασία τοῦ πατέρα. Ὁ αὐλικὸς τρέχει νὰ συναντήσῃ τὸν Ἰησοῦ μὲ κάποιο σκοπὸ. Ὁ γιὸς του ἦταν σοβαρὰ ἄρρωστος. Σχεδὸν ἐτοιμοθάνατος. Ἡ ἀπελπισία τοῦ δύστυχου πατέρα ὑπόχωρησε γιὰ λίγο, ὅταν θυμήθηκε τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ στὴ Γα-

λιλαία. Γεννήθηκε μέσα του ή πίστη στὸν Ἰησοῦ, πὺν ζητοῦσε ἐπίμονα νὰ ἐπιβραβευτῇ μ' ἓνα σημάδι: μὲ τὴν θεραπεία τοῦ γιοῦ του. Τὴν ἴδια ὁμως στιγμὴ πὺν παρακαλοῦσε τὸ Χριστό, ξεχώρισε ὁ Κύριος μέσα στὴν καρδιά τοῦ πατέρα καὶ κάποια ἄλλη ἀνάγκη, πιὸ βαθιὰ καὶ περισσότερο ἀπαραίτητη: Τὴν κάθαρση καὶ τὴν καλλιέργεια τῆς πίστεώς του. Ἡ πραγματικὴ πίστη δὲν ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ θαυματουργικὰ σημάδια, ἀλλὰ στηρίζεται πάνω σ' ἓνα σύνδεσμο ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Μιὰ τέτοια πίστη εἶναι ὅλο δύναμη. « Πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι » (Μάρκ. θ' 23). Ὁ Χριστὸς βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀνεβῇ αὐτὰ τὰ σκαλοπάτια τῆς πίστεως. Τὸ διαπιστώνουμε παρατηρώντας τὴ συγκεκριμένη βοήθεια πὺν προσφέρει στὸ δύστυχο πατέρα. Τὸν δοκιμάζει μὲ σκληρὰ λόγια:

« Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε ».

Ἰωάν. δ' 48

Ὁ Κύριος ἐδῶ ξεχωρίζει πολὺ καθαρὰ τὴν πίστη πὺν ζητεῖ *μονάχα σημάδια*. Τοῦτο γιὰ τὸν ἀνυπόμονο πατέρα σημαίνει ἄρνηση τοῦ Ἰησοῦ νὰ τὸν βοηθήσῃ θεραπεύοντας τὸ γιό του. Ἡ δοκιμασία ὁμως τὸν βοηθεῖ γιὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν πίστη του.

Ἡ καλλιέργεια τῆς πίστεως. Τὸ πρῶτο σκαλοπάτι τὸ ἀνέβηκε ὁ πατέρας: Παρὰ τὴν ἄρνηση τοῦ Ἰησοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐλπίζει σ' Αὐτόν. Ἡ πίστη τώρα ἄρχισε νὰ ἀποδεσμεύεται ἀπὸ τὰ σημάδια καὶ νὰ συνδέεται μὲ τὴν ἐλπίδα. Ἡ ἐλπίδα ποτὲ δὲν ξεγελᾷ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ δευτέρη ἀπάντηση τοῦ Ἰησοῦ ἦταν: « Πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ ».

Τὰ σημάδια τὰ ἀντικαθιστᾷ τώρα πιά ὁ Κύριος μὲ τὰ λόγια Του. Στὰ λόγια τοῦτα ἐμπιστεύεται ὁ πατέρας. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἡ πραγματικότητα. Δὲν τὸν κατέχει ἡ ἀγωνία νὰ δῇ ἂν ὁ γιός του εἶναι πιά καλὰ. Τοῦ τὸ εἶπε ὁ Χριστός. Διανυκτερεῖ λοιπὸν στὴν Κανᾶ μὲ ἀσυνήθιστη ἡρεμία, πὺν τοῦ τὴ χάρισε ἡ πίστη στὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα, ξεκινώντας γιὰ τὴν Καπερναοὺμ, συναντᾷ στὸ δρόμο τοὺς ὑπηρέτες, πὺν τοῦ ἀναγγέλλουν τὴν εὐχάριστη εἶδηση: « Χτὲς στὶς ἑπτὰ ἡ ὥρα (δικὴ μας 1 μ.μ.) ἔπεσε ὀλότελα ὁ

πυρετός.... τὸ παιδί σου ζῇ... ἔγινε καλὰ » (Ίωάν. δ' 51 καὶ 52).
Ὁ συγκινημένος πατέρας θυμήθηκε: Ἦταν ἡ ἴδια ἡ ὥρα πού ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἔλεγε: « Πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ ».

Ἡ πίστη τοῦ ἀνθρώπου εἶχε ἀνεβῆ ἀκόμη ἓνα σκαλοπάτι. Δὲν στηρίζεται τώρα στὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ μόνο στὸ Πρόσωπό Του. Ἡ ἀγάπη του τὸν εἶχε σφιχτοδέσει μὲ τὸ Χριστό. Φτάνοντας στὴν Καπερναοὺμ τὴν ἐκδηλώνει. Δὲν κρατᾷ τὴν πίστη τοῦ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό του. Τὴ μεταβιβάζει καὶ στὶς καρδιὲς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Γίνεται *ιεραπόστολος*. Ὁλόκληρη ἡ οἰκογένειά του πιστεύει *πραγματικά* στὸ Χριστό. Ὁχι γιατί τοὺς ἔκανε καλὰ τὸ ἄρρωστο παιδί. Ἀλλὰ γιατί τοὺς χάρισε τὴν *Ἀγάπην Του*, ὅπου θεμελίωσαν τὴν πίστη τους σ' Αὐτόν.

Αὕτῃ ἡ μεγάλη ἀλήθεια βρίσκεται στὰ λόγια:

« Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες » (Ίωάν. κ' 29).
Ὁ Ἰησοῦς στὸ Θωμᾶ

« Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ... ἰσχύει... πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη » (Γαλ. ε' 6). Ὁ Παῦλος στοὺς Γαλάτες

Ἀσκήσεις

1) Κατάγραψε στὸ τετράδιό σου τὴ συζήτηση πού θὰ ἔκανε ὁ βασιλικὸς ὑπάλληλος μὲ τὴ γυναῖκα του, τὸ θεραπευμένο παιδί του καὶ τοὺς ὑπέρβιες του, ὅταν γύρισε.

2) Σχεδίασε μερικά σκαλοπάτια, πού νὰ δείχνουν τὴν καλλιέργεια τῆς πίστεως τοῦ βασιλικοῦ ὑπαλλήλου.

3) Τί ἐπίδραση θὰ εἶχε, κατὰ τὴ γνώμη σου, ἡ πίστη τοῦ βασιλικοῦ ὑπαλλήλου στοὺς κατοίκους τῆς Καπερναοὺμ;

4) Τί εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀποκτήσουμε τὴν πίστη στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ματθ. 1στ' 13-27

2. « Σὺ εἶ ὁ Χριστός,

Μάρκ. η' 27-38

ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ».

Λουκ. θ' 18-27

Ὁ κόσμος πού παρακολουθεῖ τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου δοκιμάζει μεγάλη ἐκπληξη. Ὁ Ραββὶ δὲν εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος. Πρέπει νὰ γίνη βασιλέας. Καὶ μάλιστα, σύμφωνα μὲ τὶς ἀντιλήψεις τους, παν-

Τὸ βουνὸ Ἑρμών. Στὴν περιοχή του ὁ Πέτρος ὁμολόγησε τὴ Θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

τοδύναμος ἐλευθερωτῆς καὶ κοσμικὸς ἄρχοντας, ποὺ νὰ ξεπερνᾷ σὲ δύναμη ὅλους τοὺς ἄλλους. Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι καταστρώνουν τὰ σχέδιά τους γιὰ τὴν ἐξόντωση τοῦ Κυρίου. Ἡ παρουσία Του τοὺς ἐνοχλεῖ, γιὰτὶ τοὺς βάζει στὸ περιθώριο. Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ παραμένουν κοντὰ στὸν Κύριο θέλουν νὰ ἀποκτήσουν ἀληθινὴ ἀντίληψη γιὰ τὸ Πρόσωπό Του. Ὁ καιρὸς ἔφτασε γιὰ νὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ ἕνα μεγάλο μυστικὸ. Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἐκπληκτικὸς θαυματουργὸς καὶ ὁ τόσο ἀγαπητὸς δάσκαλος;

Ὁ Ἰησοῦς θέτει τὸ ἐρώτημα. Ἐκεῖ κοντὰ βρισκόταν ἡ πόλη Καισάρεια. Γιὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὴν ἄλλη παραθαλάσσια Καισάρεια, εἶχε πάρει τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτῆ της τοῦ τετράρχη Φιλίππου. Ὅταν πλησίαζε κανεὶς στὴν πόλη, τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ ἔβλεπε, ἦταν ἕνας μεγαλόπρεπος Ναὸς στ' ὄνομα τοῦ Καίσαρα, χτισμένος πάνω σ' ἕναν πανύψηλο βράχο.

Πρὶν ὁ Κύριος θέσῃ τὸ ἐρώτημα στοὺς μαθητὲς Του, προετοιμάζεται μὲ μιὰ ὁλόθερμη προσευχὴ στὸν Οὐράνιο Πατέρα Του. Ἡ σοβαρότητα τῆς στιγμῆς ἀπαιτεῖ αὐτὴ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό, γιὰ νὰ συνεργήσῃ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ στὴ μεγάλη ἀποκάλυψη ποὺ θὰ ἐπακολουθήσῃ.

Ὁ Κύριος προχωρεῖ μὲ τοὺς μαθητὲς Του πρὸς τὶς πηγὲς τοῦ Ἰορδάνη. Πίσω τους ὑψώνεται ἐπιβλητικὸ καὶ ὑπερήφανο τὸ βουνὸ Ἑρμών. Εἶναι κατάλληλη ἡ ὥρα καὶ ὁ Κύριος ρωτᾷ τοὺς μαθητὲς :

«Τίνα με λέγουσι οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ; »

Ματθ. ιστ' 13

Οἱ ἀπαντήσεις εἶναι παρμένες ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. "Ἄλλοι τὸν θεωροῦν γιὰ τὸν Ἰωάννη τὸ Βαπτιστή, ποὺ στὸ μεταξὺ εἶχε μαρτυρήσει (Λουκ. θ' 8). "Ἄλλοι γιὰ τὸν προφήτη Ἡλία. Τὴν ἀντίληψη αὐτὴ τὴ στήριζαν σὲ μιὰ προφητεία τοῦ Μαλαχία δ' 4: « Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεσβίτην, πρὶν ἢ ἔλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ ». "Ἄλλοι γιὰ τὸν Ἰερεμία, ποὺ ἦταν ὑπόδειγμα προφήτη (Δευτ. ιη' 15) ἢ γιὰ ὅποιονδήποτε ἀπὸ τοὺς προφῆτες. Τὴ στιγμή ὅμως αὐτὴ ἡ πλάγια ἐρώτηση τοῦ Κυρίου στρέφεται πολὺ καθαρὰ στοὺς ἴδιους τοὺς μαθητές :

« Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι ; »

Ματθ. ιστ' 15

Ἡ ἀπάντηση. Τὴ δίνει ὁ Πέτρος, ἀλλὰ γιὰ λογαριασμό ὅλων τῶν ἄλλων μαθητῶν :

« Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ».

Ματθ. ιστ' 16

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ περιέχει δυὸ βασικὰ σημεῖα :

- α) Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς Μεσσίας.
- β) Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀπάντηση τῶν μαθητῶν μὲ τὸ στόμα τοῦ Πέτρου δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπινη δύναμη. Εἶναι ἀδύνατο στὸν ἄνθρωπο νὰ ὁμολογήσῃ μόνος του ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Μόνον ὁ Οὐράνιος Πατέρας ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθεια αὐτή. Χωρὶς τὴ φώτιση τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ὡς « σὰρκα καὶ αἷμα » δὲν μπορεῖ νὰ Τὸν γνωρίσῃ.

Ἡ ὁμολογία λοιπὸν τοῦ Πέτρου εἶναι ἓνα μοναδικὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ στοὺς μαθητές. Προέρχεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ Αὐτόν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους. Πάνω στὴν ὁμολογία τούτῃ θὰ στερεώσῃ ὁ Κύριος ὁλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας Του.

Ὁ θεμέλιος λοιπὸν λίθος (πέτρα) τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χριστός. « Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός » (Α' Κορ. γ' 11) καὶ « λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγεννήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας » (Ψαλμ. 117,22).

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἔμαθες πῶς ξεπετάχτηκε θαυματουργικὰ νερὸ μέσα ἀπὸ μιὰ πέτρα στὸ Χωρὴβ (Ἐξοδ. ιζ' 6). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς δίνει τὴν ἑρμηνεία του : « Ἐπινον γὰρ (οἱ Ἰσραηλίτες) ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθοῦσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός » (Α' Κορ. ι' 4). Ἡ διάρκεια τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἔχει κεφαλὴ τὸ Χριστό, εἶναι *Αἰώνια*. Οἱ πύλες τοῦ Ἄδη δὲν μποροῦν νὰ νικήσουν γιατί ὁ Κύριος ἐνίκησε τὸ θάνατο.

Ἡ μεταβίβαση τῆς ἐξουσίας στοὺς μαθητές. Τὸ σύμβολο τούτης τῆς ἐξουσίας ποὺ ὁ Κύριος δίνει στοὺς μαθητὲς Του, εἶναι τὰ κλειδιά τῆς Βασιλείας. Τὰ δίνει στὸν Πέτρο, ἀλλὰ ἀπευθύνεται σ' ὅλους τοὺς μαθητὲς Του. Τὸ κλειδί ὡς σήμερα εἶναι τὸ σύμβολο τῆς ἐξουσίας στὶς ἀραβικὲς χῶρες. Ὅπως ἐπίσης στοὺς ραββίνους τὸ « δεσμεῖν καὶ λύειν ». Οἱ ραββίνοι « ἔδεναν », ὅταν ἤθελαν νὰ ἀπαγορεύσουν κάτι, καὶ « ἔλυναν », ὅταν τὸ ἐπέτρεπαν. Τώρα παίρνουν οἱ Ἀπόστολοι αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ἐξουσία (Ματθ. ιστ' 19). Ἡ τελευταία ἐντολὴ τοῦ Κυρίου εἶναι : Νὰ μὴν ποῦν σὲ κανένα ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ἀκόμη ἕτοιμοι νὰ δεχτοῦν μιὰ τόσο σημαντικὴ καὶ μοναδικὴ ἀποκάλυψη.

Προφητεία γιὰ τὸ Πάθος. Οἱ μαθητὲς δὲν πολυκατάλαβαν γιατί οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀνέτοιμοι γιὰ τέτοια εἶδηση. Θὰ τὸ διαπιστώσουν ἀμέσως ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους. Ὁ ἄνθρωπος μόνος του δὲν μπορεῖ νὰ δεχτῇ τὸ μήνυμα τοῦ Μεσσία. Χρειάζεται τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος διαστρέφει τὰ λόγια τοῦ Μεσσία δίχως τὴ φώτιση τοῦ Οὐρανοῦ. Τὸ ἴδιο ἐγίνε καὶ μὲ τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Φαίνεται νὰ ἀπόκτησαν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ τους μὲ τὴν πετυχημένη ὁμολογία τους. Γιὰ τοῦτο δὲν κατάλαβαν μόνοι τους τὴν προφητεία ποὺ ὁ Κύριος προφητεύει γιὰ τὸν ἑαυτὸ

Του. « Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἀνεβῇ στὰ Ἱεροσόλυμα, θὰ πάθῃ πάρα πολλὰ ἀπὸ τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους, θὰ θανατωθῇ, ἀλλὰ τὴν τρίτη ἡμέρα θὰ ἀναστῇ » (Ματθ. 1στ' 21). Οἱ μαθητὲς δὲν καταλαβαίνουν τίποτε. Εἶχαν κι' ἐκεῖνοι τὶς μεσσιανικὲς ἀντιλήψεις τῶν Ἰουδαίων. Ἕνας Μεσσίας ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ θανατωθῇ. Ἐπεμβαίνει λοιπὸν ὁ Πέτρος: « Κύριε, δὲν θὰ ἀφήσουμε νὰ σοῦ κάνουν ποτὲ κάτι τέτοιο ». (Ματθ. 1στ' 22).

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

- 1) Μόνον ὁ Σατανᾶς δὲν θέλει τὸ θάνατό μου.
 - 2) Μὲ αὐτὴ σου τὴ γνώμη εἶσαι μπροστὰ μου σκάνδαλο.
 - 3) Δὲν φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
- (Ματθ. 1στ' 23 - 24)

Ἡ δεύτερη ἀπάντηση τοῦ Πέτρου εἶναι σατανικὴ, ἀνθρώπινη. Γιὰ νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ Χριστὸ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἁμαρτωλὸ ἑαυτοῦ. Καὶ ἂν παραστῇ ἀνάγκη νὰ θυσιάστῃ γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ: « Ὅς γάρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν », λέγει ὁ Κύριος (Ματθ. 1στ' 25).

Ἀσκήσεις

1) Ποιὲς δυσκολίες συνάντησε καὶ συναντᾷ ὡς σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας; Μὲ ποῖο τρόπο τὶς νίκησε;

2) Γιατί ἡ Ἐκκλησία ὀνομάζεται « οἰκοδόμημα »; Στὴν ἀπάντησή σου, θὰ βοηθηθῇς ἀπὸ τὰ ἐξῆς ἀγιογραφικὰ χωρία: Ἐφεσ. δ' 11 - 13 καὶ Α' Κορ. γ' 9.

3) Διάβασε καὶ σύγκρινε τὰ Ματθ. 1η' 18 καὶ Ἰωάν. κ' 23 μὲ τὸ Ματθ. 1στ' 19.

3. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου —

Ἡ δόξα τῆς θεϊκῆς μορφῆς.

Ματθ. ιζ' 1 - 13

Μάρκ. θ' 2 - 13

Λουκ. θ' 28 - 36

Οἱ καρδιὲς τῶν μαθητῶν δοκιμάζουν ἰδιαίτερα μεγάλη ἀπογοήτευση. Τὴ γέννησαν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου γιὰ τὸ Πάθος Του καὶ ἡ καυτερὴ ἐπίπληξη στὸν Πέτρο. Στενοχωροῦνται φοβερὰ οἱ

μαθητές. Δὲν καταλαβαίνουν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ παραδοθῇ ὁ Μεσσίας σὲ ἀνθρώπινα χέρια καὶ μάλιστα νὰ θανατωθῇ. Ὁ Κύριος τοὺς παρηγορεῖ καὶ τοὺς ἐνισχύει μὲ μερικές σκηνές παρμένες ἀπὸ τῇ θεϊκῇ Του δόξα καὶ τὴν ἀσύλληπτη μεγαλοπρέπειά Της. Βρισκόμαστε λοιπὸν μπροστὰ στὸ μεγάλο καὶ ἀνεπανάληπτο γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου.

Στὸ ψηλὸ βουνό. Πέρασαν ἑξὶ ἡμέρες ἀπὸ τὰ γεγονότα, ποὺ ἀναφέραμε στὸ προηγούμενο κεφάλαιο. Ὁ Κύριος παίρνει μαζί Του τρεῖς μαθητές, τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, γιὰ νὰ κάνουν ἓνα μακρινὸ περίπατο. Κάτι ἰδιαίτερο θέλει νὰ τοὺς πῇ. Γι' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς μαθητές ὁ Κύριος κάνει μιὰ διάκριση. Τὸ παρατηροῦμε καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις. Στὴν ἀνάσταση τῆς θυγατέρας τοῦ Ἰαίρου (Λουκ. η' 51) καὶ στὸν κῆπο τῆς Γεσθημανῆ ἀργότερα (Ματθ. κστ' 37). Αὐτὸ γίνεται γιὰτὶ οἱ μαθητές αὐτοὶ παρουσιάζονται μὲ τὰ παρακάτω χαρακτηριστικά:

Χωρία	Ὄνόματα	Περιπτώσεις
Ματθ. 1στ' 16	ΠΕΤΡΟΣ	Ὁμολογεῖ: « Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ».
Ἰωάν. 1γ' 23	ΙΩΑΝΝΗΣ	Ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου.
Πράξ. 1β' 2	ΙΑΚΩΒΟΣ	Ὁ πρῶτος μάρτυρας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.

Ὁ δρόμος τοὺς τελειώνει πάνω σ' ἓνα ψηλὸ βουνό. Ἡ Καινὴ Διαθήκη δὲν μᾶς ἀναφέρει τὸ ὄνομά του. Ἡ παράδοση ὅμως τὸ ταύτισε μὲ τὸ *Θαβώρ*, ποὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου ἑξὶ ἡμέρες. Οἱ μαθητές βρέθηκαν πάνω στὸ βουνὸ πολὺ κουρασμένοι. Χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸ, ἐτοίμασαν τὶς ἀτομικὲς τοὺς σκηνές, γιὰ νὰ πέσουν τὸ συντομώτερο νὰ κοιμηθοῦν. Τὰ μάτια τοὺς εἶχαν βαρύνει καὶ οὔτε κἂν σκέφτηκαν τὸν Ἰησοῦ, ποῦ, ὅπως συνήθως, ἀπομακρύνθηκε γιὰ νὰ προσευχηθῇ.

Ἡ Μεταμόρφωση. Ζαφνικά ἐκεῖ ποὺ οἱ μαθητές κοιμόνταν:

« μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν ».

Ματθ. ιζ' 2

Κατάλαβαν οἱ μαθητές μέσα στὸν ὕπνο τοὺς ὅτι κάτι τὸ ἐξαίσιον συμβαίνει. Ὄταν ἀνοίξαν τὰ μάτια τοὺς, ἓνα ἡλιακὸ φῶς τοὺς θάμπωσε ὁλότελα. Ἀμέσως εἶδαν ὅτι τὸ φῶς βγαίνει ἀπὸ τὸ μετα-

« Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου, ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα αὐτοῦ ἀκούετε ».
 (Ματθ. ιζ' 5. Τοιχογραφία, Καισαριανή, 17ος αἰ.)

μορφωμένο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Τὰ ροῦχα τοῦ Ἰησοῦ ἄστραψαν σὰν τὸ φῶς. Δὲν εἶχαν συνέλθει ἀπὸ τὸν κλονισμό τῆς ὁλόφωτης παρουσίας τοῦ Κυρίου οἱ μαθητὲς καὶ ξεχώρισαν δίπλα στὸν Κύριο δυὸ γνωστές μορφές τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης: Τὸ Μωυσῆ καὶ τὸν Ἠλία. Ἴσως νὰ κρατοῦσε ὁ καθένας τοὺς καὶ τὰ ἀντιπροσωπευτικά του σημεῖα: Ὁ Μωυσῆς τὶς πλάκες τοῦ Δεκαλόγου καὶ ὁ Ἠλίας τὴν μελωτή του. (Γ' Βασ. ιθ' 13, 19).

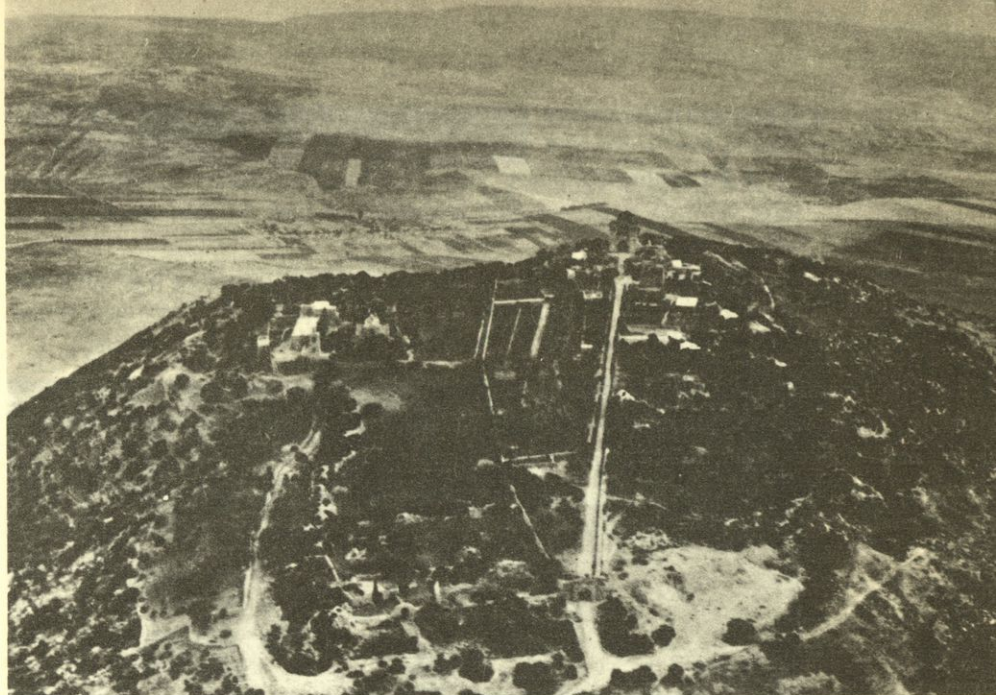
Καὶ οἱ δυὸ τοὺς μιλοῦν μὲ τὸν Κύριο. Μιλοῦν γιὰ τὴν ἐξοδὸ τοῦ ἀπὸ τῆ ζωῆ (Λουκ. θ' 31), δηλαδὴ γιὰ τὸ θάνατο, ποὺ θὰ γίνῃ στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἡ συζήτηση ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τοὺς μαθητὲς, ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ ἀντέξουν στὴν ἰδέα τοῦ θανάτου τοῦ Μεσσία. Ἀλλὰ θὰ ἔρθῃ, τοὺς βεβαιώνουν οἱ ἐπιφανεῖς ἀντιπρόσωποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ αὐθεντία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συμφωνεῖ μὲ τὸ σταυρικό θάνατο τοῦ Μεσσία. Ἐνισχύεται τώρα καὶ σταθεροποιεῖται ἡ πίστη τῶν μαθητῶν στὸ Πρόσωπό Του.

Πολὺ ζεστάθηκε ἡ καρδιὰ τῶν μαθητῶν μὲ τὴν παρουσία τῶν δυὸ ξένων. Ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμία νὰ μείνουν σὲ τοῦτο τὸν τόπο καὶ νὰ ἐτοιμάσουν στὸν καθένα καὶ ἀπὸ μιὰ σκηνὴ (Λουκ. θ' 33). Δὲν πρόλαβαν νὰ πάρουν ἀπάντηση. Ἦρθε μιὰ «νεφέλη φωτεινὴ» καὶ τοὺς σκέπασε. Ὁ φόβος τοὺς στάθηκε μεγάλος. Ἦξεραν, ὡς Ἰουδαῖοι, πὺς ἡ φωτεινὴ νεφέλη εἶναι τὸ σύμβολο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ξαφνικὰ ἄκουσαν τὴν πατρικὴ φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανό:

« Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε ».

Ματθ. ιζ' 5

Ὁ Οὐράνιος Πατέρας στέλνει τὸ ἀπαραίτητο μήνυμά του. Αὐτός, γιὰ τὸν ὅποιον ἀμφιβάλλουν οἱ μαθητὲς, εἶναι ὁ ἀγαπητὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ εὐδοκία, ἡ εὐαρέσκεια καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ βρίσκονται ἐπάνω Του. Καὶ μάλιστα στὶς δύσκολες στιγμὲς τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ Του πάνω στὸ Σταυρό. Αὐτὸς εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν. Ἐπομένως: *Αὐτὸν* νὰ ἀκούτε καὶ σ' *Αὐτὸν* μόνον νὰ ὑπακούετε. Νὰ Τὸν ἀκούν ὄχι μονάχα ὅταν τοὺς μιλῇ γιὰ τὴ δόξα Του, μὰ καὶ γιὰ τὸ θάνατό Του.

Τὸ βουνὸ Θαβώρ, μὲ τὸ ἑλληνο - ὀρθόδοξο μοναστήρι (ἄριστερὰ) καὶ τὴ ρωμαιο - καθολικὴ ἐκκλησίᾳ (στὴν κορυφὴ - δεξιὰ).

Τὸ νόημα τῆς Μεταμορφώσεως. Ἡ βροντερὴ ἀλλὰ πεντακάθαρη φωνὴ τοῦ Οὐράνιου Πατέρα φόβισε ἀκόμη περισσότερο τοὺς μαθητὲς. Ἔπεσαν μὲ τὸ πρόσωπο κατὰ γῆς. Κάποιος ἔπρεπε νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ ξανασηκωθοῦν. Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν Κύριο; Τοὺς ἔδωσε τὸ χέρι καὶ τοὺς εἶπε νὰ μὴ φοβοῦνται (Ματθ. ιζ' 7).

Ὅταν οἱ μαθητὲς σήκωσαν τὰ μάτια τους, εἶδαν μόνο τὴ γνωστὴ μορφή τοῦ Κυρίου. Τοὺς βοηθεῖ νὰ καταλάβουν περίπου ὅσα εἶδαν πρὶν ἀπὸ λίγο. Τοὺς δίνει τὴν ἐντολή: « Νὰ μὴν πῆτε σὲ κανένα τὸ ὄραμα αὐτό, ὥσπου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀναστηθῇ ἀπὸ τοὺς νεκρούς » (Ματθ. ιζ' 9).

Ἡ Μεταμόρφωση συνδέεται στενὰ μὲ τὸ Πάθος τοῦ Μεσσία. Εἶναι μιὰ ἀδιάψευστη πιστοποίηση. Καὶ σύγχρονα ἓνα σημάδι τῆς θεϊκῆς Του δόξας. Ἡ καθαυτὴ δόξα τοῦ Κυρίου ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του. Γιὰ τοῦτο θὰ κρατήσουν τὸ μυστικὸ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους μαθητὲς. Ὑπάρχει φόβος, ἂν τὸ μάθουν, νὰ

ἐνθουσιαστοῦν καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὶς γήινες καὶ ἐθνικὲς ἀντιλήψεις ποὺ εἶχαν γιὰ τὴ δόξα τοῦ Μεσσία.

Τὸ σημερινὸ ὅμως γεγονός, ἀκριβῶς αὐτὲς τὶς ἀνθρώπινες ιδέες θέλῃ νὰ μεταμορφώσῃ, σύμφωνα μὲ ὅσα ὁ Θεὸς παραγγέλλει καὶ βεβαιώνει.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει μὲ λαμπρότητα στὶς 6 Αὐγούστου τὸ γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου. Τὸ βαθύτερο νόημα τῆς τὸ βρίσκουμε στοὺς θαυμάσιους ὕμνους ποὺ ψάλλουμε :

« Τοὺς τῆς τοιαύτης χάριτος μάρτυρας παραστησάμενος
Μωυσῆν καὶ Ἡλίαν, κοινωνοὺς ἐποιεῖτο τῆς εὐφροσύνης
προμηνύοντας τὴν ἔνδοξον διὰ Σταυροῦ καὶ σωτήριον Ἀνά-
στασιν ».
(Ὕμνος τῆς γιορτῆς)

« Ἐπὶ τοῦ ὄρους μετεμορφώθης, καὶ ὥς ἐχώρουν οἱ μαθη-
ταί σου τὴν δόξαν σου, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐθεάσαντο· ἵνα, ὅταν
σε ἴδωσιν σταυρούμενον, τὸ μὲν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον,
τῷ δὲ κόσμῳ κηρύξωσιν, ὅτι σὺ ὑπάρχεις ἀληθῶς τοῦ
Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα ». (Κοντάκιο τῆς γιορτῆς)

Ἀσκήσεις.

- 1) Γιατί παρουσιάστηκαν δίπλα στὸν Μεταμορφωμένο Κύριο οἱ μορ-
φές τοῦ Μωυσῆ καὶ τοῦ Ἡλία ;
- 2) Ποιὰ εἶναι ἡ βαθύτερη σημασία τοῦ γεγονότος τῆς Μεταμορφώσεως ;
- 3) Διάβασε μὲ προσοχὴ τὸ Β΄ Πέτρου α' 16 - 19α. Τί συμπεραίνεις ἀπὸ
τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου σχετικὰ μὲ τὴν ἐντύπωση, ποὺ τοῦ ἔκαμε
ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου ;
- 4) Ποιὰ ἀφορμὴ εἶχε τὸ γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως ;

**1. Ἡ συνάντηση τοῦ Ἰησοῦ
μέ τὰ παιδιά.***Ματθ. ιθ' 13 - 15**Μάρκ. ι' 13 - 16**Λουκ. ιη' 15 - 17*

Εἶναι ἡ τελευταία φορὰ πού ὁ Κύριος βαδίζει μαζί μέ τοὺς μαθητές Του στοῦ δρόμο γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀνεβαίνει « πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος ». Οἱ μαθητές ἔχουν ἀκούσει πάρα πολλὰ γιὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου. Δὲν τὰ καταλαβαίνουν ὅμως. Ὁχι γιατί δὲν μποροῦν. Ἀλλὰ γιατί δὲν διαθέτουν τὴν ἀπαραίτητη ἐμπιστοσύνη στοῦ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ὑπόδειγμα αὐτῆς τῆς ἐμπιστοσύνης τὸ βρίσκει ὁ Κύριος *στὰ παιδιά*. Μὲ αὐτὰ τὰ παιδιά συναντιέται σήμερα προσωπικά. Καὶ συνδέει τὴν παιδικὴ ἡλικία μέ τὴν Οὐράνια Βασιλεία Του.

Οἱ μητέρες φέρνουν τὰ παιδιά τους στοῦ Χριστοῦ. Τὶς διαφορὲς ὁμιλίες τοῦ Ἰησοῦ παρακολουθοῦσαν καὶ μητέρες, πού κρατοῦσαν ὥρες ὁλόκληρες στὶς ἀγκαλιές τους τὰ παιδιά. Σὲ μιὰ περίπτωση πού τὴ νόμισαν εὐνοϊκὴ, φέρνουν οἱ μητέρες τὰ παιδιά τους στοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ τὰ εὐλογήσῃ καὶ νὰ προσευχηθῇ γι' αὐτά.

Ἡ εὐλογία ἦταν γιὰ τοὺς Ἰουδαίους πράγμα πολὺ σημαντικό. Κάθε Σάββατο οἱ γονεῖς εὐλογοῦσαν τὰ παιδιά. Στὴ γιορτὴ τοῦ Ἑξίλασμοῦ τὰ πῆγαιναν στοὺς Γραμματεῖς, γιὰ νὰ δεχτοῦν τὴν εὐλογία ἀπὸ τὴ Συναγωγή. Μὰ τὸ παιδί δὲν εἶχε καμιά θέση μέσα στὴ Συναγωγή (βλέπε μάθημα 7ο). Κατὰ τὴ γνώμη τους, τὰ παιδιά δὲν μποροῦσαν νὰ καταλάβουν τὴν Ἀγία Γραφή καὶ γι' αὐτὸ τὰ κρατοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὴ Συναγωγή. Ὑπῆρχε καὶ ἄλλος λόγος. Τὸ εἰδωλολατρικὸ περιβάλλον εἶχε ἐπιδράσει στοὺς Ἰουδαίους. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν εἶχαν καμιά ἀπολύτως θέση στὴν κοινωνία οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά. Ἕνας Ἰουδαῖος δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ μιλῇ μέ μιὰ γυναῖκα ἢ μέ ἓνα παιδί.

Τὸ εἶχαν στὸ νοῦ τους αὐτὸ οἱ μαθητές. Καὶ ὅταν εἶδαν τὶς μητέρες νὰ πλησιάζουν μὲ τὰ παιδιὰ τους τὸν Ἰησοῦ, πετάχτηκαν ἀμέσως καὶ ἔτρεξαν νὰ τὶς ἀπομακρύνουν. « Δὲν εἶναι σωστὸ ὁ κουρασμένος δάσκαλος, ποὺ ἔχει τόση δουλειὰ μπροστά Του, νὰ ἀσχολῆται μὲ τὰ παιδιὰ ». Αὐτὴ θὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἡ σκέψη τῶν μαθητῶν. Λησμόνησαν ὅσα τοὺς εἶχε πεῖ πρῶτύτερα ὁ Κύριος.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὰ παιδιὰ. Τὰ παιδιὰ, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τὰ εἶχε προσκαλέσει. Ἔχουν ἰδιαιτέρη θέση στὴ διδασκαλία Του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου, ἂν δὲν ἔχη μέσα του ἐμπιστοσύνη στὸ Πρόσωπό Του. Τὰ παιδιὰ ζοῦν καὶ μεγαλώνουν μὲ βάση τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ ἔχουν στοὺς γονεῖς τους. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ θέλει νὰ βρεθῇ στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, χρειάζεται νὰ ἀποκτήσῃ παρόμοια ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό. Τὸ παιδί λοιπὸν ἐδῶ γίνεται δάσκαλος τοῦ μεγάλου. Τοῦ διδάσκει τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν ταπείνωση (Ματθ. ιη' 3-5).

Τὸ παιδί εἶναι ἀνίσχυρο καὶ ἐμπιστεύεται ὁλόκληρη τὴ ζωὴ του στὰ χέρια τῶν γονιῶν του. Καὶ ὁ μέγας ἄνθρωπος χρειάζεται νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἡ πραγματικὴ του δύναμη πηγάζει ἀπὸ τὸ Θεό, ὅτι μόνο κοντά Του τὴ βρίσκουμε. Αὐτὴ τὴ συναίσθηση εἶχε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔγραφε :

« Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ ».

Φιλιπ. δ' 13

Τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν Οὐράνιο Πατέρα Του καὶ τὴν ταπείνωση στὴ ζωὴ Του τὴν ἔδειχνε ὁ Κύριος κάθε στιγμή στὰ μάτια ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Νιώθουμε λοιπὸν ἐσωτερικὰ τὸ παράδοξο σημάδι τῆς διδασκαλίας Του, ὅταν ταυτίζῃ τὸν ἑαυτὸ Του μ' ἓνα « ἀπὸ τὰ μικρὰ αὐτὰ παιδιὰ, ποὺ μὲ ἐμπιστεύονται » (Ματθ. ιη' 6).

Ἡ διαγωγή τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ μαθητὲς φαίνεται ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ εἶχαν ξεχάσει. Τὰ ξαναθυμίζει ὁ Κύριος λέγοντας :

« Ἀφετε τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ».

(Μάρκ. ι' 14)

Ἡ θέσις τῶν παιδιῶν εἶναι κοντὰ στὸ Χριστὸ καὶ σ' αὐτὰ ἀνήκει ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου στὰ παιδιά εἶναι ἀπέραντη. Τὰ ἀγκαλιάζει μὲ στοργή καὶ τρυφερότητα. Ἀκουμπᾷ τὰ χέρια Του ἐπάνω στὰ κεφάλια τους καὶ τὰ εὐλογεῖ. Ὁ Κύριος δὲν εὐλογεῖ στὰ παιδιά μονάχα τὴ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ τους ἀνάπτυξη γιὰ νὰ ἔχουν ἀργότερα μιὰ ζωὴ γεμάτη εὐτυχία. Ἡ εὐλογία εἶναι πολὺ πιὸ βαθιά. Ὁ Κύριος τὰ εὐλογεῖ γιὰ νὰ γίνουν οἱ ἄνθρωποι παιδιά τοῦ Θεοῦ. Ὡς παιδιά τοῦ Οὐράνιου Πατέρα μποροῦν νὰ μαζέψουν τὸν αἰώνιο θησαυρό, πού οὔτε σκόρος οὔτε σκουριὰ τὸν καταστρέφουν οὔτε οἱ κλέφτες μποροῦν νὰ τὸν κλέβουν (Ματθ. στ' 20).

Προφητεῖες γιὰ τὸ Πάθος τοῦ Μεσσία. Ὁ Κύριος συσχέτισε τὴ σημερινή Του συνάντηση μὲ τὸ Πάθος Του, πού θὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες. Ἐπαναλαμβάνει στοὺς μαθητὲς μὲ καθαρότητα καὶ σαφήνεια: « Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀνεβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα. Μὰ θὰ παραδοθῇ στὰ χέρια τῶν Γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων. Ἐκεῖνοι θὰ Τὸν παραδώσουν μὲ τὴ σειρά τους στὰ χέρια τῶν εἰδωλολατρῶν. Θὰ Τὸν χλευάσουν, θὰ Τὸν μαστιγώσουν, θὰ Τὸν φτύσουν. Στὸ τέλος θὰ Τὸν σταυρώσουν. Ὅμως, πέρα ἀπὸ ὅλα αὐτά, θὰ ἀναστηθῇ τὴν τρίτῃ ἡμέρα » (Μαρκ. ι' 33-34, Ματθ. κ' 17-19, Λουκ. ιη' 31-34).

Ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ καταλάβουν οἱ μαθητὲς τὸ Πάθος τοῦ Μεσσία εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη σ' Αὐτόν. Θὰ τοὺς τὴ διδάξουν τὰ μικρὰ παιδιά. Τέτοια ἐμπιστοσύνη ζήτησε ὁ Κύριος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅταν ἄρχισε ἐπίσημα τὸ δημόσιο ἔργο Του: « Μετανοεῖτε καὶ πιστεῦετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ » (Μάρκ. α' 14). Πρὶν ἀπὸ κάθε θαυματουργικὸ Του σημεῖο, προσπαθοῦσε ὁ Κύριος νὰ γεμίσει μὲ ἐμπιστοσύνη τὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων λέγοντάς:

« Εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι ».

Μάρκ. θ' 23

Καὶ οἱ μαθητὲς Τὸν παρακαλοῦσαν συνεχῶς:

« Κύριε, πρόσθετε ἡμῖν Πίστιν ».

Λουκ. ιζ' 5

Ἀσκήσεις

- 1) Γιατί ὁ Κύριος συσχετίζει τὰ μικρὰ παιδιὰ μὲ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν;
- 2) Μὲ ποιοὺ τρόπο δείχνει ὁ Κύριος τὴν ἀγάπην Του στὰ παιδιὰ;
- 3) Διάβασε τὸ Α' Κορ. ιδ' 20. Πῶς τὸ καταλαβαίνει;
- 4) Ποιά εἶναι ἡ σημασία τῆς εὐλογίας τοῦ Κυρίου στὰ παιδιὰ;

2. « Ἐγὼ εἰμι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωή ».

Ἰωάν. ια' 1-57

Λίγες ἡμέρες χωρίζουν τὸν Κύριο ἀπὸ τὸ σωτήριο Πάθος Του. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ γιὰ τὴν « κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ Πάθους Του ». Μᾶς ἔδωσε τὴ διαβεβαίωση ὅταν « ἐκ νεκρῶν ἤγειρε τὸν Λάζαρον ». Ἔχουμε μπροστὰ μας τὴ συνάντησιν τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὸ θάνατον.

Εἶναι ὁ νικητὴς τοῦ θανάτου. « Καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ » (Ἀποκ. στ' 2). Εἶναι ὁ ἐξολοθρευτὴς τοῦ θανάτου: « Θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶντιν χαρισάμενος ».

Ὁ Ἰησοῦς πέρα ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη. Ὁ Κύριος εἶναι μαζί μὲ τοὺς μαθητὲς Του στὴν περιοχὴ ποὺ ὁ Ἰωάννης εἶχε ἀρχίσει τὸ ἔργον τῆς μετανόιας καὶ τοῦ βαπτίσματος.

Ζαφνικὰ ἓνας λαχανιασμένος ἀγγελιοφόρος πλησιάζει τὸν Ἰησοῦ. Τοῦ μεταφέρει ἓνα μήνυμα ἀπὸ τὶς δυὸ ἀδερφές, τὴ Μάρθα καὶ τὴ Μαρία, ποὺ τὶς ἀγαποῦσε πολὺ. Ὁ ἀδερφός τους ὁ Λάζαρος εἶναι ἀρρωστος βαριά. Στὴν Παλαιστίνη παρουσιάζεται ἓνα περίεργον φαινόμενο. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ ἀνοιξὴ φέρνει μαζί της τὴ χαρὰ μὲ τὸ φούντωμα ὁλόκληρης τῆς φύσεως, ἔρχεται καὶ μιὰ ἐπιδημικὴ ἀρρώστια: Ἕνας ψηλὸς πυρετός, ποὺ ὁδηγεῖ συχνὰ τοὺς ἀνθρώπους στὸ θάνατον.

Τέτοια ἦταν καὶ ἡ ἀρρώστια τοῦ Λαζάρου.

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε γιὰ τὸν ἀρρωστο φίλον Του: « Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον » (Ἰωάν. ια' 4). Παρατείνει λοιπὸν τὴν παραμονὴ Του στὸ μέρος ἐκεῖνο ἀκόμη δυὸ ἡμέρες. Οἱ μαθητὲς δὲν κατάλαβαν τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ. Νόμισαν πῶς ὁ Λάζαρος δὲν πρόκειται νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτή. Ὁ Κύριος ὅμως ἄλλο εἶχε στὸ νοῦ Του: Ὁ προσωρινὸς θάνατος τοῦ Λαζάρου θὰ

σταθῇ ἀφορμῇ νὰ δοξαστῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, γιατί με θαῦμα θά ἀναστήσῃ τὸ Λάζαρο.

Ὁ Κύριος μιλεῖ γιὰ ὕπνο τοῦ Λαζάρου. Ὁ θάνατος εἶναι γι' Αὐτόν ἓνας ὕπνος. Δὲν μποροῦν νὰ τὸ καταλάβουν οἱ μαθητὲς καὶ τὸ μυαλό τους πηγαίνει ἄλλοῦ: «Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται» (Ἰωάν. ια' 12). Ὁ βαθὺς ὕπνος, ὅπου πέφτει ὁ ἄρρωστος, εἶναι ἓνα δείγμα ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἀντιδρᾷ. Ἀρχίζει ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν ἀρρώστια. Τότε ὁ Ἰησοῦς μιλεῖ πιὸ καθαρά: «Ὁ Λάζαρος εἶναι πεθαμένος πιά. Ἡ χαρά μου γιὰ σᾶς εἶναι μεγάλη, γιατί ἡ πίστη σας θά δυναμώσῃ. Καὶ χαίρομαι, πού δὲν ἤμουν ἐκεῖ, γιατί θά τὸν θεράπευα πρὶν ἀκόμη πεθάνῃ. Ἄς πᾶμε λοιπὸν πρὸς τὰ ἐκεῖ» (Ἰωάν. ια' 15).

Στὴ Βηθανία. Ὁ Ἰησοῦς μαζί με τοὺς μαθητὲς Του ἔφτασε στὴ Βηθανία. Ὁ Λάζαρος εἶχε ταφῇ ἐδῶ καὶ τέσσερις ἡμέρες. Πολλοὶ συγγενεῖς, φίλοι καὶ γνωστοὶ εἶχαν μαζευτῇ γιὰ νὰ συλλυπηθοῦν τὶς δυὸ ἀδελφές. Ἡ Μάρθα ἔτρεξε πρώτη νὰ προὔπαντήσῃ τὸν Ἰησοῦ, ὅταν ἔμαθε ὅτι ξεπρόβαλε ἀπὸ μακριά. Τὰ πρῶτα λόγια τῆς πρὸς Αὐτόν ἦταν: «Κύριε, ἂν βρισκόσουν ἐδῶ, δὲν θά εἶχε πεθάνει ὁ ἀδερφός μου. Ὅμως γνωρίζω ὅτι καὶ τώρα, γιὰ ὅσα παρακαλῆσης τὸ Θεό, θά σοῦ τὰ δώσῃ» (Ἰωάν. ια' 21-22). Τὰ λόγια τοῦτα φανερώνουν τὴ μεγάλη ἐμπιστοσύνη τῆς Μάρθας στὸν Ἰησοῦ. Ἡ Μάρθα τὸν ἀναγνωρίζει γιὰ Προφήτη. Εἶναι ἀπαραίτητο ὅμως νὰ Τὸν δεχτῇ καὶ ὡς Μεσσία. Ὁ Κύριος τὴ βοηθεῖ: «Ὁ ἀδερφός σου θά ἀναστηθῇ, γιατί ἐγὼ εἰμαι ἡ Ἀνάσταση καὶ ἡ ζωή. Ὅποιος πιστεύει σέ μένα, καὶ ἂν ἀκόμη πεθάνῃ, θά ζήσει. Καὶ ὅποιος ζῇ καὶ πιστεύει σέ μένα, δὲν θά πεθάνῃ ποτὲ» (Ἰωάν. ια' 25-26). Τὰ λόγια τοῦ Κυρίου βρίσκουν ἀνταπόκριση. Νὰ ἡ θαυμάσια ὁμολογία τῆς Μάρθας: «Κύριε, ἔχω πιά πιστέψῃ πὼς Σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πού ἤρθες στὸν κόσμον» (Ἰωάν. ια' 27). Διαφορετικὴ ἦταν ἡ στάση τῆς Μαρίας, πού στὸ μεταξὺ βρέθηκε καὶ αὐτὴ ἀνάμεσα στὸν κόσμον. «Κύριε, ἂν βρισκόσουν ἐδῶ, δὲν θά πέθαινε ὁ ἀδερφός μου» (Ἰωάν. ια' 32). Τὰ σπαραχτικὰ κλάματα τῆς Μαρίας ἔκαναν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κλαῖνε. Ὁ Ἰδιος ὁ Ἰησοῦς ταραχτήκε ἐσωτερικά, «ἐδάκρυσεν» (Ἰωάν. ια' 35). Ὁ Θεάνθρωπος αἰσθάνθηκε βαθιὰ ἀγάπη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους μπροστὰ στὸν πόνον τους.

« Ἐκ νεκρῶν ἡγειρας τὸν Λάζαρον Χριστὲ ὁ Θεός... ». (Τοιχογραφία, Μετέωρα, 16ος αἰ.)

Στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου.

Ὅλοι μαζί τώρα ἔφτασαν στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου. Ἦταν ἓνα μικρὸ σπήλαιο καὶ ἀπὸ ἔξω ἔκλεινε μὲ μιὰ πέτρα ποὺ τὴν κυλοῦσαν. Στὴ θεϊκὴ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ « ἄρατε τὸν λίθον » (Ἰωάν. ια' 39), ἡ Μάρθα καὶ πάλιν ἀντιδρᾷ: « Κύριε, εἶναι ἡ τέταρτη ἡμέρα, ποὺ βρίσκεται μέσα καὶ ὅπωςδὴποτε ἔχει ἀρχίσει νὰ μυρίζῃ » (Ἰωάν. ια' 39). Ὅποιος ὁμως ἐμπιστεύεται στὰ λόγια τοῦ Μεσσία, βλέπει τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος προσεύχεται στὸν Πατέρα Του γιὰ τὸ λαὸ ποὺ βρίσκεται τριγύρω Του. Τὸν παρακαλεῖ νὰ πιστέψουν ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς Μεσσίας, ποὺ τὸν ἔχει στείλει Ἐκεῖνος.

Μιὰ μεγάλη κραυγὴ ἔσπασε τὴ νεκρικὴ σιγῇ, ποὺ ἦταν χυμένη ὀλόγυρα :

« Λάζαρε, δεῦρο ἔξω ».

Ἰωάν. ια' 43

Τὰ λόγια αὐτά, ποὺ ἔδωσαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὴ ζωὴ στοὺς ἀνθρώπους, χαρίζουν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴ ζωὴ στὸ νεκρωμένο σῶμα τοῦ Λαζάρου. Ὁ Λάζαρος ξαναζῇ. Μπορεῖ τώρα νὰ περπατήσῃ ἀφοῦ πρῶτα τοῦ λύσουν τὰ νεκρικὰ σάβανα.

Τὰ Ἱεροσόλυμα. Τὸ θαῦμα τοῦτο προσένησε τέτοια ἐκπληξὴ στὸ λαό, ὥστε οἱ περισσότεροι ἀπὸ ὅσους τὸ εἶδαν, πίστεψαν στὸν Κύριο (Ἰωάν. ια' 45). Ἡ πίστη τῶν μαθητῶν στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ βρῆκε νέο στήριγμα καὶ αὐξήθηκε. Μερικοὶ ὁμως ξεσήκωσαν τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους. Καὶ αὐτοὶ συγκάλεσαν δίχως ἄργοπορίαν τὸ Συνέδριο. Χαρακτήρισαν τὸν Ἰησοῦ ἐπι-

κίνδυνο για τὸν τόπο καὶ τὸ ἔθνος ὁλόκληρο. Ὁ Ἀρχιερέας Καϊάφας προφήτεψε σωστά χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. « Συμφέρεῖ νὰ πεθάνῃ ἓνας γιὰ τὸ χατήρι τοῦ λαοῦ καὶ γιὰ νὰ μὴν καταστραφῇ ὁλόκληρο τὸ ἔθνος » (Ἰωάν. ια' 50).

Τὸ θαῦμα λοιπὸν τοῦ Λαζάρου εἶναι ἡ τελευταία ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἀποφασίσουν ὀριστικὰ πιά τὸ θάνατο τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Κύριος ὁμως κρύβεται στὴν πόλῃ Ἐφραίμ. Ἐδῶ παραμένει ὡσότου ἔρθῃ τὸ Πάσχα, δηλαδὴ ἡ ὥρα τῆς μεγάλης Θυσίας, ποὺ ἦταν ὀρισμένη ἀπὸ τὸν Οὐρανό.

Ἀσκήσεις

1) Γιατί ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ τὸ θάνατο σὰν ἓνα ὕπνο;

2) Διάβασε τὸ Ἰωάν. ια' 25-26. Γράψε στὸ τετράδιό σου τὸ βαθύτερο νόημα τῶν στίχων.

3) Γιατί ἀποφάσισαν οἱ θρησκευτικοὶ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τὴ θανάτωση τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὸ θαῦμα αὐτό;

4) Διάβασε τὸν ὕμνο: « Λάзарον τεθνεῶτα τετραήμερον ἀνέστησας ἔξ Ἀδου Χριστέ, πρὸ τοῦ σοῦ θανάτου διασείσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος καὶ δι' ἐνὸς προσφιλοῦς τὴν πάντων ἀνθρώπων προμηνύων ἐκ φθορᾶς ἐλευθερίαν... » (Ἀπὸ τὴν ὕμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας). Πῶς τὸν καταλαβαίνει;

Ματθ. κα' 1-17

3. « Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου... ».

Λουκ. ιθ' 28-46

Ἰωάν. ιβ' 12-19

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου εἶχε πιά γίνῃ γνωστὴ στὰ μεγάλα πλήθη, ποὺ εἶχαν μαζευτῇ κιόλας στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴν πασχαλινὴ γιορτῇ. Ἡ πίστις τοῦ κόσμου στὸ νικητὴ τοῦ θανάτου ἐκδηλωνόταν μὲ κάθε τρόπο. Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριὰ ὁμως οἱ Ἀρχιερεῖς ζητοῦν νὰ σκοτώσουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, καὶ τὸ Λάζαρο. Τὴ σκληρὴ αὐτὴ ἀντίδραση οὔτε κὰν τὴν ὑπολογίζει ὁ Κύριος. Ἐτοιμάζεται πιά ἓνα μεγάλο γεγονός: Θὰ ἀποκαλύψῃ τελικὰ καὶ μπροστὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο ὅτι εἶναι ὁ πραγματικὸς θριαμβευτὴς Μεσσίας. Ὡς τώρα εἶχε ἀποφύγει τέτοιες ἐπισημότητες. Τώρα ὁμως ἐπιβάλλεται ἡ τελευταία ἐπίσημη ἐμφάνισή Του. Μπαίνει στὴν « πόλῃ τοῦ βασιλέως », στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ προετοιμασία στὴ Βηθφαγή. Ὁ κόσμος ποὺ βρισκόταν

στη Βηθανία, έμαθε την πρόθεση του Ίησου νά έρθη στα Ίεροσόλυμα. Σκέφτηκαν νά Του έτοιμάσουν μιá θαυματική είσοδο στην « πόλη τή μεγάλη ». Κάτι τέτοιο άλλωστε γινόταν συχνά στις μεγάλες γιορτές. Οί προσκυνητές που βρίσκονταν στην πόλη έβγαιναν πρὸς τὰ έξω, γιὰ νά προϋπαντήσουν τίς άλλες ομάδες τῶν προσκυνητῶν μὲ φωνές, τραγούδια καὶ χαρές. Ὁ Κύριος δὲν αντίσταθηκε στὰ σχέδια τοῦ κόσμου. Πήραν ὅλοι μαζί τὸν πιὸ σύντομο δρόμο γιὰ τὰ Ίεροσόλυμα (Βλ. Ματθ. κα' 1). Περνώντας ἀπὸ ἓνα παλιὸ χωριό, τὴ Βηθαφαγή, δίνει ὁ Κύριος μιὰ ἐντολὴ στοὺς μαθητές Του. « Νὰ πᾶτε στὸ ἀπέναντι μέρος καὶ θὰ βρῆτε μιὰ δεμένη ὄνο μαζί μὲ τὸ πουλάρι της. Νὰ τὰ φέρετε ἐδῶ. Ὅποιος σᾶς ζητήσῃ τὸ λόγο, νὰ τοῦ πῆτε ὅτι ὁ Κύριος τὰ χρειάζεται » (Ματθ. κα' 2 - 3). Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Κυρίου εἶναι ἓνας περίφημος συμβολισμὸς καὶ ἐκπλήρωση παλαιᾶς προφητείας. Ἡ ὄνος εἶναι τὸ σύμβολο τῆς εἰρήνης, γιὰτὶ ἐπάνω της κάθονται ἱσχυροὶ βασιλεῖς γιὰ νὰ μεταφέρουν παντοῦ τὸ εἰρηνικὸ μήνυμα (΄Αριθ. κβ' 21). Τὸ ἄλογο ἀντίθετα εἶναι τὸ σύμβολο τῶν βασιλείων που πηγαίνουν γιὰ πόλεμο. Στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἐκπληρώνεται ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία (κεφ. θ' 9) γιὰ τὸ μελλοντικὸ βασιλέα τῆς Ίερουσαλήμ.

Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ

Στὸ Ζαχαρία (θ' 9)

Στὸν Εὐαγγ. Μαθαῖο (κα' 5)

Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· κήρυσσε, θύγατερ Ίερουσαλήμ· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, δίκαιος καὶ σώζων αὐτὸς, πρᾶϋς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον.

« εἶπατε τῇ θυγατρί, Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πρᾶϋς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου ».

Στὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν. Μόλις ἔφτασαν τὰ δυὸ ζῶα, τὰ ἔξεψαν, ἀπλῶσαν τὰ ροῦχα τους πάνω στὸ πουλάρι καὶ ἀνέβασαν σ' αὐτὸ τὸν Ίησου. Ἡ πομπὴ πῆρε ἐπίσημο καὶ πανηγυρικὸ χαρακτήρα. Ὁ δρόμος ἀπ' ὅπου θὰ περνοῦσαν, ἦταν στρωμένος μὲ διάφορα ροῦχα καὶ κλαδιὰ ἀπὸ δέντρα. Ὁ κόσμος κρατοῦσε στὰ χέρια του τὰ « βαίτα τῶν φοινίκων » (Ίωάν. ιβ' 13). Εἶχαν κιόλας διανύσει μὲ τὴν πορεία τους ὁλόκληρο τὸν ἀνήφορο πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν καὶ μπροστά τους ἀπλωνόταν ἡ κατηφορία. Ἐδῶ

«Ώσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου...» (Ίωάν. ιβ' 13. Τοιχογραφία, Μετέωρα, ἀγνώστου αἰ.)

γίνονται δυο μεγάλα γεγονότα. Ὁλος ὁ κόσμος πού συνόδευε τήν πομπή ἄρχισε μέ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό νά ὑμνῇ τὸ νέο καί αἰώνιο βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ.

Ο ΜΕΣΣΙΑΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ματθαῖος κα' 9

«Ὡσαννά τῷ υἱῷ Δαυίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις».

Μάρκος ια' 9-10

«Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ· ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις».

Λουκᾶς ιθ' 38

«Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις».

Ἰωάννης ιβ' 13

«Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Οἱ λέξεις πού χρησιμοποιοῦν οἱ Εὐαγγελιστὲς εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ἀναφέρονται στὸ Μεσσία:

α) Ὡσαννά. Σῶσον ἡμᾶς. Ἀρχικὰ τίς βρίσκουμε στὸν Ψαλμ. 117, 25-26.

β) *Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος*. Ἡ ἐρχόμενη βασιλεία τοῦ Μεσσίας, πού Τὸν περίμεναν.

γ) *Τῷ υἱῷ Δαυίδ*. Ἡ ὁμολογία γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσίας. Τὴ χρησιμοποίησε καὶ ὁ τυφλὸς στὴν Ἱεριχὼ (Ματθ. κ' 30-31, Μάρκ. ι' 48β).

β) *ἐν ὀνόματι Κυρίου*. Ὑποδέχονται Αὐτὸν πού στέλνει ὁ Θεός, ὁ Γιαχβέ, γιὰ βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ.

Οἱ φωνὲς πού ἐβγαίνουν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ἑκατὸ χιλιάδων περίπου προσκυνητῶν τράνταξαν ὁλόκληρη τὴν πόλη, καθὼς ἐμπαινε ἡ πομπὴ στὰ Ἱεροσόλυμα

Ὅταν ὁμως ὁ Κύριος ἀντίκρισε τὴν ἁγία πόλη, ἔκλαψε πολὺ πικρά γιὰ τίς συμφορὲς πού τὴν περίμεναν. «Θὰ ἔρθουν ἡμέρες πού οἱ ἐχθροί σου θὰ σὲ περιζώσουν μέ περίφραγμα, θὰ σὲ περικυκλώσουν, ὅλα θὰ τὰ ἰσοπεδώσουν καὶ δὲν θὰ ἀφήσουν λιθάρι πάνω σὲ λιθάρι. Καὶ ὅλα τοῦτα γιὰτὶ δὲν κατάλαβες τίποτα τὸν

καιρὸ πού σέ ἐπισκέφτηκε ὁ Θεός » (Λουκ. ιθ' 43 - 44). Ἡ προφητεία αὐτὴ πραγματοποιήθηκε ἐπὶ Τίτου, πού τὸ 70 μ.Χ. κατὰστροφε συθέμελα τὴν Ἱερουσαλήμ.

Στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντα. Ἡ πομπὴ κατευθυνόταν πρὸς τὸ Ναό. Ἐκεῖ ἦταν πολὺς κόσμος μαζεμένος. Οἱ στενοὶ δρόμοι τῆς πόλεως βούιζαν ἀπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς καὶ τὶς φωνές. Οἱ Φαρισαῖοι ἐνιωσαν τὴ δύσκολη θέση τους. Ὁ λαός, φωτισμένος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἀναγνώριζε στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ τὸ Μεσσία του. Βράζει ἀπὸ ὀργή ἢ ψυχὴ τῶν Φαρισαίων γιὰ τὸ « κατάντημα » αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Δὲν μποροῦν ὅμως νὰ ἀντιδράσουν φανερά. Φοβοῦνται τὴν ὀργὴ τοῦ λαοῦ. Μόνο ζητοῦν ἀπὸ τὸ Διδάσκαλο νὰ διατάξη τοὺς μαθητὲς καὶ τὸν κόσμο νὰ σωπάσουν. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Κυρίου εἶναι ἀποστομωτική.

« Ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράζονται ».

Λουκ. ιθ' 40

Ἔφτασαν πιά στὸ Ναό. Ἐδῶ οἱ φωνές εἶναι παράξενες. Λὲς καὶ ἔρχονται ἀπὸ ἕναν ἄλλο κόσμο. Εἶναι οἱ φωνές τῶν μικρῶν παιδιῶν : « Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ ». Μὲ τὸν ὕμνο τους τὰ παιδιά ἐξακολουθοῦν νὰ μαρτυροῦν μέσα στὸ Ναὸ ἐκεῖνο πού ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς εἶχε διακηρύξει : « Δὲν ἤξεύρατε ὅτι ἔπρεπε νὰ βρισκωμαι στὸν οἶκο τοῦ Πατέρα μου ; » (Λουκ. β' 49). Οἱ Φαρισαῖοι ἀγανακτοῦσαν μὲ αὐτὰ καὶ τὸν ρώτησαν ἂν ἀκούει τί ψάλλουν. Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ Κυρίου :

« Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον ».

(Ματθ. κα' 16)

« Ἀπὸ τὸ στόμα τῶν μικρῶν καὶ τῶν καταφρονημένων θὰ γίνη ἡ ἀλήθεια γνωστὴ ».

(Ψαλμ. 8, 3)

Τὰ σημάδια τῆς δόξας καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Μεσσία μπροστὰ στὸν κόσμο πού εἶχε πλημμυρίσει τὰ Ἱεροσόλυμα, τέλειωσαν. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ βοηθάει τὸν ἀπλοϊκὸ λαὸ νὰ ἀναγνώριση τὸ Μεσσία. Ἐκεῖνα πού δέχονται ὀλοκληρωτικὰ τὸ Πνεῦμα εἶναι τὰ νήπια. Τὰ παιδιά, πού τοὺς ἀνήκει ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Οἱ

Φαρισαῖοι ἄρχισαν τὸ ξεσήκωμα τοῦ λαοῦ ἐναντίον στὸν Ἰησοῦ.

Καὶ Ἐκεῖνος, μὲ τὴ σειρά Του, ξεσήκωσε τοὺς μαθητὲς Του γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὴ Βηθανία, ὅπου καὶ πέρασαν τὴ νύχτα τους.

Ἀσκήσεις

1) Σὲ ποῖο ὕμνο τῆς θείας Λειτουργίας βρίσκεις τὸ μεσσιανικὸ ὕμνο, ποὺ βροντοφώνησε ὁ Ἰουδαϊκὸς ὄχλος;

2) Ποιῆς μεσσιανικῆς προφητείας πραγματοποιήθηκαν μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα;

3) Μελέτησε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Καθηγητῆ σου τὸ βαθύτερο νόημα τοῦ ὕμνου: « Σήμερον ὁ Χριστὸς εἰσέρχεται ἐν πόλει ἁγία, ἐν πώλῳ καθήμενος, τὴν ἀλογίαν λύων τῶν ἐθνῶν, τὴν κάκιστα πάλαι κεχερωμένην ».

*Ματθ. κατ' 17-29**Μάρκ. ιδ' 12-25**Λουκ. κβ' 14-23**Ίωάν. ιγ' 1-30***1. Ἡ μυστική Κοινωνία.**

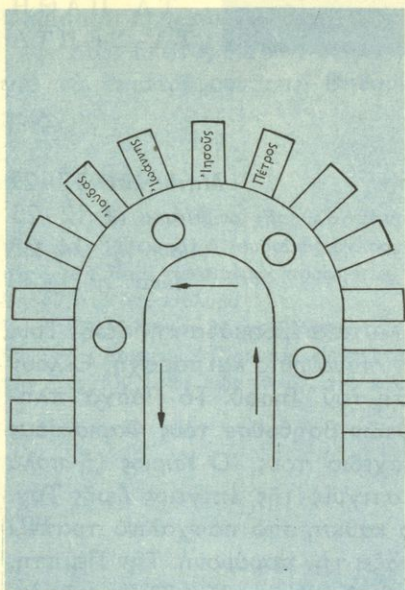
Ὁ Κύριος βρίσκεται στήν τελευταία ἐβδομάδα τῆς ζωῆς Του. Οἱ ἀντίπαλοί Του εἶναι γεμάτοι ἀνυπομονησία καί ταραχή. Θέλουν νά δώσουν ἕνα τέλος στήν ὑπόθεση τοῦ Ἰησοῦ. Τό Πάσχα πλησίαζε καί ἡ ἀργία τῶν ἡμερῶν αὐτῶν βοηθοῦσε τοὺς Φαρισαίους νά προετοιμάσουν ἐντατικά τὸ σχέδιό τους. Ὁ Κύριος ζῆ πολὺ ἔντονα αὐτὲς τὶς ἀνεπανάληπτες στιγμὲς τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του. Γνωρίζει πῶς δὲ θὰ προφτάσῃ νά καθίσῃ στὸ πασχαλινὸ τραπέζι τῆς Παρασκευῆς. Γιὰ τοῦτο γιορτάζει τὴν παραμονή. Τὴν Πέμπτη.

Ἡ προετοιμασία γιὰ τὸ πασχαλινὸ τραπέζι. Ὁ Ἰησοῦς ἐκδηλώνει μιὰ βαθύτατη ἐπιθυμία στοὺς μαθητὲς Του: « Αὐτὸ τὸ Πάσχα ἐπιθύμησα νά φάγω μαζί σας καί μάλιστα πρὶν ἀπὸ τὸ πάθος μου » (Λουκ. κβ' 15). Τοὺς ὑποδεικνύει νά βροῦν ἕνα μέρος γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ τραπέζι. Κάποιος ἄνθρωπος, ποὺ θὰ βαστά μιὰ στάμνα νερό, θὰ τοὺς δείξῃ τὸ « μέγα ἀνώγειον » ὅπου θὰ στρώσουν τὸ τραπέζι. Βρῆκαν τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴ στάμνα οἱ μαθητὲς καί ὅλα τὰ ἐτοίμασαν μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο.

Τὸ ἴδιο βράδυ βρέθηκε ὁ Ἰησοῦς μὲ τοὺς ἀγαπημένους Του μαθητὲς. Ὅσα συμβοῦν στὸ τραπέζι τοῦτο εἶναι *μυστικά*. Τὴν ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου δὲν τὴν καταλαβαίνουν οἱ μαθητὲς σὲ ὅλο τὸ βάθος τῆς. Σκέφτονται πολὺ ἀνθρώπινα. Δοκιμάζουν χαρὰ γιὰ τὸ τραπέζι, γιὰ τὸ τραπέζι εἶναι ὥραία εὐκαιρία γιὰ νὰ ἐπικοινωνοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τους.

Πῶς γινόταν ἕνα πασχαλινὸ τραπέζι καί τί ἔτρωγαν, τὰ ἔχεις μάθει ἀπὸ τὴν Παλαιὰ σου Διαθήκη.

Ὅλοι ἔχουν παρῇ τὶς θέσεις τους καί μισοξάπλωσαν. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἀρκετοὶ θὰ στενοχωρήθηκαν, γιὰ τὴν δὲν πῆραν τὴ θέση

Ἔτσι περίπου εἶχαν τακτοποιηθεῖ οἱ θέσεις στὸ τραπέζι τῆς μυστικῆς Κοινωνίας.

φανταστῇ τὸν ἑαυτό του δοῦλο, γιὰ νὰ κάνη μιὰ τέτοια δουλειά. Ὅ,τι ὅμως δὲν σκέφτηκαν οἱ μαθητὲς νὰ κάνουν, τὸ σκέφτηκε ὁ Κύριος. Σηκώνεται ξαφνικά ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρό Του. Βγάζει τὰ ἐξωτερικά Του ρούχα. Φορεῖ μπροστὰ Του μιὰ πετσέτα (λέντιον) καὶ παίρνοντας μιὰ λεκάνη μὲ νερὸ ἀρχίζει νὰ πλένη τὰ πόδια τῶν μαθητῶν. Τὸ πλύσιμο ἦταν ἀπαραίτητο σὲ ἕνα τραπέζι, γιατί οἱ σκόνες τοῦ δρόμου γέμιζαν τὰ πόδια τῶν προσκαλεσμένων, ποὺ φοροῦσαν σανδάλια.

Οἱ μαθητὲς τὰ ἔχασαν ὁλότελα, ὅταν εἶδαν τὸν Κύριο νὰ κάνη μιὰ τόσο ταπεινὴ δουλειά. Πρῶτος ἀπὸ ὅλους ὁ Πέτρος. «Ποτὲ δὲ θὰ δεχτῶ νὰ μοῦ πλύνῃς, Κύριε, τὰ πόδια» λέγει στὸν Κύριο. *Εἶναι ἡ πρώτη του ἄρνηση.* Μὰ ὁ Κύριος δὲν τὴ δέχεται: «Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ» (Ἰωάν. ιγ' 8).

Ὅποιος δὲν καταλαβαίνει τοῦτο τὸ μάθημα τῆς ταπεινοφρο-

πού, κατὰ τὴ γνώμη τους, τοὺς ἄρμοζε. Καὶ κουβεντιά- ζουν μεταξύ τους. «Ποιὸς νὰ εἶναι ἄραγε ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλους;» (Λουκ. κβ' 24). Ὁ Κύριος τοὺς παρακολουθεῖ καὶ τοὺς δίνει τὴν ἀπάντηση: «Ἀνώτερος εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ φαίνεται μικρότερος ἀπὸ ὅλους καὶ πρῶτος ἐκεῖνος, ποὺ ὑπηρετεῖ ὅλους τοὺς ἄλλους» (Λουκ. κβ' 26-27). Κατόπιν τοὺς δείχνει μὲ ποιὸ τρόπο θὰ κερδίσουν τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ σύγχρονα τοὺς θυμίζει πὼς παράλειψαν ἕνα βασικὸ χρέος.

Τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν.

Τὸ εἶχαν ξεχάσει οἱ μαθητὲς. Γιατί δὲν ὑπῆρχε ἐδῶ ὁ δοῦλος ποὺ ἔκανε τὴ δουλειὰ αὐτή. Κανένας τους δὲν μπορούσε νὰ

« Εἰ οὖν ἐγὼ ἐνίψα ὑμῶν τοὺς ποδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας » (Ίωάν. ιγ' 14. Ὁσιος Λουκάς, 11ος αἰ.).

σύνης ποὺ διδάσκει ὁ Κύριος δὲν μπορεῖ νὰ βρῖσκεται μαζί Του στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὁ Πέτρος θὰ ἀντικρίση σὲ λίγο τὴ θυσία τοῦ Κυρίου. Ἡ θυσία αὐτὴ στηρίζεται στὸ « ἄδειασμα » (κένωσις Φιλ. β' 6), ποὺ δοκίμασε ὁ Κύριος μὲ τὴ « μορφήν τοῦ δούλου ». Ἡ Κένωση τοῦ Κυρίου εἶναι καὶ παραμένει ἓνα μυστήριο γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Στὸ μυστήριο ὅμως τοῦτο καλούμαστε ὅλοι νὰ λάβουμε μέρος. Καὶ τώρα πρῶτος ἀπὸ ὅλους ὁ Πέτρος. Δέχεται τὸ πλῆσιμο ὄχι μόνο τῶν ποδιῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς κεφαλῆς του. Δὲν τὸ καταλαβαίνει ὅμως καλά. Γι' αὐτὸ θὰ ὀδηγηθῇ ἀργότερα σὲ *δεύτερη ἄρνηση*. Εἶναι ἡ ἄρνηση τοῦ Διδασκάλου, ὅταν « εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε » (Ματθ. κστ' 74).

Ὁ Προδοτής. Στὸ μεταξύ ὁ Ἰούδας εἶχε συμφωνήσει μὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς τὴν παράδοση τοῦ Ἰησοῦ. Τοῦ πρόσφεραν γιὰ αὐτὴ τὴν ἀτιμωτικὴ πράξη τριάντα ἀργύρια. Κι' ἐκεῖνος ζητοῦσε τὴν εὐ-

« Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου.... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου... » (Ματθ. κατ' 26, 28. Καισαριανή, 17ος αἰ.)

θουν λεπτομέρειες. Ὁ Κύριος δίνει τὴν εὐκαιρία στὸν Ἰούδα νὰ σκεφτῇ τὴν πράξη του. Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὸν Ἰούδα φτάνει στὸ μεγαλύτερό της σημεῖο: Ὁ οἰκοδεσπότης, στὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅταν θέλῃ νὰ τιμῇ ἐξαιρετικὰ τὸν πιὸ ἀγαπητό του προσκαλεσμένο, τοῦ προσφέρει μιὰ μπουκιὰ ψωμί βουτηγμένη στὸ κοινὸ πιάτο. Καὶ στὴν ἐρώτηση τοῦ Ἰωάννη ὁ Κύριος ἀπαντᾷ:

« Ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω ».

Ἰωάν. ιγ' 26

Ὅμως ὁ Ἰούδας πέταξε καὶ περιφρόνησε τὴν ἀγάπη ποὺ τοῦ πρόσφερε ὁ Κύριος. Ἀγκάλιασε τὸ Σατανᾶ, ἔγινε προδότης. Μήπως μᾶς θυμίζει αὐτὸ τὸν ἑαυτὸ μας, ὅταν προδίνουμε τὴν ἀγάπη

καιρία νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πράξη του. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος λέγει στοὺς μαθητές Του: « Σᾶς λέγω ἀλήθεια, κάποιος ἀπὸ σᾶς θὰ μὲ παραδώσῃ » (Ἰωάν. ιγ' 21). Οἱ μαθητές ἀνησυχοῦν πολὺ μὲ τὰ λόγια αὐτά. Δὲν τὰ πολυκαταλαβαίνουν. Ρωτοῦν ὅμως:

« Μήτι ἐγὼ εἰμι, Κύριε; »

Ματθ. κατ' 22

Ὁ Ἰούδας παρακολουθεῖ τὴ συζήτηση. Τὰ κατάλαβε ὅλα. Πρέπει ὅμως νὰ παίξῃ τὸ παιχνίδι του ὡς τὸ τέλος. Οἱ ἄλλοι μαθητές δὲν ἔχουν ὑποψιαστῇ τίποτε. Ρωτᾷ λοιπὸν ὁ Ἰούδας τὸν Κύριο: « Μήτι ἐγὼ εἰμι, ραββί; » Ἡ ἀπάντησή τοῦ Κυρίου ἦταν: « Σὺ εἶπας ». Ὁ Πέτρος μὲ τὸν Ἰωάννη ἀνησυχοῦν. Ζητοῦν νὰ μά-

τοῦ Κυρίου γιά μιὰ μας ματαιοδοξία, γιά ἓνα ψέμα, γιά κάποιο κέρδος ταπεινό, γιά μιὰ ἐκδίκηση;

Ἡ παράδοση τοῦ Μυστηρίου. Τὸ πασχαλινὸ ὅμως τραπέζι συνεχίζεται. Διατηρεῖ πάντα τὸ χαρακτήρα μιᾶς λατρευτικῆς γιορτῆς. Ὁ Ἰησοῦς, σὰν οἰκοδεσπότης, παρουσιάζει κάτι τὸ καινούργιο, τὸ μοναδικό, τὸ ἀνεπανάληπτο. Χρησιμοποιεῖ γὰρ *τελευταία φορὰ* τὸ τυπικὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀλλὰ ὁ πασχαλινὸς ἄμνὸς δίνει τώρα τὴ θέση τοῦ στὸν πραγματικὸ ἄμνὸ «τὸν αἶροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Στὴ θέση τοῦ παλίου Πάσχα ἰδρύει ὁ Κύριος μὲ τὸν Ἐαυτὸ Του τὸ *ἀληθινὸ Πάσχα*. «Καὶ γάρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός». (Α΄ Κορ. ε' 7).

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου ταυτίζεται μὲ τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Αὐτὸ τὸ μυστήριον παραδίνει ὁ Κύριος μὲ τοὺς μαθητὲς Του σ' ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Ὁ ἄρτος εἶναι τὸ *Σῶμα Του*. Τεμαχίζεται γιά τὴ *Σωτηρία* ὅλου τοῦ κόσμου. Ὁ οἶνος εἶναι τὸ *Αἷμα Του*. Χύνεται γιά τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Ο ΑΡΤΟΣ

«Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν».

(Λουκ. κβ' 19, Ματθ. κατ' 26).

Ο ΟΙΝΟΣ

«Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμα μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

(Ματθ. κατ' 28).

Μὲ τὴν πράξη καὶ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Κύριος καθιέρωσε τὸ *Μυστήριον τῶν Μυστηρίων*: τὴ *Θεία Εὐχαριστία*. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ποὺ δίνει σὲ ὅσους πιστεύουν τὸ *Σῶμα* καὶ τὸ *Αἷμα Του*. Γιὰ νὰ τροφοδοτοῦν τὴν ψυχὴ τους ὅσο ζοῦν στὸν κόσμο αὐτό. Ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου γίνεται μὲ τὴ θεία Εὐχαριστία μιὰ αἰώνια *πραγματικότητα*. Γιὰ τοῦτο ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι τὸ *Κέντρο* ὅλης τῆς θείας μυστηριακῆς λατρείας μας.

ΤΟ ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ ΔΕΙΠΝΟ

Παλαιά Διαθήκη

1. *Τὸ ἀρνί.*
α) Πρότυπο ἀθωότητας.
β) Χωρίς ἐλάττωμα (ἁμωμον).
2. *Τὸ αἷμα τοῦ ἀρνιοῦ.*
α) Σώζει τὰ παιδιὰ τῶν Ἰσραηλι-
τῶν ἀπὸ τῆ σφαγῆ.
3. *Τὸ Δεῖπνο.*
α) Ἀνάμνηση παλίων γεγονότων.
β) Ἀναμονὴ τοῦ ἐρχόμενου Μεσσία.

Καινὴ Διαθήκη

1. *Τὸ ἀρνί ὁ Χριστός. (Ἰωάν. α' 29)*
α) Ἡ ἀθωότητά Του (Ματθ. κζ'. 4,
Λουκ. κγ' 22).
β) Ὁ Ἀναμάρτητος (Ἰωάν. η' 46).
2. *Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.*
α) «Τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἁ-
φεσιν ἁμαρτιῶν» (Ματθ. κστ' 28).
β) «Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρ-
τίας» (Α' Ἰωάν. α' 7).
3. *Τὸ Δεῖπνο.*
α) Ἀνάμνηση τῆς Λυτρώσεώς μας.
β) Κοινωνία μετὰ τὸ Χριστὸ (Ἰωάν.
στ' 54)

Ἀσκήσεις

- 1) Διάβασε τὸ Ἰωάν. στ' 53-56. Ποιό εἶναι τὸ νόημά του;
- 2) Μελέτησε μετὰ προσοχὴ τὸ ὥραιο τροπάριο: «Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε· οὐ μὴν γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ μυστήριον εἶπω· οὐ φίλημά σοι δώσω καθάπερ ὁ Ἰούδας· ἀλλ' ὡς ὁ ληστὴς ὁμολογῶ σοι· Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου».
- 3) Τί ὑπόσχεται ὁ Κύριος σ' ἐκείνους ποὺ Τὸν ὑποδέχονται μετὰ τῆ θείας Εὐχαριστίας;
- 4) Ποιά γεγονότα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἦταν ὁ τύπος γιὰ τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας;

2.—Ἡ σύλληψη τοῦ Κυρίου τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς.

Ἰωάν. ιζ'—ιη' 11

Ὁ Κύριος δὲν τέλειωσε τὸ πασχαλινὸ δεῖπνο μετὰ τὴν καθιερω-
μένην πασχαλινὴ δοξολογία, ποὺ τὴν ἔπαιρναν ἀπὸ τοὺς Ψαλμοὺς
115—118. Εἶχε ἀρχίσει νὰ δίνη στοὺς μαθητὲς Του τὶς τελευταῖες
ὁδηγίες καὶ συμβουλές. Σηκώνει τὰ μάτια Του στὸν Οὐρανὸ καὶ
προσεύχεται στὸν Οὐράνιο Πατέρα Του. Εἶναι μιὰ ἱερώτατη κλη-
ρονομία γιὰ μᾶς. Μᾶς τὴ φύλαξε ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ὁνο-
μάζεται:

Ἀρχιερατικὴ Προσευχή. Ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς Παλαιᾶς

Τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Γεθσημανῆ (ἄριστερά — 4ος αἰ. μ.Χ.).
Στὸν ἄριστερό ἀπὸ τοὺς τρεῖς πύργους (ἄνω δεξιὰ) τοποθετεῖ ἡ παράδοση
τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου.

Διαθήκης θὰ θυμᾶσαι πὼς ὁ Ἀρχιερέας πρόσφερε στὸ Θεὸ δῶρα καὶ θυσίες γιὰ τὶς ἁμαρτίες ὄχι μόνο τοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς δικές του. Ὁ Ἀρχιερέας, ὡς ἄνθρωπος, εἶναι καὶ αὐτὸς ἁμαρτωλός. Τὸ ἔργο του τὸ ἐκτελεῖ στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πού τὸν καλεῖ, καὶ ὄχι στὸ ὄνομα τὸ δικό του. Ὁ Ἀρχιερέας ὅμως Ἰησοῦς ἐτοιμάζεται νὰ προσφέρῃ τὴ θυσία Του *μόνο* γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου. Δὲν προσφέρει θυσία γιὰ τὸν ἑαυτό Του, γιατί εἶναι ἄναμάρτητος. Προσφέρει θυσία τὸν *ἴδιο τὸν ἑαυτό Του*, γιὰ τὴ σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Ἡ προσευχὴ τοῦ Κυρίου γίνεται λίγο πρὶν θυσιαστῇ. Προσφέρει τὴ θυσία Του ὡς πραγματικὸς καὶ μέγας Ἀρχιερέας.

Προσευχὴ γιὰ τὸν ἑαυτό Του. *Ἰωάν. ιζ' 1-8.* Ἡ προσευχὴ ἀρχίζει ὅταν ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ Κυρίου. Ἡ ὥρα τῆς σταυρικῆς Του θυσίας. Ἡ δόξα, πού ζητεῖ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὸν Πατέρα Του, βρίσκεται στὸ Θάνατό Του. Εἶναι ἡ δόξα πού ἀκολουθεῖ τὴ σταυρικὴ Του Θυσία, δηλαδή ἡ δόξα τῆς Ἀναστάσεως. Τὴ δόξα τούτῃ τὴ συνδέει μὲ τὸ ἔργο πού ἔκανε στὸν κόσμο τοῦτο :

1) Φανέρωσε τὸ ἅγιο τοῦ Θεοῦ ὄνομα σ' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι *τώρα* μόνο γνωρίζουν τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμο (*Ἰωάν. γ' 16*). Μόνον ὁ ἄνθρωπος πού δέχεται τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἐφαρμόζει τὶς ἐντολές Του, γιατί γνωρίζει τὸ Θεὸ καὶ βρίσκεται μέσα στὴν αἰώνια ζωή.

2) Ὁ Κύριος δόξασε τὸν Πατέρα πάνω στὴ γῆ. Τέλειωσε τὸ

ἔργο πού τοῦ εἶχε ἀναθέσει ὁ Θεός. Ἦταν πάντα ἐνωμένοι μετὰ τὸν Πατέρα Του καὶ ἀπόλυτα ὑπάκουος σ' Αὐτόν.

Προσευχὴ γιὰ τοὺς μαθητές. Ἰωάν. ιζ' 9 - 19. Ὁ Κύριος παρακαλεῖ τὸν Πατέρα Του γιὰ τοὺς μαθητές :

1) Νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὸν πονηρό. Ἔργο τοῦ Σατανᾶ εἶναι νὰ χαλάῃ τοὺς ἀνθρώπους. « Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ », παρακαλοῦμε στὸ « Πάτερ ἡμῶν... ».

2) Νὰ τοὺς φυλάξῃ στὸ δύσκολο δρόμο τῆς σωστῆς διδασκαλίας Του. Αὐτὸ θὰ γίνῃ μόνο στὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τοῦ ἀνθρώπου.

3) Νὰ τοὺς ἀγιάσῃ μέσα στὴν ἀλήθεια. Ἡ ἀλήθεια ὑπάρχει στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Σ' αὐτὸν θὰ ἀφιερῶσιν οἱ μαθητὲς ὁλόκληρὴν τὴν ζωὴν τους.

4) Ὁ ἀγιασμός τῶν μαθητῶν γίνεται μόνο μετὰ τὴν Σταυρικὴ Θυσία τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος,

5) τοὺς ἀποστέλλει μέσα στὸν κόσμον, ὅπως ἀκριβῶς ὁ Οὐράνιος Πατέρας ἔστειλε τὸ μονάκριβον Υἱό Του στὸν κόσμον.

Προσευχὴ γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς ἀνθρώπους. Ἰωάν. ιζ' 20 - 26. Ὁ Κύριος παρακαλεῖ γιὰ τὴν ἔνωση ὅλων τῶν ἀνθρώπων πού θὰ πιστέψουν στὸ Ὄνομα Του. Ἡ ἐνότητα αὐτὴ θὰ δυναμώνεται ἀπὸ τὴν ἔνωση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸν Πατέρα καὶ στὸν Υἱό. Καρπὸς τῆς εἶναι ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων στὸ Θεὸ καὶ στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐνότητα πραγματοποιεῖται μέσα στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ μέσα στὴ Βασιλεία Του. Ὁ Κύριος λοιπὸν παρακαλεῖ νὰ βρισκῶνται οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ ὅπου καὶ Αὐτὸς βρίσκεται. Γιὰ νὰ βλέπουν τὴν δόξα πού ἔδωκε ὁ Θεὸς στὸν Υἱό. Ἔτσι ἡ δόξα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γίνεται καὶ δόξα ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ἀγωνία στὴ Γεθσημανῇ. Ματθ. κατ' 36 - 46. Μόλις τέλειωσε ἡ προσευχή, βρέθηκε ὁ Κύριος μαζί με ὅλους τοὺς μαθητὲς στὸν κατηφορικὸ δρόμο γιὰ τὴν Γεθσημανῇ. Πέρασαν ἀπὸ τὸ χείμαρρο τῶν Κέδρων καὶ ἔφτασαν σ' ἓναν κήπον πού τὸν ἐπισκέπτονταν συχνά. Ὁ Κύριος φαίνεται πολὺ λυπημένος. Δίνει τὴν ἐντολὴ στοὺς μαθητὲς Του νὰ ἐτοιμαστοῦν γιὰ διανυκτέρευση. Ὁ Ἰδιὸς ἀπομακρύνεται πρὸς τὸ βάθος τοῦ κήπου γιὰ νὰ προσευχηθῇ στὸν Πατέρα Του. Μαζί Του παίρνει μονάχα τοὺς τρεῖς μάρτυρες

τῆς Μεταμορφώσεως: Τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη. Καὶ στοὺς τρεῖς ἐκφράζει τὸ βαθύτατο πόνο τῆς καρδιάς Του: «Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ» (Ματθ. κστ' 38). Αὐτὰ τὰ λόγια τὰ λέει ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος. Γιατὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πὼς δὲν ἦταν μόνον Θεός, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἄνθρωπος, δηλαδὴ *Θεάνθρωπος*. Ἀπὸ τῇ στιγμή αὐτῇ ἀρχίζει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἕνας ἔντονος ἀγώνας, πού φέρνει φοβερὴ ἀγωνία. Ὁ Ἰησοῦς ὡς Θεὸς πού εἶναι, νιώθει μέ ὅλη Του τὴν καρδιά τὴν ἁμαρτία πού κατατρῶγει τὸν ἄνθρωπο. Ὁ ἀναμάρτητος Ἰησοῦς παίρνει τὴ θέση τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου καὶ δοκιμάζει ἐκεῖνο πού ἐμεῖς ὡς ἁμαρτωλοὶ, δὲν μποροῦμε νὰ αἰσθανθοῦμε. Δοκιμάζει σ' ὅλο τὸ μέγεθος τὴν ἀπομάκρυνσὴ μας ἀπὸ τὸ Θεό. Προσεύχεται χωρὶς καμιά διακοπὴ.

«Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ πόνηριον τοῦτο».
Ματθ. κστ' 39

Ὁ Κύριος σηκώνει ὁλόκληρη τὴν ἐνοχὴ μας στοὺς ὤμους Του. Εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα Του. Σκύβει λοιπὸν ὁ Κύριος τὸ κεφάλι καὶ ὑπακούει:

«Πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω».
Λουκ. κβ' 42

Οἱ μαθητὲς παραξενεύονται ἀπὸ ὅλα αὐτά. Μὰ τοὺς παίρνει ὁ ὕπνος. Τὰ μάτια τοὺς εἶναι βαριά σὰ μολύβι. Ὁ Κύριος νιώθει μιὰν ἀπέραντη μοναξιά μέσα στὴν ἀγωνιώδη νύχτα.

Ἡ Σύλληψη. Γυρίζει δυὸ φορές ἀπὸ τὴν ἐναγώνια προσευχὴ Του, γιὰ νὰ ξυπνήσῃ τοὺς τρεῖς μαθητὲς. Ἐκεῖνοι κοιμοῦνται πάντα. Τὴν τρίτη φορὰ τοὺς ξύπνησε, γιὰ νὰ τοὺς πῇ πὼς ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίνεται σὲ ἁμαρτωλὰ χέρια. Ζύπνησαν καὶ τοὺς ἄλλους ὁκτὼ μαθητὲς καὶ ὅλοι μαζί ἄκουγαν τῶρα πολὺ καθαρά μέσα στὴν ἥσυχη βραδιά ἕνα μεγάλο θόρυβο ἀπὸ ἀνθρώπινες φωνὲς καὶ τοὺς ἀσυνήθιστους κρότους ὀπλισμένης συμμορίας.

Πρῶτος ἀπὸ ὅλους διακρίνεται ὁ εὐεργετημένος μαθητὴς: Ὁ Ἰούδας. Μὲ φίλημα προδοσίας παραδίνει τὸν Ἰησοῦ στὴ σπείρα τῶν Ἰουδαίων. Ἔτσι τὰ εἶχε κανονίσει. Ὁ Κύριος παραδίνεται στὰ

« Πάτερ μου,.... παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο'... » (Ματθ. κατ' 39)
(Πίνακας Γκρέκο).

χέρια τῶν ἐχθρῶν Του χωρὶς καμιὰ διαμαρτυρία. Ἀντίθετα, σὲ τούτη τὴ δύσκολη στιγμή θυμᾶται τοὺς μαθητὲς Του καὶ τοὺς προστατεύει ἀπὸ τὴ σπείρα. Μποροῦσαν νὰ τοὺς συλλάβουν κι' αὐτοὺς. Μὰ ὁ Κύριος ἔχει τὴν ἔγνοια τους.

Ἔτσι παραδόθηκε ὁ Κύριος στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν Του. Αὐτὸ ἄλλωστε τὸ εἶχε προφητέψει πολὺ καθαρὰ πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες. Ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνη. Αὐτὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ-Πατέρα.

Ἀσκήσεις

1) Ἀνάφερε συγκεκριμένα γεγονότα στὰ ὁποῖα βλέπουμε καθαρὰ τὸ Θεὸ νὰ δοξάζη τὸν ἀγαπητὸ Του Υἱό.

2) Διάβασε τὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας μας : « Τείχισον ἡμᾶς ἁγίοις σου ἀγγέλοις, ἵνα τῇ παρεμβολῇ αὐτῶν φρουρούμενοι καὶ οδηγούμενοι κατανηλώσωμεν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀπροσίτου σου δόξης... ». Ποιὰ σημεῖα τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου σοῦ ὑπενθυμίζει ;

3) Μὲ ποῖο τρόπο ὁ Κύριος νίκησε τὴν ἀγωνία Του στὸν κήπο τῆς Γεθσημανῆ ;

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΠΑΘΟΥΣ

<i>Ἡμέρες</i>	<i>Γεγονότα</i>	<i>Εὐαγγελικὲς Περιγραφές</i>
Κυριακή	Ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος στὰ Ἱεροσόλυμα.	Ματθ. κα' 1 - 17, Μάρκ. ια' 1 - 18, Λουκ. ιθ' 28 - 46, Ἰωάν. ιβ' 12 - 19.
Δευτέρα	Πρὸς τὴ Βηθανία — Ἡ ἄκαρπη συκιά.	Ματθ. κα' 18 - 22, Μάρκ. ια' 19 - 25.
Τρίτη	Στὸ Ναὸ — Παραβολὴ ἀμπελουργῶν. Ὁ φόρος στὸν Καίσαρα. Ἡ μεγάλη ἐντολή.	Λουκ. κ' 9 - 19, Μάρκ. ιβ' 1 - 12. Ματθ. κβ' 15 - 21, Μάρκ. ιβ' 13 - 17. Ματθ. κβ' 35 - 40, Μάρκ. ιβ' 28 - 34.
Τετάρτη	Ὁ ἐλεγχος τῶν Φαρισαίων. Προφητεῖες γιὰ τὴν κρίση.	Ματθ. κγ' 1 - 39. Ματθ. κε' 1 - 46.
Πέμπτη	Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα. Ὁ μυστικὸς Δεῖπνος — Οἱ τελευταῖες συμβουλές — Ἀρχιερατικὴ προσευχή.	Ματθ. κατ' 14 - 16. Ματθ. κατ' 17 - 29, Ἰω. ιζ' 1 - 26.
Πέμπτης νύχτα πρὸς Παρασκευὴ	Ἡ Γεθσημανὴ — Ἡ σύλληψη.	Ἰωάν. ιη', Ἰωάν. ιθ' 1-16.
Παρασκευὴ πρῶτῃ	Ἡ Δίκη — Στὸν Πιλάτο.	Ματθ. κζ' 1 - 26, Μάρκ. ιε' 1 - 21. Λουκ. κγ' 1 - 25, Ἰωάν. ιη' - ιθ' 16.
Παρασκευὴ μεσημέρι	Ἡ Σταύρωση — Ὁ Θάνατος.	Ἰωάν. ιθ' 17 - 30.
Παρασκευὴ ἀπογευμα	Ἡ Ἀποκαθήλωση — Ὁ Ἑνταφιασμός.	Ἰωάν. ιθ' 31 - 42.
Σάββατο	Ἡ ἀσφάλιση τοῦ τάφου με κουστωδία.	Ματθ. κζ' 62 - 66.
Κυριακὴ (πρῶτες ὥρες)	Η Α Ν Α Σ Τ Α Σ Η.	Ματθ. κα' 1 - 15, Μάρκ. ιστ' 1 - 8.

3. Ἡ Δίκη τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς σφικτοδεμένος μεταφέρεται νύχτα στὸ σπίτι τοῦ ἀρχιερέα Ἄννα, πού ἦταν δυναμικός, ἀλλὰ τὸν εἶχαν παραμερίσει ἀπὸ τὴ θέση του. Ἐπίσημος ἀρχιερέας ἦταν ὁ γαμπρὸς του, ὁ Καϊάφας. Πάνω του ὁ Ἄννας ἀσκοῦσε μεγάλη ἐπιρροή. Ὁ Ἄννας προσπαθεῖ νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Κύριο νὰ καταθέσῃ μαρτυρία ἐναντίον στὸν Ἐαυτὸ Του. Ἦταν πολὺ μεγάλη ἀδικία. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Κυρίου εἶναι προσβλητική γιὰ τὸν Ἄννα: «Τί ρωτᾷς ἐμένα γιὰ τοὺς μαθητὲς καὶ τὴ διδασκαλία μου; Πρώτῃ αὐτοὺς πού μὲ ἄκουγαν συνεχῶς, γιατί μιλοῦσα στὰ φανερά» (Ἰωάν. ιη' 21). Τὴν προσβολὴ τὴ νιώθει κάποιος ὑπηρέτης καὶ δίνει ἕνα ράπισμα στὸν Ἰησοῦ. Ὡσπου νὰ ξημερώσῃ, ἡ ἰουδαϊκὴ συμμορία κρατοῦσε τὸν Ἰησοῦ. Τὸν κορόιδευαν, ἐπειδὴ εἶχαν ἀκούσει ὅτι ὀνόμαζε τὸν Ἐαυτὸ Του *Μεσσία*.

Μπροστὰ στὸ Συνέδριο. *Ματθ. κατ' 57 - 65.* Ὁ Ἄννας στέλνει τὸν Ἰησοῦ στὸν Καϊάφα. Ἀμέσως γίνεται γενικὴ συγκέντρωση τοῦ Συνεδρίου. Ὁ Καϊάφας ἐξορκίζει τὸν Ἰησοῦ στὸ Ὄνομα τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ νὰ μαρτυρήσῃ ἂν εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ὁμολογεῖ πιά φανερά: «Εἶναι ὁ πραγματικὸς Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, πού θὰ τὸν δοῦν νὰ κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἔρχεται πάνω στίς νεφέλες τοῦ οὐρανοῦ». Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἐξοργίζει τὸν Ἀρχιερέα, γιατί τὴ θεωρεῖ μεγάλη βλασφημία ἀπέναντι στοῦ Θεοῦ. Ξεσχίζει τὰ ροῦχα του θέλοντας νὰ δείξῃ ἔτσι τὸ μέγεθος τῆς βλασφημίας. Εἶναι πιά γι' αὐτοὺς ἔνοχος θανάτου (Λευϊτ. κδ' 16).

Ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου. *Ματθ. κατ' 69 - 75.* Στὸ μεταξὺ δυὸ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς παρακολουθοῦν τὸν Ἰησοῦ μέσα στὴν αὐλὴ τοῦ Ἀρχιερέα. Ὁ Ἰωάννης, πού ἦταν γνωστός, βοήθησε καὶ στὴν εἴσοδο τοῦ Πέτρου. Ἐδῶ συμβαίνει ἕνα μεγάλο γεγονός. Ὁ Πέτρος ἀρνιέται τρεῖς φορές τὸ Διδάσκαλο. Καὶ μάλιστα μὲ ὄρκο.

« Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον ».

Ματθ. κατ' 74

Ἐκεῖ κατάντησε ὁ Πέτρος. Μόλις συναισθάνθηκε τὴν πτώση του, ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ πετεινοῦ. Καὶ θυμῆθηκε τὰ λόγια τοῦ

Κυρίου : « Προτοῦ φωνάξῃ ὁ πετεινὸς τρεῖς φορές, θὰ μὲ ἔχῃς κιό-
λας ἀρνηθῇ ».

Ἡ καρδιά τοῦ Πέτρου ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸ Χρι-
στό. Τὸ θάρρος του ἦταν πάντα καταπληκτικό. Τὰ χαρίσματα
αὐτὰ τὸν ἔκαναν νὰ ἐμπιστεύεται πολὺ τὸν ἑαυτὸ του. Ξεχνοῦσε
πὼς ὅλα τὰ χρωστοῦμε στὸν Οὐράνιο Πατέρα, τὸ Θεό. Τὸ ξανα-
θυμήθηκε, ὅταν τὰ μάτια τοῦ Κυρίου ποὺ περνοῦσε ἀπὸ μπροστά
του ἔπεσαν καὶ φώτισαν τὸ σκοτισμένο πρόσωπο τοῦ ἀρνητῆ.
Ἐκλαψε πικρὰ γιὰ τὴν πτώση του. Τὰ δάκρυα ἦταν ἀπόδειξη
τῆς ἀληθινῆς του μετάνοιας.

Ἕνας ἄλλος μάρτυρας παραβρίσκεται μὲ ἕναν περίεργο τρόπο
στὴ δίκη τοῦ Ἰησοῦ (Ματθ. κζ' 3—8). Εἶναι ὁ προδότης Ἰούδας.
Ἐχει φτάσει σὲ φοβερὴ ἀπελπισία. Τὰ σχέδια του γκρεμίστηκαν
ἀπὸ τὰ θεμέλια. Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὸν ἀποδοκιμά-
ζουν. Δὲν δέχονται τὰ τριάντα ἀργύρια ποὺ τοὺς ἐπιστρέφει γιὰ
δειγμα τῆς μεταμέλειάς του. Θέλει κανεὶς τὴν προδοσία, ἀλλὰ περι-
φρονεῖ τὸν προδότη.

Ὁ Ἰούδας ἔχασε καὶ τὶς τελευταῖες του ἐλπίδες. Οὔτε στοὺς
ἀνθρώπους ἐλπίζει πιά οὔτε στὸν ἴδιο τὸ Θεό. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυ-
ρίου ἐξορίστηκε ἀπὸ τὴν καρδιά του. Ἀλλὰ καρδιά χωρὶς ἀγάπη
γίνεται πέτρα σκληρὴ καὶ κατρακυλᾷ εὐκολὰ στὸ γκρεμό. Ὁ Ἰού-
δας τερμάτισε τὴ ζωὴ του. Ἦταν τὸ μεγαλύτερο λάθος του, καὶ
παρουσιάζεται στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ ἀδικαιολόγητος καὶ ἀσυγχώ-
ρητος.

Μπροστὰ στὸν Πιλάτο καὶ τὸν Ἡρώδη. Ματθ. κζ' 11—26.

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Συνεδρίου, ποὺ κήρυξε ἔνοχο θανάτου τὸν Ἰησοῦ,
χρειαζόταν τὴν ἔγκριση τοῦ ρωμαίου Ἡγεμόνα. Φοβήθηκαν ὅμως
πὼς ὁ Πιλάτος δὲ θὰ δώσῃ μεγάλη σημασία στὶς θρησκευτικές
τοὺς ἀπόψεις γιὰ τὸν ψεύτικο Μεσσία. Κατασκεύασαν τρεῖς νέες
κατηγορίες, ποὺ εἶχαν καὶ πολιτικὸ χαρακτήρα.

1) Διαστρέφει καὶ ξεσηκώνει τὸ λαό.

2) Δὲν ἀφήνει νὰ δίνουμε φόρους στὸν Καίσαρα.

3) Ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ του Χριστὸ Βασιλέα.

Λουκ. κγ' 2

Ὁ Πιλάτος ἀρχίζει τὴν κουβέντα μὲ τὸν Ἰησοῦ ἀπὸ τὴν τρίτη

του κατηγορία. Τὸν ρωτᾷ ἂν εἶναι στὰ ἀλήθεια βασιλέας. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ: « Εἰμαι βασιλέας. Ἀλλὰ τὸ βασιλείό μου δὲν εἶναι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Ἄν ἦταν ἔτσι, τότε θὰ ἔτρεχαν οἱ δικοί μου γιὰ νὰ μὲ προστατέψουν. Εἰμαι βασιλέας καὶ ἦρθα στὸν κόσμο γιὰ νὰ μαρτυρήσω τὴν ἀλήθεια. Ὅποιος βρίσκεται μέσα στὴν ἀλήθεια, ἀκούει τὴ φωνή μου ».

Ὁ Πιλάτος νόμισε πῶς ἔχει μπροστά του ἓναν ἀφελῆ καὶ ἀθῶο φιλόσοφο. Τὸν ρωτᾷ λοιπὸν ὕστερα: « Τί ἐστὶν ἀλήθεια; » (Ἰωάν. ιη' 38). Δὲν παίρνει ὅμως καμιὰν ἀπάντηση ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Ἡ ἀλήθεια βρίσκεται ὁλόκληρη μπροστά του. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς. « Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ » (Ἰωάν. ιδ' 6).

Ὁ Πιλάτος δὲ βρίσκει καμιὰν ἐνοχὴ στὸν κατηγορούμενο. Θέλει νὰ τὸν ἀθωώσῃ. Τὸν στέλνει ὅμως πρῶτα στὸν Ἡρώδη Ἀντίπα, τὸν τετράρχη τῆς Γαλιλαίας, ποὺ ἔτυχε νὰ βρίσκεται τότε στὰ Ἱεροσόλυμα ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς ἦταν Γαλιλαῖος. Ὁ Ἡρώδης ἀπογοητεύτηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, γιατί δὲν πῆρε καμιὰν ἀπολύτως ἀπάντηση στὶς ἐρωτήσεις του. Ἀρχισε νὰ Τὸν κοροϊδεύῃ μαζί μὲ τοὺς αὐλικούς του. Τοῦ φόρεσε γιὰ μεγαλύτερο ἐμπαιγμὸ μιὰ λαμπρὴ στολὴ ἡγεμόνα καὶ τὸν ξανάστειλε στὸν Πιλάτο.

Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν; Ὁ Πιλάτος συγκαλεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸ Συνέδριο. Φωνάζει ἐπίτηδες καὶ τὸ λαό. Τοὺς φέρνει σὲ δίλημμα. Τοὺς παρουσιάζει ἓνα φοβερὸ κατάδικο. Τὸν ἐπαναστάτη καὶ ταραχοποιὸ Βαραββᾶ, ποὺ τὸ πρῶτο του ὄνομα ἦταν Ἰησοῦς. Οἱ ἄρχοντες ἤθελαν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Ὁ λαὸς ὅμως, βλέποντας τὰ ἄγρια μοῦτρα τοῦ Βαραββᾶ, θὰ θυμόταν τὶς ταραχές καὶ τοὺς φόνους καὶ θὰ ἤθελε νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν ἐπαναστάτη Βαραββᾶ. Ἐτσι περίπου θὰ σκέφτηκε ὁ Πιλάτος, ὅταν κάλεσε τὸ λαὸ γιὰ κριτὴ. Δὲν εἶχε ὅμως λογιαριάσει σωστά. Οἱ ἄρχοντες εἶχαν ξεσηκώσει καὶ φανατίσει τὸ λαὸ καὶ ὅλοι μαζί στὸ ἐρώτημα τοῦ Πιλάτου: « Ποιὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ θέλετε νὰ ἀφήσω ἐλεύθερο; » ἀπάντησαν: « Τὸ Βαραββᾶ ». Ὁ Πιλάτος προσπαθεῖ νὰ τοὺς μεταπείσῃ καὶ ξαναρωτᾷ: « Τί νὰ τὸν κάνω τὸν Ἰησοῦ, τὸν λεγόμενο Χριστό; » Οἱ φωνὲς τοῦ λαοῦ βούρξαν: « *Σταυρωθήτω* ».

Ἡ θανατικὴ καταδίκη. Ὁ Πιλάτος δοκιμάζει ἄλλη μιὰ φορὰ τὴ διπλωματικὴ του ἱκανότητα. Θέλει νὰ βγῇ νικητὴς ἀπὸ τὴ

δίκη αὐτή. Γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ λοιπὸν τὰ ἔνστικτα τοῦ ὄχλου, δίνει ἐντολὴ στοὺς στρατιῶτες νὰ μαστιγώσουν τὸν Ἰησοῦ. Οἱ στρατιῶτες δὲν ἀρκοῦνται στὸ μαστίγωμα. Θέλουν νὰ ἐμπαΐζουν σκληρὰ τὸν Ἰησοῦ. Τὸν ξέντυσαν καὶ γιὰ νὰ κοροϊδέψουν τὴ βασιλικὴ Του ιδιότητα τοῦ φόρεσαν ἕναν κόκκινον μαντύα. Ἐπλεξαν ἕνα ἀγκάθινον στεφάνι καὶ τοῦ τὸ ἔβαλαν στὸ κεφάλι γιὰ στέμμα. Γιὰ βασιλικὸ σκῆπτρο τοῦ ἔδωσαν στὸ δεξιὸν χερὶ ἕνα καλάμι. Τὸ ἄθλιο παιγνίδι τοὺς ὀλοκληρώθηκε ὅταν γονάτισαν μπροστὰ Του καὶ τοῦ φώναζαν κοροϊδευτικά :

« Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ».

Ματθ. κζ' 29

Σὲ τέτοια κατάσταση παρουσιάζει ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦ μπροστὰ στὸ μαζεμένο λαό. « Ἴδε ὁ ἄνθρωπος », τοὺς λέγει (Ἰωάν. ιθ' 6). Ἡ ἀπάντησις ὅμως τοῦ λαοῦ ἦταν : « Σταύρωσον, Σταύρωσον αὐτόν » (Ἰωάν. ιθ' 6). Ὁ Πιλάτος τὰ ἔχει κυριολεκτικὰ χαμένα μὲ αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν. Τὸ μυαλό του σκοτεῖνιάσῃ. Τὸν ξύπνησε ὅμως μιὰ ἀπειλητικὴ κραυγὴ τοῦ λαοῦ.

« Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλεὺς ἐαυτὸν ποιεῖ ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι ». Ἰωάν. ιθ' 12

Ὁ Πιλάτος ταραχτήκε ὅταν ἀντίκρισε τὸ μεγάλο κίνδυνον : Νὰ χάσῃ τὴ θέσιν του. Οἱ σχέσεις του ἄλλωστε μὲ τὸν Καίσαρα δὲν ἦταν καλές. Σιγοφιθύριζαν μιὰ κατηγορίαν, πὼς ἀνήκει σ' ἐκείνους ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἐκθρονίσουν τὸν Καίσαρα.

Ἡ δίκη τέλειωσε γιὰ τὸν Πιλάτον. Ἄφησε τὸν ὄχλον νὰ νικήσῃ, γιὰτὶ δὲ θέλησε νὰ χάσῃ τὸ ἀξίωμά του. Ἡ τελευταία του θεαματικὴ χειρονομία ἦταν τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν του : « Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου » (Ματθ. κζ' 24), συμπλήρωσε μὲ τὰ λόγια του.

Ὁ λαὸς ποὺ εἶχε ψυχολογήσῃ καλὰ τὸν Πιλάτον, ἀπάντησε μὲ κοροϊδευτικὰ λόγια : « Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν » (Ματθ. κζ' 25). Μὲ τὰ λόγια ὅμως τοῦτα ὑπέγραφαν ἀσυνείδητα τὴν καταδίκη τους.

Ἡ ἀπόφασιν βγῆκε. Ἄφησαν ἐλεύθερον τὸ Βαραββᾶ καὶ ὁ

Ἰησοῦς παραδόθηκε ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ρωμαϊκὴ ἐξουσία στοὺς Ἰουδαίους γιὰ νὰ Σταυρωθῇ.

Ἀσκήσεις

1) Μελέτησε τὴν ἄρνηση τοῦ Πέτρου σ' ἓναν ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας: « Τρίτον ἀρνησάμενος ὁ Πέτρος εὐθέως τὸ ρηθὲν αὐτῷ οὐ συνῆκεν, ἀλλὰ προσηγάγέ σοι δάκρυα μετανόας· ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι καὶ σῶσόν με ».

2) Πῶς σοῦ φάνηκε ἡ στάση τοῦ Πιλάτου στὴ δίκη τοῦ Χριστοῦ;

3) Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ὁδήγησε τὸν Ἰούδα στὴν αἰώνια καταδίκη;

4) Πῶς σοῦ φάνηκε ἡ στάση τοῦ ὄχλου στὴ δίκη τοῦ Κυρίου;

5) Πῶς σοῦ φάνηκε ἡ στάση τοῦ Κυρίου μέσα σ' ὅλη τὴν ταλαιπωρία τῆς δίκης Του; Ποιά σημεῖα ὑπογραμμίζεις ἰδιαίτερα;

4. « Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου... »

Ματθ. κζ' 27-56

Μάρκ. ιε' 22-41

« Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν... »

Λουκ. κγ' 26-49

« Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ... »

Ἰωάν. ιθ' 17-37

Μὲ ἰδιαίτερο τρόπο θὰ παρακολουθήσουμε τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, γιὰτὶ μὲ αὐτὰ ὁ Κύριος πάνω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ Του χαρίζει σ' ὅλους μας τὴν *προσωπικὴ σωτηρία*.

Στὸ δρόμο γιὰ τὸ Γολγοθᾶ. Ὁ Κύριος ἐξαντλήθηκε φοβερά ἀπὸ τὴν πολυτάραχη δίκη καὶ τὴ μαστίγωση. Δὲν μένει τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς καταδίκης. Ἡ σταύρωση ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Ὁ χῶρος ποὺ διαλέχτηκε, εἶναι ὁ τόπος τοῦ Κρανίου, ὁ Γολγοθᾶς στὰ ἀραμαϊκά. Ἡ συνοδεία θὰ κατευθυνόταν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Κοντὰ στὸν Ἰησοῦ ἔσερναν καὶ δυὸ φοβεροὺς ληστές. Φόρτωσαν στὸν καθένα τὸ σταυρὸ του μὲ μιὰ πινακίδα. Ἡ πινακίδα τοῦ Κυρίου ἔγραφε:

ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Καὶ μάλιστα γραμμένη σὲ τρεῖς γλῶσσες. Στὰ ἑλληνικά, ἀραμαϊκά καὶ ρωμαϊκά.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου εἶχε τρομαχτικὸ βάρος. Μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ φανταστοῦμε. Ὁ Σταυρὸς σήκωνε ἐπάνω του τὶς ἀμαρτίες ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸ ἀβάσταχτο αὐτὸ φορτίο λύγιζε τὸν Ἰησοῦ. Τὸ σωματικὸ μαρτύριο ἀνακουφίστηκε ἀπὸ τὴν ἀγγαρεία

τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου. Τὴν πνευματικὴ ἀγωνία ὑπερνικοῦσε ἡ ἀστείρευτη πηγὴ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου σὲ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, στὰ ἀδέρφια Του.

Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν ἄλλοι γελοῦσαν, ἄλλοι χαίρονταν καὶ ἄλλοι κοροΐδευαν. Παραπέρα μιὰ ὁμάδα ἀπὸ γυναῖκες, ποὺ ἔκλαιγαν σπαραχτικά. Οἱ καρδιές τους δὲν ἦταν σκληρές. Ἡ ἀγάπη τὶς βοηθοῦσε νὰ αἰσθάνωνται τὸ μεγάλο μυστήριο ποὺ γίνεται σήμερα.

Ἡ Σταύρωση. Οἱ κατάδικοι ἔφτασαν στὸ Γολγοθᾶ. Ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως πλησιάζει. Στόν Κύριο δίνουν νὰ πιῇ κρασί ἀνακατεμένο μὲ σμύρνα. Ἦταν ἓνα εἶδος ναρκωτικό, ποὺ ἀπάλυνε τοὺς πόνους τοῦ σώματος. Ὁ Κύριος ὅμως δὲν τὸ δέχτηκε. Ἐπρεπε νὰ πιῇ ὀλόκερο τὸ ποτήρι ποὺ τοῦ πρόσφερε ὁ Πατέρας Του: Τὸ ποτήρι τοῦ σταυρικοῦ θανάτου.

Οἱ ἱεροὶ εὐαγγελιστὲς δὲ μᾶς ἀναφέρουν ἄλλες λεπτομέρειες γιὰ τὸν τρόπο τῆς σταυρώσεως. Μᾶς βοηθοῦν μονάχα μὲ τρεῖς λέξεις νὰ πλησιάσουμε τὸ μεγάλο καὶ ἀκατανόητο Μυστήριο: «Ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν» (Λουκ. κγ' 33). Ὁ Κύριος καὶ Θεός μας παραδομένος στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων *καρφώνεται* καὶ *ὑψώνεται* *στὸ Σταυρό.*

•Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας.

Λόγῃ ἐκεντήθη ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου.

Προσκυνούμεν σου τὰ Πάθη, Χριστέ.

Ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία ψάλλει μὲ πολλὴ κατάνυξη καὶ προσκυνᾷ μὲ μεγάλῃ ταπείνωση τὰ *Σεπτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου*, ποὺ κορυφώνονται στὴ *Σταύρωση*. Ἡ λύπη μας ὅμως δὲν προέρχεται ἀπὸ συμπάθεια γιὰ τὸν «ἀδύνατο» Ἰησοῦ ποὺ πόνεσε πάνω στὸ Σταυρό Του. Ὁ Θεάνθρωπος δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀνθρώπινες συμπάθειες. Ἐμεῖς θὰ πρέπει νὰ κλαῖμε τὶς ἁμαρτίες μας. Ἡ συναίσθηση τῆς ἁμαρτίας μας, ποὺ ὁδήγησε τὸν Κύριο στὸ Σταυρό, εἶναι ἡ πραγματικὴ συμμετοχὴ μας στὸ Πάθος τοῦ Κυρίου. Ὁ προφῆτης Ἡσαΐας στὸ σημεῖο αὐτὸ βροντοφωνεῖ:

« Πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρατίθεται τὸ πνεῦμα μου » (Λουκ. κγ' 46. Βυζ.
Μουσείο, 14ος αἰ.)

« Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται ».
‘*Ησ. νγ’ 4*

« Αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ». ‘*Ησ. νγ’ 5α*

‘Ο Πόνος τοῦ Σταυροῦ. ‘Ο Κύριος δοκιμάζει ἀφάνταστο ψυχικὸ πόνον. Τὸν προκαλεῖ ἡ ἁμαρτία. Τὰ πρῶτα λόγια τοῦ Κυρίου ἦταν: « Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι » (Λουκ. κγ’ 34). Πῶς νὰ μὴ συγχωρήσῃ ἐκείνους ποὺ γιὰ τὴ σωτηρία τους θυσιάζει τὴ ζωὴ Του;

Οἱ ἄρχοντες, ποὺ βλέπουν ὑψωμένο στὸ Σταυρὸ τὸ θῦμα τους, κοροϊδεύουν. Περιγελοῦν ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ καταλάβουν. Παρασύρεται καὶ μιὰ ὕπαρξη, ποὺ δοκιμάζεται σκληρὰ ἐπάνω στὸ σταυρό. Εἶναι ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δυὸ ληστές. Θέλει νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τὰ βάζει μὲ τὸν Ἰησοῦ. Τὸν βλασφημεῖ, γιατί δὲ σώζει τὸν ἑαυτὸ Του καὶ φυσικὰ μαζί Του καὶ αὐτοὺς τοὺς δυὸ ταλαίπωρους. ‘Ο ἄλλος τὸν μαλώνει. Συναισθάνεται τὶς ἁμαρτίες του καὶ δὲν διαμαρτύρεται καθόλου. ‘Απευθύνεται στὸν Κύριο, στὸ Θεάνθρωπο ποὺ βρίσκεται στὸ διπλανὸ Σταυρό. ‘Εκφράζει τὴ μετάνοιά του καὶ μιὰν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη γιὰ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ποὺ εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Ἑσταυρωμένου.

« Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ».
(Λουκ. κγ’ 42)

‘Η ἀπάντηση τοῦ Ἰησοῦ:

« Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ’ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ »
(Λουκ. κγ’ 43).

‘Ο πόνος τοῦ Κυρίου συνεχίζεται. Βλέπει τὶς μαυροντυμένες γυναῖκες. Ζεχωρίζει μιὰ τραγικὴ μορφή. Εἶναι ἡ μητέρα Του. ‘Η καρδιά της σπάρaxe κυριολεκτικά. ‘Ο Κύριος φροντίζει νὰ ἀπαλύνῃ τὸν πόνον της. Τὴν ἐμπιστεύει στὸν καινούργιο της γιό. Εἶναι ὁ ἀγαπημένος μαθητής. ‘Ο Ἰωάννης ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή τὴν πῆρε στὴν προστασία του.

‘Ο Κύριος πίνοντας τὸ ποτὴρι τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, πλη-

σιάζει πρὸς τὸ τέλος. Δοκιμάζει τώρα τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ ἀγαπημένου Του Πατέρα. Ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ δεχτῇ. Πῶς μπορεῖ ὁμως ὁ Πατέρας νὰ ἀποχωριστῇ τὸν ἀγαπημένο Του Υἱό; Ὁ Κύριος φωνάζει :

« Ἐλωὶ, Ἐλωὶ λιμᾶ σαβαθανί ; » (*Μάρκ. ιε' 34*)

« Θεέ μου, Θεέ μου, ἰνατί με ἐγκατέλιπες ; » (*Ματθ. κζ' 46*)

Ὁ Θάνατος. Ἡ ἀνησυχία γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη δημιουργεῖ μιὰν ἐσωτερικὴ δίψα. Ἀκολουθεῖ ὕστερα ἡ σωματικὴ δίψα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἐξάντληση τοῦ σώματος. Τὸ αἷμα ποὺ χύνεται, ποτίζει τὴ γῆ. Εἶναι τὸ αἷμα « τὸ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεισιν ἀμαρτιῶν ». Ὁ Κύριος τέλειωσε τὸ ἔργο, ποὺ Τοῦ ἀνέθεσε ὁ Πατέρας. Ὁ θάνατος πλησιάζει. Τὸ μόνο στήριγμα τοῦ Κυρίου, ὁ Πατέρας Του, φαίνεται ὅτι ἀπομακρύνθηκε. Ὅμως τοῦτο σημαίνει αἰώνια κόλαση. Μὲ τέτοιο φοβερὸ τρόπο πρέπει νὰ πεθάνῃ ὁ Ἰησοῦς. Φωνάζει τὸν Πατέρα Του, μολοντί δὲν αἰσθάνεται τὴν παρουσία Του. Ἐχει τέτοια ἐμπιστοσύνη στὸ πατρικὸ χέρι, ὥστε ἀφήνει τὸν ἑαυτὸ Του ἐξ ὀλοκλήρου σ' Ἐκεῖνον.

« Πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρατίθεται τὸ πνεῦμα μου »
Λουκ. κγ' 46

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου ὀλοκληρώθηκε μὲ τὸ Θάνατό Του. Τὸ μυστήριον εἶναι ἀσύλληπτο. Ἐπαναστατεῖ ἡ ἀνθρώπινη λογικὴ. Πρῶτα ἐπαναστατεῖ ὀλόκληρη ἡ φύση. Ὁ ἥλιος ἐκρυσσε τὶς ἀκτίνες του. Τὸ σκοτάδι ἀπλώθηκε παντοῦ. Ὁ σεισμός τράνταξε τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ σχίστηκε στὰ δύο. Καὶ ὁ δρόμος ἄνοιξε πιά γιὰ τὸ Ἅγιο τῶν Ἀγίων. Ὁ δρόμος γιὰ τὸν Οὐρανὸν εἶναι τώρα ἐλεύθερος.

Ἡ ταφή. Τὸ Σάββατο δὲν ἔπρεπε νὰ μείνουν τὰ σώματα πάνω στὸ σταυρό, γιατί ἦταν ἡ μεγάλη γιορτὴ τοῦ Πάσχα. Παρακάλεσαν λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Πιλάτο νὰ δώσῃ ἐντολὴ νὰ συντριβοῦν τὰ σκέλη τῶν καταδίκων, γιὰ νὰ συντομευτῇ ὁ θάνατός τους. Τὸν Ἰησοῦ Τὸν βρῆκαν πεθαμένο. Καὶ μόνο κάποιος στρατιώ-

της τὸν τρύπησε μὲ τὴ λόγχη του στὸ πλευρὸ καὶ ἀμέσως ξεπε-
τάχτηκε αἷμα καὶ νερό. Ἡ κεντημένη πλευρὰ τοῦ Κυρίου ἔγινε ἡ
ἀστείρευτη πηγὴ τῆς αἰώνιας ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

Στὸ μεταξύ δυὸ ἄνθρωποι μὲ σημαντικὴ κοινωνικὴ θέση ἔρ-
χονται στὸν Πιλάτο. Εἶναι ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαία καὶ ὁ
γνωστός μας Νικόδημος, ποὺ κουβέντιασε τὸ βράδυ μὲ τὸν Ἰησοῦ.
Ζητοῦν ἀπὸ τὸν Πιλάτο νὰ τοὺς δώσῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Θέ-
λουν νὰ τὸ ἐνταφιάσουν σὲ ξεχωριστὸ τόπο. Πῆραν τὴν ἀδεία.
Κατεβάζουν τὸ Ἄχραντο Σῶμα τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ
τυλίσουν σὲ καθαρὸ, κατάλευκο σεντόνι. Τὸ ἀλείβουν μὲ πολύτιμο
ἄρωμα, σμύρνα καὶ ἀλόη (ἀρωματισμένο ξύλο). Μιά μικρὴ ὁμάδα
συνοδεύει τὴ «Ζωή» στὸν τάφο. Τὴν ἴδια ὁμως ὥρα οἱ στρατιεῖς
τῶν Ἀγγέλων δοκιμάζουν τὴ μεγαλύτερη ἐκπληξή τους:

- 1) Ἡ ζωὴ πεθαίνει; Κατοικεῖ μέσα σὲ τάφο;
- 2) Τὸ σωτήριό φῶς κρύβεται μέσα σὲ σκοτεινὴ τρύπα;
- 3) Ὁ χορηγὸς τῆς πνοῆς βρίσκεται χωρὶς ἀνάσα;
- 4) Αὐτός, ποὺ καλύπτει τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν ἀρετὴ Του,
καλύπτεται ἀπὸ ἓνα λιθάρι;

(Ἀπὸ τὰ ἐγκώμια τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς)

Καὶ ὁμως! Τὸ ἀφραστο καὶ ἄρρητο *Μυστήριο* τῆς Ταφῆς τοῦ
Κυρίου γίνεται ἀφορμὴ νὰ δοξάσουμε τὴν ἀπειρὴ συγκατάβαση
τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι ὕμνον τῇ ταφῇ σου προσφέρουσι, Χριστέ
μου.

(Ἐγκώμιο Μεγάλης Παρασκευῆς)

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου
τῷ τιμίῳ σου αἵματι·
τῷ Σταυρῷ προσηλωθεὶς καὶ τῇ λόγχῃ κεντηθεὶς
τὴν ἀθανασίαν ἐπήγασας ἀνθρώποις·
Σωτὴρ ἡμῶν, δόξα σοι.

(Ἀπολυτίκιο Μεγάλης Παρασκευῆς)

Τάφοι σκαλισμένοι σὲ βράχους. Οἱ φωτογραφίες μᾶς δίνουν μιὰν ἰδέα ἀπὸ τὸ λαξευτὸ μνημεῖο τοῦ Κυρίου. (Λουκ. κγ' 53).

Ἀσκήσεις

1) Διάβασε τὸ Α' Κορ. α' 18. Πῶς νιώθεις τὴ βασικὴ αὐτὴ ἀλήθεια τῆς πίστεώς μας;

2) Ποιὰ θέση κατέχει ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου μέσα στὴ θεία Λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας μας;

3) Τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ὁδήγησε τὸ ληστὴ στὸν Παράδεισο, δηλαδὴ στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν;

4) Πῶς καταλαβαίνει τὸν ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας: « Ἐν τῷ Σταυρῷ σου κατήργησας τὴν τοῦ ξύλου κατάραν, ἐν τῇ ταφῇ σου ἐνέκρωσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος... ».

5) Ποιὰ εἶναι τὰ κεντρικὰ σημεῖα τοῦ μυστηρίου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς;

6) Μελέτησε τὸ τροπάριο: « Ὁ Σταυρὸς σου, Κύριε, ζωὴ καὶ ἀνάστασις ὑπάρχει τῷ λαῷ σου· καὶ ἐπ' αὐτῷ πεποιθότες, σὲ τὸν σταυρωθέντα Θεὸν ἡμῶν ὑμνοῦμεν· ἐλέησον ἡμᾶς ».

Ματθ. κη' 1-15

Μάρκ. ιστ' 1-8

Λουκ. κδ' 1-12

Ἰωάν. κ' 1-31

5. « Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... ».

Ὁ Τάφος τοῦ Κυρίου ἀσφαλίστηκε ὄχι μονάχα μὲ μιὰ βαριὰ πέτρα, ποὺ κύλησαν μπροστὰ στὸ μνημεῖο, ἀλλὰ καὶ μὲ γερὰ κουστωδιά ἀπὸ στρατιῶτες. Γι' αὐτὸ φρόντισαν οἱ Ἰουδαῖοι, ποὺ τοὺς κρατοῦσε μεγάλος φόβος. Τὸν γεννοῦσαν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: « Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι » (Ματθ. κζ' 63). Δὲν μπο-

« Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας... » (Μωσαϊκό, Δα-
φνί, 11ος αἰ.)

ροῦσαν νὰ φανταστοῦν πὼς ὁ Κύριος πεθαίνει γιὰ νὰ γιορτάσουμε ἐμεῖς « τοῦ θανάτου τὴν νέκρωσιν καὶ τοῦ Ἰησοῦ τὴν καθαίρεσιν ». Ἕνας καινούργιος κόσμος καὶ μιὰ νέα ζωὴ ἀρχίζει νὰ ἀνατέλλῃ μὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μας.

Ὁ κενὸς Τάφος. Τὸ πρῶτο μήνυμα γιὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου βγαίνει μέσα ἀπὸ τὸν τάφο Του. Ἡ βαριὰ πέτρα ἔχει παραμεριστῇ. Τὸ μνημεῖον εἶναι ἀδειανό. Οἱ ἐπίδεσμοι ποὺ ἔδεναν τὸ νεκρὸ καὶ τὸ φακιόλι ποὺ ἔριχναν στὸ κεφάλι του βρέθηκαν σὲ μιὰ γωνιὰ πεταμένα καὶ ἀνακατωμένα. Ὁ « κενὸς τάφος » εἶναι ἡ πρώτη μαρτυρία γιὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Τὴ βλέπουν μὲ ἀφάνταστη ἐκπληξη οἱ πρῶτοι μάρτυρες : οἱ γυναῖκες. Ἔχουν τρέξει πρῶι πρῶι στὸ μνημεῖο, φορτωμένες πολυτίμα ἀρώματα. Εἶναι ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἡ Μαρία, ἡ μητέρα τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἡ Σαλώμη (Μάρκ. 1στ' 1). Θέλουν νὰ ἀλείψουν καλὰ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Θέλουν νὰ τὸ κρατήσουν κοντὰ τους, σὲ τούτη τὴ γῆ, ἔστω καὶ πεθαμένο. Ἡ ἀγάπη ποὺ φλογίζει τὶς καρδιές τους ἀγκαλιάζει ὄχι μονάχα τοὺς ζωντανούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεκρούς. Ἡ ἀγάπη πάντοτε πιστεύει. Ἡ Ἀγάπη εἶναι ἡ ἀτέλειωτη Ζωή. Αὐτὴ κάνει ἄξιες τὶς γυναῖκες τοῦτες νὰ γίνουν οἱ πρῶτοι μάρτυρες τοῦ ἀδειανοῦ τάφου. Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ βιάζεται νὰ μεταδώσῃ τὸ ἄγγελμα τοῦ ἁδίου τάφου στοὺς μαθητές. Οἱ ἄλλες δυὸ ἀκοῦν καὶ τὸ ἀναστάσιμο μήνυμα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀγγέλου :

« Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν ».

Μάρκ. 1στ' 6

Ὑστερα ἀπὸ τὰ μηνύματα τοῦ κενοῦ τάφου καὶ τοῦ ἀγγέλου ἐμφανίζεται ὁ Ἰδιος ὁ Ἀναστημένος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ Ἀναστημένος Κύριος στὶς γυναῖκες. Ἰωάν. κ' 11 - 18. Ἡ πρώτη συνάντησιν εἶναι μὲ τὴ Μαρία τὴ Μαγδαληνὴ. Βρῆκε τὸν τάφο ἀδειανό καὶ κλαίει γιὰ τὸ κλέψιμο τοῦ νεκροῦ. Βλέποντας τὸν Κύριο θαρρεῖ πὼς εἶναι ὁ κηπουρὸς τοῦ κήπου. Ἀκούγοντας ὅμως ἀπὸ τὸ στόμα Του τὸ ὄνομά της, Τὸν ἀναγνωρίζει. Εἶναι ὁ Διδάσκαλος. Δὲν μπορεῖ αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ Τὸν ἐγγίση γιατί ὁ Κύριος

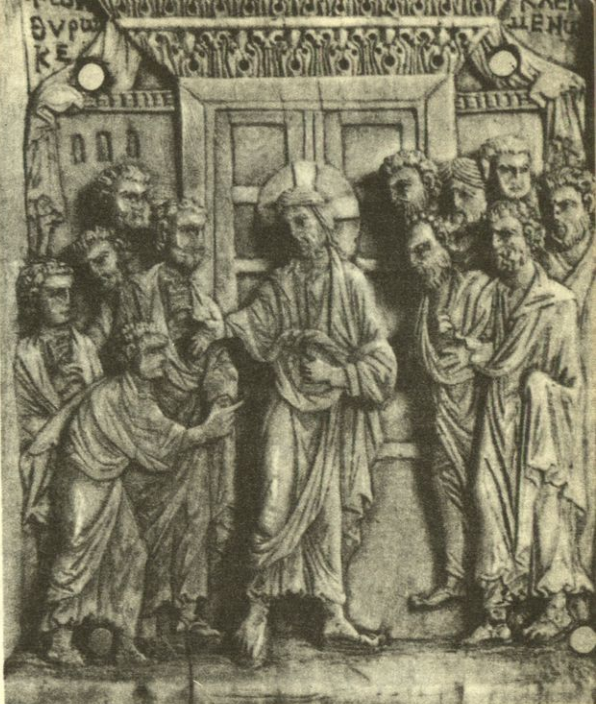
πρέπει να ανεβῇ στὸν Πατέρα του. « Μὴ μου ἅπτου » λέγει στὴ Μαγδαληνῇ. Ὅλοι πρέπει νὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια αὐτή, μὰ ἰδιαίτερα οἱ μαθητές.

Ὁ Ἀναστημένος Κύριος στοὺς Ἑμμαούς. Λουκ. κδ' 13-35. Δυὸ μαθητές, ὁ Κλεόπας καὶ ὁ Λουκάς, συναντοῦν τὸν Κύριο, ἐνῶ πορεύονται πρὸς τοὺς Ἑμμαούς. Τὸν συνάντησαν στὸ δρόμο, χωρὶς νὰ ξέρουν ὅτι εἶναι αὐτός. Συζητοῦν γιὰ τὰ τραγικὰ γεγονότα ποὺ ἐγίναν στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡ ἀπογοήτευσή τους γιὰ τὸ Μεσσία εἶναι ἀπερίγραπτη. Ἄφησε τὸν ἑαυτὸ Του ἀνυπεράσπιστο στὰ χέρια ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων καὶ θανατώθηκε.

Ὁ ξένος τοὺς ἄκουγε μὲ προσοχή, ἀλλὰ σὲ μιὰ στιγμή τοὺς σταματᾷ. Τοὺς ὀνομάζει

ἀνόητους καὶ βραδυκίνητους στὴν καρδιά, γιατί δὲν πίστεψαν ὅσα τοὺς ἔχουν διδάξει οἱ προφῆτες. Ὁ ξένος ἀναπτύσσει ὅλα ὅσα πραγματοποιήθηκαν στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες σταυρώθηκε. Ὑπάρχει ἓνας μεγάλος σύνδεσμος ἀνάμεσα στὸ Πάθος καὶ στὴ δόξα τοῦ Μεσσία.

Στὸ μεταξὺ τοὺς βρῆκε ἡ νύχτα καὶ τοὺς τρεῖς. Ἦταν ἡ ὥρα γιὰ τὸ βραδινὸ φαγητό. Οἱ μαθητές παρακάλεσαν τὸν Ἐπισκέπτη νὰ μείνῃ μαζί τους. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ εὐλογοῦσε τὸν ἄρτο ἀνοιξαν τὰ μάτια τῶν μαθητῶν. Ἦταν ὁμως ἄργα. Ὁ Ἀναστημένος Κύριος εἶχε γίνῃ ἀφαντος. Οἱ μαθητές κατηγοροῦν τὸν ἑαυτὸ τους. Ἡ καρδιά τους δὲν καιγόταν ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν Κύριο, τόσο ποὺ νὰ Τὸν καταλάβουν (Λουκ. κδ' 32). Τρέχουν καὶ στοὺς ἄλλους μαθητές. Τοὺς βρίσκουν στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς διηγοῦνται τὴ

« καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου.... » ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου » (Ἰωάν. κ' 27-28). (Ἐλεφαντοστό, 10ος αἰ. Οὐάσιγκτον).

συζήτησή τους με τὸν Κύριο, καθὼς καὶ τὴν εὐλογία τοῦ ψωμιοῦ.

Ὁ Κύριος καὶ ὁ Θωμᾶς. *Ἰωάν. κ' 19 - 29.* Ὁ Κύριος στὸ με-
ταξὺ εἶχε παρουσιασθῇ ὄχι μόνο στὸ Πέτρο, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἄλ-
λους μαθητές. Ἦταν μαζεμένοι ὅλοι μαζί, γιατί φοβόνταν τοὺς Ἰου-
δαίους. Ξαφνικὰ βλέπουν τὴ μορφή τοῦ Κυρίου. Τοὺς χαιρετᾷ με
τὸ «εἰρήνη ὑμῖν» καὶ τοὺς ὑπόσχεται ὅτι θὰ λάβουν τὸ Ἅγιο
Πνεῦμα.

Ὁ Θωμᾶς δὲν βρισκόταν ἀνάμεσά τους. Ὅταν ἄκουσε τὶς ἀ-
πίστευτες ἐμφανίσεις δὲν πίστεψε. Θέλησε ὁ ἴδιος νὰ δῇ τὸν Κύριο
καὶ νὰ Τὸν ψηλαφήσῃ. Ἄν δὲν γίνη αὐτὴ ἡ αὐτοψία, εἶναι πολὺ
δύσκολη ἡ πίστη τοῦ Θωμᾶ στὸ «φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κή-
ρυγμα».

Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρες ὁ Κύριος ξαναβρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς
μαθητές Του καὶ στὸ Θωμᾶ. Δὲν τὸν μαλώνει γιὰ τὴν ἀμφιβολία
καὶ τὴν ἀπιστία του. Τὸν βοηθεῖ καὶ τὸν στηρίζει με τὴν ἀγάπη
Του, γιὰ νὰ τὸν φέρῃ στὸ δρόμο τῆς πίστεως. Ἡ προσωπικὴ ἀ-
γάπη τοῦ Κυρίου αἰχμαλωτίζει τὴν καρδιὰ τοῦ Θωμᾶ. Πιστεύει
ὀλόψυχα στὸν Κύριο. Ἡ ὁμολογία του εἶναι κειμήλιο ἀνεκτίμητο.

«Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου». (*Ἰωάν. κ' 28*).

Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ:

«Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες». (*Ἰωάν. κ' 29*).

Εἶναι ὁ καλύτερος μακαρισμὸς γιὰ τοὺς πιστοὺς ὅλου τοῦ
κόσμου καὶ κάθε ἐποχῆς.

Μελέτησε τοὺς παρακάτω ἀναστάσιμους ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀναστάσεως ἡμέρα!
λαμπρυνθῶμεν λαοί·
πάσχα, Κυρίου πάσχα.
Ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν
καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν
ἐπινίκιον ἄδοντας.

Νῦν πάντα πεπληρῶνται φωτός,
οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια·
ἐορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις
τὴν ἑγερσιν Χριστοῦ,
ἐν ᾗ ἔσπερέσται.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται·
Πάσχα καινόν, ἅγιον·
Πάσχα μυστικόν·
Πάσχα πανσεβάσμιον·
Πάσχα Χριστὸς ὁ Λυτρωτής.
Πάσχα ἁμωμον· Πάσχα μέγα·
Πάσχα τῶν πιστῶν·
Πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου ἀνοῖξαν·
Πάσχα, πάντας ἀγιάζον πιστούς.

Ἀσκήσεις

1) Γιατί οἱ μαθητὲς δὲν περίμεναν τὴν ἐκπλήρωση τῆς προφητείας τοῦ Κυρίου ὅτι θὰ ἀναστηθῇ τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ;

2) Ποιὰ εἶναι ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀγγελικοῦ κόσμου στὸ μεγάλο γεγονός τῆς Ἀναστάσεως;

3) Πῶς καταλαβαίνει τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὸ Α' Κορ. ιε' 14;

4) Σὲ ποιὰ σημεῖα τῆς θείας Λειτουργίας μας γίνεται λόγος γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου;

5) Σύγκρινε τὴ διαγωγὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τὴν ἀντίστοιχη τοῦ Θωμᾶ στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου.

6) Σύγκρινε τὴν πίστη τῶν γυναικῶν καὶ τῶν μαθητῶν στὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

6. « Ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς οὐρανοῦς... »

Πράξ. α' 2 - 12

Λουκ. κδ' 50 - 53

(« Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... »).

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔχει προσφέρει πιά τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλοκληρο τὸν κόσμο. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πραγματικότητα παρουσιάζει ὁ Ἀναστημένος Κύριος στοὺς μαθητὲς Του μὲ τὶς διάφορες ἐμφανίσεις Του. Κρατοῦν σαράντα ὁλόκληρες ἡμέρες. Στὸ τέλος, μ' ἓνα θαυμαστὸ γεγονός, δείχνει ὁ Κύριος τὴν ὀριστικὴ Του ἄνοδο στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν *Ἀνάληψή Του*.

Ὁ Κύριος στὴ Γαλιλαία. Ἰωάν. κα' 1 - 14. Οἱ μαθητὲς εἶναι ἀναγκασμένοι, γιὰ νὰ ζήσουν, νὰ ξαναρχίσουν τὸ ψάρεμα. Βρίσκονται πάλι στὴ λίμνῃ τῆς Γενησαρέτ (τῆς Τιβεριάδας). Ὁ Κύριος φανερώνεται καὶ ἐδῶ.

Οἱ μαθητὲς ἀκολουθοῦν τὸν Πέτρο, ποὺ πρῶτος πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ρίξη τὰ δίχτυα. Ὁλη τὴ νύχτα δούλευαν. Ὡς τὸ πρωὶ δὲν μπόρεσαν οὔτε ἓνα ψάρι νὰ πιάσουν. Ἡ βάρκα τους πλησιάζει στὴν ξηρά, ὅταν ξάφνου μιὰ ἀνθρώπινη μορφὴ στάθηκε ὀρθία, μπρὸς στὰ νερά. Οἱ μαθητὲς δὲν κατάλαβαν πὼς εἶναι ὁ Κύριος. Τὸν πέρασαν γιὰ ἀγοραστὴ ψαριῶν. Καὶ ὅταν μάλιστα τοὺς ρώτησε: « Παιδιά, μήπως ἔχετε κανένα ψάρι γιὰ προσφάγι; » (Ἰωάν. κα' 5), τότε νόμισαν πὼς ἦταν ἓνας ἀπλὸς διαβάτης ποὺ ζητοῦσε νὰ ἀγοράσῃ ψάρια γιὰ τὸ σπιτικό του. Ἡ ἀρνητικὴ τους ἀπάντηση ἦταν γεμάτη θλίψη καὶ παράπονο. Ὁ ἀγνωστος τοὺς παρηγορεῖ. « Ρίξτε τὰ δίχτυα σας στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ πλοίου καὶ θὰ βρῆτε » (Ἰωάν. κα' 6). Δὲν πρόλαβαν οἱ μαθητὲς νὰ ρίξουν τὰ δίχτυα τους καὶ τὰ ξαναμάζεψαν γεμάτα ψάρια, τόσο ποὺ δυσκολεῦτηκαν πολὺ νὰ τὰ τραβήξουν πρὸς τὰ ἔξω.

Ὁ Ἰωάννης ἀναγνώρισε τὸ Μεγάλο Ἐπισκέπτη. « Εἶναι ὁ Κύριος », λέγει στὸν Πέτρο. Ἐκεῖνος τρώαξε μὲ τὴν εἶδηση. Ντύθηκε, γιὰτὶ ἦταν μὲ τὴν ψαράδικη φορεσιά. Καὶ ἀφοῦ μάζεψαν τὰ ψάρια - ἦταν 153 -, βγῆκαν στὴν ἀκρογιαλιά. Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι βρῆκαν πάνω σὲ θρακιά ἐτοιμο ψάρι ψημένο καὶ ψωμί. Καὶ ἔφαγαν μὲ τὸν Ἰησοῦ « εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν » (Ἰωάν. κα' 12).

Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῶν μαθητῶν. Ματθ. κη' 16-20.
Μετὰ τὸ γεῦμα ὁ Κύριος θερμομετρεῖ τὴν ἀγάπη τῶν μαθητῶν καὶ μάλιστα τοῦ Σίμωνα Πέτρου. Νὰ μιὰ εὐκαιρία νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἄρνησή του.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς

1. Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με πλεῖον τούτων;
2. Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με;
3. Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;

Ὁ Σίμων Πέτρος

1. Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.
2. Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.
3. Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.

Ἰωάν. κα' 15 - 18

Ὅπως ἀγαποῦσαν τὸν Κύριο, ἔπρεπε νὰ ἀγαπήσουν καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Κυρίου. Ἡ πρώτη

έντολή που δόθηκε στὸν Πέτρο ἦταν: « Βόσκει τὰ ἀρνία μου... ποιμαίνει τὰ πρόβατά μου » (Ίωάν. κα' 15-16). Ὁ Ἀναστημένος Κύριος, γεμάτος δύναμη, στέλνει τοὺς μαθητές Του στὸ ἱεραποστολικό τους ἔργο.

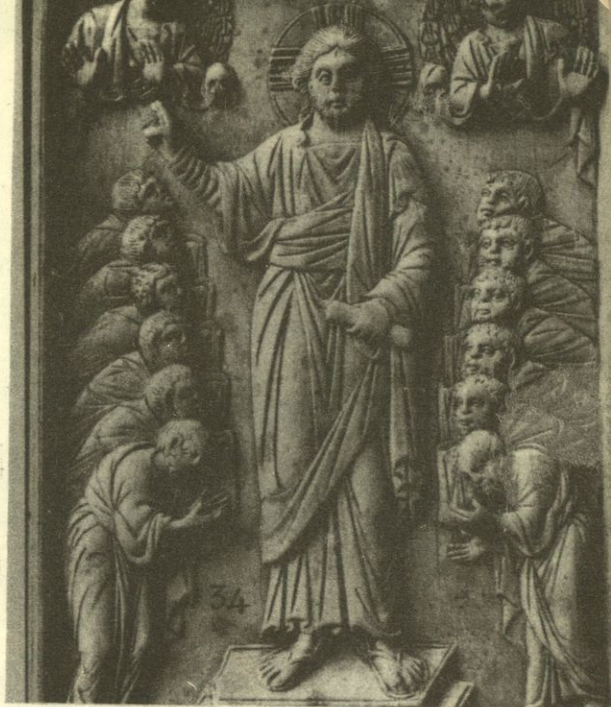
Α' Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (Ματθ. κη' 19). Ἡ Ἐκκλησία που θὰ ἰδρυθῇ λίγο ἀργότερα μὲ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ ἀγκαλιάσῃ ὅλο τὸν κόσμο. Δὲν θὰ ὑπάρχῃ καμιὰ διαφορὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους που θὰ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Κυρίου.

Β' Βαπτίζοντες αὐτούς, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ματθ. κη' 19). Μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα γινόμαστε πραγματικὴ ἰδιοκτησία τῆς ἁγίας Τριάδος. Μᾶς φυτεύει μέσα στὸ ἀμπέλι τοῦ Χριστοῦ, μᾶς κάνει μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἡ ψυχὴ μας φέρνει τὴ σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ.

Γ' Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν (Ματθ. κη' 20). Οἱ ἐντολὲς τοῦ Κυρίου βρίσκονται μέσα στὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη γίνεται φανερὴ μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐφαρμόζῃ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. Ἡ μαθητεία, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν γίνονται στὸ Ὄνομα Ἐκείνου, που διαβεβαιώνει:

« Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος, Ἀμήν ».

Ματθ. κη' 20

« Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη... » (Ματθ. κη' 19). (Ἐλεφαντοστό, Β' Πεντηταετία 10ου αἰ. Παρίσι).

« Ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς οὐρανούς, ἵνα πέμψῃ τὸν Παράκλητον τῷ κόσμῳ ».
(Τοιχογραφία, Καισαριανή, 16ος αἰ.).

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου. Πράξ. α' 2-12. Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ ἀποχαιρετήσῃ ὁ Κύριος τοὺς μαθητὲς Του. Θὰ ἀνεβῇ στὸν Οὐράνιο Πατέρα Του, γιὰ νὰ στείλῃ στὸν κόσμον τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ποὺ εἶναι « ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν ». Τοὺς μαζεύνει στὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, κοντὰ στὴ Βηθανία, λίγο πιὸ ἐξω ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐδῶ τοὺς ὑπενθυμίζει τὴ δύναμη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Θὰ γίνουν μὲ τὴν « κοινωνία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος », οἱ μάρτυρές Του στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἰουδαία, στὴ Σαμάρεια, σὲ ὁλόκληρο τὸν κόσμον.

Ἡ στιγμή τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτο ἔφτασε. Ὁ Κύριος βεβαίωσε ὅτι θὰ μείνῃ ὡς Πνεῦμα μαζί μὲ τοὺς δικούς Του ἐδῶ στὸν κόσμον αὐτὸ « μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ». Δὲν θὰ τοὺς ἀφήσῃ « ὀρφανούς ». Οἱ μαθητὲς τὸν βλέπουν ξαφνικὰ νὰ ἀνεβαίνει ψηλά, νὰ Τὸν σκεπάζῃ μιὰ νεφέλη, νὰ Τὸν παίρνῃ ἀπὸ τὰ μάτια τους. Τὸ γεγονὸς ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ βεβαιώσουν καὶ τὰ αὐτιά τους. Βοῦρίζουν ἀπὸ τὰ λόγια δυὸ ἀντρῶν, ποὺ ἦταν ντυμένοι στὰ κατάλευκα. « Τί σταθήκατε, ἄντρες Γαλιλαῖοι, ἔτσι καὶ κοιτᾶτε τὸν οὐρανὸ; Αὐτὸς ποὺ φεύγει εἶναι ὁ Ἰησοῦς καὶ θὰ ξανάρθῃ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ποὺ Τὸν βλέπετε νὰ φεύγῃ » (Πράξ. α' 11).

Ἡ χαρὰ τῶν μαθητῶν. Λουκ. κδ' 50-53. Ἡ ἐκπληξὴ τῶν μαθητῶν γίνεται ἀπέραντη χαρὰ. Τὴ σημειώνει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. « Φεύγοντας ὁ Κύριος εὐλογεῖ τοὺς μαθητὲς. Καὶ ἐκεῖνοι Τὸν προσκυνοῦν. Ὑστερα γυρνοῦν στὰ Ἱεροσόλυμα. Εἶναι γεμάτοι ἀπὸ χαρὰ μεγάλη. Μέσα στὸ Ναὸ δοξάζουν καὶ εὐλογοῦν τὸ Θεὸ ἀδιάκοπα » (Λουκ. κδ' 52-53).

Οἱ μαθητὲς χαίρονται: α) *Γιὰ τὴν ὀριστικὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Κυρίου στὸν Πατέρα Του.* Ὁ Θεὸς ἀμείβει τὸν Ὑπὴρκοο μέχρι θανάτου μὲ μιὰν ἀσυνήθιστη ὑπερύψωση. Τοῦ χαρίζει τὸ μοναδικὸ ὄνομα, ποὺ μπροστά Του θὰ λυγίσουν τὰ γόνατα ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ « Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς » (Φιλ. β' 11).

β) *Γιὰ τὸν ἐαυτὸν τους:* Ὁ Κύριος φεύγει γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ μέρος ὅπου θὰ μείνουν οἱ μαθητὲς καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ στὸ Ὄνομα Του ἀνθρώποι. Ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρὰ ποὺ τοὺς ὑποσχέθηκε ὁ Κύριος, ἐγίνε πραγματικότητα. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα θὰ ἔρθῃ στὸν κό-

σμο. Σὲ λίγο θὰ τοὺς πλημμυρίσῃ ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, « πού θεραπεύει τὶς ἀδυναμίες καὶ ἀναπληρώνει τὶς ἐλλείψεις ». Οἱ μαθητὲς χαίρουνται, γιατί θὰ γίνουν οἱ μάρτυρες τῆς ἀλήθειας, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Θὰ « μαρτυρήσουν » μὲ τὰ λόγια καὶ μὲ τὴ ζωὴ τους. Μὲ τὰ λόγια θὰ κηρύξουν καὶ μὲ τὴ ζωὴ τους θὰ μαρτυρήσουν γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ σὲ ὅλο τὸν κόσμο ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀσκήσεις

1) Γιατί οἱ μαθητὲς δοκίμασαν μεγάλη χαρὰ μὲ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου;

2) Διάβασε τὸ Ἰωάν. 18' 25 - 26. Τί σχέση βρίσκεις νὰ ἔχῃ μὲ τὸ Πράξ. α' 8;

3) Διάβασε τὰ Ματθ. κε' 31 - 32 καὶ Ματθ. κδ' 30. Μὲ ποιά λόγια τοῦ σημερινοῦ σου μαθήματος σχετίζονται;

4) Ἕνας θαυμάσιος ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναφέρει ὁλόκληρη τὴν ἱστορία τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ:

« Ἐτέχθης ὡς αὐτὸς ἠθέλησας· ἐφάνης ὡς αὐτὸς ἠβουλήθης· ἔπαθες σαρκί, ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἐκ νεκρῶν ἀνέστης, πατήσας τὸν θάνατον· ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, ὁ τὰ σύμπαντα πληρῶν· καὶ ἀπέστειλας ἡμῖν Πνεῦμα Θεῖον, τοῦ ἀνυμνεῖν καὶ δοξάζειν σου τὴν θεότητα ». Μελέτησέ τον προσεκτικά.

᾽Ως ἐπίλογος.

Μὲ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου μας ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ προσφέρεται ὁλόκληρη στοὺς ἀνθρώπους. Μᾶς τὴ χαρίζει ὁ Κύριος πὸν θυσίασε τὸν ἑαυτό Του γιὰ τὴ δική μας σωτηρία. «Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός» (Πράξ. β' 32). Καὶ ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα, κάθισε στὰ δεξιὰ τοῦ Οὐράνιου Πατέρα Του.

Ὁ Κύριος ἀνέβηκε στὸν Οὐρανὸ γιὰ νὰ μᾶς στείλῃ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα θὰ ἰδρῶσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Του στὸν κόσμον. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι μόνο μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴ δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος θὰ μπορέσουμε νὰ δεχτοῦμε προσωπικὰ τὴ Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πὸν μᾶς προσφέρεται ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸν Κύριον.

Γι' αὐτὴ τὴ Βασιλείαν παρακαλοῦμε καθημερινὰ τὸ Θεὸ στὴν προσευχή μας: «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου». Παρακαλοῦμε κάθε μέρα τὸν Κύριον νὰ ῥθῇ ἡ «Βασιλεία Του» καὶ σὲ κείνους τοὺς ἀνθρώπους, πὸν ἀκόμη δὲν Τὸν γνώρισαν καὶ Τὸν ἐγκολπώθηκαν. Πραγματικά ἡ «Βασιλεία τοῦ Θεοῦ» ἦρθε καὶ θρόνισσε, μὲ τὴ Χάρη Του, σ' ὅλους ἐκείνους πὸν Τὸν δέχτηκαν στὴν καρδιά τους, ὡς Θεὸ καὶ Σωτῆρα τους καὶ ἔγιναν «παιδιὰ» Του. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀναγεννημένοι «ἐκ Θεοῦ». «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν» (Ἰωάν. α' 12-13).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ, *κατὰ τοὺς Ο΄*, Ἔκδ. «Ζωῆς».
- ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
- ΒΕΛΛΑ Β., *Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης*, τόμ. Α΄ καὶ Β΄, Ἀθῆναι 1957², 1963².
- ΒΕΛΛΑ Β., *Χρονολογικοὶ πίνακες τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἱστορίας*, Ἀθῆναι 1956.
- ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ι., *Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο΄* (Κείμενον - Ἑρμ. Παράφρασις - Σχόλια κλπ.), Καλάμαι 1955.
- GUARDINI R., *Ὁ Κύριος*, μετ. Ἀρχιμ. Ἱερ. Κοτσώνη, τόμ. Α΄ Β΄ Γ΄ Ἀθῆναι 1955 καὶ 1956.
- ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ Κ., *Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἱερὸν Ψαλτῆρα*, Ἀλεξάνδρεια 1929.
- ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ Π., *Ἐπίτομος Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην*, Ἐν Ἀθῆναις 1955.
- ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ Σ., *Τὰ Θαύματα τοῦ Κυρίου*, Ἀθῆναι 1950.
- RICCIOTTI G., *Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*, μετ. Ὑακίνθου Δημητρίου, Ἀθῆναι (χωρὶς χρονολογία).
- ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ, *Μέγας Ἱερός*, Ἔκδ. ΦΩΣ, Ἀθῆναι 1959.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π., *Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον*, Ἀθῆναι 1951.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π., *Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, Ἀθῆναι 1951.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π., *Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Ἀθῆναι 1952.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π., *Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, Ἀθῆναι 1954.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ Λ., *Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης*, Ἀθῆναι 1958.
- ΧΑΣΤΟΥΠΗ Α., *Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη*, (μετάφρασις τῶν Ο΄ - μετ. διωρθωμένων ἐβραϊκοῦ κειμ.) Ἀθῆναι 1954.
- ALBRIGHT W., *From the Stone Age to Christianity*, New York 1957.
- ALBRIGHT W., *The Archaeology of Palestine* (Pelican edition, 1960).
- ANDERSON B., *Understanding the Old Testament*, New Jersey 1957.
- BRIGHT J., *A History of Israel*, Philadelphia 1959.
- DANIELOU J., *From Shadows to Reality*, London 1960.
- DANIELOU J., *The Bible and the Liturgy*, Indiana 1956.
- FREEDMAN D., — SMART. J., *God has spoken*, Philadelphia 1949.
- GORBACH L., *Lasset uns aufsehen auf Jesum*, Pläne A,B,C, Göttingen 1956, 1958, 1962.
- GROLLENBERG L., *Bildatlas zur Bibel*. Deutsche Ausgabe von H. Eising, 1958.
- HAURET CH., *Beginnings: Genesis and modern science*, Dubuque 1955.

- HEINISCH P., *History of the Old Testament*, Minesota 1952.
- HEINISCH P., *Theology of the Old Testament*, Minesota 1955.
- HEINISCH P., *Christ in Prophecy*, Minesota 1956.
- KITTEL G., *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Stuttgart.
- LEITHEISER L. *Handbuch zur Katholischen Schulbibel (Neues Testament)*
Dusseldorf 1960.
- MCKENZIE J., *The two - edged sword*, London 1963 (reprinted).
- OHLIGER E., *Zeugnis der Bibel*, Göttingen 1963.
- ORCHARD B., (ed.) *A Catholic Commentary on Holy Scripture*, London and
New York 1953.
- RANG M., *Biblische Geschichte*, Göttingen 1965.
- ROWLEY H., *The Old Testament and Modern Study*, Oxford Paperbacks, 1961.
- WEBER O., *Die Botschaft der Bibel*, Göttingen 1960.
- WIESHEU J., *Der Bibelunterricht*, Band II : Das Neue Testament, München
1956.
- WRIGHT G., *Biblical Archaeology*, Philadelphia 1962².
- WRIGHT G. - FILSON F., *The Westminster Historical Atlas to the Bible*, Phi-
ladelphia 1956.

Ἐξώφυλλο Σύνθεση : Ρ. ΜΑΛΑΜΑ.
Φωτογραφία : Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ - Λ. ΜΠΑΡΤΖΙΩΤΗ

²Επιμελήτης εκδόσεως : ΜΑΡΙΑ ΗΛΙΟΥ. (άπ. Δ. Σ. ΟΕΔΒ 5397/5-7-65)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15 28 Μαρτίου 1964 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α', 1965 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 130.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1306/15-7-65

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΑΣΠΙΩΤΗ ΕΛΚΑ - ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΧΡΩΜΙΟΥ Α.Ε.

noviza. Ilmaza

2

22

2

2

2

2

2

22

2

2

2

2

024000028173

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

